

NORGES OFFICIELLE STATISTIK

Tredie række no. 270.

BERETNING

OM

VETERINÆRVÆSENET

OG

KJØDKONTROLLEN

I

NORGE

FOR ÅRET 1895

UDGIVEN AF

DIREKTØREN FOR DET CIVILE VETERINÆRVÆSEN

(*Compte rendu du service vétérinaire et de l'inspection de la viande en Norvège
en 1895, publié par le Directeur du service vétérinaire civil.*)

••• KRISTIANIA •••

I KOMMISSION HOS H. ASCHEHOUG & CO.

TRYKT HOS W. C. FABRITIUS & SØNNER

1897

Pris: Kr. 0.50.

Norges officielle Statistik, Tredie Række. (Statistique officielle de la Norvège, troisième série.)

- No. 1—85 findes opførte i Fortegnelse over Norges officielle Statistik m. v. 1828—30 Juni 1889, S. 22—27.
- 86—146 findes opførte i Fortegnelse over Norges officielle Statistik m. v. 1 Juli 1889—31 December 1891, S. 1—5.
- 147—206 findes opførte i Fortegnelse over Norges officielle Statistik m. v. 1 Januar 1892—31 December 1894, S. 1—5.
- 207. Skiftevæsenet 1892. (*Tableaux des successions et faillites.*)
- 208. De offentlige Jernbaner 1893/94. (*Rapport sur les chemins de fer publics.*)
- 209. Sindssygeasylernes Virksomhed 1893. (*Statistique des hospices d'aliénés.*)
- 210. Fattigstatistik 1891. (*Statistique de l'assistance publique.*)
- 211. Folkemængdens Bevægelse 1891. (*Mouvement de la population.*)
- 212. Skolestatistik 1891. (*Statistique de l'instruction publique.*)
- 213. Norges Skibsart 1893. (*Statistique de la navigation.*)
- 214. Distriktsfængsler 1893. (*Prisons départementales.*)
- 215. Norges Sparebanker 1894. (*Statistique des caisses d'épargne.*)
- 216. Norges Handel 1894. (*Statistique du commerce.*)
- 217. Jordbrug og Fædrift 1886—1890. (*Agriculture et élevage du bétail.*)
- 218. Veterinærvesenet og Kjødkontrollen 1893. (*Compte rendu du service vétérinaire et du contrôle de la viande.*)
- 219. Valgmændsvalgene og Storthingssvalgene 1815—1885. (*Statistique électorale.*)
- 220. Strafarbeidsanstalter 1892/93. (*Statistique des maisons centrales pénitentiaires.*)
- 221. Norges Postvæsen 1894. (*Statistique postale.*)
- 222. Sundhedstilst. og Medicinalforholdene 1892. (*Rapport sur l'état sanitaire et médical.*)
- 223. Fattigstatistik 1892. (*Statistique de l'assistance publique.*)
- 224. Skolestatistik 1892. (*Statistique de l'instruction publique.*)
- 225. Norges Fiskeri 1894. (*Grandes péches maritimes.*)
- 226. Den norske Statstelegraf 1894. (*Statistique des télégraphes de l'État.*)
- 227. Norges kommunale Finanser 1892. (*Finances des communes.*)
- 228. Socialstatistik. I. Arbeids- og Lønningsforhold ved Skovdrift og Tømmerflødning. (*Statistique du travail. I. Travail forestier et flottage: Organisation et procédés du travail. Salaires.*)
- 229. Folketællingen i Kongeriget Norge 1 Januar 1891. — Beboede Huse og Husholdninger samt Folkemængde fordelt efter Kjøn, Alder og ægte-skabelig Stilling. (*Recensement du 1er Janvier 1891. Maisons habitées et ménages. Population classée par sexe, par âge et par état civil.*)
- 230. De offentlige Jernbaner 1894/95. (*Rapport sur les chemins de fer publics.*)
- 231. Norges Bergværksdrift 1891, 1892 og 1893. (*Statistique des mines et usines.*)
- 232. Skiftevæsenet 1893. (*Tableaux des successions et faillites.*)
- 233. Civil Retspleie 1893. (*Statistique de la justice civile.*)
- 234. Folkemængdens Bevægelse 1892. (*Mouvement de la population.*)
- 235. Rekrutingsstatistik 1894. (*Statistique du recrutement.*)
- 236. Folketællingen i Kongeriget Norge 1 Januar 1891. — Folkemængde fordelt efter Livsstilling. (*Recensement du 1er Janvier 1891. Population classée par professions.*)

Fortsættelse: se Omslagets 3die Side.

NORGES OFFICIELLE STATISTIK

Tredie række no. 270.

BERETNING

OM

VETERINÆRVÆSENET

OG

KJØDKONTROLLEN

I

NORGE

FOR ÅRET 1895

UDGIVEN AF

DIREKTØREN FOR DET CIVILE VETERINÆVÆSEN

(*Compte rendu du service vétérinaire et de l'inspection de la viande en Norvège
en 1895, publié par le Directeur du service vétérinaire civil.*)

KRISTIANIA

1 KOMMISSION HOS H. ASCHEHOUG & CO.

TRYKT HOS W. C. FABRITIUS & SØNNER

1897

For årene 1889—1894 se Norges officielle statistik, tredie række no. 137,
153, 181, 197, 218 og 248.

Indholdsfortegnelse.

(Sommaire).

	Pag.
Résumé en Français	VII
I. Veterinærvæsenet i 1895.	
(Du service vétérinaire en 1895).	
A. Almindelig oversigt (Vue générale)	1
B. Om de enkelte amter (Le service vétérinaire par départements)	4
C. Bevilgninger for budgetterminen 1895—1896 (Contributions d'Etat en 1895—1896)	22
D. Tabeller (Tableaux statistiques).	23
Tabel I (Tableau Ier). De vigtigste husdyrsygdomme i Norge i 1895, artsvis ordnede (Relevé des divers cas de maladies des animaux domestiques, par espèces, en Norvège en 1895)	24
II—XX (Tableau II à XX). Anmeldte husdyrsygdomme i de forskjellige amter (Cas de maladies des animaux domestiques par départements)	30
— XXI (Tableau XXI). Enkelte sygdommes fordeling i de forskjellige amter (Relevé des diverses maladies par départements)	118
— XXII (Tableau XXII). Enkelte smitsomme sygdomme i 1895, månedsvise (Cas des quelques maladies contagieuses chez les animaux domestiques en 1895, par mois)	118
— XXIII (Tableau XXIII). Antal autoriserede dyrlæger i Norge den 1ste januar 1896 (Nombre de vétérinaires diplômés au 1er janvier 1896)	119
E. Om udførsel af husdyr (Sur l'exportation des animaux domestiques)	120
F. Offentlige tuberkulinundersøgelser (Recherches publiques des bestiaux par la tuberculine)	123
Tabel XXIV (Tableau XXIV). Resultat af de offentlige tuberkulinundersøgelser foretagne indtil 31te december 1896 (Compte-rendu sur le résultat des recherches faites chez le bétail par la tuberculine, jusqu'à 31 décembre 1896)	128

Tabel XXV (Tableau XXXV). Tuberkulosens forekomst hos forskjellige kvægracer (L'existence de la tuberculose chez les différentes races de bétail)	129
— XXVI (Tableau XXXVI). Tuberkulosens forekomst i de forskjellige aldre hos kvæg (Distribution de la tuberculose par âge)	130
G. Veterinær laboratoriet (Compte rendu du laboratoire vétérinaire-pathologique)	131
II. Kjødkontrollen i 1895 (De l'inspection de la viande en 1895)	136
III. Offentlige bestemmelser vedrørende veterinærvesenet og kjødkontrollen (Dispositions publiques visant l'administration du service vétérinaire et de l'inspection de la viande).	
A. Offentlige foranstaltninger i 1895 (Dispositions publiques publiées en 1895)	163
B. Gjeldende love og bestemmelser (Lois et réglements en vigueur)	169
1. Lov af 14de juli 1894 om foranstaltninger mod smitsomme husdyrsygdomme (Loi du 14 juillet 1894 concernant les mesures à prendre contre les maladies contagieuses des animaux domestiques)	169
2. Lov om kommunale slagtehuse, kjødkontrol m. v. (Loi sur les abattoirs publics et sur l'inspection de la viande de boucherie)	179
3. Kjødkontrolregler (Règlementation sur l'inspection de la viande)	181
4. Nugjeldende (1ste august 1897) regler for indførsel af husdyr til Norge (Règlementation actuelle (au 1er août 1897) de l'importation des animaux domestiques en Norvège)	186
5. Nugjeldende regler for udførsel af heste, hornkvæg, svin, får og geder fra Norge (Règlementation actuelle de l'exportation des chevaux, des bestiaux, des porcs, des moutons et des chèvres)	188
6. Bestemmelse om tuberkulinundersøgelse af hornkvæg, indført fra Sverige (Decret royal relative à la tuberculisation du bétail importé de la Suède)	190
7. Bestemmelse, at alt indenlandsk tuberkulinundersøgt kvæg, der er fundet lidende af eller mistænkt for tuberkulose, skal brændemerkes (Décision portant que tout bétail indigène, qui par la tuberculisation soit trouvé suspect ou atteint de la tuberculose, doit être marqué d'un fer chaud)	191
8. Ansøgning om tuberkulin-undersøgelse på offentlig bekostning (Formulaire de demande d'examen par la tuberculine d'une étable, aux frais publics)	192
9. Blanket til udfyldning ved foretagelse af tuberkulinprøver (Schéma à combler après la tuberculisation des bestiaux)	194
10. Anvisning til tuberkulin-undersøgelse af besætninger (Instruction pour la tuberculination des bestiaux)	195
11. Indberetning om tilfælde af smitsom sygdom fra dyrlæger gjennem sundhedskommisionen til amtmanden (Rapport sur des cas d'une maladie contagieuse dressé par le vétérinaire à la commission sanitaire du district en question, d'où le rapport passe immédiatement au préfet)	197

Pag.

12. Indberetning om tilfælde af smitsom sygdom fra dyrlæger direkte til direktøren for det civile veterinærvesen (Rapport sur des cas d'une maladie contagieuse dressé par le vétérinaire directement au Directeur du service vétérinaire)	198
13. Uddrag af lov angående offentlige tjenestemænds skyds- og kostgodtgørelse (Extrait de la loi sur les frais de route et d'entretien des fonctionnaires publics en voyage)	199
14. Skemaer til veiledning ved udfærdigelse af regninger for reiser i veterinærvesenets anliggender (Formulaires indiquant la méthode de dresser les factures pour les frais de voyage du service vétérinaire)	201

Comme pendant les années précédentes aucune épizootie n'a regné en Norvège; aucun cas de typhus bovine, de péripneumonie contagieuse, de morve, de peste porcine, de clavelée ni de fièvre aphtheuse n'a paru.

Il semble que les cas de charbon se multiplient; il fut signalé en 1895 338 cas (en 1894 241). La maladie ne se manifeste ordinairement qu'en des cas isolés parmi les bestiaux; l'infection se produit probablement par le fourrage de débris de seigle et d'orge. Il est rapporté quelques cas chez les porcs, les chiens et les chats.

Quant aux autres maladies on renvoie le lecteur aux tableaux statistiques ci-joints.

Il fut exporté en 1895 pour la Grande-Bretagne 120 bestiaux et 20,650 moutons.

Au courant du printemps de l'année 1895 il fut institué un examen des bestiaux par la tuberculine aux frais publics. Tout propriétaire de bétail qui s'obligea à satisfaire aux dispositions faites par l'administration vétérinaire pour l'extirper la tuberculose, obtint le droit de faire examiner ses bestiaux gratuitement. Le résultat de ces recherches, embrassant 30,787 animaux dans 2195 étables, se trouvera page 128—130. Les prescriptions relative à la lutte contre la tuberculose actuellement en vigueur en Norvège sont indiquées comme appendices 6 à 10.

Pour le compte-rendu du laboratoire vétérinaire-pathologique voir page 131.

L'inspection de la viande était en 1895 organisée dans 23 villes. A partir du 1er janvier 1896 le droit des villes d'exiger des impôts pour l'estampillage de la viande fut aboli.

I.

Om veterinærvesenet i 1895.

A. Almindelig oversigt.

Sundhedstilstanden blandt husdyrene har ogsaa i dette år i sin almindelighed været tilfredsstillende.

Der er således ikke optrådt noget tilfælde af kvægpest, kvægets ondartede lungesyge, snive, svinepest, fårekopper eller mund- og klovsyge.

Af miltbrand er anmeldt nogle flere tilfælde end foregående år, nemlig 338 mod 241 i 1894.

Sygdommen er også i år optrådt hyppigst i Søndre Bergenhus amt. På en enkelt gård i Søndre Trondhjems amt (Kvam i Meldalen) døde 4 kjør, 3 sauere og 2 svin. En mand blev også smittet, men kom sig.

En hund fik miltbrand ved at bide i det ene ben paa en ko, der var død af sygdommen.

Eieren af et af miltbrand dødt svin vilde undersøge, om sygdommen virkelig var smitsom og fodrede derfor to katte med det døde svins lunger; begge døde i løbet af $1\frac{1}{2}$ døgn.

Det anføres, at der ofte udvises stor uforsigtighed med nedslagtede dyr; således hænder det ikke sjeldent, at miltbrandssyge dyr slagtes på fjøset, hvorved blodet flyder udoover gulvet og besmitter spiltoug, fodergange, foder osv.

Af raslesyge er kun anmeldt 12 tilfælde.

Bråsot er anmeldt med 348 tilfælde, hvoraf de 290 fra Søndre Bergenhus amt. Amtsdyrlæge *Lekven* anfører, at den er mest udbredt i kystdistrikterne på vestlandet, hvor den hvert år dræber i tusindvis af lam; den skal gjøre mest skade der, hvor de stedegne færeracer er meget opblandede med fremmede racer.

. Angående statsdyrlæge *Nielsens* indberetning om sine videre forsøg over bråsot og bråsotvaccinationer henvises til, hvad der af dennes årsberetning findes trykt i «Norsk veterinærtidsskrift» 1896, Side 66—74. I samme årgang af nævnte tidsskrift findes også en beretning om en reise, som af amts-

dyrlæge *Bråland* på foranledning af det danske agerbrugsmminsterium foretages til Island for at undersøge bråsotsygdommen.

Af fåreskab er intet tilfælde anmeldt her i landet siden januar 1894.

Kværke har været i tiltagende, idet der er anmeldt 1989 tilfælde mod 774 og 1 279 de næst foregående år; særlig stor udbredelse fik sygdommen i det Trondhjemske; fra Søndre Trondhjems amt er anmeldt ialt 659 tilfælde; sygdommen har ogsaa været sterkt udbredt i Kristians amt, (Land, Hadeland og Valdres), hvorfra der berettes om flere dødsfald af sygdommen; i Tromsø by udbød utover sommeren og høsten en kværkefarsot, der siges at være indført fra Trondhjem.

Ondartet ødem hos kjør, især efter kalvning, må efter indberetningerne at dømme være ganske almindelig; der er hos kjør anmeldt ialt 22 tilfælde, hvoraf 15 endte med døden og 5 slagtedes.

Rødsyge og knuderosen anmeldes i stigende antal; i årene 1891—94 anmeldtes således henholdsvis 201, 305, 411 og 727 mod 1 196 tilfælde iår; for endel skriver dette forhold sig vistnok fra, at sygdommen optræder hyppigere end før, men den hyppigere benyttelse af dyrlægehjælp spiller sikkerlig også en rolle.

Af ondartet katarrhalfeber er indberettet 220 tilfælde, nogenlunde jevnt fordelt over det hele land. Amtsdyrlæge *Borg* (Solør) anfører, at sygdommen i en længere årrække optrådte på en gård i Hof, men ophørte, efterat eieren sluttede med at anvende hø, der voksede på en sumpig sætervold. Amtsdyrlægerne i Mosjøen og Salten (Nordland) anfører, at sygdommen ikke er sjeldent i distrikterne deroppe; forholdsvis større udbredelse fik sygdommen i februar og marts måneder i Skjerstad og Gildeskål. *Nøkleby* (Bodø) anfører endog, at den er overmåde hyppig. Den optræder ikke sjeldent i en mild form; sygdommen ytrer sig da ved appetitløshed, ophør af melkesekretionen, diarrhé og ofte et betydeligt hududslet; kun i alvorligere tilfælde bliver åndedrætsorganerne angrebne. (*Garseg.*)

Smitsom lungebetændelse forekom med flere tilfælde i en kvægbesætning på Nordfjordeid; en ko døde.

Blodig urin angives i alle amter undtagen Nordlands; amtsdyrlæge *Nøkleby* (Bodø) anfører, at sygdommen synes ikke at forekomme deroppe. — *Marum* (Nordre Trondhjem) udtales, at sygdommen optræder ligeså hyppig på stalden, som når kreaturene gårude.

Kopper hos kjør er anmeldt med i alt 509 tilfælde; i juli og august måneder udbød således en kopgefarsot paa Vartdalstranden i Ulfsten (Romsdals amt); på grund af skjødeslös behandling optrådte ofte sekundære jurbetændelser.

Angående tuberkulosens udbredelse henvises til det derom i særskilt afsnit meddelte.

Den smitsomme kalvekastning synes at være i tilbagegang, ihvorvel den fremdeles herjer flere distrikter.

Melkefeber, kalvningsfeber, optrådte ifølge amtsdyrlæge *Jessen* i Stavanger med en hyppighed, som ikke tidligere iagttaget i distriktet deromkring;

sygdommen angreb saavel magre som velnærede dyr. Kalvningsfeber er en sygdom, som synes at være i tiltagende.

Smit som øien betændelse hos får havde ikke liden udbredelse i Froland (se Nedenes amt).

Diarrhé hos smågrise optrådte i det første vinterhalvår hos flere gårdsbrugere på Jæderen; der døde flere hundrede smågrise af sygdommen; det var især de forbedrede svineracer, der angrebes.

Af hundesygge er i alt anmeldt 306 tilfælde; i august måned udbredte den sig meget på Leikanger (Nordre Bergenshus), hvor næsten alle hundehvalpe angrebes.

Angående fund af tinter henvises til, hvad der herom er anført under Bratsbergs amt og kjødkontrollen i Stavanger og Kristiania.

Af andre sygdomme er især optrådt forskjellige fordejelseslidelser særlig hos kjør. En fordejelseslidelse, af enkelte dyrlæger kaldet tarmparese hos kvæget synes at være almindelig på flere steder i landet. Sygdommen optræder nogen tid (nogle uger) efter fødslen og ytrer sig ved appetitløshed og tilsyneladende mere eller mindre sterk lammelse af tarmkanalen og med manglende afgang af gjødning; ofte er de sterkeste afføringsmidler uden virkning.

Forgiftninger er iagttaget efter kviksølv, arsenik, bly, fosfor, kogsalt, blyhvidt, karbol, drank, solanin, salpeter, stryknin, saltlage, akonitin, kromsurt kali, linfrø, oliekagemel, mugsop, ranunkel og ormbid (se de specielle amter). Angående nogle tilfælde af kombineret bly-drank-forgiftning henvises til en afhandling herom i N. Vet. tidsskr. for 1896.

Indvængning af blindtarme i sig selv iagttoges hos en hest; angående dette interessante tilfælde se under Søndre Trondhjems amt.

B. Om de enkelte amter.

1. Kristiania by.

Fra de i Kristiania praktisererende dyrlæger er der over de i byen behandlede sygdomstilfælde, kun modtaget sygelister, hvortil henvises.

2. Akershus amt.

I de indkomne beretninger betegnes sundhedstilstanden blandt husdyrene i det forløbne år i almindelighed som meget god; amtsdyrlæge *Hveem* anfører, at der også blandt remontehestene på Gardermoen afvigte sommer mod sædvane var en sjeldent god sundhedstilstand, mens der blandt disse regelmæssig hvert år hersker en mere eller mindre ondartet kværkefarsot.

Husdyravlen siges at være i god fremvækst i visse dele af amtet; fodringen og pleien angives dog flere steder endnu mangelfuld.

3. Smålenenes amt.

Af de indkomne indberetninger sees, at sundhedstilstanden blandt husdyrene i det forløbne år ikke har undergået nogen væsentlig forandring fra de foregående år.

Der er forekommet endel spredte tilfælde af de almindelige smitsomme husdrysygdomme, uden at dog nogen har optrådt epizootisk. Den i 1894 stedfindende lungesyge blandt hestene i visse egne af amtet ophørte næsten fuldstændig ved årets udgang.

Af kvarke er i alt anmeldt 120 tilfælde; *Holmsen* (Sarpsborg) beretter om et 8 à 9 mdr. føl, der først fik hoste og lidt flod af næsen, senere abcesser i begge skjoldkjertler; 3 uger efterpå fik det endvidere led- og seneskedebetændelse paa 3 af benene; føllet kom sig. En anden angreben hest fik pusansamling i luftposen og de retropharyngeale glandler.

Ikke få tuberkulinundersøgelser er foretagne i årets løb; det fremgår heraf, at tuberkulosen ikke synes at have særlig stor udbredelse i smålensbygderne; vistnok er der fundet enkelte besætninger, hvor sygdommen har haft stor udbredelse, men forvrigt er der kun påtruffet spredte tilfælde.

Amtsdyrlæge *Skjolden* beretter således om 669 tuberkulinundersøgte dyr, hvoraf 64 viste sig tuberkuløse (af disse tilhørte de 47 en ayrshirebesætning på 68 dyr). Amtsdyrlæge *Mysen* har i årets løb undersøgt 1 049 kreaturer og fundet 38 tuberkuløse. Af de undersøgte dyr var 787 af smålensrace, hvoraf 4 reagerede, 11 af telemarksrace, hvoraf 1 reagerede og 251 blandingsdyr, hvoraf 33 reagerede. Af en besætning på 36 dyr reagerede de 21; dyrene var dels indkjøbt fra Sverige, dels fra Ås høiere landbrugsskole. *Mysen* anfører endvidere, at resultatet af disse undersøgelser stemmer godt med de erfaringer, der i praksis gjøres i distriktet, nemlig, at «smålenskvæget synes at være næsten fri for tuberkulose». Derimod anfører dyrlæge *Holmsen*, at tuberkulosen synes mere udbredt i distrikterne om Sarpsborg.

Angående husdyrbruget anfører amtsdyrlæge *Skjolden* (Spydeberg, Skiptvedt, Høland og Askim) følgende:

Husdyrvælen og husdyrstallet går jevnt fremad. Flere grene af husdyrbruget har i den sidste tid taget et meget godt opsving, medens der i andre retninger nok kan være adskilligt tilbage at ønske.

Hesteavlen. Der blir i distriktet mere og mere spørgsmaal efter gode avlsdyr og da i særdeleshed for hingsternes vedkommende. Hvad hopperne angår blir der mere set gjennem fingre og er der efter min mening en ting, der skorter mest på, nemlig størrelse og især førhed. Der er således i mange tilfælde altfor stor forskel paa størrelse af hingst og hoppe og de store og grove anlæg, som faderen nedlægger, kan hos den smale og lille moder ikke udvikles; resultatet blir i mange tilfælde et hoibenet, smalt og dårligt afkom. Unghestens fodring blir bedre, men en af de største feil ved opdrættet er, at føllet og unghesten om hosten blir bundet i et smalt, mørkt og skiddent spiltaug eller i en trang binge. Der bruges jo rigtignok i de senere år at slippe unghesten ud i sneen hver og hver anden dag og når de ovennævnte mangler ved stalden blev rettet, var et stort skridt nået.

Fra 1ste juni til 15de juli var landhusholdningsselskabets hingst «Digre» udstationeret her hos mig. I denne tid bedækkede den 45 hopper, hvoraf ca. 30 fra mit distrik. De andre i distrikset brugte hingste er et par på Anstensrud af «Digres» afkom samt «Glitnerbrun» og «Gøndri» fra Sletner i Eidsberg.

I høst blev der af et interessentskab i Eidsberg og Askim med statsbidrag indkjøbt fra Gudbrandsdalen en hingst, som efter min mening er et meget bra dyr og kan afkommet bli i forhold til faderen, vil den sikkerlig bidrage meget til ophjælp af distrikets hestebestand.

Unghesteskuer har været afholdte ved *Mysen* og blir disse for hvert år bedre både i kvalitet og kvantitet.

Hestepriserne har i beretningsåret været nogenlunde bra. Tjenesteheste 500—600 kroner og større, grove brugsheste har været høiere i pris. Efterspørgslen har været ret god.

Kvægavlen. Interessen for udviklingen af smålenskvæget eller som det nu sammen med romerikskvæget kaldes «rødt kollet østlandskvæg» blir stadig større. Fremmede racer og blandinger blir heldigvis efterhånden mindre benyttede. På det i september måned afholdte statsdyrskue på Mo markedsplads var der mange og for de flestes vedkommende temmelig ensartede samlinger, såvelsom enkelte dyr. Der blev under udstillingen solgt flere udmerkede dyr til en gjennemsnitlig stor pris. Disse godt betalte salg kan være bra nok, men efter min mening bør eierne af de bedste stammer iafald i de første år være forsigtige, så de ikke sælger sine bedste kjør; thi herved kan den heleavl, som nu er i god gjænge, bli ødelagt.

Det nye navn på vort kvægslag er bra, men skulde det, især for smålenskvægets vedkommende, efter min mening været endnu mere betegnende om også «grimet» havde været tilføjet; thi farven er et af vores bedste racemærker og lægger vi merke til vores ældste, bedste stammer, kan vi være temmelig sikre på at finde en mer eller mindre regelmæssig grime paa alle dyrene; er ikke denne grime tilstede, er jeg tilbøelig til at antage, at der er en nærmere eller fjerne ayrshireblanding tilstede.

Ved de hyppige større og mindre dyrskuer og okseskuer gives opdrætterne rig anledning til udvalg af gode avlsdyr. Opdrættet af ungdyrene er derimod mangelfuldt, idet disse i almindelighed blir fodret for dårligt og gives for små, mørke og skidne rum paa fjøset. Man får håbe, at de af landhusholdningsselskabet foranstaltede fjøsskuer vil virke ligeså godt for opdrættet, som de almindelige dyrskuer for udvalget. Hvad der i almindelighed og i mange tilfælde vistnok også med rette bliver fremhævet som den væsentligste fejl ved vort kvægslag, er bygningen, og skal denne rettes, må absolut opdrættet forbedres. Der er udtalt, at denne tildels dårlige bygning skal være en følge af for sterk 'indavl, men jeg tror neppe, at det er tilfældet.

Okseholdsforeninger er dannet i tre af distriktets bygder, nemlig i Spydeberg, der har to okser, og i Askim og Skiptvedt med hver en. Disse foreninger er uden tvivl meget nyttige og nødvendige for udviklingen af vort kvæg; det vilde dog være særdeles gavnligt, om disse avlsokser kunde tæmmes i en ung alder og senere af og til benyttes som arbeidsdyr; herved vilde muskelsystemet udvikles, organismen styrkes og dyret blive mere folkevært. Nu blir dyrene i regelen så sinte og folkevonde samt så tunge og svære, at de ikke kan benyttes, når de er blevet voksne, altså netop i den tid, da det vilde være fordelagtigst, at de tjenstgjorde som avlsdyr. Prisen på stamokser har været fra 250 til 400 kr. stk.

Svineavlen. Den ved indførselsforbudet fra Sverige opnåede høje pris på smågrise og flesk bevirkede en opkomst i svineavlen, men er nu på grund af de lave priser i aftagende.

Trangen til dyrlægehjælp såvel til rettedning i husdyravlen som til behandling af syge dyr blir for hvert år betydelig større.

Kommunedyrlæge C. A. Nielsen anfører, at der til Fredrikshald fra 11te juni 1894 til 31te december s. å. indførtes

af hornkvæg . . . 8 634 stkr.

får og kalve . . . 2 385 » og

i året 1895:

hornkvæg . . . 8 944 »

får og kalve . . . 2 767 »

Nogen ondartet smitsom sygdom er ikke påtruffet blandt de indførte dyr.

4. Buskeruds amt.

Angående sundhedstilstanden og husdyrforholdene i det heletaget henholder de indberettende dyrlæger sig hovedsagelig til sine tidligere afgivne indberetninger.

Om husdyrbruget og husdyrstellet anføres, at det ikke står på noget højt standpunkt, men at der stræbes efter fremskridt i så henseende; der fremholdes ofte ønskeligheden af oprettelse af statsunderstøttede udstillinger og kvægavlsforeninger.

5. Jarlsberg og Larviks amt.

Der er forekommet endel spredte tilfælde af de almindelige smitsomme husdysygdomme, hvorom henvises til den specielle sygeliste..

Rødsyge anføres af Støverud at have ganske betydelig udbredelse i egenom om Larvik. Elnes (Holmestrand) iagttog et tilfælde af krampe hos en gris, hvilket skyldtes en rødsyge-endocarditis; han antager, at en del af de som epilepsi hos svin opførte tilfælde skyldes en kronisk rødsygeinfektion.

Angående tuberkulosen antager Støverud (Larvik), at denne sygdom ialfald ikke har nogen større udbredelse i distriket, og støtter sin udtalelse på, at tuberkuløse dyr sjeldent sees ved kontrolstationen.

Husdyrvælen og husdyrstellet siges i det hele at være i fremgang i amtet.

6. Hedemarkens amt.

De indberettende dyrlæger betegner sundhedstilstanden som gjennemgående meget god.

Lungesyge hos hesten angives at have bredt sig til enkelte gårde på Nes fra havnegangene i Vardal (*Lange, Darre*).

Bråsot anføres at være forekommet hos 3 får, som døde på en gård i Tyldalen.

Rødsyge i form af knuderosen anføres at have havt forholdsvis stor udbredelse i amtet; i enkelte tilfælde siges den at kompliceres med lungebetændelse (*Findsen*).

På en gård i Søndre Osen, hvor der senhøstes var indkjøbt ca. 90 geder, optrådte en ondartet bronkit, tildels ledsaget af tarmkatarrh; dyrene var drevne lang vei i sne, regnveir og kulde, hvorefter 82 dyr blev angrebne af sygdommen og 8 døde (*Lundgren*).

Angående ondartet katarrhalfeber anfører amtsdyrlæge Borg, at denne i en længere årrække har optrådt på en gård i Hof, men er nu ophört, efter at eieren sluttede med at anvende hø, der voksede på en sumpig sætervold.

Fra flere kanter af amtet meddeles nu, at kalvekastningen synes at være i tilbagegang.

Af kalvningsfeber blev en ko angrebet 4 gange i træk — efter fire kalvninger; en anden ko overstod sygdommen 3 gange.

Chilisalpeterforgiftning opstod hos 6 kjør, hvoraf 4 døde hastigt; kjørene havde spist af en sæk, der var ophængt i et træ i haven og indeholdt endel salpeter; det antoges, at hver ko havde fortæret ca. 200—300 gram af stoffet.

Husdyravlen og husdyrstellet i det hele siges at være i god fremgang.

7. Kristians amt.

Intet tilfælde af miltbrand er anmeldt fra dette amt.

De smitsomme sygdomme, som i årets løb har havt den største udbredelse er kværke og halsbetændelse, samt i visse distrikter lungesyge hos hesten; denne sidste siges paa flere steder at være hjemført i distrikterne med tjenestehestene fra eksercerpladsen.

Kværke og smitsom halsbetændelse fik særlig stor udbredelse i Land, Hadeland og Valdres, mest i Øie i Vangs herred, hvor sygdommen tillige optrådte meget ondartet. Der berettes om flere dødsfalder med metastaser til de forskjellige organer. *Enger* (Nordre Aurdal) beretter om en hest, der havde gjennemgået en tilsyneladende mild kværke; hesten kom sig godt, men efter omtr. 1 måneds forløb faldt hesten om og døde. Ved obduktionen viste det sig, at der var pus-ansamlinger i de forreste brystskillevægskjertler og der fandtes tillige en valnød-stor abces i den store hjernes venstre halvkugle noget foran den Sylviske grube.

På Toten optrådte blandt kjør endel forgiftningstilfælde, der mentes at skyldes fodring med drank; det er muligt, at noget mørje, der var anvendt til tætning af krybberne, også kan have været medvirkende, se en afhandling herom i «Norsk Veterinærtidsskrift» for 1896.

Det anføres fra de fleste distrikter, at hesteavlen står høiest og er i god fremgang, medens der merkes mindre opsving i kvægavlen; de gamle, trange fjøs afløses dog efterhvert med nye, lyse, og i det hele mere tidsmæs-sige huse.

Svineavlen har været i god opkomst, men synes nu at skulle dale igjen på grund af de dårlige fleskepriser.

Agronom *Myklestad*, der var overdraget bekjæmpelsen af fåreskab inden amtet, indberetter under 3die februar 1896, at han i januar 1896 under-

søgte de får, som af tilsynsmændene i oktober f. å. og januar d. å. var mis-tænkte for skab i Søndre Fron, Ringebu og Gausdal, uden at påträffe sygdommen. M. anfører, at han nærer det håb, at skabsygen nu er udryddet i de af ham befarede distrikter.

8. Bratsbergs amt.

Sundhedstilstanden var i årets løb gjennemgående god.

Af bemerkelsesværdige tilfælde kan nævnes tinter (*cysticercus cellulosæ*) hos et svin; dyret var sygt i 14 dage, havde tabt både øde- og drikkelysten, havde en vaklende, besværlig gang, var mat og havde lidt feber, hvorefter det døde. Ved obduktionen viste kadaveret sig bogstavelig talt gjennemsået af blæreorme, særlig i musklerne og under de serøse hinder.

K vaksalveriet florerer. En syg ko årelades altid og en halt hest kureres meget almindelig ved udskjæring i sålen, så hesten bløder rigeligt. Det er smedene, der anvender denne kurmetode, som ansees for ufeilbarlig og anvendes ligeså ofte ved haltheder af anden årsag, som ved hovsygdomme. Indigestion går almindelig under navn af «bor», som konstant behandles ved at stikke dyret i næsen eller overlæben med en kniv, desuden årelades på halen. Selv oplyste, intelligente mennesker er så fast overbeviste om denne kurmetodes udmerkede virkning, at de betragter den, der tænker anderledes, som uvidende. (Hanevold).

9. Nedenes amt.

Af forgiftninger forekom et tilfælde af blyhvidtforgiftning hos en ko, der havde drukket af en bøtte med maling; dyret fik en hårdnakket forstopelse med hjernesymptomer og døde.

En hest blev bidt af en hugorm i gulken; halsen og hovedet svulmede voldsomt op og tre dage efter fik dyret kolik, diarrhé og døde

Smitsom øienbetændelse hos får havde ikke lidet udbredelse i Froland. Sygdommen begyndte med tåreflød, lysskyhed og betændelse af bindehinden;

senere kom hornhindebetændelse og pusdannelse i forreste øienkammer; herunder perforeredes undertiden hornhinden og sygdommen endte så gjerne med blindhed på vedkommende øie; ellers helbrededes de fleste angrebne dyr. Dydrene behandles af eieren med råtjære og indblæsning i øjet af pulveriseret sukker.

10. Lister og Mandals amt.

Sundhedstilstanden angives at have været god i det forløbne år. Husdyrvulen og husdyrstellet i det heletaget siges at være i fremgang. Svineavlen har taget sterkt opsving.

Der udøves fremdeles ikke lidet kvaksalveri i amtet. (*Skar*).

II. Stavanger.

Miltbrand og bråsot optrådte med ikke få tilfælde i årets løb. En hund fik miltbrand ved at bide i det ene ben på en død miltbrandsko under dennes afhænding.

Melkefeber optrådte ifølge Jessen med en hyppighed som ikke tidligere iagttages i distriktet; ikke mindre end 70 tilfælde kom under dyrlægens behandling, og sygdommen optrådte såvel hos magre som hos velnærede dyr og havde undertiden smitsom karakter.

Diarrhé hos svin optrådte i det første vinterhalvår hos flere af de gårdsbrugere på Jæderen, som har begyndt at driveavl med forbedrede svine-racer i det store; sygdommen angreb navnlig smågrise, hvoraf flere hundrede døde; sygdommen havde efter dyrlæge Jessens indberetning intet med svinepest at gjøre.

Amtsdyrlæge Jessen anfører, at der i årets løb er indført 4 kjøreheste fra Danmark til Stavanger; 1 oksekalv, fra Skotland til Gartland pr. Grong; 7 skotske vædere, hvoraf 1 til Gartland pr. Grong og 6 til Hodne Stamschæferi; 1 avlsokse fra Danmark til Vikedals kvægavlsforening i Ryfylke; 3 hunde fra Storbritannien og 1 do. fra Tyskland til kun midlertidigt ophold i landet.

De indførte heste og hunde blev samtlige frigivet ved ankomsten hertil mod sundhedsundersøgelse; de øvrige dyr blev først frigivet efter udstået kvarantænetid på Voulen.

12. Søndre Bergenhus amt.

Sundhedstilstanden aaføres at have været god.

Miltbrand er også dette år optrådt med mange tilfælde, i alt 97.

Knuderosen anføres af amtsdyrlæge Jensen (Stordøen) ikke at være sjeldent i distriktet; men da dyrene oftest bedress i løbet af få dage, kommer mulige tilfælde sjeldent til dyrlægens kundskab.

Bråsot optræder især på øerne ude mod havet.

Fordøieseslidelser synes at være de oftest forekommende sygdomme.

Kvægavlen siges at være i opkomst, især i de længst fra havet liggende distrikter.

Hesteavlens omfattes med mindre interesse, ligesom hestens røgt og pleie skal være meget mangelfuld.

13. Bergen.

Kommunedyrlæge Jordal anfører følgende:

Miltbrand optrådte i 1895 med et stort antal tilfælde inden byens grænser. Man gjør ofte den erfaring, at flere tilfælde optræder samtidig på forskjellige steder.

En smitsom kataarrh optrådte blandt hestene, og angreb et temmelig stort antal i løbet af fjorten dags tid; symptomerne var pludselig høi feber, manglende ædelyst og endel hoste; alle de af mig behandlede tilfælde kom sig i løbet af 3—4 dage.

Af ondartet ødem er behandlet tre tilfælde.

Det første tilfælde indtraf hos en ko, der i løbet af ca. 3 timer på grund af sterkt tiltagende ødem i halsregionen fik åndebesværlighed, hvorfor luftrørsnit foretages. Dyret døde efter to dage. En hest, der var opstaldet på samme sted som koen, blev en tid senere angrebet, men kom sig. En gris med et vældig halsødem døde i løbet af en dags tid.

I husdyravlen merkes fremgang overalt i landdistrikterne og hertil bidrager efter min formening isærdeleshed de årlige dyreudstillinger.

Statsdyrlæge Nielsen anfører i sin arsberetning:

«Jeg har i år som sædvanlig bistået mine kolleger og landmænd ved undersøgelse af indsendte præparater, væsentlig i tilfælde, hvor der forelå mistanke om smitsomme sygdomme.

Det har især været mistænkelige miltbrandstilfælde, som har foranlediget undersøgelser, men kun en gang er denne diagnose blevet bekræftet. Det er sandsynligt, at de andre tilfælde har været miltbrandsemphysem, hvad der dog ikke med sikkerhed kunde afgjøres ved undersøgelsen af det indsendte blod eller miltsubstans.

2 prøver af kraftfoder er blevne mig tilsendt til undersøgelse. Den ene bestod af oliemel, og der forelå mistanke om, at det havde foranlediget flere dyr død. Der fandtes forurensninger med forskjellige ugræsfrø. Ved at ud-røres med vand fremkom en gjennemtrængende sennepslugt, som gjorde det vanskeligt at få forsøgsdyrene til at spise det således tilberedte foder. Det lykkedes dog at få opfodret ca. 100 gram daglig i 4 dage på 2 kaniner, uden at disse blev kjendelig syge. Det må vel også ansees som tvivlsomt, hvorvidt det oliemelet tilblandede sennepsfrø i de rationer, hvori dette kraftfoder sædvanlig gives, kan være tilstede i saa betydelige mængder, at derved kan fremkaldes forgiftningstilfælde, og sygdomsbilledet ved de ikke sjeldne kraftfoderforgiftninger tyder jo heller ikke herpå. Det var derfor min hensigt, da jeg påbegyndte forsøgene, at undersøge, hvorvidt andre i oliemelet indeholdte stoffer, og da navnlig bakterielle omsætningsprodukter, der let i vort fugtige klima og på de fugtige opbevaringssteder (fjøset) kan dannes i det for en del af sit fedt befriede og derpå sterkt hygroskopiske mel. Da det imidlertid viste sig, at doser, der i forhold til dyrrets størrelse måtte ansees som store, ingen reaktion fremkalte, måtte jeg opgive videre forsøg som resultatløse.

Det andet kraftfoder var et affaldsmel af yderlig slet beskaffenhed, væsentlig bestående af skallen af forskjellige ugræsfrø. Men også dette kunde opfodres paa kaniner i længere tid og i store doser, uden skadelige følger.

Fra dyrlæger og landmænd har jeg modtaget præparater til undersøgelse, væsentlig når der forelå mistanke om smitsomme sygdomme. Uagtet jeg på forskjellige måder har forsøgt at bringe til almindelig kundskab, hvorledes slige præparater skal indsendes for at komme frem i en til undersøgelse skikket tilstand, hænder det dog ofte, at sendelserne er fuldstændig bedærvede og ubrugelige før de kommer frem.

Efter pålæg fra direktøren for det civile veterinærvesen reiste jeg i september måned til Volden og Ørsten for at undersøge en der oprædende ondartet hestesygdom, der efter amtsdyrlægens anmeldelse ansæs som springorm. Ved mikroskopisk og bakteriologisk undersøgelse viste det sig imidlertid, at sygdommen var kværke, der på stedet optrådte meget ondartet. Efter de på stedet modtagne meddelelser må det formodes, at kværkesygdommen optrådte der for første gang, i ethvert tilfælde som epizooti, og de hestehandlere, der havde

opkjøbt heste på stedet, havde stadig beklaget sig over, at disse altid angrebes af kværke, når de førtes udenfor bygden, og kom til steder, hvor der var anledning til smitte. Selv om en gjennemgået kværke ikke i ethvert tilfælde efterlader en absolut immunitet hos de angrebne dyr, må man dog være berettiget til at antage, at hestebestanden i en bygd, hvor kværke aldrig har optrådt epizootisk, i særlig grad må være disponeret for sygdommen, og ud fra denne antagelse må man da forklare sig sygdommens ualmindelige heftige og i flere tilfælde ondartede optræden på stedet.

En afhandling over bråsot og bråsotvaccinationer findes trykt i «Norsk Veterinærtidsskrift» 1896 side 66—74.

14. Nordre Bergenhus amt.

Miltbrand optrådte med endel tilfælde hos koen (15), hesten (2), svinet (1) og katten (2). Eieren af det af miltbrand døde svin lod to af gårdenes katte spise af lungerne af svinet «for at se om sygdommen var smitsom»; begge katte døde i løbet af $1\frac{1}{2}$ døgn.

Angående bråsot fremhæver Mossige (Sogn), at den forekommer med langt flere tilfælde end de, der anmeldes, samt at der udvises stor ligegyldighed med de af sygdommen døde dyr, der som oftest lades liggende, hvor de er døde. Under navn af «snaresyge» og «vingstresyge» er sygdommen godt kjend blandt befolkningen i ytre Sogn.

Rødsyge optrådte med stor dødelighed på gården Eikenæs i Gloppe.

Smitsom lungesygdomme forekom med flere tilfælde i en kvægebætændelse på Nordfjordeid; en ko døde.

Hundesyge udbredt i august måned på Leikanger, hvor næsten alle hundehvalpe angrebes.

Angående husdyrbruget og husdyrstellet i det hele hidsættes af amtsdyrlæge Mossiges indberetning (Sogndal) :

Hesteavlens omfattes i indre Sogn med stor interesse og der ofres store summer for at erholde gode avlsdyr såvel af han- som hunkjøn til racens forædling. Medens der i indre Sogn næsten udelukkende opdrættes heste af døle-race, så udgjør fjordhestene og opdræt af disse det langt overveiende antal i ytre Sogn. Også her synes man at have fået øinene op for, hvilken stor betydning en fornuftig hesteavl har. Hvad der i ytre Sogn især, men tildels også i indre Sogn, for en stor del hemmer hesteavlens fremgang er det store antal unge, daarrigt byggede hingste, som man om foråret reiser rundt med og får forlejet folk til at benytte til bedækning af sine hopper, da springpengene er

sat lavest mulig, undertiden ikke mer end 2 kroner. På enkelte afsidesliggende steder er man imidlertid næsten nødt til at benytte dem, da der ofte ikke findes andre brugbare hingste i nærheden. — Krydsning mellem heste af døleracen og af fjordracen benyttes mindre nu end før, da afkommet som oftest får en mere eller mindre uheldig bygning. Fjordhesten anvendes i stor udstrækning som skydsdyr, da den ansees for bedre skiltet hertil end heste af døleracen. På mange gårde holdes også en eller to fjordheste som arbejdsheste. Grunden til, at man foretrækker dem fremfor heste af dølerace, er den, at de er lettere at føde og hellerikke behøves større for det vestlandske gaardsbrug. Som kløvhest er fjordhesten uovertruffen på grund af sin sikre gang. En dølehest indkjøbt ved statsbidrag er udstationeret i Lyster i indre Sogn, og en fjordhest indkjøbt med halvt stats- og halvt amtsbidrag er udstationeret i Ladvig i ytre Sogn. Hesteudstilling afholdtes i Lærdal i juni måned.

Kvægavlen står på et forholdsvis lavt standpunkt, især i ytre Sogn. Nogen plan ved valg af race af avlsdyr har ikke været fulgt, og følgen heraf er, at man finder et sammensurium af de mest forskjellige racer, såsom fjordkvæg, telemarkskvæg, hallingkvæg, ayrshirekvæg og blandinger mellem disse indbyrdes. Interessen for og betydningen af en planmæssig kvægavl synes dog at være tilstede, og har på flere steder givet sig udslag i indkjøb af gode avlsokser og kåring af stamkjør. Det er derfor at håbe, at man også vil komme med på dette område, naar der har været arbeidet en stund. Den for Sogn mest tjenlige race er fjordracen, hvorfor også kun dyr af denne race præmieres ved udstillingerne. Mangelen på gode avlsokser hemmer kvægavlens udvikling i høj grad. Dyrskuer afholdtes i årets løb i Sogndal, Balestrand, Jostedalen og Gulen.

Fåreavlen gjør gode fremskridt. Får af cheviotracen benyttes dels til renavl og dels til krydsning med det oprindelige landsfår.

Svineavlen spiller i flere herreder en temmelig stor rolle, men drives fuldstændig planløst.

Fodringen er over hele distriktet altfor knap og ensidig, særlig for kjørenes og fårenes vedkommende.

Hudpleien er meget forsømt, men det store antal arsenikvaskninger, der i årets løb er foretagne, synes dog at tyde på, at man har begyndt at få en forståelse af, hvilken stor rolle hudpleien spiller for dyrenes sundhed og trivsel.

Staldene, fjøsene såvel som færehusene er altfor trange, mørke og dårligt ventilerede. Båsene er altfor smale og korte. At der i sådanne rum ikke kan blive tale om nogen gjennemført renslighed siger sig selv. Kjælderne under våningshusene benyttes ofte som fjøs og færestald. På flere steder, især i indre Sogn, har man dog begyndt at opføre mere tidsmæssige fjøs- og staldbygninger.

Melkens behandling er i almindelighed temmelig mangelfuld. Særskilte melkestuer finder man sjeldent på nogen gård. I almindelighed hensættes melken i åbne hylder i samme rum, hvori man opholder sig, spiser, ligger og koger.

15. Romsdals amt.

Miltbrand har i det forløbne år optrådt på en del steder, hvor sygdommen ikke før har forekommet.

Bråsot antages at have havt mindre udbredelse dette år.

Kværke siges at have været «overmåde meget» udbredt og optrådte tildels ondartet og med et fra det sædvanlige afvigende forløb. Der var nemlig kun sjeldent hoste og flod af næsen, men der dannede sig jevnlig hævelser omkring på kroppen, på hoved, hals, bryst og ben med sterk lymfekarbetændelse og dannelse af småabcesser langs disse, så sygdommen mere lignede springorm. I abcesserne påvistes dog jevnlig kværkestreptokokker. I Ørsten og Volden, hvor sygdommen var mest udbredt, herskede sygdommen fra juni måned til årets udgang.

En koppeepizooti herskede i juli og august på Vartdalstranden i Ulfsten. På grund af skjødesløs behandling optrådte ofte jurbetændelse efterpå.

Angående husdyrstellet bemærker amtsdyrlæge *Dahle*, at kvæget ofte er befængt med utøi og som følge deraf utriveligt.

16. Søndre Trondhjems amt.

Af miltbrand, ondartet katarrhalfeber og rødsyge er forekommet endel spredte tilfælde. På gården Kvam i Meldalen døde 4 kjør, 3 sauere og 2 svin af miltbrand. En mand blev her smittet af miltbrand, dog uden dødelig udgang.

Kværke synes at være den sygdom, der har havt sterst udbredelse i det forløbne år; samtlige indberettende dyrlæger anfører, at sygdommen har været sterkt udbredt i amtet og tildels af en ondartet karakter. Der er således indberettet 659 tilfælde, hvorfaf 19 døde eller dræbtes. Sygdommen synes at have taget sin begyndelse allerede i slutningen af forrige år.

Tuberkulose påtræffes af og til, især ved tuberkulinindpodningerne. *Gjørud* beretter om, at to kalve reagerede for tuberkulin i en besætning på Børskogen; besætningen forøvrigt viste sig sund. Den ene kalf slagtedes straks og fandtes der hos denne tuberkulose i krøskjertlerne. Det oplystes nu, at disse 2 samt 4 andre kalve var røgtet af en meget tuberkuløs kone; de 4 andre kalve var blevne syge og «ligesom tæreder hen».

I en større besætning paa 66 dyr viste 60 sig at være tuberkuløse; af disse havde den ene tillige jurtuberkulose.

Forgiftning med aconitumblade opstod hos en hest; nogle børn havde plukket endel sådanne blade og givet hesten, der derefter snart begyndte at

vakle og svede, fik brækningsanfald osv.; dyret kom sig efter behandling med opiumsdråber i melk (*Bang*).

Indvrængning af blindtarmen i sig selv iagttoges hos en hest; blindtarmens spids fandtes ved obduktionen at være vrængt helt ind i begyndelsen af stortarmen; sygdommen antages at skyldes, at dyret den dag, sygdommen begyndte, havde fået et voldsomt ryk mod underlivet af buggjorden, der gik i to dele, derved at en større sten var faldt ned på den bagerste del af vognen.

Det anføres fra de fleste distrikter, at der spores en glædelig fremgang i husdyrvælen; hudpleien og røgten i det hele lader dog på flere steder meget tilbage at ønske.

17. Nordre Trondhjems amt.

Af smitsomme sygdomme synes kvarke at have havt ikke lidens udbredelse, særlig i distrikterne om Stenkjær og i Stjørdalen; der er ialt anmeldt 309 tilfælde af denne sygdom mod 10 tilfælde det foregående år. Der er optrådt ikke få ondartede tilfælde; således beretter amtsdyrlæge *Mørseth* (Stjørdalen) om flere tilfælde af abcesdannelse samt om et tilfælde af fibros flesket pneumoni med fistelgänge og samtidig abcesdannelse i den store hjerne.

Rødsyge synes at være i aftagende i Frosten.

Blodurin anføres at optræde ligeså hyppig på stalden som når kreaturerne gårude. Om denne sygdom anfører amtsdyrlæge *Marum*:

«Blodurin forekommer af og til, særlig er gården Flogstad meget plaget af denne sygdom, da den på dette sted næsten optræder årvist og meget ondartet. Sygdommens ophav skriver sig efter al sandsynlighed fra et myrstykke på nabogården. Sålænge eieren nemlig kan holde sine kjør indenfor gårdens grænser er alt bra, men så snart det hænder, at dyrene bryder gjerdet og kommer ind på nævnte myrstykke, blir de angrebet af blodurin almindelig dagen efter. Der var forrige år 3 kjør på gården, blandt disse en leieko. Samtlige blev angrebne af blodurin og slagtet i døende tilstand. Først blev 2 angrebne. De havde begge i et ubevogtet øieblik seet sit snit til at komme ind på myrstykket; vogteren blev imidlertid snart opmerksom på deres bortebliven, og han antog, at de havde været borte høist 1 time. Dagen efter blev de syge. Ved min ankomst den 3die dag havde de fuldstændig ophört at æde. Urinen, der afsattes ofte, var næsten sort. Temp. 37; puls ca. 180. Fra øinene sterkt flod. Ved behandling med jern (chinin havde jeg endnu ikke hørt anvendt) lysned urinen meget, men alnenbefindendet forværredes stadig, sådæ den 4de dag måtte slagtes i døende tilstand. Musklerne og organerne med undtagelse af nyrrerne viste sig ved obduktion blege og slappe. Nyrefedtet var næsten forsvundet og erstattet af en gullig lymfe, ligeledes fandtes udsvedninger i det

intermuskuløse bindevæv. Nyrerne var mørkfarvede og blodige, men ellers normale. En tid efter blev den 3die ko angrebet på lignende måde og blev straks slagtet. Nævnte myrstykke, hvorpå der er en yppig græsvekst, tilhører en gård, der nu står ubeboet. Tidligere, da græsset efterhvert blev afbeitet af kjørene, merkede man intet til sygdommen, og det kunde derfor synes som om sygdomsspirenes trivsel begunstigedes af højt græs. I to senere tilfælde af blodurin på gärde ikke langt fra Flogstad har jeg med godt resultat anvendt chinin.

Der klages fremdeles over, at kvægavlen drives planløst og kun gjør små fremskridt. Hesteavlen siges dog at stå højt i enkelte distrikter, således i Frosten.

18. Nordlands amt.

Fra Mosjøens distrikt meddeler *Garseg*, at sundhedstilstanden har været meget god, mens der i Saltens fogderi ifølge *Nøkleby* har hersket en ikke ringe sygelighed blandt kvæget, særlig i årets første måneder :

Ondartet katarrhalfeber anføres såvel af amtsdyrlægen i Mosjøen som i Salten at være ikke sjeldent forekommende; *Nøkleby* anfører endog, at «den er overmåde hyppig». Særlig stor udbredelse fik sygdommen i februar og marts i Skjerstad og Gildeskål. Sygdommen optræder dog ofte i en mild form og ytrer sig ved appetitløshed, ophør af melkesekretionen, diarrhē og ofte et betydeligt hududslet; kun i alvorligere tilfælde bliver åndedrætsorganerne angræbne. (*Garseg*).

Rødsyge og knuderosen forekommer ganske hyppig, men anmeldes kun sjeldent.

Bråsot var antagelig årsag til, at 20 får døde på gården Sør-Arnø i Gildeskål (*Nøkleby*).

Angående tuberkulose anfører *Garseg*, at efter de oplysninger, som han har erholdt fra slagtere og andre, forekommer denne sygdom af og til i distriktet. En besætning på 50 stk. blev således for nogle år siden nedslagtet på grund af tuberkulose; af disse 50 dyr skulde de 49 være fundne tuberkuløse, dog bliver ikke sygdommen ofte iagttaget af dyrlægerne.

Sædstrengsforhærdelse og bringesvulster siges at være meget almindelig.

Efter kalvningen optræder hos kvæget ikke sjeldent den i beretningerne før omtalte tilsyneladende smitsomme indigestion.

Blodurin synes ikke at forekomme heroppe (*Nøkleby*).

Benskjørhed var enkelte steder nok så almindelig ud på våren og sommeren.

Lus siges at være uhyggelig almindelig såvel hos folk som hos kreaturer.

Amtsdyrlæge *Garseg* anfører i sin indberetning:

Med hensyn til husdyravlen gjælder for kvægets vedkommende, at man i de sidste år, modsat tidligere, da man krydsede med Ayrshire i en større mælestok, har begyndt at udvikle sit stedegne kvæg, hvorfaf der er flere gode stammer. Man har således i Vefsen oprettet 5 okseholdsforeninger, der har statsunderstøttelse. Okserne i disse foreninger er udelukkende af Nordlandsrace. Også andre steder end i Vefsen har man begyndt at danne okseholdsforeninger med okser af Nordlandsrace.

Forat forbedre hestebestanden har man i Vefsen for nogle år siden indkjøbt en stodhingst af fjordrace; afkommet af denne tegner til at blive ret bra. Hemnes kommune har også bevilget penge til indkjøb af en hingst af fjordrace.

I svineavlens kommer mere og mere de store yorkshiresvin i kurs; flere gårðbrugere i Vefsen driver svineavl med ganske god fordel.

Forat forbedre fårene, der overalt i distriktet er meget dårligt udviklede, har et par mænd i Vefsen til en begyndelse indkjøbt hver sin væder fra Hodne stamschæferi. I det heletaget maa det siges, at interessen for husdyravlen tillægger, hvilket vises ved den ret store tilslutning til dyrskuerne; et sådant blev afholdt i Vefsen den 13de og 14de august, hvor alle slags husdyr blev udstillet. Der var godt fremmøde; men dyrene var i dårligt huld, da sommerbeitet var slet på grund af den langvarige tørke.

Ved udstillingen såvelsom ved tiendebyttet, der afholdtes i Mosjøen i slutningen af september måned foregik en del hestehandel; priserne var for heste i den bedste alder fra kr. 250,00—350,00, enkelte har måske nået at få kr. 400,00 eller lidt derover. Priserne på kvæget har været meget lave, kr. 60,00—90,00 for kalvekjør; årsagen til de lave priser skyldes for en stor del, at avlingerne har været meget små de to sidste år.

Fodringen er i det store og hele knap og kan mange steder karakteriseres som sultefodring. En mand anmeldte jeg for sultefodring af sine kjør; han fik en mulkt. Hø og vand uden kraftfoder er den almindelige kost til kreaturerne, enkelte steder bruges der tang. Der gives dog på den anden side gårde, hvor fodringen er fuldt tilstrækkelig og hvor ikke ubetydelig kraftfoder gives.

Stald og fjøs er på de fleste steder meget trange, lave under taget og mørke, der anvendes sjeldent krybber i fjøsene, og båsene er ofte meget ujevne, sorte og trange; dog gives der steder, hvor fjøsene må siges at være upåklagelige.

I almindelighed er renlighedssandsen ikke særlig stor hverken ved stellet af husdyrene eller ved behandlingen af produkterne af disses ydelser. I årets løb er der udleveret arsenikvask til 521 storfæ og 23 heste. Vaskningen udførtes for en væsentlig del af en, der er ansat som vandrelærer i fjøsstel i Vefsen; enkelte gange overlod jeg vaskningen til eieren selv. Aldrig var jeg selv tilstede under vaskningen.

Af kvaksalvere er der mange i distriket, både fastboende og omvandrende; disse sidste er næsten uden undtagelse tatere, som søger at bedrage befolkningen paa alle måder.

19. Tromsø amt.

Statsdyrlæge *J. C. Hall* anfører i sin indberetning, at han tiltrådte sin stilling som statsdyrlæge for det nordenfjeldske i begyndelsen af april måned 1894 med bolig i Målsnes. Han meddeler, at ikke få offentlige reiser er foretaget i anledning sygdom blandt husdyrene, og at den væsentlige praksis er faldt inden herrederne i Målselvdalen, Bardo, Sørreisen, Lenviken, Balsfjorden og Tromsø.

Sundhedstilstanden blandt husdyrene anføres at have været god i årets løb, da ingen epizooti har fået nævneværdig udbredelse. Der optrådte dog om våren 1895 ikke få tilfælde af benskørhed, da våren og sommeren 1894 var ualmindelig tør og foderet som følge heraf blev af dårlig beskaffenhed. De hyppigst behandlede sygdomme var af traumatisk karakter, led- og fordøielses-sygdomme.

Tuberkulose er påvist ved tuberkulin i enkelte besætninger og *Hall* anfører, at denne sygdom forekommer temmelig udbredt i Målselvdalen og naboherrederne, idet tuberkulosen flere gange er konstateret i organer af slagede dyr fra disse distrikter.

Miltbrand er forekommest med endel spredte tilfælde. Der anføres, at et lam, der havde drukket melk fra en miltbrandsy ko (der senere døde), blev angrebet af sygdommen og maatte senere slagtes.

Kastning anføres ikke at være hyppig forekommende.

Astma forekommer meget almindelig (særlig Nordlands amt 1894).

Forgiftning iagttoget paa Ingø i Finnmarken hos 36 får og 6 geder, som alle døde på grund af nydelse af råddent hvalkjød.

Om «frosk», vortesygdom, anfører *Hall* i sin indberetning:

Denne for Tromsø stift eiendommelige sygdom på storfæt er meget almindelig, navnlig i Tromsø amt, og forvolder befolkningen ikke ubetydelige tab. Hvorvidt sygdommen angriber fåret og geden har jeg endnu ikke kunnet konstatere med sikkerhed. Hesten og svinet angribes ikke.

Sygdommen angriber udelukkende hundyret og altid henimod den tid, da koen skal til at lage sig til kalvningen. Okser, gjældyr og ungdyr angribes ikke. Sygdomsudbruddet begynder med dorskhed og utrivelighed. Samtidig danner der sig nogle værkeformige ophøjninger under næsevingerne og i næseåbningerne, ligesom benene, særlig bagbenene, nedenfor biklovene hovne op. Vorterne i næsen vokser nu op til skålformig ophøjede sår, hvor overhuden

løsner; imellem denne og læderhuden findes materie og blod, idet sårene ere yderst let blødende. Disse sår kan fylde næsten begge næseåbninger så åndedrættet blir meget besværet. På benene dannes nu tverrevner og hele regionen nedenfor biklovene blir til en vædkende og blødende sårfblade, der strækker sig ned imellem begge klove og fortil lige op i klovspalten. I mundhulen, navnlig i overmunden, dannes flade knuder, der blir hudløse og forårsager dyret meget besvær under tygningen, der foregår under en betydelig slimafsondring. Ikke alle angribes lige hårdt men samtlige afmagres ganske betydelig. Undtagelsesvis sætter der sig knuder i juret. Når kalvningen er over, er sygdommen på retur, men melkesekretionen blir for hele melkeperioden betydelig indskrænket. Eiendommeligt er det, at sygdommen udelukkende hersker på gårde, der ligger ved søen eller en fjordarm af denne, aldrig i indlandet. Med hensyn til årsagsforholdet er jeg endnu ikke på det rene hermed. Nærmest skulde jeg være tilbøelig til at tro, at overdreven tangfodring, altså en jodforgiftning kan være en væsentlig årsag om end ikke den eneste. Mikroskopiske undersøgelser ere foretagne men uden resultat. Enkelte dyr dør af sygdommen, men dødeligheden synes ikke at være stor. Uagtet kreaturer, der engang har havt sygdommen, stadig faar den igjen, synes den ikke at være videre smitsom, eller måske slet ikke smitsom.

18 tilfælde ere behandlede i de min bopæl tilgrændsende sødistrikter.

Et stort antal viste sig under en undersøgelsesreise i Laxefjorden i Lebesby i Finmarken at have været angrebne. Det var imidlertid umulig at erholde nogen bestemt opgave over antallet.

Blandt får og geder opstår ikke sjeldent forgiftningstilfælde på grund af nydelse af råddent affald fra hvalfangerstationerne; affaldet kastes i søen i stor mængde men blir med vind og bølger drevet op på stranden, hvor det blir liggende og rådne hen til en grødet masse; selv når forrådnelsen er skredet så langt frem, skal affaldet spises med begjærlighed af såvel får som geder, men dyrene blir ofte heftig syge efter denne spise.

Hall anfører i en beretning fra en på amtets ordre foretagen reise til Ingø i Finmarken (september 1895) for at undersøge den efter nydelsen af hvalaffald oprædende dødelige sygdom, at de dyr, som efter nydelsen blir syge, straks taber madlysten, går rundt, svulmer op og får enten vedholdende forstoppelse eller heftig diarrhoe; dyrene dør inden 8—10 timer og meget få dyr overstår sygdommen. Kjør blir sjeldent angrebne, da de kun sjeldent nyder noget af det rådne affald. Det sagdes også, at ravne og kråker døde ved at spise sådant råddent affald. På grund af stadig indløbende klager fra kreatureiere i nærheden af hvalfangerstationerne over at de stadig mistede kreaturer af ovennævnte sygdom blev der i den i 1896 vedtagne lov om hvalfangst indtaget en bestemmelse, der giver adgang til at råde bod på disse ulempes.

Husdyravlen og husdyrstellet i det hele anføres at stå på et nokså primitivt standpunkt og da særlig i sødistrikterne, hvor fiskeriet betragtes som hovednæringsveien.

Fodringen er ofte utilstrækkelig, særlig om våren, da der gjerne holdes for mange dyr om vinteren. For at udnytte det dårlige og grove foder blir det gjerne blandet med fiskeaffald og kogt på peisen i fjøset til «loiping».

Forbedring af husdyrracerne går det småt med; i amtet virker dog et landhusholdningsselskab og enkelte sogneselskaber, som i forbindelse med amtsagronomen søger forbedret avlen ved afholdelse af udstillinger og ved udstationering af avlsdyr.

Kvaksalveriet florerer sterkt i amtet.

**C. Bevilgninger til veterinærvæsenet for budgetterminen
1895—96:**

	bevilget:	medgået:
1. Amtsdyrlægernes aflønning	kr. 39 500,00	kr. 34 607,69
2. a) Til det veterinær-pathologiske laboratorium	» 6 000,00	» 6 000,00
og ekstraordinært:		
b) Til en ny dyrkningsovn	» 618,55	» 618,55
c) Til indredning af obduktionsrum, portrum, et beboelsesrum samt til præparatskabe	» 3 000,00	» 3 042,29
3. Kursus for dyrlæger	» 2 200,00	» 2 200,00
4. Tuberkulinundersøgelser af kvægbesætninger	» 12 000,00	» 10 875,00
5. Statsdyrlægen i Bergen . . . Kr. 2 000,00		
Do. i Tromsø stift . » 1 500,00		
	—————	
6. Reisestipendier	» 3 500,00	» 3 400,00
7. Skyds-, kost- og tilfældige udgifter . . .	» 1 500,00	» 1 500,00
(heraf i anledning tuberkulinundersøgelser kr. 8 363,48).	» 18 000,00	» 26 669,75
8. Tidsskrift for veterinærvæsen	» 400,00	» 400,00
9. Karantænestationen «Ytre Voulen» ved Stavanger	» 400,00	» 400,00
10. Trykning af veterinærberetning	» 1 200,00	» 1 192,29
	—————	
	Kr. 88 318,55	Kr. 90 905,57

D.

T a b e l l e r.

Tabel I.

De vigtigste husdyrsygdomme i
(Relevé des divers cas de maladie des animaux)

Sygdomme (Maladies).	Hest (Espèce chevaline)			Ko (Espèce bovine)			Får (Espèce ovine)			
	anmeldte (signalés)	deraf		anmeldte (signalés)	deraf		anmeldte (signalés)	deraf		
		døde (morts)	dræbte (abattus)		døde (morts)	dræbte (abattus)		døde (morts)	dræbte (abattus)	
Miltbrand (<i>Anthrax</i>)	42	-	-	42	248	11	234	12	1	11
Raslesyge (miltbrandsemfysem, «Rauschbrand») (<i>Anthrax emphysematosus</i>)	-	-	-	-	12	1	11	-	-	-
Ondartet ødem (<i>Oedema malignum</i>)	11	-	5	22	-	5	15	-	-	-
Bråsot (<i>Morbus epizooticus acutissimus ovis</i>)	-	-	-	-	-	-	-	348	80	268
Ondartet katarrhalfeber (<i>Febris catarrhalis maligna</i>)	-	-	-	220	63	85	3	-	-	-
Lungesyge (tyfus) hos hesten (<i>Pleuropneumonia contagiosa equi</i>)	276	2	17	-	-	-	-	-	-	-
Smitsom klovsyge hos fåret (<i>Paronychia contagiosa ovis</i>)	-	-	-	-	-	-	-	4	-	-
Rødsyge («Rothlauf») (<i>Morbus ruber</i>)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Knuderosen (<i>Erythema nodosum</i>)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Rosen (<i>Lymphangitis. Erysipelas</i>)	175	1	-	49	-	-	-	-	-	-
Neldefeber (<i>Urticaria</i>)	88	-	-	12	-	-	-	-	-	-
Brandfeber (<i>Morbus maculosus</i>)	12	1	5	1	-	-	-	-	-	-
Kværke (<i>Adenitis contagiosa equi</i>)	1989	10	52	-	-	-	-	-	-	-
Tuberkulose (<i>Tuberculosis</i>)	1	1	-	905	258	15	-	-	-	-
Strålesopsygdom (<i>Actinomycosis</i>)	5	-	-	57	18	-	-	-	-	-
Sædstrengsforhærdelse og bringesvulster (<i>Fibromycoma. Ascococcus</i>)	187	1	1	-	-	-	-	1	-	-
Hvalpesyge (<i>Febris catarrhalis epizootica canum</i>)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Stivkrampe (<i>Tetanus</i>)	22	4	11	3	3	-	-	2	1	1
Kopper (<i>Variola, Vaccina et Ovina</i>)	-	-	-	509	12	1	-	-	-	-
Overføres	2808	20	133	2038	371	361	370	82	280	

1) Abekat.

Norge i 1895, artsvis ordnede.

domestiques, par espèces, en Norvège, en 1895).

Ged (<i>Espèce caprine</i>)		Svin (<i>Espèce porcine</i>)		Hund (<i>Chiens</i>)		Kat (<i>Chats</i>)		Fjerkræ (<i>Volailles</i>)		Andre dyr (<i>Animaux divers</i>)	
anmeldte (<i>signalés</i>)	deraf (<i>abattus</i>)	anmeldte (<i>signalés</i>)	deraf (<i>morts</i>)	anmeldte (<i>signalés</i>)	deraf (<i>abattus</i>)	anmeldte (<i>signalés</i>)	deraf (<i>morts</i>)	anmeldte (<i>signalés</i>)	deraf (<i>abattus</i>)	anmeldte (<i>signalés</i>)	deraf og døde (<i>abattus et morts</i>)
-	-	19	-	19	13	3	8	4	-	4	-
-	-	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	686	73	141	-	-	-	-	-	-	-
-	-	616	16	23	-	-	-	-	-	-	-
-	-	22	-	1	-	-	-	-	-	-	-
-	-	28	-	-	1	-	-	-	-	-	-
-	-	29	19	6	-	-	-	-	-	-	1)
-	-	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	2	-	-	1	-	-	-	-	-	-
-	-	4	1	3	306	16	50	-	-	-	-
-	-	4	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	1412	110	194	321	19	58	4	-	4	1

Tabel I. (Forts.) Continuation).

Sygdomme (Maladies)	Hest (Espèce chevaline)			Ko (Espèce bovine)			Får (Espèce ovine)		
	anmeldte (signalets)	deraf		anmeldte (signalets)	deraf		anmeldte (signalets)	deraf	
		dræbte (avattus)	døde (mortis)		dræbte (avattus)	døde (mortis)		dræbte (avattus)	døde (mortis)
Overført (transport)	2808	20	133	2038	371	361	370	82	280
Luftveiskatarrh og strengel (<i>Koryza, Pharyngitis et Bronchitis</i>)	1923	1	13	159	4	1	4	-	-
Lunge- og brysthinddebetændelse (<i>Pneumonia & Pleuritis</i>) . . .	182	3	27	199	29	10	7	3	-
Fordøjelsessygdomme (Indigestion, mave- og tarmkatarrh, diarré (<i>Gastritis, Diarrhoea</i>)	1928	10	39	3204	146	42	19	1	1
• Kolik, forstoppelse (<i>Colica, Obstructio</i>)	638	16	40	581	31	17	6	-	-
Akut diarrhé og blodgang (<i>Diarrhoea acuta et dysenteria</i>)	45	-	1	352	20	12	2	-	-
Trommesyge (<i>Tympanitis</i>)	13	-	-	329	16	20	6	2	-
Forgiftninger ¹⁾ (<i>Intoxications</i>)	4	-	1	134	12	40	43	-	38
Lutterstald (<i>Diabetes insipidus</i>)	41	-	-	-	-	-	-	-	-
Indvoldssorme ²⁾ (<i>Helminthiasis</i>)	123	-	-	2	-	-	-	-	-
Flyndersyge (Ikter), (<i>Distomatosis</i>)	-	-	-	12	6	-	83	20	21
Dreiesyge (<i>Hydrocephalus hydratideus</i>)	-	-	-	-	-	-	12	11	1
Akut hjernebetændelse (<i>Menigitis acuta</i>)	14	-	5	28	20	2	1	-	-
Kronisk hjernebetændelse (Koller) (<i>Hydrocephalus chronicus</i>)	29	7	2	8	1	-	-	-	-
Blodurim (<i>Hæmoglobinuria. Hæmoglobinæmia</i>)	77	8	6	575	28	49	-	-	-
Benskjørhed (Slikkesyge) (<i>Osteomalacia</i>)	5	1	-	433	37	10	-	-	-
Sveksot (<i>Rachitis</i>)	1	-	-	2	-	-	-	-	-
Hududslet (<i>Eczema</i>)	517	1	-	547	2	-	6	-	-
Ringorm (<i>Trichophyton tonsurans</i>)	10	-	-	475	-	-	-	-	-
Skurv (<i>Favus</i>)	17	-	-	22	2	-	-	-	-
Skab (<i>Scabies</i>)	19	-	-	64	-	-	-	-	-
Lus (<i>Pediculinæ</i>)	650	-	-	14435	-	-	142	-	-
Uregelmæssige fødsler (<i>Partus irregulares</i>)	20	1	1	733	29	7	31	1	-
Misfostre (<i>Monstra</i>)	1	-	-	27	3	4	2	-	-
Overføres	9065	68	268	24359	757	575	784	120	341

¹⁾ Kogsalt, kviksolv, arsenik, bly, fosfor, salpeter, stryknin, saltlage, akonitum, bromkager, råddent hvalkjød. ²⁾ Bendelorm, spolorm.

Ged (<i>Espèce caprine</i>)				Svin (<i>Espèce porcine</i>)				Hund (<i>Chiens</i>)			Kat (<i>Chats</i>)		Fjærkræ (<i>Volailles</i>)		Andre dyr (<i>Animaux divers</i>)				
anmeldte (<i>signalets</i>)	deraf dræbte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)		anmeldte (<i>signalets</i>)	deraf dræbte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)		anmeldte (<i>signalets</i>)	deraf dræbte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)		anmeldte (<i>signalets</i>)	deraf dræbte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)	anmeldte (<i>signalets</i>)	deraf dræbte (<i>abattus</i>)	anmeldte (<i>signalets</i>)	deraf dræbte og døde (<i>abattus et morts</i>)	
-	-	-	-	1412	110	194		321	19	58	4	-	-	4	-	-	-	1	-
82	-	8	72	3	5	46		1	1	5	-	-	-	2	-	-	-	-	-
12	-	4	84	16	20	9		1	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
8	-	-	232	17	3	51		1	-	2	-	-	-	1	1	-	-	-	-
4	1	1	74	7	1	22		-	1	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-
-	-	-	18	1	3	6		-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
1	-	-	46	11	10	6		1	1	1	-	-	-	1	19	19	-	-	-
16	-	11	-	-	-	-		-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	5	-	-	76		-	-	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-
1	1	-	-	-	-	-		-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
2	2	-	-	-	-	-		-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
1	-	-	85	31	14	4		1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	56	22	8	3		3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	1	-	-	1		-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	11	-	-	-		-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	261	24	5	2		-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
5	-	-	62	1	-	172		2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	7	-	-	4		-	-	8	2	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	1		-	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	1	-	-	4		1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
100	-	-	377	-	-	42		-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
5	-	1	134	42	3	-		-	-	10	-	-	-	183	13	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-		-	-	-	-	-	-	2	-	-	-	-	-
237	4	25	2938	285	266	630		30	65	35	2	7	206	33	1	-	-	-	-

kali, blyhvidt, karbol, solanin, drank, mørnje, penicil, glaucum, ormbid, ranunkel, mugsop, olje-

Tabel I. (Forts.) (Continuation).

Sygdomme (Maladies)	Hest (Espèce chevaline)			Ko (Espèce bovine)			Får (Espèce ovine)		
	anmeldte (signalés)	deraf		anmeldte (signalés)	deraf		anmeldte (signalés)	deraf	
		dræbte (abattus)	døde (morts)		dræbte (abattus)	døde (morts)		dræbte (abattus)	døde (morts)
Overført (transport)	9065	68	268	24359	757	575	734	120	341
Børvrængning (<i>Inversio uteri</i>) .	2	1	-	190	10	6	5	1	-
Børdreinling (<i>Torsio uteri</i>) . . .	-	-	-	114	10	-	-	-	-
Tilbageholdt efterbyrd (<i>Retention placentæ</i>)	7	-	-	1220	13	9	5	-	-
Kastning (<i>Abortus</i>)	8	-	-	¹⁾ 757	6	6	-	-	-
Kalvningsfeber (Melkefeber) (<i>Eclampsia puerperalis</i>) . . .	2	-	-	951	295	150	7	-	-
Børbetændelse og septichæmisk kalvningsfeber (<i>Febris puerperalis Septichæmia puerp.</i>) .	3	-	1	296	48	54	3	-	2
Jurbetændelse (<i>Mastitis</i>) . . .	37	1	-	1162	30	3	28	4	-
Forfangenhed (<i>Hordeatio. Kritisiasis</i>)	185	7	-	40	-	-	-	-	-
Klaphingstoperationer (<i>Operationes ob kryptorchismum</i>) . .	53	-	1	-	-	-	-	-	-
Kastrationer (<i>Castrationes</i>) . . .	1710	1	8	65	-	-	314	1	-
Udbødninger (<i>Ovariotomyæ</i>) . .	1	-	-	-	-	-	-	-	-
Kraeft (<i>Carcinoma et Sarcoma</i>) .	8	2	-	3	2	-	-	-	-
Tinter (<i>Cysticercus cellulosæ</i>) .	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Godartet beskellersyge (<i>Exanthema genitalium contagiosa benigna</i>)	10	-	-	-	-	-	-	-	-
Cerebrospinal meningit (<i>Meningitis cerebro-spinalis</i>) . . .	-	-	-	5	-	-	2	-	-
Vortesygdom (Frosk) (<i>Papillomatosis</i>)	-	-	-	19	-	-	5	-	-
Mundsyge (<i>Stomatitis pustulosa equi</i>)	14	-	-	-	-	-	-	-	-
Andre sygdomme (<i>Vitia alia</i>) .	4004	50	36	2059	113	6	42	1	-
Ialt (total)	25109	130	314	31240	1284	809	1145	127	343

¹⁾ Flere besætninger.

Ged (<i>Espèce caprine</i>)			Svin (<i>Espèce porcine</i>)			Hund (<i>Chiens</i>)			Kat (<i>Chats</i>)			Fjerkræ (<i>Volailles</i>)			Andre dyr (<i>Animaux divers</i>)			
anmeldte (<i>signalés</i>)	deraf		anmeldte (<i>signalés</i>)	deraf		anmeldte (<i>signalés</i>)	deraf		anmeldte (<i>signalés</i>)	deraf		anmeldte (<i>signalés</i>)	deraf		anmeldte (<i>signalés</i>)	døde og døde (<i>abattus et morts</i>)		
	dræbte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)	dræbte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)		dræbte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)		dræbte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)		dræbte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)		anmeldte (<i>signalés</i>)	døde (<i>morts</i>)		
237	4	25	2938	285	266	630	30	65	35	2	7	206	33	1	-	-	-	
-	-	-	18	8	2	-	-	-	-	-	-	-	2	-	-	-	-	
-	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
-	-	-	13	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
11	-	2	11	2	1	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
-	-	32	2	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
-	-	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
18	-	-	11	-	-	57	-	-	27	-	-	-	-	-	-	-	-	
-	-	-	1635	1	2	1	1	6	2	-	-	-	-	-	-	-	-	
-	-	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
-	-	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
-	-	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
15	2	2	233	1	3	82	1	1	10	-	-	8	-	-	-	-	-	-
281	6	29	4901	301	276	779	33	66	72	2	7	216	33	1	-	-	-	-

Tabel II.

Anmeldte husdrysygdomme
(Cas de maladies des animaux domestiques dans la

Sygdomme (Maladies)	Hest (Espèce chevaline)			Ko (Espèce bovine)			Får (Espèce ovine)		
	anmeldte (signalés)	deraf		anmeldte (signalés)	deraf		anmeldte (signalés)	deraf	
		døbte (adultus)	døde (morts)		døbte (adultus)	døde (morts)		døbte (adultus)	døde (morts)
Lungesyge (tyfus) hos hesten (<i>Pleuropneumonia contagiosa equi</i>)	118		2	-	-	-	-	-	-
Rødsyge («Rothlauf») (<i>Morbus ruber</i>)	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Rosen (<i>Lymphangitis. Erysipelas</i>)	8	-	-	4	-	-	-	-	-
Neldefeber (<i>Urticaria</i>)	5	-	-	-	-	-	-	-	-
Kværke (<i>Adenitis contagiosa equi</i>)	21	-	-	-	-	-	-	-	-
Stralespsygdom ((<i>Actinomycosis</i>)	-	-	-	1	-	-	-	-	-
Sædstrengsforhærdelse og bringe svulster (<i>Fibromycoma. Ascococcus</i>)	15	-	-	-	-	-	-	-	-
Hvalpesyge (<i>Febris catarrhalis epizootica canum</i>)	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Stivkrampe (<i>Tetanus</i>)	1	1	-	-	-	-	-	-	-
Luftveiskatarrh og strengel (<i>Koryza, Pharyngitis et Bronchitis</i>)	120	-	-	2	-	-	-	-	-
Lunge- og brysthindebetændelse (<i>Pneumonia et Pleuritis</i>)	83	-	3	1	-	-	-	-	-
Fordøjelsessygdomme (Indigestion, mave- og tarmkatarrh) diarrhæ). (<i>Gastritis, Diarrhoea</i>)	108	2	5	9	-	-	-	-	-
Kolik, forstoppelse (<i>Colica, Obstructio</i>)	65	-	1	-	-	-	-	-	-
Trommesyge (<i>Tympanitis</i>)	-	-	-	4	-	-	-	-	-
Forgiftninger (<i>Intoxications</i>)	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Lutterstald (<i>Diabetes insipidus</i>)	16	-	-	-	-	-	-	-	-
Indvoldssorme (<i>Helminthiasis</i>)	3	-	-	-	-	-	-	-	-
Akut hjernebetændelse (<i>Menigitis acuta</i>)	1	-	-	-	-	-	-	-	-
Kronisk hjernebetændelse (Koller) (<i>Hydrocephalus chronicus</i>)	5	3	-	-	-	-	-	-	-
Overføres	569	6	11	21	-	-	-	-	-

i Kristiania by i 1895.

ville de Kristiania, signalés en 1895).

Ged (<i>Espèce caprine</i>)		Svin (<i>Espèce porcine</i>)		Hund (<i>Chiens</i>)		Kat (<i>Chats</i>)		Fjerkræ (<i>Volailles</i>)		Andre dyr (<i>Animaux divers</i>)	
anmeldte (<i>signalés</i>)	døde (<i>morts</i>)	anmeldte (<i>signalés</i>)	døde (<i>morts</i>)	anmeldte (<i>signalés</i>)	døde (<i>morts</i>)	anmeldte (<i>signalés</i>)	døde (<i>morts</i>)	anmeldte (<i>signalés</i>)	døde (<i>morts</i>)	anmeldte (<i>signalés</i>)	døde (<i>morts</i>)
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	4	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	90	-	8	-	-	-	-	-
-	-	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	3	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-
-	-	5	-	-	98	-	8	-	-	-	-

Tabel II. (Forts.) (Continuation).

Kristiania.

Sygdomme (Maladies)	Hest (Espèce chevaline)			Ko (Espèce bovine)			Får (Espèce ovine)		
	anmeldte (signalés)	deraf		anmeldte (signalés)	deraf		anmeldte (signalés)	deraf	
		dræbte (abattus)	døde (morts)		dræbte (abattus)	døde (morts)		dræbte (abattus)	døde (morts)
Overført (transport)	569	6	11	21	-	-	-	-	-
Blodurin (<i>Hæmoglobinuria. Hæmoglobinæmia</i>)	1	1	-	3	-	-	-	-	-
Benskjørhed (Slikkesyge) (<i>Osteomalacia</i>)	-	-	-	4	-	-	-	-	-
Hududslet (<i>Eczema</i>)	7	-	-	-	-	-	-	-	-
Ringorm (<i>Trichophyton tonsurans</i>)	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Lus (<i>Pediculinae</i>)	4	-	-	17	-	-	-	-	-
Uregelmæssige fødsler (<i>Partus irregularis</i>)	-	-	-	1	-	-	-	-	-
Tilbageholdt efterbyrd (<i>Retention placentaæ</i>)	-	-	-	3	-	-	-	-	-
Kalvningsfeber (Melkefeber) (<i>Eclampsia puerperalis</i>)	-	-	-	2	-	-	-	-	-
Jurbetændelse (<i>Mastitis</i>)	1	-	-	8	-	-	-	-	-
Forfangenhed (<i>Hordeatio. Kri-thiasis</i>)	35	2	-	-	-	-	-	-	-
Kastrationer (<i>Castrationes</i>)	2	-	-	-	-	-	-	-	-
Andre sygdomme (<i>Vitia alia</i>)	436	-	2	10	-	-	-	-	-
Ialt (total)	1055	9	13	69	-	-	-	-	-

Tabel III.

De vigtigste husdyrsygdomme
(Cas de maladies des animaux domestiques)

Sygdomme (Maladies)	Hest (Espèce chevaline)			Ko (Espèce bovine)			Får (Espèce ovine)		
	anmeldie (signalés)	deraf		anmeldie (signalés)	deraf		anmeldie (signalés)	deraf	
		dreæbte (abattus)	døde (morts)		dreæbte (abattus)	døde (morts)		dreæbte (abattus)	døde (morts)
Miltbrand (<i>Anthrax</i>)	3	-	3	15	1	14	-	-	-
Raslesyge (mildtbrandsemfysem, «Rauschbrand») (<i>Anthrax emphysematosus</i>)	-	-	-	3	1	2	-	-	-
Ondartet ødem (<i>Oedema malignum</i>)	6	-	2	7	-	7	-	-	-
Ondartet katarrhalfeber (<i>Febris catarrhalis maligna</i>)	-	-	-	7	2	4	-	-	-
Lungesyge (tyfus) hos hesten (<i>Pleuropneumonia contagiosa equi</i>)	78	1	-	-	-	-	-	-	-
Rødsyge («Rothlauf») (<i>Morbus ruber</i>)	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Knuderosen (<i>Erythema nodosum</i>)	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Rosen (<i>Lymphangitis. Erysipelas</i>)	43	1	-	4	-	-	-	-	-
Neldefeber (<i>Urticaria</i>)	26	-	-	2	-	-	-	-	-
Kværke (<i>Adenitis contagiosa equi</i>)	81	1	-	-	-	-	-	-	-
Tuberkulose (<i>Tuberculosis</i>)	-	-	-	232	97	4	-	-	-
Stralesopsygdom (<i>Actinomycosis</i>)	-	-	-	8	3	-	-	-	-
Sædstrengsforhærdelse og bringesvulster (<i>Fibromycoma. Asco-coccus</i>)	32	-	-	-	-	-	-	-	-
Hvalpesyge (<i>Febris catarrhalis epizootica canum</i>)	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Stivkrampe (<i>Tetanus</i>)	3	-	1	-	-	-	-	-	-
Kopper (<i>Variola, Vaccina et Ovina</i>)	-	-	-	130	-	-	-	-	-
Luftveiskatarrh og strengel (<i>Koryza, Pharyngitis et Bronchitis</i>)	204	-	1	20	2	-	-	-	-
Lunge- og brysthindebetændelse (<i>Pneumonia et Pleuritis</i>)	9	-	2	19	8	-	-	-	-
Forlojelsessygdomme (Indigestion, mave- og tarmkatarrh, diarrhē) (<i>Gastritis, Diarrhoea</i>)	398	-	3	643	50	4	-	-	-
Overføres	883	2	13	1090	164	35	-	-	-

i Akershus amt i 1895.

dans le département d'Akershus en 1895).

Ged (<i>Espèce caprine</i>)		Svin (<i>Espèce porcine</i>)		Hund (<i>Chiens</i>)		Kat (<i>Chats</i>)		Fjerkær (<i>Volailles</i>)		Andre dyr (<i>Animaux divers</i>)	
anmeldte (<i>signalés</i>)	deraf (<i>abattus</i>)	anmeldte (<i>signalés</i>)	deraf (<i>abattus</i>)	anmeldte (<i>signalés</i>)	deraf (<i>abattus</i>)	anmeldte (<i>signalés</i>)	deraf (<i>abattus</i>)	anmeldte (<i>signalés</i>)	deraf (<i>abattus</i>)	anmeldte (<i>signalés</i>)	deraf (<i>abattus</i>)
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
72		9		38		-	-	-	-	-	-
133				1		-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	3		3		-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	32		6		-	-
-	-	-	-	-	-	1		-	-	-	-
4		-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	10	1	5	1	1		-	-	-	-
-	-	62		3		7		-	-	-	-
-	-	284	16	44	41	7		6	-	-	-

Tabel III. (Forts.) (Continuation).

Akershus.

Sygdomme (Maladies)	Hest (Espèce chevaline)			Ko (Espèce bovine)			Får (Espèce ovine)		
	anmeldte (signalés)	deraf		anmeldte (signalés)	deraf		anmeldte (signalés)	deraf	
		dreæbte (calvatus)	døde (mortis)		dreæbte (calvatus)	døde (mortis)		dreæbte (calvatus)	døde (mortis)
Overført (transport)	883	2	13	1090	164	35	-	-	-
Kolik, forstoppelse (Colica, Obstructio)	97	6	5	197	9	5	-	-	-
Akut diarré og blodgang (Diarrhoea acuta et Dysenteria)	3	-	-	23	1	4	-	-	-
Trommesyge (Tympanitis)	40	-	-	-	1	3	-	-	-
Forgiftninger ¹⁾ (Intoxications)	1	-	-	14	-	5	7	-	2
Lutterstald (Diabetes insipidus)	6	-	-	-	-	-	-	-	-
Indvoldssorme (Helminthiasis)	9	-	-	-	-	-	-	-	-
Flyndersyge (Ikter) (Distomatosis)	-	-	-	-	-	-	12	-	-
Akut hjernebetændelse (Meningitis acuta)	1	-	-	1	1	-	-	-	-
Kronisk hjernebetændelse (Koller) (Hydrocephalus chronicus)	1	1	-	-	-	-	-	-	-
Blodurin (Hæmoglobinuria. Hæmoglobinaemia)	24	3	1	44	-	1	-	-	-
Benskjørhed (Slikkesyge) (Osteomalacia)	-	-	-	9	2	-	-	-	-
Sveksot (Rachitis)	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Hududslet (Eczema)	84	-	-	33	-	-	4	-	-
Ringorm (Tricophyton tonsurans)	3	-	-	11	-	-	-	-	-
Skab (Scabies)	7	-	-	-	-	-	-	-	-
Lus (Pediculinae)	77	-	-	2489	-	-	-	-	-
Uregelmæssige fødsler (Partus irregulares)	2	-	-	167	3	2	10	1	-
Misfostre (Monstra)	-	-	-	3	-	-	-	-	-
Børvrængning (Inversio uteri)	1	-	-	64	2	-	1	1	-
Børdreining (Torsio uteri)	-	-	-	28	3	-	-	-	-
Tilbageholdt efterbyrd (Retentio placenta)	1	-	-	220	3	2	-	-	-
Kastning (Abortus)	1	-	-	41	-	-	-	-	-
Kalvningsfeber (Melkefeber) (Eclampsia puerperalis)	-	-	-	164	44	19	-	-	-
Børbetændelse og septichæmisk kalvningsfeber (Febris puerperalis. Septichæmia puerp.)	-	-	-	67	7	14	-	-	-
Overføres	1201	12	19	4705	240	90	34	2	2

¹⁾ Kogsalt, kviksølv; bly, arsenik, karbol, ormbid.²⁾ Bendelorm.

Ged (<i>Espèce caprine</i>)			Svin (<i>Espèce porcine</i>)			Hund (<i>Chiens</i>)			Kat (<i>Chats</i>)			Fjerkræ (<i>Volailles</i>)			Andre dyr (<i>Animaux divers</i>)					
anmeldte (<i>signalés</i>)	deraf		anmeldte (<i>signalés</i>)	deraf		anmeldte (<i>signalés</i>)	deraf		anmeldte (<i>signalés</i>)	deraf		anmeldte (<i>signalés</i>)	deraf		anmeldte (<i>signalés</i>)	deraf		anmeldte (<i>signalés</i>)	deraf	
dræbte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)		dræbte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)		dræbte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)		dræbte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)		dræbte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)		dræbte og døde (<i>abattus et morts</i>)	anmeldte (<i>signalés</i>)	dræbte og døde (<i>abattus et morts</i>)	anmeldte (<i>signalés</i>)	dræbte og døde (<i>abattus et morts</i>)	
-	-	-	284	16	44	41	7	6	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	28	4	1	11	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	13	-	-	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	2	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	19	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	39	-	-	25	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	8	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	26	5	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	4	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	420	27	48	105	11	7	-	-	-	-	-	-	-	-	14	13	-	-

Tabel III. (Forts.) (Continuation).

Akershus.

S y g d o m m e (Maladies)	Hest (Espèce chevaline)			Ko (Espèce bovine)			Får (Espèce ovine)		
	anmeldte (signalés)	deraf		anmeldte (signalés)	deraf		anmeldte (signalés)	deraf	
		døbte (abattus)	døde (morts)		døbte (abattus)	døde (morts)		døbte (abattus)	døde (morts)
Overført (transport)	1201	12	19	4705	240	90	34	2	2
Jurbetændelse (<i>Mastitis</i>)	1	-	-	157	-	-	2	-	-
Forfangenhed (<i>Hordeatio. Kri-thiasis</i>)	36	1	-	5	-	-	-	-	-
Klaphingstoperationer (<i>Opera-tiones ob kryptorchismum</i>) . . .	12	-	-	-	-	-	-	-	-
Kastrationer (<i>Castrationes</i>)	181	1	-	38	-	-	15	-	-
Udbødninger (<i>Ovariotomyæ</i>)	1	-	-	-	-	-	-	-	-
Kræft (<i>Carcinoma et Sarcoma</i>) . . .	4	-	-	-	-	-	-	-	-
Andre sygdomme (<i>Vitia alia</i>) . . .	461	4	-	192	19	-	-	-	-
Ialt (total)	1897	18	19	5097	259	90	51	2	2

Ged (<i>Espèce caprine</i>)			Svin (<i>Espèce porcine</i>)			Hund (<i>Chiens</i>)			Kat (<i>Chats</i>)			Fjerkræ (<i>Volailles</i>)			Andre dyr (<i>Animaux divers</i>)		
anmeldte (<i>signalés</i>)	deraf		anmeldte (<i>signalés</i>)	deraf		anmeldte (<i>signalés</i>)	deraf		anmeldte (<i>signalés</i>)	deraf		anmeldte (<i>signalés</i>)	deraf		anmeldte (<i>signalés</i>)	deraf	
	dræbte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)		dræbte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)		dræbte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)		dræbte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)		dræbte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)		dræbte og døde (<i>abattus et morts</i>)	døde (<i>morts</i>)
-	-	-	420	27	48	105	11	7	-	-	-	-	14	13	-	-	-
-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	367	1	1	6	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	46	1	-	16	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	834	29	49	128	11	7	-	-	-	-	14	13	-	-	-

Tabel IV.

De vigtigste husdrysygdomme
(Cas de maladies des animaux domestiques)

Sygdomme (Maladies)	Hest (Espèce chevaline)			Ko (Espèce bovine)			Får (Espèce ovine)		
	anmeldte (signalés)	deraf		anmeldte (signalés)	deraf		anmeldte (signalés)	deraf	
		drepte (abîtués)	døde (morts)		drepte (abîtués)	døde (morts)		drepte (abîtués)	døde (morts)
Miltbrand (<i>Anthrax</i>)	2	-	2	11	-	11	-	-	-
Ondartet katarrhalfeber (<i>Febris catarrhalis maligna</i>)	-	-	-	8	1	5	-	-	-
Lungesyge (tyfus) hos hesten (<i>Pleuropneumonia contagiosa equi</i>)	42	2	3	-	-	-	-	-	-
Rødsyge («Rothlauf») (<i>Morbus ruber</i>)	-	-	-	-	1	-	-	-	-
Knuderosen (<i>Erythema nodosum</i>)	-	-	-	2	-	-	-	-	-
Rosen (<i>Lymphangitis. Erysipelas</i>)	45	-	-	-	-	-	-	-	-
Neldefeber (<i>Urticaria</i>)	14	-	-	2	-	-	-	-	-
Kværke (<i>Adenitis contagiosa equi</i>)	120	-	1	-	-	-	-	-	-
Tuberkulose (<i>Tuberculosis</i>) . . .	-	-	-	150	35	4	-	-	-
Strålesopsygdom (<i>Actinomycosis</i>)	5	-	-	6	6	-	-	-	-
Sædstrengsforhærdelse og bringesvulster (<i>Fibromycoma. Asco-coccus</i>)	22	-	-	-	-	-	-	-	-
Hvalpesyge (<i>Febris catarrhalis epizootica canum</i>)	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Stivkrampe (<i>Tetanus</i>)	2	1	1	1	1	-	-	-	-
Kopper (<i>Variola, Vaccina et Ovina</i>)	-	-	-	56	-	-	-	-	-
Luftveiskatarrh og strengel (<i>Koryza, Pharyngitis et Bronchitis</i>)	159	-	-	16	-	-	-	-	-
Lunge og brysthinddebændelse (<i>Pneumonia et Pleuritis</i>) . . .	15	-	3	25	3	2	-	-	-
Fordøielsessygdomme (Indigestion, mave- og tarmkatarrh, diarrhæ) (<i>Gastritis, Diarrhoea</i>)	168	2	3	286	11	3	-	-	-
Kolik, forstoppelse (<i>Colica, Obstruction</i>)	99	1	4	57	2	1	-	-	-
Akut diarrhæ og blodgang (<i>Diarrhoea acuta et Dysenteria</i>)	1	-	-	5	1	-	-	-	-
Trommesyge (<i>Tympanitis</i>)	2	-	-	29	2	1	-	-	-
Overføres	696	6	17	654	63	27	-	-	-

Tabel IV. (Forts.) (Continuation).

Smålenene.

Sygdomme (Maladies)	Hest (Espèce chevaline)			Ko (Espèce bovine)			Får (Espèce ovine)		
	anmeldte (signalés)	deraf		anmeldte (signalés)	deraf		anmeldte (signalés)	deraf	
		døbte (abattus)	døde (morts)		døbte (abattus)	døde (morts)		døbte (abattus)	døde (morts)
Overført (transport)	696	6	17	654	63	27	-	-	-
Forgiftninger ¹⁾ (Intoxicationes)	-	-	-	9	-	5	-	-	-
Lutterstald (Diabetes insipidus)	2	-	-	-	-	-	-	-	-
Indvoldorme ²⁾ (Helminthiasis)	3	-	-	-	-	-	-	-	-
Akut hjernebetændelse (Menin- gitis acuta)	4	-	3	11	11	-	-	-	-
Kronisk hjernebetændelse (Koller) (Hydrocephalus chronicus)	6	1	1	-	-	-	-	-	-
Blodurin Hæmoglobinuria. Hæ- moglobinaemia	14	2	1	43	-	3	-	-	-
Benskjørhed (Slikkesyge) (Osteo- malacia)	-	-	-	22	-	-	-	-	-
Sveksot (Rachitis)	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Hududslet (Eczema)	74	-	-	14	-	-	-	-	-
Ringorm (Trichophyton tonsurans)	1	-	-	9	-	-	-	-	-
Skurv (Favus)	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Skab ³⁾ (Scabies)	2	-	-	36	-	-	-	-	-
Lus (Pediculæ)	26	-	-	1152	-	-	-	-	-
Uregelmæssige fødsler (Partus irregularis)	2	-	-	73	2	1	3	-	-
Misfostre (Monstra)	-	-	-	3	-	-	-	-	-
Børvrængning (Inversio uteri)	-	-	-	38	-	1	3	-	-
Børddreining (Torsio uteri)	-	-	-	20	-	-	-	-	-
Tilbageholdt efterbyrd (Retentio placentæ)	-	-	-	111	-	1	-	-	-
Kastning (Abortus)	4	-	-	76	-	4	-	-	-
Kalvningsfeber (Melkefeber) (Eclampsia puerperalis)	-	-	-	123	32	6	-	-	-
Børbetændelse og septichæmisk kalvningsfeber (Febris puerpe- ralis. Septichæmia puerp.)	-	-	-	13	4	5	-	-	-
Jurbetændelse (Mastitis)	4	-	-	114	2	-	2	-	-
Forfangenhed (Hordeatio. Kri- thiasis)	17	1	-	2	-	-	-	-	-
Kastrationer (Castrationes)	227	-	-	2	-	-	3	-	-
Udbødninger (Ovariotomiae)	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Kraeft (Carcinoma et Sarcoma)	-	-	-	1	1	-	-	-	-
Andre sygdomme (Vitæ alia)	206	2	4	63	12	-	-	-	-
Ialt (total)	1284	12	26	2588	127	53	11	-	-

¹⁾ Kviksolv, kogsalt. ²⁾ Bendelorm, rundorm. ³⁾ Dermatocoptes, dermatophagus.

Ged (<i>Espèce caprine</i>)			Svin (<i>Espèce porcine</i>)			Hund (<i>Chiens</i>)			Kat (<i>Chats</i>)			Fjerkæk (<i>Volailles</i>)			Andre dyr (<i>Animaux divers</i>)			
anmeldte (<i>signalés</i>)	deraf (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)	anmeldte (<i>signalés</i>)	deraf (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)	anmeldte (<i>signalés</i>)	deraf (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)	anmeldte (<i>signalés</i>)	deraf (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)	anmeldte (<i>signalés</i>)	deraf (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)	anmeldte (<i>signalés</i>)	deraf og døde (<i>abattus et morts</i>)	anmeldte (<i>signalés</i>)	deraf og døde (<i>abattus et morts</i>)
-	-	-	133	2	10	28	1	5	2	-	-	1	-	-	-	-	-	-
-	-	-	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	5	3	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	20	5	1	2	12	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	8	-	-	14	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	18	12	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	143	-	-	11	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	14	-	-	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	5	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	345	22	15	78	2	6	4	-	-	1	1	-	-	-	-	-

Tabel V.

De vigtigste husdrysygdomme
(Cas de maladies des animaux domestiques)

Sygdomme (Maladies)	Hest (Espèce chevaline)			Ko (Espèce bovine)			Får (Espèce ovine)		
	anmeldte (significat)	deraf		anmeldte (significat)	deraf		anmeldte (significat)	deraf	
		døbte (abattus)	døde (mortis)		døbte (abattus)	døde (mortis)		døbte (abattus)	døde (mortis)
Miltbrand (<i>Anthrax</i>)	4	-	4	8	-	8	-	-	-
Ondartet ødem (<i>Oedema malignum</i>)	2	-	2	1	1	-	-	-	-
Ondartet katarrhalfeber (<i>Febris catarrhalis maligna</i>)	-	-	-	10	4	4	-	-	-
Rødsyge («Rothlauf») (<i>Morbus ruber</i>)	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Knuderosen (<i>Erythema nodosum</i>)	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Rosen (<i>Lymphangitis. Erysipelas</i>)	3	-	-	-	-	-	-	-	-
Neldefeber (<i>Urticaria</i>)	3	-	-	2	-	-	-	-	-
Brandfeber (<i>Morbus maculosus</i>)	1	-	1	-	-	-	-	-	-
Kværke (<i>Adenitis contagiosa equi</i>)	39	-	2	-	-	-	-	-	-
Tuberkulose (<i>Tuberculosis</i>)	-	-	-	13	5	2	-	-	-
Strålesopsygdom (<i>Actinomycosis</i>)	-	-	-	2	-	-	-	-	-
Sædstrengsforhærdelse og bringesvulster (<i>Fibromycoma. Asco-coccus</i>)	14	-	1	-	-	-	-	-	-
Hvalpesyge (<i>Febris catarrhalis epizootica canum</i>)	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Stivkrampe (<i>Tetanus</i>)	1	1	-	1	1	-	-	-	-
Kopper (<i>Variola, Vaccina et Ovina</i>)	-	-	-	14	-	-	-	-	-
Airveiskatarrh og strengel (<i>Koryza, Pharyngitis et Bronchitis</i>)	144	-	4	4	-	-	-	-	-
Lunge- og brysthindbetændelse (<i>Pneumonia et Pleuritis</i>)	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Fordøjelsessygdomme (Indigestion (mave og tarmkatarrh, diarrhē) (<i>Gastritis, Diarrhoea</i>)	74	-	-	107	3	3	-	-	-
Kolik, forstoppelse (<i>Colica, Obstructio</i>)	59	2	3	56	8	1	-	-	-
Akut diarrhē og blodgang (<i>Diarrhoea acuta et dysenteria</i>)	-	-	-	5	-	-	-	-	-
Overføres	344	3	17	223	22	18	-	-	-

Tabel V. (Forts.) (Continuation).

Buskerud.

Sygdomme (Maladies)	Hest (Espèce chevaline)			Ko (Espèce bovine)			Får (Espèce ovine)		
	anmeldte (signalés)	deraf		anmeldte (signalés)	deraf		anmeldte (signalés)	deraf	
		døde (morts)	døde (morts)		døde (morts)	døde (morts)		døde (morts)	døde (morts)
Overført (transport)	344	3	17	223	22	18	-	-	-
Trommesyge (<i>Tympanitis</i>)	-	-	-	22	1	-	-	-	-
Forgiftninger ¹⁾ (<i>Intoxications</i>)	1	-	-	8	-	1	-	-	-
Lutterstald (<i>Diabetes insipidus</i>)	1	-	-	-	-	-	-	-	-
Indvoldsorme ²⁾ (<i>Helminthiasis</i>)	5	-	-	-	-	-	-	-	-
Flyndersyge (Ikter) (<i>Distomatosis</i>)	-	-	-	12	6	-	-	-	-
Akut hjernebetændelse (<i>Meningitis acuta</i>)	-	-	-	1	1	-	-	-	-
Blodurin (<i>Hæmoglobinuria. Hæmoglobinaemia</i>)	7	2	1	9	-	-	-	-	-
Benskjørhed (Slikkesyge) (<i>Osteomalacia</i>)	-	-	-	13	2	-	-	-	-
Sveksot (<i>Rachitis</i>)	-	-	-	1	-	-	-	-	-
Hududslet (<i>Eczema</i>)	59	-	-	12	-	-	-	-	-
Ringorm (<i>Trichophyton tonsurans</i>)	2	-	-	21	-	-	-	-	-
Lus (<i>Pediculina</i>)	38	-	-	866	-	-	2	-	-
Uregelmæssige fødsler (<i>Partus irregulares</i>)	1	-	-	40	-	-	-	-	-
Børvrængning (<i>Inversio uteri</i>)	-	-	-	5	-	-	-	-	-
Børdreining (<i>Torsio uteri</i>)	-	-	-	8	1	-	-	-	-
Tilbageholdt efterbyrd (<i>Retention placente</i>)	-	-	-	44	-	-	-	-	-
Kastning (<i>Abortus</i>)	1	-	-	29	-	-	-	-	-
Kalvningsfeber (Melkefeber) (<i>Eclampsia puerperalis</i>)	-	-	-	66	11	7	-	-	-
Børbetændelse og septichæmisk kalvningsfeber (<i>Febris puerperalis. Septicæmia puerp.</i>)	-	-	-	10	3	3	-	-	-
Jurbetændelse (<i>Mastitis</i>)	-	-	-	79	2	-	-	-	-
Forfangenhed (<i>Hordeatio. Kri-thiasis</i>)	3	-	-	19	-	-	-	-	-
Klaphingstoperationer (<i>Operationes ob kryptorchismum</i>) . . .	6	-	-	-	-	-	-	-	-
Kastrationer (<i>Castrationes</i>)	91	-	-	4	-	-	7	-	-
Kraeft (<i>Carcinoma et Sarcoma</i>)	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Andre sygdomme (<i>Vitia alia</i>)	502	9	2	379	4	1	-	-	-
Ialt (total)	1061	14	20	1870	53	30	9	-	-

¹⁾ Salt, solanum. ²⁾ Tænia, ascarider.

Ged (<i>Espèce caprine</i>)		Svin (<i>Espèce porcine</i>)		Hund (<i>Chiens</i>)		Kat (<i>Chats</i>)		Fjerkræ (<i>Volailles</i>)		Andre dyr (<i>Animaux divers</i>)	
anmeldte (<i>signalés</i>)	deraf dræbte (<i>abattus</i>)	anmeldte (<i>signalés</i>)	deraf dræbte (<i>abattus</i>)	anmeldte (<i>signalés</i>)	deraf dræbte (<i>abattus</i>)	anmeldte (<i>signalés</i>)	deraf dræbte (<i>abattus</i>)	anmeldte (<i>signalés</i>)	deraf dræbte og døde (<i>abattus et morts</i>)	anmeldte (<i>signalés</i>)	deraf dræbte og døde (<i>abattus et morts</i>)
-	-	117	7	14	-	12	-	1	-	-	-
-	-	1	1	-	-	3	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	6	-	-	-	-	-
-	-	12	5	2	-	-	-	-	-	-	-
-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	28	3	-	-	4	-	-	-	-	-
-	-	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	26	-	-	-	2	-	-	-	-	-
-	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	2	-	1	-	-	-	-	-	-	-
-	-	82	-	-	-	2	-	-	-	-	-
-	-	28	3	-	12	1	-	-	-	-	-
-	-	305	19	17	42	-	1	-	-	-	-

Tabel VI.

De vigtigste husdrysdygdomme i
(Cas de maladies des animaux domestiques,

Sygdomme (Maladies).	Hest (Espèce chevaline)			Ko (Espèce bovine)			Får (Espèce ovine)		
	anmeldte (signalés)	deraf		anmeldte (signalés)	deraf		anmeldte (signalés)	deraf	
		dræbte (abattus)	døde (morts)		dræbte (abattus)	døde (morts)		dræbte (abattus)	døde (morts)
Milbrand (<i>Anthrax</i>)	2	-	-	2	14	-	13	-	-
Raslesyge (milbrandsemfysem, «Rauschbrand») (<i>Anthrax emphysematosus</i>)	-	-	-	-	1	-	1	-	-
Ondartet katarrhalsefeber (<i>Febris catarrhalis maligna</i>)	-	-	-	-	6	2	2	-	-
Rødsyge («Rothlauf») (<i>Morbus ruber</i>)	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Knuderosen (<i>Erythema nodosum</i>)	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Rosen (<i>Lymphangitis. Erysipelas</i>)	11	-	-	8	-	-	-	-	-
Neldefeber (<i>Urticaria</i>)	1	-	-	-	-	-	-	-	-
Brandfeber (<i>Morbus maculosus</i>)	1	-	-	-	-	-	-	-	-
Kværke (<i>Adenitis contagiosa equi</i>)	40	-	-	-	-	-	-	-	-
Tuberkulose (<i>Tuberculosis</i>)	-	-	-	24	9	1	-	-	-
Strålesopsygdom (<i>Actinomycosis</i>)	-	-	-	4	-	-	-	-	-
Sædstrengsforhærdelse og bringesvulster (<i>Fibromycoma. Ascococcus</i>)	4	-	-	-	-	-	-	-	-
Hvalpesyge (<i>Febris catarrhalis epizootica canum</i>)	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Stivkrampe (<i>Tetanus</i>)	2	-	1	-	-	-	-	-	-
Kopper (<i>Variola, Vaccina et Ovina</i>)	-	-	-	29	-	-	-	-	-
Luftveiskatarrh og strengel (<i>Koryza, Pharyngitis et Bronchitis</i>)	109	-	-	43	-	-	-	-	-
Lunge- og brysthindebetændelse (<i>Pneumonia et Pleuritis</i>)	-	-	-	2	-	-	-	-	-
Fordøjelsessygdomme (Indigestion, mave- og tarmkatarrh, diarrhé) (<i>Gastritis, Diarrhoea</i>)	166	1	-	418	6	-	-	-	-
Kolik, forstoppelse (<i>Colica. Obstructio</i>)	70	3	5	60	-	1	-	-	-
Overføres	406	4	8	609	17	18	-	-	-

Tabel VI. (Forts.) (Continuation).

Jarlsberg

Sygdomme (Maladies)	Hest (Espèce chevaline)			Ko (Espèce bovine)			Får (Espèce ovine)		
	anmeldte (signalis)	deraf		anmeldte (signalis)	deraf		anmeldte (signalis)	deraf	
		døde (abattus)	døde (mortis)		døde (abattus)	døde (mortis)		døde (abattus)	døde (mortis)
Overført (transport)	406	4	8	609	17	18	-	-	-
Akut diarré og blodgang (<i>Diarrhoëa acuta et dysenteria</i>)	5	-	-	26	-	-	-	-	-
Trommesyge (<i>Tympanitis</i>) . . .	-	-	-	14	1	-	-	-	-
Forgiftninger ¹⁾ (<i>Intoxicationes</i>)	-	-	-	6	-	1	-	-	-
Lutterstald (<i>Diabetes insipidus</i>)	2	-	-	-	-	-	-	-	-
Indvoldsorme (<i>Helminthiasis</i>) . . .	4	-	-	-	-	-	-	-	-
Flyndersyge (Ikter) (<i>Distomatosis</i>) . . .	-	-	-	-	-	-	22	-	4
Akut hjernebetændelse (<i>Menigitis acuta</i>) . . .	2	-	-	-	-	-	-	-	-
Kronisk hjernebetændelse (Koller) (<i>Hydrocephalus chronicus</i>)	2	-	-	-	-	-	-	-	-
Blodurin (<i>Hæmoglobinuria. Hæmoglobinaemia</i>) . . .	8	-	-	61	7	4	-	-	-
Benskjørhed (Slikkesyge) (<i>Osteomalacia</i>) . . .	-	-	-	10	-	-	-	-	-
Sveksot (<i>Rachitis</i>)	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Hududslet (<i>Eczema</i>)	47	1	-	46	-	-	-	-	-
Ringorm (<i>Trichophyton tonsurans</i>)	-	-	-	3	-	-	-	-	-
Lus (<i>Pediculinaæ</i>)	6	-	-	69	-	-	-	-	-
Uregelmæssige fødsler (<i>Partus irregulares</i>)	1	-	1	56	2	-	1	-	-
Misfostre (<i>Monstra</i>)	-	-	-	1	-	-	-	-	-
Børvrængning (<i>Invertio uteri</i>) . . .	-	-	-	5	-	-	-	-	-
Børdræining (<i>Torsio uteri</i>) . . .	-	-	-	10	2	-	-	-	-
Tilbageholdt efterbyrd (<i>Retention placentaæ</i>)	-	-	-	118	-	-	-	-	-
Kastning (<i>Abortus</i>)	-	-	-	39	1	-	-	-	-
Kalvningsfeber (Melkefeber) (<i>Eclampsia puerperalis</i>) . . .	-	-	-	109	30	6	-	-	-
Børbetændelse og septichæmisk kalvningsfeber (<i>Febris puerperalis. Septichæmia puerp.</i>) . .	-	-	-	19	2	3	-	-	-
Jurbetændelse (<i>Mastitis</i>)	1	-	-	182	1	-	-	-	-
Overføres	484	5	9	1383	63	32	23	-	4

¹⁾ Kviksølv, arsenik, penicilium glaucum.

og Larvik.

Tabel VI. (Forts.) (Continuation).

Jarlsberg

Sygdomme (Maladies)	Hest (Espèce chevaline)			Ko (Espèce bovine)			Får (Espèce ovine)		
	anmeldte (signalés)	deraf		anmeldte (signalés)	deraf		anmeldte (signalés)	deraf	
		dreælte (abattus)	døde (morts)		dreælte (abattus)	døde (morts)		dreælte (abattus)	døde (morts)
Overført (transport)	484	5	9	1383	63	32	23	-	4
Forfangenhed (Hordeatio. Kri-thiasis)	4	1	-	1	-	-	-	-	-
Klapthingstoperationer (Operatiōes ob kryptorchismum) . . .	1	-	-	-	-	-	-	-	-
Kastrationer (Castrationes) . . .	77	-	-	1	-	-	12	-	-
Kræft (Carcinoma et Sacroma)
Andre sygdomme (Vitia alia) . .	314	2	.	212	15	1	-	-	-
Ialt (total)	880	8	9	1597	78	33	35	-	4

og Larvik.

Ged (<i>Espèce caprine</i>)		Svin (<i>Espèce porcine</i>)		Hund (<i>Chiens</i>)		Kat (<i>Chats</i>)		Fjerkraæ (<i>Volailles</i>)	Andre dyr (<i>Animaux divers</i>)
anmeldte (<i>signalés</i>)	deraf dræbte (<i>abattus</i>)	anmeldte (<i>signalés</i>)	deraf dræbte (<i>abattus</i>)	anmeldte (<i>signalés</i>)	deraf dræbte (<i>abattus</i>)	anmeldte (<i>signalés</i>)	deraf dræbte (<i>abattus</i>)	anmeldte (<i>signalés</i>)	deraf dræbte og døde (<i>abattus et morts</i>)
-	-	-	252	20	38	23	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	62	1	1	5	-	-	-
-	-	-	1	-	-	-	-	-	-
-	-	-	35	4	-	12	-	-	-
-	-	-	350	25	38	40	-	-	-

Tabel VII.

De vigtigste husdrysygdomme i
(Cas de maladies des animaux domestiques,

Sygdomme (Maladies)	Hest (Espèce chevaline)			Ko (Espèce bovine)			Får (Espèce ovine)		
	anmeldte (signales)	deraf		anmeldte (signales)	deraf		anmeldte (signales)	deraf	
		dræbte (abattus)	døde (morts)		dræbte (abattus)	døde (morts)		dræbte (abattus)	døde (morts)
Miltbrand (<i>Anthrax</i>)	2	-	2	7	-	7	-	-	-
Ondartet ødem (<i>Oedema malignum</i>)	-	-	-	1	-	1	-	-	-
Bråstot (<i>Morbus epizooticus acutissimus ovis</i>)	-	-	-	-	-	-	3	-	3
Ondartet katarrhafteber (<i>Febris catarrhalis maligna</i>)	-	-	-	11	9	-	-	-	-
Lungesyge (tyfus hos hesten) (<i>Pleuropneumonia contagiosa equi</i>)	49	-	2	-	-	-	-	-	-
Rødsyge («Rothlauf») (<i>Morbus ruber</i>)	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Knuderosen (<i>Erythema nodosum</i>)	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Rosen (<i>Lymphangitis. Erysipelas</i>)	19	-	-	17	-	-	-	-	-
Neldefeber (<i>Urticaria</i>)	16	-	-	1	-	-	-	-	-
Brandfeber (<i>Morbus maculosus</i>)	2	-	2	-	-	-	-	-	-
Kværke (<i>Adenitis contagiosa equi</i>)	223	-	8	-	-	-	-	-	-
Tuberkulose (<i>Tuberculosis</i>)	-	-	-	272	52	-	-	-	-
Strålespsygdom (<i>Actinomycosis</i>)	-	-	-	12	5	-	-	-	-
Sædstrengsforhærdelse og bringesvulster (<i>Fibromycoma. Asco-coccus</i>)	28	-	-	-	-	-	-	-	-
Hvalpesyge (<i>Febris catarrhalis epizootica canum</i>)	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Stivkrampe (<i>Tetanus</i>)	3	1	2	-	-	-	-	-	-
Kopper (<i>Variola, Vaccina et Ovina</i>)	-	-	-	73	3	1	-	-	-
Luftveiskatarrh og strengel (<i>Koryza, Pharyngitis et Bronchitis</i>)	353	-	4	20	-	1	1	-	-
Lunge- og brysthindebetændelse (<i>Pneumonia et Pleuritis</i>) . . .	20	1	3	47	6	3	6	3	3
Overføres	715	2	23	461	75	13	10	3	3

Hedemarkens amt i 1895.

dans le département de Hedemarken en 1895).

Ged (<i>Espèce caprine</i>)	Svin (<i>Espèce porcine</i>)		Hund (<i>Chiens</i>)		Kat (<i>Chats</i>)		Fjerkær (<i>Volailles</i>)		Andre dyr (<i>Animaux divers</i>)	
	dræbte (<i>abattus</i>)	deraf (<i>morts</i>)	dræbte (<i>abattus</i>)	deraf (<i>morts</i>)	dræbte (<i>abattus</i>)	deraf (<i>morts</i>)	dræbte (<i>abattus</i>)	deraf (<i>morts</i>)	dræbte (<i>abattus</i>)	deraf (<i>morts</i>)
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	2	-	-	2	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	41	10	6	-	-	-	-	-	-
-	-	88	1	2	-	-	-	-	-	-
-	-	1	-	1	-	-	-	-	-	-
-	-	18	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	14	14	-	-	-	-	-	-
-	-	-	1	1	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	20	1	2	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
82	-	8	18	1	1	7	-	-	1	-
1	-	-	32	4	4	5	-	-	-	-
88	-	8	210	31	16	32	1	2	3	-

Tabel VII. (Forts.) (Continuation).

Hedemarken.

Sygdomme (Maladies)	Hest (Espèce chevaline)			Ko (Espèce bovine)			Får (Espèce ovine)		
	anmeldte (signalés)	deraf		anmeldte (signalés)	deraf		anmeldte (signalés)	deraf	
		dræbte (abattus)	døde (morts)		dræbte (abattus)	døde (morts)		dræbte (abattus)	døde (morts)
Overført (transport)	715	2	23	461	75	13	10	3	3
Fordejelsessygdomme (Indigestion, mave- og tarmkatarrh, diarrhē) (Gastritis. Diarrhē)	210	1	7	413	12	6	6	-	-
Kolik, forstoppelse (Colica, Obstructio)	41	1	3	64	3	2	-	-	-
Akut diarrhē og blodgang (Diarrhoea acuta et dysenteria)	2	-	-	24	2	1	2	-	-
Trommesyge (Tympanitis)	11	-	-	43	5	2	3	-	-
Forgiftninger ¹⁾ (Intoxications)	-	-	-	9	-	5	-	-	-
Lutterstald (Diabetes insipidus)	7	-	-	-	-	-	-	-	-
Indvoldssorme ²⁾ (Helminthiasis)	37	-	-	-	-	-	-	-	-
Flyngersyge (Ikter) (Distomatosis)	-	-	-	-	-	-	15	3	2
Dreiesyge (Hydrocephalus hydratideus)	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Akut hjernebetændelse (Meningitis acuta)	-	-	-	2	2	-	-	-	-
Kronisk hjernebetændelse (Koller) (Hydrocephalus chronicus)	1	-	-	2	-	-	-	-	-
Blodurin (Hæmoglobinuria. Hæmoglobinaemia)	11	1	-	12	-	1	-	-	-
Benskjørhed (Slikkesyge) (Osteomalacia)	-	-	-	32	2	-	-	-	-
Sveksot (Rachitis)	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Hududslet (Eczema)	75	-	-	148	-	-	-	-	-
Ringorm (Tricophyton tonsurans)	2	-	-	118	-	-	-	-	-
Skurv (Favus)	15	-	-	22	2	-	-	-	-
Skab ³⁾ (Scabies)	10	-	-	4	-	-	-	-	-
Lus (Pediculince)	97	-	-	4492	-	-	100	-	-
Uregelmæssige fødsler (Partus irregulares)	6	-	1	66	6	-	5	-	-
Misfostre (Monstra)	1	-	1	8	1	1	-	-	-
Børvrængning (Inversio uteri)	-	-	-	16	3	1	-	-	-
Børdreining (Torsio uteri)	-	-	-	13	-	-	-	-	-
Tilbageholdt efterbyrd (Retention placenta)	3	-	-	194	3	-	3	-	-
Overføres	1244	5	35	6143	116	32	144	6	5

¹⁾ Kviksølv, saltlage, salpeter, stryknin. ²⁾ Spolorm og bendlorm. ³⁾ Dermatocoptes.

Ged (<i>Espèce caprine</i>)			Svin (<i>Espèce porcine</i>)			Hund (<i>Chiens</i>)			Kat (<i>Chats</i>)			Fjerkær (<i>Volailles</i>)			Andre dyr (<i>Animaux divers</i>)		
anmeldte (<i>signalés</i>)	dræbte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)	anmeldte (<i>signalés</i>)	dræbte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)	anmeldte (<i>signalés</i>)	dræbte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)	anmeldte (<i>signalés</i>)	dræbte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)	anmeldte (<i>signalés</i>)	dræbte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)	anmeldte (<i>signalés</i>)	dræbte og døde (<i>abattus et morts</i>)	døde (<i>morts</i>)
83	-	8	210	31	16	32	1	2	3	-	1	-	-	-	-	-	-
1	-	-	31	3	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	8	-	-	6	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	4	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	13	6	-	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	5	-	-	16	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	22	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
4	-	-	16	-	-	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
83	-	324	-	-	-	3	-	-	10	-	-	-	150	-	-	-	-
5	-	1	30	7	-	-	-	-	-	-	-	-	2	-	-	-	-
-	-	-	8	5	-	-	-	-	-	-	-	-	2	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
177	1	9	674	55	17	61	2	2	16	-	1	154	-	-	-	-	-

Tabel VII. (Forts.) (Continuation).

Hedemarken.

Sygdomme (Maladies)	Hest (Espèce chevaline)			Ko (Espèce bovine)			Får (Espèce ovine)		
	anmeldte (signalets)	deraf		anmeldte (signalets)	deraf		anmeldte (signalets)	deraf	
		dræbte (abattus)	døde (morts)		dræbte (abattus)	døde (morts)		dræbte (abattus)	døde (morts)
Overført (transport)	1244	5	35	6143	116	32	144	6	5
Kastning (<i>Abortus</i>)	2	-	-	185	-	-	-	-	-
Kalvningsfeber (melkefeber) (<i>Eclampsia puerperalis</i>)	-	-	-	67	22	6	-	-	-
Børbetændelse og septichæmisk kalvningsfeber (<i>Febris puer- peralis. Septichæmia puerp.</i>)	-	-	-	13	4	3	-	-	-
Jurbetændelse (<i>Mastitis</i>)	13	-	-	93	9	-	13	2	-
Forfangenhed (<i>Hordeatio. Kri- thiasis</i>)	9	-	-	6	-	-	-	-	-
Klaphingstoperationer (<i>Opera- tiones ob krybtorchismum</i>) . .	11	-	1	-	-	-	-	-	-
Kastrationer (<i>Castrationes</i>) . .	242	-	4	4	-	-	64	-	-
Kræft (<i>Carcinoma et Sarcoma</i>)	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Andre sygdomme (<i>Vitia alia</i>) . .	941	14	1	563	20	-	-	-	-
Ialt (total)	2462	19	41	7074	171	41	221	8	5

Ged (<i>Espèce caprine</i>)			Svin (<i>Espèce porcine</i>)			Hund (<i>Chiens</i>)			Kat (<i>Chats</i>)			Fjerkre (<i>Volailles</i>)			Andre dyr (<i>Animaux divers</i>)	
anmeldte (<i>signalés</i>)	dræbte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)	anmeldte (<i>signalés</i>)	dræbte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)	anmeldte (<i>signalés</i>)	dræbte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)	anmeldte (<i>signalés</i>)	dræbte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)	anmeldte (<i>signalés</i>)	dræbte og døde (<i>abattus et morts</i>)	anmeldte (<i>signalés</i>)	dræbte og døde (<i>abattus et morts</i>)	
177	1	9	674	55	17	61	2	2	16	-	-	154	-	-	-	-
-	-	-	-	8	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	3	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	22	1	-	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
12	-	-	404	-	-	11	1	1	4	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	60	3	-	8	-	-	2	-	-	8	-	-	-	-
189	1	9	1174	61	17	84	3	2	22	-	1	162	-	-	-	-

Tabel VIII.

De vigtigste husdyrsygdomme
(Cas de maladies des animaux domestiques,

Sygdomme (Maladies).	Hest (Espèce chevaline)			Ko (Espèce bovine)			Får (Espèce ovine)		
	anmeldte (signals)	deraf		anmeldte (signals)	deraf		anmeldte (signals)	deraf	
		dødte (abattus)	døde (morts)		dødte (abattus)	døde (morts)		dødte (abattus)	døde (morts)
Ondartet ødem (<i>Oedema malignum</i>)	-	-	-	2	-	1	-	-	-
Ondartet katarrhalfeber (<i>Febris catarrhalis maligna</i>)	-	-	-	19	6	6	-	-	-
Lungesyge (tyfus) hos hesten (<i>Pleuropneumonia contagiosa equi</i>)	54	-	3	-	-	-	-	-	-
Rødsyge («Rothlauf») (<i>Morbus ruber</i>)	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Knuderosen (<i>Erythema nodosum</i>)	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Rosen (<i>Lymphangitis. Erysipelas</i>)	11	-	-	5	-	-	-	-	-
Neldefeber (<i>Urticaria</i>)	9	-	-	3	-	-	-	-	-
Kvarke (<i>Adenitis contagiosa equi</i>)	218	2	12	-	-	-	-	-	-
Tuberkulose (<i>Tuberculosis</i>)	-	-	-	112	35	2	-	-	-
Strålespsygdom ((<i>Actinomycosis</i>)	-	-	-	4	1	-	-	-	-
Sædstrengsforhærdelse og bringe svulster (<i>Fibromycoma. Asco-coccus</i>)	17	-	-	-	-	-	-	-	-
Hvalpesyge (<i>Febris catarrhalis epizootica canum</i>)	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Kopper (<i>Variola, Vaccina et Ovina</i>)	-	-	-	7	-	-	-	-	-
Luftveiskatarrh og strengel (<i>Ko-ryza, Pharyngitis et Bronchitis</i>)	287	-	2	5	-	-	-	-	-
Lunge- og brysthindebetændelse (<i>Pneumonia et Pleuritis</i>)	17	-	6	16	4	1	-	-	-
Fordøjelsessygdomme (Indiges-tion, mave- og tarmkatarrh) diarrhé). (<i>Gastritis, Diarrhoea</i>)	130	1	1	135	7	9	-	-	-
Kolik, forstoppelse (<i>Colica, Obstructio</i>)	28	1	1	36	2	3	-	-	-
Akut diarrhé og blodgang (<i>Diarrhoea acuta et dysenteria</i>) .	1	-	-	41	10	2	-	-	-
Overføres	772	4	25	385	65	24	-	-	-

Tabel VIII. (Forts.) (Continuation).

Kristians amt.

S y g d o m m e (Maladies)	Hest (Espèce chevaline)			Ko (Espèce bovine)			Får (Espèce ovine)		
	anmeldte (signalés)	deraf		anmeldte (signalés)	deraf		anmeldte (signalés)	deraf	
		dræbte (abattus)	døde (morts)		dræbte (abattus)	døde (morts)		dræbte (abattus)	døde (morts)
Overført (transport)	772	4	25	385	65	24	-	-	-
Trommesyge (<i>Tympanitis</i>) . . .	-	-	-	36	-	-	-	-	-
Forgiftninger (<i>Intoxications</i>) . .	-	-	-	¹⁾ 10	6	4	4	-	-
Indvoldsorme ³⁾ (<i>Helminthiasis</i>) .	14	-	-	-	-	-	-	-	-
Flyndersyge (Ikter), (<i>Distomatosis</i>)	-	-	-	-	-	-	1	1	-
Akut hjernebetændelse (<i>Meningitis acuta</i>)	1	-	1	1	-	-	-	-	-
Kronisk hjernebetændelse (Koller) (<i>Hydrocephalus chronicus</i>)	3	-	-	4	1	-	-	-	-
Blodurin (<i>Hæmoglobinuria. Hæmoglobinaemia</i>)	12	-	3	25	2	3	-	-	-
Benskjørhed (Slikkesyge) (<i>Osteomalacia</i>)	3	1	-	15	5	-	-	-	-
Sveksot (<i>Rachitis</i>)	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Hududslet (<i>Eczema</i>)	43	-	-	43	-	-	-	-	-
Ringorm (<i>Trichophyton tonsurans</i>)	1	-	-	52	-	-	-	-	-
Lus (<i>Pediculinae</i>)	104	-	-	1513	-	-	-	-	-
Uregelmæssige fødsler (<i>Partus irregulares</i>)	3	1	-	62	4	-	1	-	-
Misfostre (<i>Monstra</i>)	-	-	-	1	-	1	-	-	-
Børvrængning (<i>Inversio uteri</i>) . .	1	1	-	22	2	-	-	-	-
Børdreining (<i>Torsio uteri</i>)	-	-	-	4	-	-	-	-	-
Tilbageholdt efterbyrd (<i>Retention placentæ</i>)	1	-	-	99	-	1	1	-	-
Kastning (<i>Abortus</i>)	-	-	-	149	-	-	-	-	-
Kalvningsfeber (Melkefeber) (<i>Eclampsia puerperalis</i>)	-	-	-	21	7	1	7	-	-
Børbetændelse og septichæmisk kalvningsfeber (<i>Febris puerperalis Septichæmia puerp.</i>)	1	-	-	20	2	1	1	-	1
Jurbetændelse (<i>Mastitis</i>)	5	1	-	98	-	-	2	-	-
Forfangenhed (<i>Hordeatio. Kryptorchisis</i>)	3	-	-	-	-	-	-	-	-
Klaphingstoperationer (<i>Operations ob kryptorchismum</i>) . .	5	-	-	-	-	-	-	-	-
Kastrationer (<i>Castrations</i>)	283	-	1	4	-	-	33	-	-
Kræft (<i>Carcinoma et Sarcoma</i>) . .	3	2	-	-	-	-	-	-	-
Andre sygdomme (<i>Vitia alia</i>) . .	221	5	3	73	6	-	2	-	-
Ialt (total)	1479	15	33	2637	100	35	52	1	1

¹⁾ Drankforgiftning. ²⁾ Kogsalt. ³⁾ Spolorm.

Ged (<i>Espèce caprine</i>)		Svin (<i>Espèce porcine</i>)		Hund (<i>Chiens</i>)		Kat (<i>Chats</i>)		Fjerkær (<i>Volailles</i>)		Andre dyr (<i>Animaux divers</i>)	
annmeldte (<i>signalés</i>)	deraf (<i>abattus</i>)	annmeldte (<i>signalés</i>)	deraf (<i>abattus</i>)	annmeldte (<i>signalés</i>)	deraf (<i>abattus</i>)	annmeldte (<i>signalés</i>)	deraf (<i>abattus</i>)	annmeldte (<i>signalés</i>)	deraf (<i>abattus</i>)	annmeldte (<i>signalés</i>)	deraf (<i>abattus et morts</i>)
-	-	-	-	136	30	18	14	-	-	-	-
-	-	-	-	2) 12	3	5	1	-	-	-	-
-	-	-	-	3	2	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	55	3	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	1	4	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	19	7	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	21	2	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	5	1	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	187	-	-	1	-	-	-	-
-	-	-	-	5	3	-	1	-	-	-	-
1	-	-	-	446	51	27	28	1	4	1	-
1	-	-	-	187	-	-	1	-	-	-	-
1	-	-	-	5	3	-	1	-	-	-	-

Tabel IX.

De vigtigste husdrysygdomme
(Cas de maladies des animaux domestiques)

Sygdomme (Maladies)	Hest (Espèce chevaline)			Ko (Espèce bovine)			Får (Espèce ovine)		
	anmeldte (signalets)	deraf		anmeldte (signalets)	deraf		anmeldte (signalets)	deraf	
		dræbte (abattus)	døde (morts)		dræbte (abattus)	døde (morts)		dræbte (abattus)	døde (morts)
Miltbrand (<i>Anthrax</i>)	1	-	-	1	4	-	4	-	-
Ondartet ødem (<i>Oedema malignum</i>)		-	-		1	1	-	-	-
Bråsot (<i>Morbus epizooticus acutissimus ovis</i>)	-	-	-	-	-	-	-	1	1
Ondartet katarrhalfeber (<i>Febris catarrhalis maligna</i>)	-	-	-	6	2	1	-	-	-
Rødsyge («Rothlauf») (<i>Morbus ruber</i>)	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Knuderosen (<i>Erythema nodosum</i>)	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Rosen (<i>Lymphangitis. Erysipelas</i>)	7	-	-	-	-	-	-	-	-
Neldefeber (<i>Urticaria</i>)	1	-	-	-	-	-	-	-	-
Kværke (<i>Adenitis contagiosa equi</i>)	29	-	2	-	-	-	-	-	-
Tuberkulose (<i>Tuberculosis</i>)	-	-	-	1	-	-	-	-	-
Strålesopsygdom (<i>Actinomycosis</i>)	-	-	-	2	-	-	-	-	-
Sædstrengsforhærdelse og bringesvulster (<i>Fibromycoma. Asco-coccus</i>)	4	-	-	-	-	-	-	-	-
Hvalpesyge (<i>Febris catarrhalis epizootica canum</i>)	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Stivkrampe (<i>Tetanus</i>)	1	-	-	-	-	-	-	-	-
Luftveiskatarrh og strengel (<i>Koryza, Pharyngitis et Bronchitis</i>)	48	-	-	-	-	-	-	-	-
Fordørelsessygdomme (Indigestion (mave- og tarmkatarrh, diarrhæ (<i>Gastritis, Diarrhoea</i>)	76	-	3	143	19	4	-	-	-
Kolik, forstoppelse (<i>Colica, Obstructio</i>)	12	-	2	15	-	1	-	-	-
Akut diarrhé og blodgang (<i>Diarrhoea acuta et dysenteria</i>)	-	-	-	24	-	-	-	-	-
Trommesyge (<i>Tympanitis</i>)	1	-	-	15	-	-	-	-	1
Overføres	180	-	8	211	22	10	1	-	1

Tabel IX. (Forts.) (Continuation).

Bratsberg.

S y g d o m m e (Maladies)	Hest (Espèce chevaline)			Ko (Espèce bovine)			Får (Espèce ovine)		
	anmeldte (significat)	deraf		anmeldte (significat)	deraf		anmeldte (significat)	deraf	
		dræbte (abattus)	døde (mortis)		dræbte (abattus)	døde (mortis)		dræbte (abattus)	døde (mortis)
Oversørt (transport)	180	-	8	211	22	10	1	-	1
Forgiftninger ¹⁾ (Intoxications)	-	-	-	24	1	-	-	-	-
Indvoldsorme (Helminthiasis) .	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Akut hjernebetændelse (Menin- gitis acuta)	1	-	-	-	-	-	-	-	-
Kronisk hjernebetændelse (Kol- ler) (Hydrocephalus chronicus)	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Blodurin (Hæmoglobinuria. Hæ- moglobinæmia)	-	-	-	10	-	-	1	-	-
Sveksot (Rachitis)	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Hududslet (Eczema)	1	-	-	7	-	-	2	-	-
Ringorm (Trichophyton tonsurans)	-	-	-	8	-	-	-	-	-
Skab ²⁾ (Scabies)	-	-	-	6	-	-	-	-	-
Lus (Pediculinae)	3	-	-	110	-	-	-	-	-
Uregelmæssige fødsler (Partus irregularis)	-	1	1	44	1	1	-	-	-
Misfostre (Monstra)	-	-	-	-	1	-	-	-	-
Børvrængning (Inversio uteri) .	-	-	-	-	3	-	2	-	-
Børdreining (Torsio uteri) . .	-	-	-	-	4	2	-	-	-
Tilbageholdt efterbyrd (Retentio placentæ)	-	-	-	-	58	-	-	-	-
Kastning (Abortus)	-	-	-	-	5	-	-	-	-
Kalvningsfeber (Melkefeber) (Eclampsia puerperalis) . .	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Børbetændelse og septichæmisk kalvningsfeber (Febris puerpe- ralis. Septichæmia puerp.) .	-	-	-	34	18	3	-	-	-
Jurbetændelse (Mastitis) . .	-	-	-	-	6	2	-	-	-
Forsangenhed (Hordeatio. Kri- thiasis)	-	3	-	-	-	-	-	-	-
Kastrationer (Castrationes) . .	16	-	-	-	-	-	-	-	-
Kræft (Carcinoma et Sarcoma)	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Tinter (Cysticercus cellulosæ) . .	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Andre sygdomme (Vitia alia) . .	69	2	-	29	6	-	-	-	-
Ialt (total)	274	2	9	599	53	17	3	-	1

¹⁾ Linfrømel, kviksølv. ²⁾ Dermatocoptes.

Ged (<i>Espèce caprine</i>)		Svin (<i>Espèce porcine</i>)		Hund (<i>Chiens</i>)		Kat (<i>Chats</i>)		Fjerkræ (<i>Volailles</i>)		Andre dyr (<i>Animaux divers</i>)	
annmeldte (<i>signalés</i>)	deraf	annmeldte (<i>signalés</i>)	deraf	annmeldte (<i>signalés</i>)	deraf	annmeldte (<i>signalés</i>)	deraf	annmeldte (<i>signalés</i>)	deraf	annmeldte (<i>signalés</i>)	
dræbte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)	dræbte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)	dræbte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)	dræbte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)	dræbte og døde (<i>abattus et morts</i>)	døde (<i>morts</i>)	dræbte og døde (<i>abattus et morts</i>)	
-	-	-	-	22	2	28	-	-	-	-	-
-	-	-	-	56	22	5	-	-	-	-	-
-	-	-	-	3	8	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	2	1	11	-	-	-	-	-
-	-	-	-	88	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	1	1	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	6	6	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	128	25	13	51	8	-	-	-

Tabel X.

De vigtigste husdyrsygdomme
(Cas de maladies des animaux domestiques,

Sygdomme (Maladies)	Hest (Espèce chevaline)			Ko (Espèce bovine)			Får (Espèce ovine)		
	anmeldte (signalés)	deraf		anmeldte (signalés)	deraf		anmeldte (signalés)	deraf	
		døde (abattus)	døde (mort)		døde (abattus)	døde (mort)		døde (abattus)	døde (mort)
Miltbrand (<i>Anthrax</i>)	-	-	-	13	-	13	-	-	-
Ondartet katarrhalfeber (<i>Febris catarrhalis maligna</i>)	-	-	-	6	4	2	-	-	-
Rødsyge («Rothlauf») (<i>Morbus ruber</i>)	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Knuderosen (<i>Erythema nodosum</i>)	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Rosen (<i>Lymphangitis. Erysipelas</i>)	-	-	-	3	-	-	-	-	-
Neldefeber (<i>Urticaria</i>)	1	-	-	-	-	-	-	-	-
Kværke (<i>Adenitis contagiosa equi</i>)	4	-	-	-	-	-	-	-	-
Tuberkulose (<i>Tuberculosis</i>)	1	1	-	-	-	-	-	-	-
Sædstrengsforhærdelse og bringesvulster (<i>Fibromycoma. Asco-coccus</i>)	5	-	-	-	-	-	-	-	-
Hvalpesyge (<i>Febris catarrhalis epizootica canum</i>)	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Kopper (<i>Variola, Vaccina et Ovina</i>)	-	-	-	1	-	-	-	-	-
Auftveiskatarrh og strengel (<i>Koryza, Pharyngitis et Bronchitis</i>)	6	-	-	1	-	-	-	-	-
Lunge- og brysthindebetændelse (<i>Pneumonia et Pleuritis</i>)	2	-	1	-	-	-	-	-	-
Fordejelsesygdomme (Indigestion, mave- og tarmkatarrh, diarrhē) (<i>Gastritis, Diarrhoea</i>)	23	-	-	35	1	-	-	-	-
Kolik, forstoppelse (<i>Colica, Obstructio</i>)	12	-	-	11	-	-	-	-	-
Akut diarrhé og blodgang (<i>Diarrhoea acuta et dysenteria</i>)	-	-	-	8	-	-	-	-	-
Trommesyge (<i>Tympanitis</i>)	-	-	-	2	2	-	-	-	-
Akut hjernebetændelse (<i>Menigitis acuta</i>)	-	-	-	4	2	-	-	-	-
Blodurin (<i>Hæmoglobinuria. Hæmoglobinaemia</i>)	-	-	-	23	-	9	-	-	-
Benskjørhed (Slikkesyge) (<i>Osteomalacia</i>)	-	-	-	6	-	-	-	-	-
Overføres	54	1	1	113	9	24	-	-	-

Tabel X. (Forts.) (Continuation).

Nedenes.

Sygdomme (Maladies)	Hest (Espèce chevaline)			Ko (Espèce bovine)			Får (Espèce ovine)		
	anmeldte (signalés)	deraf		anmeldte (signalés)	deraf		anmeldte (signalés)	deraf	
		døde (abattus)	døde (morts)		døde (abattus)	døde (morts)		døde (abattus)	døde (morts)
Overført (transport)	54	1	1	113	9	24	-	-	-
Sveksot (Rachitis)	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Hududslet (Eczema)	5	-	-	3	-	-	-	-	-
Lus (Pediculinae)	1	-	-	¹⁾ 66	-	-	-	-	-
Uregelmæssige fødsler (Partus irregulares)	-	-	-	5	-	-	-	-	-
Børdreining (Torsio uteri) . . .	-	-	-	1	-	-	-	-	-
Tilbageholdt efterbyrd (Retention placentaæ)	1	-	-	24	-	-	-	-	-
Kastning (Abortus)	-	-	-	²⁾	-	-	-	-	-
Kalvningsfeber (Melkefeber) (Eclampsia puerperalis) . . .	-	-	-	37	15	-	-	-	-
Børbetændelse og septichaemisk kalvningsfeber (Febris puerperalis. Septichaemia puerp.) . .	-	-	-	3	-	-	-	-	-
Jurbetændelse (Mastitis)	-	-	-	11	-	1	-	-	-
Forfangenhed (Hordeatio. Kri-thiasis)	3	1	-	-	-	-	-	-	-
Kastrationer (Castrationes) . . .	17	-	-	-	-	-	-	-	-
Kræft (Carcinoma et Sarcoma)	1	-	-	-	-	-	-	-	-
Ialt (total)	82	2	1	265	24	25	-	-	-

¹⁾ 7 besætninger. ²⁾ 2 besætninger.

Ged (<i>Espèce caprine</i>)		Svin (<i>Espèce porcine</i>)			Hund (<i>Chiens</i>)			Kat (<i>Chats</i>)		Fjerkræ (<i>Volailles</i>)		Andre dyr (<i>Animaux divers</i>)					
anmeldte (<i>signalés</i>)	deraf (<i>abattus</i>)	anmeldte (<i>signalés</i>)	deraf (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)	anmeldte (<i>signalés</i>)	deraf (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)	anmeldte (<i>signalés</i>)	deraf (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)	anmeldte (<i>signalés</i>)	deraf (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)	anmeldte (<i>signalés</i>)	deraf (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)	
-	-	-	-	-	61	6	14	11	2	-	2	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	9	3	-	6	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	1	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	3	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	19	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	93	10	14	19	2	-	5	-	-	-	-	-	-

Tabel XI.

De vigtigste husdrysygdomme i
(Cas de maladies des animaux domestiques,

Sygdomme (Maladies).	Hest (Espèce chevaline)			Ko (Espèce bovine)			Får (Espèce ovine)		
	anmeldte (signalés)	deraf		anmeldte (signalés)	deraf		anmeldte (signalés)	deraf	
		dræbte (abattus)	døde (morts)		dræbte (abattus)	døde (morts)		dræbte (abattus)	døde (morts)
Miltbrand (<i>Anthrax</i>)	1	-	-	1	16	-	16	-	-
Raslesyge (Miltbrandsemfysem, «Rauschbrands») (<i>Anthrax emphysematosus</i>)	-	-	-	-	2	-	2	-	-
Ondartet ødem (<i>Oedema malignum</i>)	-	-	-	-	1	-	1	-	-
Ondartet katarrhalfeber (<i>Febris catarrhalis maligna</i>)	-	-	-	-	4	-	2	-	-
Lungesyge (tyfus) hos hesten (<i>Pleuropneumonia contagiosa equi</i>)	1	-	1	-	-	-	-	-	-
Rødsyge («Rothlauf») (<i>Morbus ruber</i>)	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Knuderosen (<i>Erythema nodosum</i>)	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Rosen (<i>Lymphangitis. Erysipelas</i>)	2	-	-	-	4	-	-	-	-
Neldefeber (<i>Urticaria</i>)	2	-	-	-	-	-	-	-	-
Brandfeber (<i>Morbus maculosus</i>)	-	-	-	-	1	-	-	-	-
Kverke (<i>Adenitis contagiosa equi</i>)	4	-	-	-	-	-	-	-	-
Tuberkulose (<i>Tuberculosis</i>)	-	-	-	15	12	-	-	-	-
Hvalpesyge (<i>Febris catarrhalis epizootica canum</i>)	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Stivkrampe (<i>Tetanus</i>)	2	-	2	-	-	-	-	-	-
Kopper (<i>Variola, Vaccina et Ovina</i>)	-	-	-	-	6	-	-	-	-
Luftveiskatarrh og strengel (<i>Koryza, Pharyngitis et Bronchitis</i>)	28	-	-	5	-	-	-	-	-
Lunge- og brysthinddebændelse (<i>Pneumonia et Pleuritis</i>) . . .	5	1	1	2	-	-	-	-	-
Fordøielsessygdomme (Indigestion, mave- og tarmkatarrh, diarrhē) (<i>Gastritis. Diarrhoea</i>)	9	-	-	18	-	-	1	-	-
Kolik, forstoppelse (<i>Colica. Obstructio</i>)	16	-	2	13	-	-	-	-	-
Overføres	70	1	7	87	12	21	1	-	-

Lister og Mandals amt i 1895.

dans le département de Lister og Mandal en 1895).

Ged (<i>Espèce caprine</i>)		Svin (<i>Espèce porcine</i>)		Hund (<i>Chiens</i>)		Kat (<i>Chats</i>)		Fjerkræ (<i>Volailles</i>)		Andre dyr (<i>Animaux divers</i>)	
anmeldte (<i>signalisés</i>)	dræbte (<i>abattus</i>)	anmeldte (<i>signalisés</i>)	dræbte og døde (<i>abattus et morts</i>)	anmeldte (<i>signalisés</i>)	dræbte og døde (<i>abattus et morts</i>)						
-	-	3	-	3	-	-	-	-	-	-	-
-	6	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	2	-	-	3	1	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	33	-	2	-	-	-
-	-	-	-	-	-	2	-	-	-	-	-
-	6	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	19	1	7	35	-	2	-	-	-	-	-

Tabel XI. (Forts.) (*Continuation*).

Lister og

Sygdomme (<i>Maladies</i>)	Hest (<i>Espèce chevaline</i>)			Ko (<i>Espèce bovine</i>)			Får (<i>Espèce ovine</i>)		
	anmeldte (<i>signalés</i>)	deraf		anmeldte (<i>signalés</i>)	deraf		anmeldte (<i>signalés</i>)	deraf	
		dræbte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)		dræbte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)		dræbte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)
Overført (<i>transport</i>)	70	1	7	37	12	21	1	-	-
Akut diarrhē og blodgang (<i>Diarrhoea acuta et dysenteria</i>)	22	-	-	30	-	-	-	-	-
Trommesyge (<i>Tympanitis</i>)	-	-	-	19	-	-	-	-	-
Forgiftninger ¹⁾ (<i>Intoxications</i>)	-	-	-	10	2	1	-	-	-
Indvoldsorme ²⁾ (<i>Helminthiasis</i>)	2	-	-	1	-	-	-	-	-
Flyndersyge (Ikter) (<i>Distomatosis</i>)	-	-	-	-	-	-	3	2	-
Akut hjernebetændelse (<i>Meningitis acuta</i>)	1	-	1	2	-	1	-	-	-
Blodurin (<i>Hæmoglobinuria. Hæmoglobinaemia</i>)	2	-	-	50	1	6	-	-	-
Benskjørhed (Slikkesyge) (<i>Osteomalacia</i>)	-	-	-	10	-	-	-	-	-
Sveksot (<i>Rachitis</i>)	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Hududslet (<i>Eczema</i>)	11	-	-	15	-	-	-	-	-
Ringorm (<i>Tricophyton tonsurans</i>)	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Lus (<i>Pediculinae</i>)	4	-	-	31	-	-	-	-	-
Uregelmæssige fødsler (<i>Partus irregulares</i>)	-	-	-	20	-	-	-	-	-
Børvrængning (<i>Inversio uteri</i>)	-	-	-	2	-	-	-	-	-
Børdreining (<i>Torsio uteri</i>)	-	-	-	7	1	-	-	-	-
Tilbageholdt efterbyrd (<i>Retention placente</i>)	-	-	-	34	-	-	-	-	-
Kalvingsfeber (Melkefeber) (<i>Eclampsia puerperalis</i>)	-	-	-	87	19	13	-	-	-
Børbetændelse og septichæmisk kalvingsfeber (<i>Febris puerperalis. Septicæmia puerp.</i>) . .	-	-	-	5	1	1	-	-	-
Jurbetændelse (<i>Mastitis</i>)	-	-	-	24	-	-	-	-	-
Forfangenhed (<i>Hordeatio. Kri-thiasis</i>)	6	-	-	-	-	-	-	-	-
Kastrationer (<i>Castrationes</i>)	15	-	-	-	-	-	-	-	-
Traumatisk hjerteposebetændelse (<i>Pericarditis traumatica</i>)	-	-	-	8	6	-	-	-	-
Andre sygdomme (<i>Vitia alia</i>)	49	-	-	36	3	2	-	-	-
Ialt (<i>total</i>)	182	1	8	428	45	45	4	2	

¹⁾ Arsenik, kviksølv, mugsop. ²⁾ Spolorm, bendelorm.

Mandal.

Tabel XII.

De vigtigste husdyrsygdomme
(Cas de maladies des animaux domestiques,

Sygdomme (Maladies)	Hest (Espèce chevaline)			Ko (Espèce bovine)			Får (Espèce ovine)		
	anmeldte (signalés)	deraf		anmeldte (signalés)	deraf		anmeldte (signalés)	deraf	
		døde (abattus)	døde (morts)		døde (abattus)	døde (morts)		døde (abattus)	døde (morts)
Miltbrand (<i>Anthrax</i>)	8	-	8	23	-	23	-	-	-
Raslesyge (Miltbrandsemfysem, «Rauschbrand») (<i>Anthrax emphysematosus</i>)	-	-	-	3	-	3	-	-	-
Bråsot (<i>Morbus epizooticus acutissimus ovis</i>)	-	-	-	-	-	-	30	3	27
Ondartet katarrhalfeber (<i>Febris catarrhalis maligna</i>)	-	-	-	22	-	12	3	-	-
Smitsom klovsyge hos fåret (<i>Paronychia contagiosa ovis</i>)	-	-	-	-	-	-	4	-	-
Rødsyge («Rothlauf») (<i>Morbus ruber</i>)	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Knuderosen (<i>Erythema nodosum</i>)	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Rosen (<i>Lymphangitis. Erysipelas</i>)	6	-	-	-	-	-	-	-	-
Neddefeber (<i>Urticaria</i>)	1	-	-	-	-	-	-	-	-
Kværke (<i>Adenitis contagiosa equi</i>)	54	-	-	-	-	-	-	-	-
Tuberkulose (<i>Tuberculosis</i>)	-	-	-	1	-	1	-	-	-
Sædstrenghsforhærdelse og bringesvulster (<i>Fibromycoma. Asco-coccus</i>)	5	-	-	-	-	-	-	-	-
Hvalpesyge (<i>Febris catarrhalis epizootica canum</i>)	-	-	1	-	-	-	-	-	-
Stivkrampe (<i>Tetanus</i>)	1	-	1	-	-	-	-	-	-
Kopper (<i>Variola, Vaccina et Óvina</i>)	-	-	-	1)	-	-	-	-	-
Luftveiskatarrh og strengel (<i>Koryza, Pharyngitis et Bronchitis</i>)	28	-	-	19	1	-	-	-	-
Lunge- og brysthindebetændelse (<i>Pneumonia et Pleuritis</i>) . . .	2	-	1	2	-	1	-	-	-
Fordøjelsessygdomme (Indigestion, mave- og tarmkatarrh, diarrhé) (<i>Gastritis, Diarrhoea</i>)	46	-	-	77	1	-	2	-	-
Overføres	151	-	10	147	2	40	39	3	27

1) 1 besætning.

Tabel XII. (Forts.) (Continuation).

Stavanger.

Sygdomme (Maladies)	Hest (<i>Espèce chevaline</i>)			Ko (<i>Espèce bovine</i>)			Får (<i>Espèce ovine</i>)		
	anmeldte (signalets)	deraf		anmeldte (signalets)	deraf		anmeldte (signalets)	deraf	
		døde (abattus)	døde (mortis)		døde (abattus)	døde (mortis)		døde (abattus)	døde (mortis)
Oversørt (<i>transport</i>)	151	-	10	147	2	40	39	3	27
Kolik, forstoppelse (<i>Colica, Obstructio</i>)	26	-	1	10	1	-	-	-	-
Akut diarré og blodgang (<i>Diarrhoea acuta et Dysenteria</i>)	-	-	-	1	-	-	-	-	-
Trommesyge (<i>Tympanitis</i>)	-	-	-	2	-	-	-	-	-
Forgiftninger (<i>Intoxications</i>) ¹⁾	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Indvoldsorme (<i>Helminthiasis</i>)	²⁾ 6	-	-	-	-	-	-	-	-
Dreiesyge (<i>Hydrocephalus hydaticus</i>)	-	-	-	-	-	-	2	2	-
Akut hjernebetændelse (<i>Meningitis acuta</i>)	1	-	-	3	1	-	-	-	-
Blodurin (<i>Hæmoglobinuria. Hæmaglobinaemia</i>)	-	-	-	15	1	-	-	-	-
Benskjørhed (Slikkesyge) (<i>Ostomalacia</i>)	-	-	-	2	1	-	-	-	-
Sveksot (<i>Rachitis</i>)	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Hududslet (<i>Eczema</i>)	19	-	-	2	-	-	-	-	-
Ringorm (<i>Trichophyton tonsurans</i>)	1	-	-	⁴⁾ 16	-	-	-	-	-
Lus (<i>Pediculinæ</i>)	21	-	-	132	-	-	40	-	-
Uregelmæssige fødsler (<i>Partus irregulares</i>)	-	-	-	15	1	-	1	-	-
Misfostre (<i>Monstra</i>)	-	-	-	-	-	-	1	-	-
Børvrængning (<i>Inversio uteri</i>)	-	-	-	5	-	-	-	-	-
Tilbageholdt efterbyrd (<i>Retention placentaæ</i>)	1	-	-	48	-	-	-	-	-
Kastning (<i>Abortus</i>)	-	-	-	13	-	-	-	-	-
Kalvningsfeber (Melkefeber) (<i>Eclampsia puerperalis</i>)	-	-	-	106	42	10	-	-	-
Børbetændelse og septichæmisk kalvningsfeber (<i>Febris puerperalis. Septichæmia puerp.</i>)	-	-	-	13	4	6	-	-	-
Jurbetændelse (<i>Mastitis</i>)	4	-	-	33	-	-	1	-	-
Kastrationer (<i>Castrationes</i>)	15	-	-	-	-	-	-	-	-
Overføres	245	-	11	563	53	56	84	5	27

¹⁾ Fosfor. ²⁾ Ascarider. ³⁾ Bendelorme. ⁴⁾ Heraf en besætning.

Ged (<i>Espèce caprine</i>)			Svin (<i>Espèce porcine</i>)			Hund (<i>Chiens</i>)			Kat (<i>Chats</i>)			Fjerkræ (<i>Volailles</i>)			Andre dyr (<i>Animaux divers</i>)				
anmeldte (<i>signals</i>)	deraf		anmeldte (<i>signals</i>)	deraf		anmeldte (<i>signals</i>)	deraf		anmeldte (<i>signals</i>)	deraf		anmeldte (<i>signals</i>)	deraf		anmeldte (<i>signals</i>)	deraf			
	dræbte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)		dræbte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)		dræbte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)		dræbte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)		dræbte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)		dræbte og døde (<i>abattus et morts</i>)	anmeldte (<i>signals</i>)		
-	-	-	21	1	10	42	2	2	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	2	-	2	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	2	-	-	3)	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	13	-	-	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	2	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	5	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	49	1	12	53	2	2	1	-	-	1	39	19	-	-	-	-	-

Tabel XII. (Forts.) (Continuation).

Stavanger.

Sygdomme (Maladies)	Hest (Espèce chevaline)			Ko (Espèce bovine)			Får (Espèce ovine)		
	anmeldte (signalés)	deraf		anmeldte (signalés)	deraf		anmeldte (signalés)	deraf	
		døbte (abattus)	døde (morts)		døbte (abattus)	døde (morts)		døbte (abattus)	døde (morts)
Overført (transport)	243	-	11	564	53	56	84	5	27
Godartet beskellersyge (<i>Exanthema genitalium contagiosa benigna</i>)	10	-	-	-	-	-	-	-	-
Cerebro spinal meningitis (<i>Meningitis cerebro-spinalis</i>) . . .	-	-	-	5	-	-	2	-	-
Vortesygdom (<i>Papillomatosis</i>) . . .	-	-	-	1	-	-	5	-	-
Rheumatisme (<i>Rheumatismus</i>) . . .	17	-	-	10	-	-	-	-	-
Andre sygdomme (<i>Vitia alia</i>) . . .	-	-	-	16	-	1	-	-	-
Ialt (total)	270	-	11	596	53	57	91	5	27

Ged (<i>Espèce caprine</i>)			Svin (<i>Espèce porcine</i>)			Hund (<i>Chiens</i>)			Kat (<i>Chats</i>)			Fjerkræ (<i>Volailles</i>)			Andre dyr (<i>Animaux divers</i>)	
anmeldte (<i>signales</i>)	deraf		anmeldte (<i>signales</i>)	deraf		anmeldte (<i>signales</i>)	deraf		anmeldte (<i>signales</i>)	deraf		anmeldte (<i>signales</i>)	deraf		anmeldte (<i>signales</i>)	døde og døde (<i>avattus et morts</i>)
	døbte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)		døbte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)		døbte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)		døbte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)		døbte og døde (<i>avattus et morts</i>)		døbte og døde (<i>abattus et morts</i>)	
-	-	-	49	1	12	51	3	2	1	-	1	39	19	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	4	-	2	-	-	-	4	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	53	1	14	51	3	2	5	-	1	39	19	-	-	-

Tabel XIII.

De vigtigste husdyrsygdomme
(Cas de maladies des animaux domestiques,

Sygdomme (Maladies)	Hest (Espèce chevaline)			Ko (Espèce bovine)			Får (Espèce ovine)		
	anmeldte (signalés)	deraf		anmeldte (signalés)	deraf		anmeldte (signalés)	deraf	
		dræbte (abattus)	døde (morts)		dræbte (abattus)	døde (morts)		dræbte (abattus)	døde (morts)
Miltbrand (<i>Anthrax</i>)	11	-	11	64	8	56	6	-	6
Bråsot (<i>Morbus epizooticus acutissimus ovis</i>)	-	-	-	-	-	-	290	77	213
Ondartet katarrhalfeber (<i>Febris catarrhalis maligna</i>)	-	-	-	33	8	17	-	-	-
Rødsyge ('Rothlauf') (<i>Morbus ruber</i>)	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Knuderosen (<i>Erythema nodosum</i>)	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Kværke (<i>Adenitis contagiosa equi</i>)	41	-	2	-	-	-	-	-	-
Tuberkulose (<i>Tuberculosis</i>)	-	-	-	5	2	-	-	-	-
Strålesopsygdom (<i>Actinomycosis</i>)	-	-	-	1	1	-	-	-	-
Sædstrengsforhærdelse og bringesvulster (<i>Fibromycoma. Ascococcus</i>)	3	-	-	-	-	-	-	-	-
Hvalpesyge (<i>Febris catarrhalis epizootica canum</i>)	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Stivkrampe (<i>Tetanus</i>)	1	-	1	-	-	-	-	-	-
Kopper (<i>Variola, Vaccina et Ovina</i>)	-	-	-	119	3	-	-	-	-
Airveiskatarrh og strengel (<i>Koryza, Pharyngitis et Bronchitis</i>)	13	-	-	-	-	-	-	-	-
Lunge- og brysthindebetændelse (<i>Pneumonia et Pleuritis</i>) . . .	1	-	1	6	2	2	-	-	-
Forørelsessygdomme (Indigestion, mave- og tarmkatarrh, diarrhē) (<i>Gastritis, Diarrhoea</i>)	90	-	2	328	16	7	4	-	1
Kolik, forstoppelse (<i>Colica, Obstructio</i>)	32	1	5	5	-	-	-	-	-
Akut diarrhé og blodgang (<i>Diarrhoea acuta et Dysenteria</i>)	9	-	1	34	5	3	-	-	-
Trommesyge (<i>Tympanitis</i>)	-	-	-	27	4	2	-	-	-
Forgiftninger (<i>Intoxications</i>)	-	-	-	1	1	-	-	-	-
Overføres	201	1	23	623	50	87	300	77	220

1) Fosfor.

i Søndre Bergenhus amt i 1895.

dans le département de Søndre Bergenhus en 1895.

Tabel XIII. (Forts.) (Continuation).

Søndre

Sygdomme (Maladies)	Hest (Espèce chevaline)			Ko (Espèce bovine)			Får (Espèce ovine)		
	anmeldte (signalés)	deraf		anmeldte (signalés)	deraf		anmeldte (signalés)	deraf	
		dræbte (établis)	døde (morts)		dræbte (établis)	døde (morts)		dræbte (établis)	døde (morts)
Overført (transport)	201	1	23	623	50	87	300	77	220
Lutterstald (<i>Diabetes insipidus</i>)	6	-	-	-	-	-	-	-	-
Indvoldsdorme (<i>Helminthiasis</i>)	1) 10	-	-	-	-	-	-	-	-
Flyndersyge (Ikter) (<i>Distomatosis</i>)	-	-	-	-	-	-	28	12	15
Dreiesyge (<i>Hydrocephalus hydatidens</i>)	-	-	-	-	-	-	7	7	-
Akut hjernebetændelse (<i>Meningoitis acuta</i>)	-	-	-	1	1	-	-	-	-
Kronisk hjernebetændelse (Koller) (<i>Hydrocephalus chronicus</i>)	6	1	1	-	-	-	-	-	-
Blodurin (<i>Hæmoglobinuria. Hemoglobinaemia</i>)	-	-	-	59	9	10	-	-	-
Benskjørhed (Slikkesyge) (<i>Osteomalacia</i>)	-	-	-	87	16	8	-	-	-
Sveksot (<i>Rachitis</i>)	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Hududslæt (<i>Eczema</i>)	5	-	-	55	2	-	-	-	-
Ringorm (<i>Trichophyton tonsurans</i>)	-	-	-	46	-	-	-	-	-
Lus (<i>Pediculinae</i>)	39	-	-	734	-	-	-	-	-
Uregelmæssige fødsler (<i>Partus irregulares</i>)	-	-	-	25	1	3	1	-	-
Misfostre (<i>Monstra</i>)	-	-	-	3	1	-	-	-	-
Børvrængning (<i>Inversio uteri</i>)	-	-	-	9	2	-	-	-	-
Børdreining (<i>Torsio uteri</i>)	-	-	-	2	-	-	-	-	-
Tilbageholdt efterbyrd (<i>Retention placentæ</i>)	-	-	-	41	7	2	-	-	-
Kastning (<i>Abortus</i>)	-	-	-	115	11	2	-	-	-
Kalvningsfeber (Melkefeber) (<i>Eclampsia puerperalis</i>)	-	-	-	102	14	58	-	-	-
Børbetændelse og septichæmisk kalvningsfeber (<i>Febris puerperalis. Septichæmia puerp.</i>)	-	-	-	50	16	5	-	-	-
Jurbetændelse (<i>Mastitis</i>)	1	-	-	109	10	-	-	-	-
Forfangenhed (<i>Hordeatio. Kri-thiasis</i>)	14	1	1	-	-	-	-	-	-
Kastrationer (<i>Castrationes</i>)	40	-	-	-	-	-	1	1	-
Ialt (total)	322	3	25	2061	140	175	237	97	235

1) Spolorme. 2) Bendelorme.

Bergenhus.

Ged (<i>Espèce caprine</i>)			Svin (<i>Espèce porcine</i>)			Hund (<i>Chiens</i>)			Kat (<i>Chats</i>)			Fjerkræ (<i>Volailles</i>)			Andre dyr (<i>Animaux divers</i>)		
annmeldte (<i>signalés</i>)	drafte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)	annmeldte (<i>signalés</i>)	drafte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)	annmeldte (<i>signalés</i>)	drafte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)	annmeldte (<i>signalés</i>)	drafte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)	annmeldte (<i>signalés</i>)	drafte og døde (<i>abattus et morts</i>)	annmeldte (<i>signalés</i>)	drafte og døde (<i>abattus et morts</i>)		
5	.	.	31	5	17	18	3	9	2	.	.	2
.
.	.	.	1	.	1
.	.	.	5	2
11	.	.	34	7	18	24	3	9	21	2	2
16	-	-	71	7	18	24	3	9	21	2	2

Tabel XIV.

De vigtigste husdyrsygdomme
(Cas de maladies des animaux domestiques,

Sygdomme (Maladies)	Hest (Espèce chevaline)			Ko (Espèce bovine)			Får (Espèce ovine)		
	anmeldte (signalés)	deraf		anmeldte (signalés)	deraf		anmeldte (signalés)	deraf	
		døbte (abattus)	døde (morts)		døbte (abattus)	døde (morts)		døbte (abattus)	døde (morts)
Miltbrand (<i>Anthrax</i>)	3	-	3	19	-	-	19	-	-
Ondartet ødem (<i>Oedema malignum</i>)	1	-	-	1	-	-	1	-	-
Bråsot (<i>Morbus epizooticus acutissimus ovis</i>)	-	-	-	-	-	-	1	-	1
Kværke (<i>Adenitis contagiosa equi</i>)	10	-	-	-	-	-	-	-	-
Hvalpesyge (<i>Febris catarrhalis epizootica canum</i>)	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Luftveiskatarrh og strengel (<i>Koryza, Pharyngitis et Bronchitis</i>)	21	-	-	-	-	-	-	-	-
Fordøielsessygdomme (Indigestion, kolik, forstoppelse, mave- og tarmkatarrh, diarrhoe) (<i>Morbi apparatus digestonis</i>)	68	-	6	37	-	-	-	-	-
Blodurin (<i>Hæmoglobinuria. Hæmoglobinaemia</i>)	-	-	-	1	-	-	-	-	-
Hududslet (<i>Eczema</i>)	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Tilbageholdt efterbyrd (<i>Retention placente</i>)	-	-	-	4	-	-	-	-	-
Kalvningsfeber (Melkefeber) (<i>Eclampsia puerperalis</i>)	-	-	-	18	-	8	-	-	-
Jurbændelse (<i>Mastitis</i>)	-	-	-	19	-	-	-	-	-
Melkefeil (<i>Vitia lactis</i>)	-	-	-	6	-	-	-	-	-
Forfangenhed (<i>Hordeatio. Kri-thiasis</i>)	5	-	-	-	-	-	-	-	-
Kirurgiske tilfælde	37	-	-	-	-	-	-	-	-
Ialt (total)	145	-	9	105	-	28	1	-	1

i Bergens by i 1895.

dans la ville de Bergen en 1895).

Tabel XV.

**De vigtigste husdyrsygdomme i
(Cas de maladies des animaux domestiques,**

Sygdomme (Maladies)	Hest (Espèce chevaline)			Ko (Espèce bovine)			Får (Espèce ovine)		
	anmeldte (signaîts)	deraf		anmeldte (signaîts)	deraf		anmeldte (signaîts)	deraf	
		dræbte (abattus)	døde (morts)		dræbte (abattus)	døde (morts)		dræbte (abattus)	døde (morts)
Miltbrand (<i>Anthrax</i>)	2	-	2	15	-	15	-	-	-
Raslesyge (Miltbrandsemfysem, «Rauschbrand») (<i>Anthrax em- physematosus</i>)	-	-	-	3	-	3	-	-	-
Ondartet ødem (<i>Oedema malig- num</i>)	-	-	-	2	-	2	-	-	-
Bråsot (<i>Morbus epizooticus acu- tissimus ovis</i>)	-	-	-	-	-	-	15	-	15
Ondartet katarrhalfeber (<i>Febris catarrhalis maligna</i>)	-	-	-	10	2	8	-	-	-
Rødsyge («Rothlauf») (<i>Morbus ruber</i>)	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Knuderosen (<i>Erythema nodosum</i>)	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Rosen (<i>Lymphangitis. Erysipelas</i>)	9	-	-	-	-	-	-	-	-
Kværke (<i>Adenitis contagiosa equi</i>)	37	-	-	-	-	-	-	-	-
Tuberkulose (<i>Tuberculosis</i>)	-	-	-	1	-	1	-	-	-
Strålesopsygdom (<i>Actinomycosis</i>)	-	-	-	2	-	-	-	-	-
Sædstrengsforhærdelse og bringe- svulster (<i>Fibromycoma. Asco- coccus</i>)	5	-	-	-	-	-	-	-	-
Hvalpesyge (<i>Febris catarrhalis epizootica canum</i>)	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Kopper (<i>Variola, Vaccina et Ovina</i>)	-	-	-	16	-	-	-	-	-
Luftveiskatarrh og strengel (<i>Ko- ryza, Pharyngitis et Bron- chitis</i>)	11	-	-	3	-	-	-	-	-
Lunge- og brysthindebetændelse <i>Pneumonia et Pleuritis</i>)	12	1	2	58	-	-	-	-	-
Fordøjelsessygdomme (Indige- stion, mave- og tarmkatarrh) diarrhē). (<i>Gastritis, Diar- rhoëa</i>)	52	-	-	80	1	-	-	-	-
Overføres	128	1	4	190	3	29	15	-	15

Nordre Bergenhus amt i 1895.

dans le département de Nordre Bergenhus en 1895).

Ged (<i>Espèce caprine</i>)			Svin (<i>Espèce porcine</i>)			Hund (<i>Chiens</i>)			Kat (<i>Chats</i>)			Fjerkræ (<i>Volailles</i>)			Andre dyr (<i>Animaux divers</i>)		
anneldie (<i>signaîtes</i>)	deraf		anneldie (<i>signaîtes</i>)	deraf		anneldie (<i>signaîtes</i>)	deraf		anneldie (<i>signaîtes</i>)	deraf		anneldie (<i>signaîtes</i>)	deraf og døde (<i>abattus et morts</i>)		anneldie (<i>signaîtes</i>)	deraf og døde (<i>abattus et morts</i>)	
-	-	-	1	-	1	-	-	-	2	-	2	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	33	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	5	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
10	-	4	41	-	3	8	-	3	2	-	2	-	-	-	-	-	-
10	-	4	41	-	3	8	-	3	2	-	2	-	-	-	-	-	-

Tabel XV. (Forts.) (Continuation).

Nordre

Sygdomme (Maladies).	Hest (Espèce chevaline)			Ko (Espèce bovine)			Får (Espèce ovine)		
	anmeldte (signalés)	deraf		anmeldte (signalés)	deraf		anmeldte (signalés)	deraf	
		dræbte (abattus)	døde (morts)		dræbte (abattus)	døde (morts)		dræbte (abattus)	døde (morts)
Overført (transport)	128	1	4	190	3	29	15	-	15
Kolik, forstoppelse (Colica, Obstructio)	11	-	1	15	1	2	1	-	-
Akut diarré og blodgang (Diarrhoea acuta et dysenteria)	-	-	-	11	-	-	1	-	-
Trommesyge (Tympanitis)	-	-	-	6	-	1	1	-	-
Forgiftninger (Intoxications)	-	-	-	1) ¹⁾ 14	-	14	-	-	-
Indvoldssorme (Helminthiasis)	2) ²⁾ 22	-	-	-	-	-	-	-	-
Flyndersyge (Ikter), (Distomatosis)	-	-	-	-	-	-	2	2	-
Dreiesyge (Hydrocephalus hydrocephalus)	-	-	-	-	-	-	3	2	1
Akut hjernebetændelse (Meningitis acuta)	-	-	-	-	-	-	1	-	-
Kronisk hjernebetændelse (Koller) (Hydrocephalus chronicus)	1	-	-	-	-	-	-	-	-
Blodurin (Hæmoglobinuria. Hæmoglobinaemia)	-	-	-	89	2	1	-	-	-
Benskjørhed (Slikkesyge) (Osteomalacia)	-	-	-	8	1	-	-	-	-
Sveksot (Rachitis)	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Hududslet (Eczema)	10	-	-	-	-	-	-	-	-
Ringorm (Trichophyton tonsurans)	-	-	-	23	-	-	-	-	-
Skurv (Favus)	2	-	-	-	-	-	-	-	-
Lus (Pediculinae)	101	-	-	347	-	-	-	-	-
Uregelmæssige fødsler (Partus irregulares)	1	-	-	15	-	-	2	1	-
Misfostre (Monstra)	-	-	-	2	1	-	-	-	-
Børvrængning (Inversio uteri)	-	-	-	2	-	-	-	-	-
Børdreining (Torsio uteri)	-	-	-	3	-	-	-	-	-
Tilbageholdt efterbyrd (Retention placenta)	-	-	-	21	-	-	-	-	-
Kastning (Abortus)	-	-	-	15	-	-	-	-	-
Kalvningsfeber (Melkefeber) (Eclampsia puerperalis)	-	-	-	8	-	2	-	-	-
Overføres	276	1	5	769	7	49	26	5	16

¹⁾ Oliekagemel. ²⁾ Spolorm. ³⁾ Bendelorm.

Bergenhus.

Ged <i>(Espèce caprine)</i>		Svin <i>(Espèce porcine)</i>		Hund <i>(Chiens)</i>		Kat <i>(Chats)</i>		Fjerkæ <i>(Volailles)</i>		Andre dyr <i>(Animaux divers)</i>	
anmeldte (signalés)	deraf	anmeldte (signalés)	deraf	anmeldte (signalés)	deraf	anmeldte (signalés)	deraf	anmeldte (signalés)	deraf	anmeldte (signalés)	deraf og døde (vivants et morts)
10	-	4	41	-	3	8	-	3	2	-	-
3	1	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
13	1	5	53	1	3	11	-	4	2	-	-

Tabel XV. (Forts.) (Continuation).

Nordre

Sygdomme (Maladies)	Hest (Espèce chevaline)			Ko (Espèce bovine)			Får (Espèce ovine)		
	anmeldte (signalés)	deraf		anmeldte (signalés)	deraf		anmeldte (signalés)	deraf	
	døde (abattus)	døde (mortis)		døde (abattus)	døde (mortis)		døde (abattus)	døde (mortis)	
Overført (transport)	276	1	5	769	7	49	26	5	16
Børbetændelse og septichæmisk kalvningsfeber (Febris puerperalis. Septichæmia puerp.)	-	-	-	9	1	2	-	-	-
Jurbetændelse (Mastitis). . .	-	-	-	27	2	-	-	-	-
Kastrationer (Castrationes) . . .	78	-	-	-	-	-	-	-	-
Kræft (Carcinoma et Sarcoma)	-	-	-	2	1	-	-	-	-
Andre sygdomme (Vitia alia) .	71	1	2	46	3	-	-	-	-
Ialt (total)	225	2	7	853	14	51	26	5	16

Bergenhus.

Ged (<i>Espèce caprine</i>)		Svin (<i>Espèce porcine</i>)		Hund (<i>Chiens</i>)		Kat (<i>Chats</i>)		Fjerkær (<i>Volailles</i>)		Andre dyr (<i>Animaux divers</i>)	
anmeldte (<i>signalés</i>)	deraf (<i>abattus</i>)	anmeldte (<i>signalés</i>)	deraf (<i>abattus</i>)	anmeldte (<i>signalés</i>)	deraf (<i>abattus</i>)	anmeldte (<i>signalés</i>)	deraf (<i>abattus</i>)	anmeldte (<i>signalés</i>)	deraf (<i>abattus</i>)	anmeldte (<i>signalés</i>)	deraf (<i>abattus et morts</i>)
13	1	5	53	1	3	11	-	4	2	-	2
.
.
.	.	.	29
.
.
13	1	5	82	1	3	11	-	4	2	-	2

Tabel XVI.

De vigtigste husdyrsygdomme
(Cas de maladies des animaux domestiques,

Sygdomme (Maladies)	Hest (Espèce chevaline)			Ko (Espèce bovine)			Får (Espèce ovine)		
	anmeldte (signalés)	deraf		anmeldte (signalés)	deraf		anmeldte (signalés)	deraf	
		dræbte (abattus)	døde (morts)		dræbte (abattus)	døde (morts)		dræbte (abattus)	døde (morts)
Miltbrand (<i>Anthrax</i>)	1	-	-	1	14	-	14	-	-
Bråsot (<i>Morbus epizooticus acutissimus ovis</i>)	-	-	-	-	-	-	-	6	6
Ondartet katarrhalfeber (<i>Febris catarrhalis maligna</i>)	-	-	-	4	-	-	1	-	-
Rødsyge («Rothlauf») (<i>Morbus ruber</i>)	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Knuderosen (<i>Erythema nodosum</i>)	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Rosen (<i>Lymphangitis. Erysipelas</i>)	2	-	-	-	-	-	-	-	-
Neldefeber (<i>Urticaria</i>)	4	-	-	-	-	-	-	-	-
Brandfeber (<i>Morbus maculosus</i>)	1	1	-	-	-	-	-	-	-
Kværke (<i>Adenitis contagiosa equi</i>)	97	-	5	-	-	-	-	-	-
Tuberkulose (<i>Tuberculosis</i>)	-	-	-	8	2	-	-	-	-
Sædstrengsforhærdelse og bringesvulster (<i>Fibromycoma. Asco-coccus</i>)	4	-	-	-	-	-	-	-	-
Hvalpesyge (<i>Febris catarrhalis epizootica canum</i>)	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Stivkrampe (<i>Tetanus</i>)	1	-	1	-	-	-	-	-	-
Kopper (<i>Variola, Vaccina et Ovina</i>)	-	-	-	30	6	-	-	-	-
Luftveiskatarrh og strengel (<i>Koryza, Pharyngitis et Bronchitis</i>)	14	-	-	7	-	-	-	-	-
Lunge- og brysthindebetændelse (<i>Pneumonia et Pleuritis</i>) . . .	2	-	1	5	1	-	-	-	-
Fordøjelsessygdomme (Indigestion, mave- og tarmkatarrh, diarrhé) (<i>Gastritis. Diarrhoea</i>)	17	-	-	19	3	-	-	-	-
Kolik, forstoppelse (<i>Coliea, Obstructio</i>)	9	-	3	7	1	-	-	-	-
Akut diarrhé og blodgang (<i>Diarrhoea acuta et dysenteria</i>)	-	-	-	3	1	-	-	-	-
Overføres	152	1	11	97	14	15	6	-	6

i Romsdals amt i 1895.

dans le département de Romsdal en 1895).

Ged (<i>Espèce caprine</i>)		Svin (<i>Espèce porcine</i>)		Hund (<i>Chiens</i>)		Kat (<i>Chats</i>)		Fjerkræ (<i>Volailles</i>)		Andre dyr (<i>Animaux divers</i>)	
anmeldte (<i>signalés</i>)	dræbte (<i>abattus</i>)	anmeldte (<i>signalés</i>)	dræbte (<i>abattus</i>)	anmeldte (<i>signalés</i>)	dræbte (<i>abattus</i>)	anmeldte (<i>signalés</i>)	dræbte (<i>abattus</i>)	anmeldte (<i>signalés</i>)	dræbte og døde (<i>abattus et morts</i>)	anmeldte (<i>signalés</i>)	dræbte og døde (<i>abattus et morts</i>)
-	-	-	-	-	-	1	-	1	-	-	-
-	-	-	-	4	-	1	-	-	-	-	-
-	-	-	5	2	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	10	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	3	-	-	-	-
-	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	11	2	1	12	-	4	-	-	-

Tabel XVI. (Forts.) (Continuation).

Romsdal.

Sygdomme (Maladies)	Hest (<i>Espèce chevaline</i>)			Ko (<i>Espèce bovine</i>)			Får (<i>Espèce ovine</i>)		
	anmeldte (signalets)	deraf		anmeldte (signalets)	deraf		anmeldte (signalets)	deraf	
		dræbte (abattus)	døde (morts)		dræbte (abattus)	døde (morts)		dræbte (abattus)	døde (morts)
Overført (<i>transport</i>)	152	1	11	97	14	15	6	-	6
Trommesyge (<i>Typananitis</i>) . . .	-	-	-	3	-	-	-	-	-
Forgiftninger ¹⁾ (<i>Intoxications</i>)	-	-	-	8	-	-	-	-	-
Indvoldsorme ²⁾ (<i>Helminthiasis</i>)	13	-	-	-	-	-	-	-	-
Kronisk hjernebetændelse (Koller) (<i>Hydrocephalus chronicus</i>)	1	-	-	-	-	-	-	-	-
Blodurin (<i>Hæmoglobinuria. Hæmoglobinaemia</i>) . . .	-	-	-	15	2	1	-	-	-
Benskjørhed (Slikkesyge) (<i>Osteomalacia</i>) . . .	-	-	-	6	3	-	-	-	-
Sveksot (<i>Rachitis</i>)	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Hududslet (<i>Eczema</i>)	2	-	-	6	-	-	-	-	-
Ringorm (<i>Tricophyton tonsurans</i>)	-	-	-	116	-	-	-	-	-
Lus (<i>Pediculinae</i>)	20	-	-	400	-	-	-	-	-
Uregelmæssige fødsler (<i>Partus irregulares</i>)	-	-	-	4	1	-	-	-	-
Børdreining (<i>Torsio uteri</i>) . . .	-	-	-	1	-	-	-	-	-
Tilbageholdt efterbyrd (<i>Retentio placentæ</i>)	-	-	-	9	-	-	-	-	-
Kastning (<i>Abortus</i>)	-	-	-	40	5	-	-	-	-
Kalvningsfeber (Melkefeber) (<i>Clampsia puerperalis</i>) . . .	-	-	-	15	6	2	-	-	-
Børbetændelse og septichæmisk kalvningsfeber (<i>Febris puerperalis. Septichæmia puerp.</i>)	-	-	-	2	-	-	-	-	-
Jurbetændelse (<i>Mastitis</i>) . . .	-	-	-	12	1	-	-	-	-
Klaphingstoperationer (<i>Operations ob kryptorchismum</i>) . .	3	-	-	-	-	-	-	-	-
Kastrationer (<i>Castrationes</i>) . . .	60	-	-	-	-	-	-	-	-
Ialt (<i>total</i>)	251	1	11	734	32	19	6	-	6

¹⁾ Kviksølv. ²⁾ Spolorm og bendlorm.

Ged (<i>Espèce caprine</i>)			Svin (<i>Espèce porcine</i>)			Hund (<i>Chiens</i>)			Kat (<i>Chats</i>)			Fjerkrae (<i>Volailles</i>)			Andre dyr (<i>Animaux divers</i>)			
anmeldte (<i>signalés</i>)	deraf		anmeldte (<i>signalés</i>)	deraf		anmeldte (<i>signalés</i>)	deraf		anmeldte (<i>signalés</i>)	deraf		anmeldte (<i>signalés</i>)	deraf		anmeldte (<i>signalés</i>)	deraf		
dræbte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)		dræbte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)		dræbte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)		dræbte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)		dræbte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)		dræbte og døde (<i>abattus et morts</i>)	døde (<i>morts</i>)		
-	-	-	11	2	1	12	-	-	4	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	6	1	-	10	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	10	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	16	-	-	6	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	33	3	1	38	-	-	4	-	-	-	-	-	-	-	-	-

Tabel XVII.

De vigtigste husdyrsygdomme i
(Cas de maladies des animaux domestiques,

Sygdomme (Maladies)	Hest (Espèce chevaline)			Ko (Espèce bovine)			Får (Espèce ovine)		
	anmeldte (signalés)	deraf		anmeldte (signalés)	deraf		anmeldte (signalés)	deraf	
		døde (abattus)	døde (morts)		døde (abattus)	døde (morts)		døde (abattus)	døde (morts)
Miltbrand (<i>Anthrax</i>)	2	-	2	14	-	12	3	-	3
Ondartet ødem (<i>Oedema malignum</i>)	-	-	-	3	2	1	-	-	-
Bråsot (<i>Morbus epizooticus acutissimus ovis</i>)	-	-	-	-	-	-	2	-	2
Ondartet katarrhalfeber (<i>Febris catarrhalis maligna</i>)	-	-	-	46	21	8	-	-	-
Lungesyge (tyfus) hos hesten) (<i>Pleuropneumonia contagiosa equi</i>)	1	-	-	-	-	-	-	-	-
Rødsyge («Rothlauf») (<i>Morbus ruber</i>)	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Knuderosen (<i>Erythema nodosum</i>)	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Neldefeber (<i>Urticaria</i>)	4	-	-	2	-	-	-	-	-
Brandfeber (<i>Morbus maculosus</i>)	2	-	1	-	-	-	-	-	-
Kværke (<i>Adenitis contagiosa equi</i>)	659	5	14	-	-	-	-	-	-
Tuberkulose (<i>Tuberculosis</i>)	-	-	-	68	7	-	-	-	-
Strålesopsygdom (<i>Actinomycosis</i>)	-	-	-	4	1	-	-	-	-
Sædstrengeforhærdelse og bringesvulster (<i>Fibromycoma. Asco-coccus</i>)	13	1	-	-	-	-	1	-	-
Hvalpesyge (<i>Febris catarrhalis epizootica canum</i>)	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Stivkrampe (<i>Tetanus</i>)	1	-	-	-	-	-	2	1	1
Kopper (<i>Variola, Vaccina et Ovina</i>)	-	-	-	15	-	-	-	-	-
Luftveiskatarrh og strengel (<i>Koryza, Pharyngitis et Bronchitis</i>)	145	1	1	6	-	-	-	-	-
Lunge- og brysthindebetændelse (<i>Pneumonia & Pleuritis</i>)	8	-	-	11	2	1	1	-	-
Fordøjelsessygdomme (Indigestion), mave- og tarmkatarrh, diarrhē (<i>Gastritis, Diarrhoea</i>)	134	3	3	203	7	4	3	1	-
Kolik, forstoppelse (<i>Colica, Obstructio</i>)	16	1	-	35	-	-	4	-	-
Overføres	985	11	21	407	40	26	16	2	6

Søndre Trondhjems amt i 1895.

dans le département de Søndre Trondhjem en 1895).

Ged (<i>Espèce caprine</i>)			Svin (<i>Espèce porcine</i>)			Hund (<i>Chiens</i>)			Kat (<i>Chats</i>)			Fjerkræ (<i>Volailles</i>)			Andre dyr (<i>Animaux divers</i>)		
anmeldte (<i>signalés</i>)	draf		anmeldte (<i>signalés</i>)	draf		anmeldte (<i>signalés</i>)	draf		anmeldte (<i>signalés</i>)	draf		anmeldte (<i>signalés</i>)	draf		anmeldte (<i>signalés</i>)	draf	
	dræbte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)		dræbte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)		dræbte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)		dræbte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)		dræbte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)		dræbte og døde (<i>abattus et morts</i>)	døde (<i>morts</i>)
· · · ·	· · · ·	· · · ·	4	· · · ·	· · · ·	4	· · · ·	· · · ·	· · · ·	· · · ·	· · · ·	· · · ·	· · · ·	· · · ·	· · · ·	· · · ·	· · · ·
· · · ·	· · · ·	· · · ·	· · · ·	· · · ·	· · · ·	· · · ·	· · · ·	· · · ·	· · · ·	· · · ·	· · · ·	· · · ·	· · · ·	· · · ·	· · · ·	· · · ·	· · · ·
· · · ·	· · · ·	· · · ·	74	21	12	· · · ·	· · · ·	· · · ·	· · · ·	· · · ·	· · · ·	· · · ·	· · · ·	· · · ·	· · · ·	· · · ·	· · · ·
· · · ·	· · · ·	· · · ·	35	2	· · · ·	· · · ·	· · · ·	· · · ·	1	· · · ·	· · · ·	· · · ·	· · · ·	· · · ·	· · · ·	· · · ·	· · · ·
· · · ·	· · · ·	· · · ·	· · · ·	· · · ·	· · · ·	· · · ·	· · · ·	· · · ·	· · · ·	· · · ·	· · · ·	· · · ·	· · · ·	· · · ·	· · · ·	· · · ·	· · · ·
· · · ·	· · · ·	· · · ·	· · · ·	· · · ·	· · · ·	· · · ·	· · · ·	· · · ·	· · · ·	· · · ·	· · · ·	· · · ·	· · · ·	· · · ·	· · · ·	· · · ·	· · · ·
· · · ·	· · · ·	· · · ·	1	· · · ·	· · · ·	· · · ·	· · · ·	· · · ·	· · · ·	· · · ·	· · · ·	· · · ·	· · · ·	· · · ·	· · · ·	· · · ·	· · · ·
· · · ·	· · · ·	· · · ·	2	1	1	· · · ·	· · · ·	· · · ·	6	· · · ·	3	· · · ·	1	· · · ·	· · · ·	· · · ·	· · · ·
· · · ·	· · · ·	· · · ·	5	1	· · · ·	· · · ·	· · · ·	4	· · · ·	· · · ·	· · · ·	· · · ·	· · · ·	2	· · · ·	1	· · · ·
1	· · · ·	· · · ·	22	· · · ·	· · · ·	10	1	· · · ·	· · · ·	· · · ·	· · · ·	· · · ·	· · · ·	· · · ·	· · · ·	· · · ·	· · · ·
1	· · · ·	· · · ·	4	· · · ·	· · · ·	· · · ·	· · · ·	· · · ·	· · · ·	· · · ·	· · · ·	· · · ·	· · · ·	· · · ·	· · · ·	· · · ·	· · · ·
· 3	· · · ·	· · · ·	147	25	17	21	4	1	2	· · · ·	1	· · · ·	· · · ·	1	· · · ·	· · · ·	· · · ·

Tabel XVII. (Forts.) (Continuation).

Søndre

Sygdomme (Maladies)	Hest (Espèce chevaline)			Ko (Espèce bovine)			Får (Espèce ovine)		
	anmeldte (signalés)	deraf		anmeldte (signalés)	deraf		anmeldte (signalés)	deraf	
		døbte (abattus)	døde (morts)		døbte (abattus)	døde (morts)		døbte (abattus)	døde (morts)
Overført (transport)	985	11	21	407	40	26	16	2	6
Akut diarré og blodgang (<i>Diarrhoea acuta et dysenteria</i>)	-	-	-	8	-	1	-	-	-
Trommesyge (<i>Tympانitis</i>)	-	-	-	32	-	3	1	1	-
Forgiftninger ¹⁾ (<i>Intoxications</i>)	1	-	-	3	-	-	-	-	-
Lutterstald (<i>Diabetes insipidus</i>)	1	-	-	-	-	-	-	-	-
Indvoldsorme ²⁾ (<i>Helminthiasis</i>)	5	-	-	1	-	-	-	-	-
Akut hjernebetændelse (<i>Meningitis acuta</i>)	1	-	-	1	1	-	-	-	-
Kronisk hjernebetændelse (Koller) (<i>Hydrocephalus chronicus</i>)	1	1	-	-	-	-	-	-	-
Blodurin (<i>Hæmoglobinuria. Hæmoglobinaemia</i>)	8	-	-	45	2	4	-	-	-
Benskjørhed (Slirkesyge) (<i>Osteomalacia</i>)	-	-	-	50	-	-	-	-	-
Sveksot (<i>Rachitis</i>)	1	-	-	1	-	-	-	-	-
Hududslet (<i>Eczema</i>)	36	-	-	144	-	-	-	-	-
Ringorm (<i>Trichophyton tonsurans</i>)	1	-	-	37	-	-	-	-	-
Skurv (<i>Favus</i>)	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Skab ³⁾ (<i>Scabies</i>)	-	-	-	19	-	-	-	-	-
Lus (<i>Pediculinae</i>)	66	-	-	1463	-	-	-	-	-
Uregelmæssige fødsler (<i>Partus irregulares</i>)	-	-	-	87	3	-	4	-	-
Misfostre (<i>Monstra</i>)	-	-	-	3	-	2	-	-	-
Børvrængning (<i>Inversio uteri</i>)	-	-	-	7	1	-	1	-	-
Børdreining (<i>Torsio uteri</i>)	-	-	-	3	-	-	-	-	-
Tilbageholdt efterbyrd (<i>Retention placenta</i>)	-	-	-	94	-	1	-	-	-
Kastning (<i>Abortus</i>)	-	-	-	⁴⁾ 23	-	-	-	-	-
Kalvningsfeber (Melkefeber) (<i>Eclampsia puerperalis</i>)	-	-	-	42	18	6	-	-	-
Børbetændelse og septichæmisk kalvningsfeber (<i>Febris puerperalis. Septichæmia puerp.</i>)	1	-	-	41	1	2	-	-	-
Jurbetændelse (<i>Mastitis</i>)	1	-	-	68	2	-	5	-	-
Overføres	1108	12	21	2579	68	45	27	3	6

¹⁾ Aconitin, ranunkel. ²⁾ Bendelorm, spolorm. ³⁾ Dermatofagus. ⁴⁾ Flere besætninger.

Trondhjem.

Ged (<i>Espèce caprine</i>)			Svin (<i>Espèce porcine</i>)			Hund (<i>Chiens</i>)			Kat (<i>Chats</i>)			Fjerkræ (<i>Volailles</i>)			Andre dyr (<i>Animaux divers</i>)		
anmeldte (<i>signalés</i>)	deraf		anmeldte (<i>signalés</i>)	deraf		anmeldte (<i>signalés</i>)	deraf		anmeldte (<i>signalés</i>)	deraf		anmeldte (<i>signalés</i>)	deraf		anmeldte (<i>signalés</i>)	deraf	
	døde (<i>morts</i>)		døde (<i>morts</i>)			døde (<i>morts</i>)			døde (<i>morts</i>)			døde (<i>morts</i>)			døde (<i>morts</i>)		
3	.	.	-	147	25	17	21	4	1	2
.	.	.	.	1
1	.	.	.	1
.
.	13
.	.	.	.	1
.	1
.	.	.	.	9
.	.	.	.	6
1	.	.	.	3	.	.	8
.	.	.	.	2	.	.	1
.	.	.	.	1	.	.	3
.	.	.	.	7
.	.	.	.	11	4	1
.	.	.	.	1	1
.
.
.	.	.	.	1
1
6	.	.	192	30	18	47	4	1	2	.	.	1

Tabel XVII. (Forts.) (Continuation).

Søndre

Sygdomme (Maladies)	Hest (Espèce chevaline)			Ko (Espèce bovine)			Får (Espèce ovine)		
	anmeldte (signalés)	deraf		anmeldte (signalés)	deraf		anmeldte (signalés)	deraf	
		dræbte (abattus)	døde (morts)		dræbte (abattus)	døde (morts)		dræbte (abattus)	døde (morts)
Overført (transport)	1108	12	21	2579	68	45	27	3	6
Forfangenhed (Hordeatio. Kri-thiasis)	5	-	-	1	-	-	-	-	-
Klaphingstoperationer (Operations ob kryptorchismum) . .	1	-	-	-	-	-	-	-	-
Kastrationer (Castrationes) . . .	162	-	2	8	-	-	73	-	-
Udbødninger (Ovariotomy) . . .	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Svulster (Tumores)	8	-	-	6	-	-	-	-	-
Mundsyge (Stomatitis contagiosa equi)	14	-	-	-	-	-	-	-	-
Andre sygdomme (Vitia alia) . .	237	3	1	72	7	-	3	-	-
Ialt (total)	1535	15	24	2666	75	45	103	3	6

Trondhjem.

Ged (<i>Espèce caprine</i>)			Svin (<i>Espèce porcine</i>)			Hund (<i>Chiens</i>)			Kat (<i>Chats</i>)			Fjerkræ (<i>Volailles</i>)			Andre dyr (<i>Animaux divers</i>)			
anmeldte (<i>signalés</i>)	deraf	deraf	anmeldte (<i>signalés</i>)	deraf	deraf	anmeldte (<i>signalés</i>)	deraf	deraf	anmeldte (<i>signalés</i>)	deraf	deraf	anmeldte (<i>signalés</i>)	deraf	deraf	anmeldte (<i>signalés</i>)	deraf	anmeldte (<i>signalés</i>)	
dræbte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)		dræbte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)		dræbte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)		dræbte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)		dræbte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)		dræbte og døde (<i>abattus et morts</i>)		dræbte og døde (<i>abattus et morts</i>)	
6	-	-	192	30	18	47	4	1	2	-	1	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
5	-	-	4	172	1	10	1	-	7	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	4	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	17	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
11	-	-	386	30	18	64	5	1	9	-	1	-	-	-	-	-	-	-

Tabel XVIII.

De vigtigste husdyrsygdomme i

(Cas de maladies des animaux domestiques,

Sygdomme (Maladies)	Hest (Espèce chevaline)			Ko (Espèce bovine)			Får (Espèce ovine)		
	anmeldte (signaîts)	deraf		anmeldte (signaîts)	deraf		anmeldte (signaîts)	deraf	
		dræbte (abattus)	døde (morts)		dræbte (abattus)	døde (morts)		dræbte (abattus)	døde (morts)
Miltbrand (<i>Anthrax</i>)	-	-	-	4	1	3	-	-	-
Ondartet ødem (<i>Oedema malignum</i>)	2	-	1	1	-	-	-	-	-
Ondartet katarrhalfeber (<i>Fébris catarrhalis maligna</i>)	-	-	-	23	1	13	-	-	-
Lungesyge (tyfus) hos hesten (<i>Pleuropneumonia contagiosa equi</i>)	6	-	5	-	-	-	-	-	-
Rødsyge («Rothlauf») (<i>Morbus ruber</i>)	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Knuderosen (<i>Erythema nodosum</i>)	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Rosen (<i>Lymphangitis. Erysipelas</i>)	10	-	-	4	-	-	-	-	-
Neldefeber (<i>Urticaria</i>)	4	-	-	-	-	-	-	-	-
Brandfeber (<i>Morbus maculosus</i>)	5	-	1	-	-	-	-	-	-
Kværke (<i>Adenitis contagiosa equi</i>)	309	2	6	-	-	-	-	-	-
Tuberkulose (<i>Tuberculosis</i>)	-	-	-	2	1	-	-	-	-
Strålesopsygdom (<i>Actinomycosis</i>)	-	-	-	11	1	-	-	-	-
Sædstrengsforhærdelse og bringesvulster (<i>Fibromycoma. Asco-coccus</i>)	9	-	-	-	-	-	-	-	-
Hvalpesyge (<i>Fébris catarrhalis epizootica canum</i>)	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Stivkrampe (<i>Tetanus</i>)	2	-	1	-	-	-	-	-	-
Kopper (<i>Variola, Vaccina et Ovina</i>)	-	-	-	10	-	-	-	-	-
Luftveiskatarrh og strengel (<i>Koryza, Pharyngitis et Bronchitis</i>)	212	-	-	7	1	-	-	-	-
Lunge- og brysthindebetændelse (<i>Pneumonia et Pleuritis</i>)	6	-	3	4	3	-	-	-	-
Fordøjelsesssygdomme (Indigestion, mave- og tarmkatarrh, diarrhé) (<i>Gastritis. Diarrhoea</i>)	116	-	6	185	6	2	3	-	-
Overføres	681	2	23	251	14	18	3	-	-

Nordre Trondhjems amt i 1895.

dans le département de Nordre Trondhjem en 1895).

Tabel XVIII. (Forts.) (Continuation).

Nordre

Sygdomme (Maladies)	Hest (<i>Espèce chevaline</i>)			Ko (<i>Espèce bovine</i>)			Får (<i>Espèce ovine</i>)		
	anmeldte (signaîts)	deraf		anmeldte (signaîts)	deraf		anmeldte (signaîts)	deraf	
		dræbte (abattus)	døde (morts)		dræbte (abattus)	døde (morts)		dræbte (abattus)	døde (morts)
Overført (<i>transport</i>)	681	2	23	251	14	18	3	-	-
Kolik, forstoppelse (<i>Colica. Obstrucțio</i>)	35	-	4	40	4	1	2	-	-
Akut diarré og blodgang (<i>Diarrhoea acuta et Dysenteria</i>)	2	-	-	8	-	1	-	-	-
Trommesyge (<i>Tympanitis</i>)	-	-	-	30	-	8	2	1	-
Forgiftninger (<i>Intoxications</i>) ¹⁾	1	-	1	9	2	1	-	-	-
Indvoldsorme (<i>Helminthiasis</i>)	6	-	-	-	-	-	-	-	-
Flyndersyge (Ikter) (<i>Distomatosis</i>)	-	-	-	-	-	-	1	1	-
Dreiesyge (<i>Hydrocephalus hydratidus</i>)	-	-	-	-	-	-	1	1	-
Akut hjernebetændelse (<i>Meningitis acuta</i>)	1	-	-	1	-	1	1	-	-
Kronisk hjernebetændelse (Koller) (<i>Hydrocephalus chronicus</i>)	2	-	-	2	-	-	-	-	-
Blodurin (<i>Haemoglobinuria. Haemoglobinaemia</i>)	-	-	-	71	4	5	-	-	-
Benskjørhed (Slikkesyge) (<i>Osteomalacia</i>)	2	-	-	131	-	2	-	-	-
Sveksot (<i>Rachitis</i>)	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Hududslet (<i>Eczema</i>)	27	-	-	14	-	-	-	-	-
Ringorm (<i>Trichophyton tonsurans</i>)	-	-	-	7	-	-	-	-	-
Skab (<i>Scabies</i>)	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Lus (<i>Pediculinae</i>)	17	-	-	258	-	-	-	-	-
Uregelmæssige fødsler (<i>Partus irregulares</i>)	3	-	1	44	1	-	3	-	-
Misfostre (<i>Monstra</i>)	-	-	-	2	-	-	1	-	-
Børvrængning (<i>Inversio uteri</i>)	-	-	-	10	-	2	-	-	-
Børdreining (<i>Torsio uteri</i>)	-	-	-	7	-	-	-	-	-
Tilbageholdt efterbyrd (<i>Retentio placentae</i>)	1	-	-	82	-	1	1	-	-
Kastning (<i>Abortus</i>)	2	-	-	13	-	-	-	-	-
Kalvningsfeber (Melkefeber) (<i>Eclampsia puerperalis</i>)	-	-	-	21	3	3	-	-	-
Overføres	780	2	29	1001	28	43	15	3	-

¹⁾ Saltlage, kviksolv, arsenik.

Trondhjem.

Tabel XVIII. (Forts.) (Continuation).

Nordre

Sygdomme (Maladies)	Hest (Espèce chevaline)			Ko (Espèce bovine)			Får (Espèce ovine)		
	anmeldte (signalés)	deraf		anmeldte (signalés)	deraf		anmeldte (signalés)	deraf	
		dæbte (abattus)	døde (morts)		dæbte (abattus)	døde (morts)		dæbte (abattus)	døde (morts)
Overført (transport)	780	2	29	1001	28	43	15	3	.
Børbetændelse og septichæmisk kalvningsfeber (<i>Febris puerperalis. Septichæmia puerp.</i>)	1	-	1	16	1	4	2	-	1
Jurbetændelse (<i>Mastitis</i>)	6	-	-	68	-	2	2	-	-
Forfangenhed (<i>Hordeatio. Kri-thiasis</i>)	11	-	-	-	-	-	-	-	-
Klaphingstoperationer (<i>Opera-tiones ob kryptorchismum</i>) . . .	4	-	-	-	-	-	-	-	-
Kastrationer (<i>Castrationes</i>) . . .	120	-	-	4	-	-	105	-	-
Andre sygdomme (<i>Vitia alia</i>) . . .	426	5	22	438	15	1	7	1	-
Ialt (total)	1348	7	52	1527	44	50	131	4	1

Tabel XIX.

De vigtigste husdrysygdomme
(Cas de maladies des animaux domestiques)

Sygdomme (Maladies).	Hest (Espèce chevaline)			Ko (Espèce bovine)			Får (Espèce ovine)		
	anmeldte (signalés)	deraf		anmeldte (signalés)	deraf		anmeldte (signalés)	deraf	
		døde (abattus)	døde (morts)		døde (abattus)	døde (morts)		døde (abattus)	døde (morts)
Miltbrand (<i>Anthrax</i>)	-	-	-	5	1	4	1	-	1
Ondartet ødem (<i>Oedema malignum</i>)	-	-	-	2	1	1	-	-	-
Ondartet katarrhalfeber (<i>Febris catarrhalis maligna</i>)	-	-	-	5	1	-	-	-	-
Rødsyge («Rothlauf») (<i>Morbus ruber</i>)	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Knuderosen (<i>Erythema nodosum</i>)	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Kværke (<i>Adenitis contagiosa equi</i>)	3	-	-	-	-	-	-	-	-
Tuberkulose (<i>Tuberculosis</i>)	-	-	-	1	1	-	-	-	-
Sædstrengsforhærdelse og bringesvulster (<i>Fibromycoma. Ascococcus</i>)	5	-	-	-	-	-	-	-	-
Hvalpesyge (<i>Febris catarrhalis epizootica canum</i>)	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Stivkrampe (<i>Tetanus</i>)	-	-	-	1	1	-	-	-	-
Kopper (<i>Variola, Vaccina et Ovina</i>)	-	-	-	2	-	-	-	-	-
Luftveiskatarrh og strengel (<i>Koryza, Pharyngitis et Bronchitis</i>)	15	-	-	1	-	-	-	-	-
Lunge- og brysthindegbetændelse (<i>Pneumonia et Pleuritis</i>)	-	-	-	1	-	-	-	-	-
Fordøelsessygdomme (Indigestion, mave- og tarmkatarrh, diarrhē) (<i>Gastritis, Diarrhoea</i>)	26	-	-	68	3	-	-	-	-
Kolik, forstoppelse (<i>Colica, Obstructio</i>)	10	-	-	-	-	-	-	-	-
Akut diarrhé og blodgang (<i>Diarrhoea acuta et dysenteria</i>)	-	-	-	1	-	-	-	-	-
Trommesyge (<i>Tympanitis</i>)	-	-	-	5	-	-	-	-	-
Forgiftninger (<i>Intoxicationes</i>)	-	-	-	2) 9	-	2	-	-	-
Overføres	59	-	-	101	8	7	1	-	1

¹⁾ abekat. ²⁾ kviksølv, arsenik og kromkaliopløsning.

i Nordlands amt i 1895.

dans le département de Nordland en 1895).

Tabel XIX. (Forts.) (Continuation).

Nordland.

S y g d o m m e (Maladies)	Hest (Espèce chevaline)			Ko (Espèce bovine)			Får (Espèce ovine)		
	anmeldte (signalés)	deraf		anmeldte (signalés)	deraf		anmeldte (signalés)	deraf	
		dræbte (abattus)	døde (morts)		dræbte (abattus)	døde (morts)		dræbte (abattus)	døde (morts)
Overført (transport)	59	-	-	101	8	7	1	-	1
Indvoldsorme (<i>Helminthiasis</i>) .	1) 4	-	-	-	-	-	-	-	-
Akut hjernebetændelse (<i>Meningoitis acuta</i>) .	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Kronisk hjernebetændelse (Koller) (<i>Hydrocephalus chronicus</i>)	4	-	-	-	-	-	-	-	-
Benskjørhed (Slukkesyge) (<i>Osteomalacia</i>) .	-	-	-	7	1	-	-	-	-
Sveksot (<i>Rachitis</i>) .	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Hududslet (<i>Eczema</i>) .	10	-	-	5	-	-	-	-	-
Lus (<i>Pediculinæ</i>) .	7	-	-	7	-	-	-	-	-
Uregelmæssige fødsler (<i>Partus irregulares</i>) .	1	-	-	8	2	-	-	-	-
Børvrængning (<i>Inversio uteri</i>) .	-	-	-	2	-	-	-	-	-
Tilbageholdt efterbyrd (<i>Retention placentaæ</i>) .	-	-	-	9	-	1	-	-	-
Kalvningsfeber (Melkefeber) (<i>Eclampsia puerperalis</i>) .	-	-	-	17	13	-	-	-	-
Børbetændelse og septichæmisk kalvningsfeber (<i>Febris puerperalis. Septichæmia puerp.</i>) .	-	-	-	9	-	5	-	-	-
Jurbetændelse (<i>Mastitis</i>) .	-	-	-	14	-	-	-	-	-
Forfangenhed (<i>Hordeatio. Kri-thasis</i>) .	2	-	-	-	-	-	-	-	-
Klapthingstoperationer (<i>Opera-tiones ob kryptorchismum</i>) .	4	-	-	-	-	-	-	-	-
Kastrationer (<i>Castrationes</i>) .	38	-	-	-	-	-	1	-	-
Andre sygdomme (<i>Vitia alia</i>) .	-	-	-	-	-	-	30	-	-
Ialt (total)	129	-	-	179	24	13	82	-	1

1) *Strongylus armatus*.

Ged (<i>Espèce caprine</i>)			Svin (<i>Espèce porcine</i>)			Hund (<i>Chiens</i>)			Kat (<i>Chats</i>)			Fjerkræ (<i>Volailles</i>)			Andre dyr (<i>Animaux divers</i>)		
anmeldte (<i>signalés</i>)	dræbte (<i>abattus</i>)	deraf	anmeldte (<i>signalés</i>)	dræbte (<i>abattus</i>)	deraf	anmeldte (<i>signalés</i>)	dræbte (<i>abattus</i>)	deraf	anmeldte (<i>signalés</i>)	dræbte (<i>abattus</i>)	deraf	anmeldte (<i>signalés</i>)	dræbte og døde (<i>abattus et morts</i>)	deraf	anmeldte (<i>signalés</i>)	dræbte og døde (<i>abattus et morts</i>)	
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
15	2	2	5	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
15	2	2	20	2	1	9	3	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-

Tabel XX.

De vigtigste husdyrsygdomme
(Cas de maladies des animaux domestiques,

Sygdomme (Maladies)	Hest (Espèce chevaline)			Ko (Espèce bovine)			Får (Espèce ovine)		
	anmeldte (signalets)	deraf		anmeldte (signalets)	deraf		anmeldte (signalets)	deraf	
		dræbte (abattus)	døde (morts)		dræbte (abattus)	døde (morts)		dræbte (abattus)	døde (morts)
Miltbrand (<i>Anthrax</i>)	-	-	-	3	1	2	3	1	2
Ondartet katarrhalfeber (<i>Febris catarrhalis maligna</i>)	-	-	-	3	-	3	-	-	-
Rødsyge ('Rothlauf') (<i>Morbus ruber</i>)	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Knuderosen (<i>Erythema nodosum</i>)	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Rosen (<i>Lymphangitis. Erysipelas</i>)	2	-	-	1	1	-	-	-	-
Kvarke (<i>Adenitis contagiosa equi</i>)	60	-	2	-	-	-	-	-	-
Hvalpesyge (<i>Febris catarrhalis epizootica canum</i>)	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Kopper (<i>Variola, Vaccina et Övina</i>)	-	-	-	2	-	-	-	-	-
Sædstrengsførhærdelse og bringesvulster (<i>Fibromycoma. Asco-coccus</i>)	2	-	-	-	-	-	-	-	-
Luftveiskatarrh og strengel (<i>Koryza, Pharyngitis et Bronchitis</i>)	30	-	1	4	-	-	-	-	-
Lunge- og brysthindbetændelse (<i>Pneumonia et Pleuritis</i>)	14	-	1	28	1	1	1	-	-
Fordøjelsessygdomme (Indigestion) (<i>Gastritis</i>)	59	-	-	48	-	1	7	-	-
Kolik, forstoppelse (<i>Colica, Obstructio</i>)	9	-	-	1	-	-	1	-	-
Akut diarré og blodgang (<i>Diarrhoea acuta et dysenteria</i>)	-	-	-	60	-	-	-	-	-
Trommesyge (<i>Tympanitis</i>)	-	-	-	8	-	-	-	-	-
Forgiftninger (<i>Intoxications</i>) ¹⁾	-	-	-	1	-	-	36	-	36
Indvoldsorme (<i>Helminthiasis</i>)	1	-	-	-	-	-	-	-	-
Flyndersyge (Ikter), (<i>Distomatosis</i>)	-	-	-	-	-	-	1	-	-
Blodurin (<i>Hæmoglobinuria. Hæmoglobinaemia</i>)	7	-	1	3	-	-	-	-	-
Benskjørhed (Slikkesyge) (<i>Osteomalacia</i>)	-	-	-	37	4	-	-	-	-
Hududslet (<i>Eczema</i>)	3	-	-	1	-	-	-	-	-
Overføres	187	-	5	200	7	7	49	1	38

¹⁾ Nydelse af råddent hvalkjød.

i Tromsø amt i 1895.

dans le département de Tromsoe en 1895).

Ged (Espèce caprine)			Svin (Espèce porcine)			Hund (Chiens)			Kat (Chats)			Fjerkraæ (Volailles)			Andre dyr (Animaux divers)		
annmeldie (signalet)	dræbte (abattus)	døde (morts)	annmeldie (signalet)	dræbte (abattus)	døde (morts)	annmeldie (signalet)	dræbte (abattus)	døde (morts)	annmeldie (signalet)	dræbte (abattus)	døde (morts)	annmeldie (signalet)	dræbte og døde (abattus et morts)	døde (morts)	annmeldie (signalet)	dræbte og døde (abattus et morts)	døde (morts)
6	-	6	4	-	-	7	-	-	1	-	-	1	-	-	-	-	-
-	-	-	3	-	-	1	-	-	2	-	-	2	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	5	-	-	4	-	-	4	-	-	-	-	-
6	-	6	9	2	-	13	-	-	4	4	-	-	-	-	-	-	-

Tabel XX. (Forts.) (Continuation).

Tromsø.

Sygdomme (Maladies)	Hest (Espèce chevaline)			Ko (Espèce bovine)			Får (Espèce ovine)		
	anmeldte (signales)	deraf		anmeldte (signales)	deraf		anmeldte (signales)	deraf	
		dræbte (abattus)	døde (morts)		dræbte (abattus)	døde (morts)		dræbte (abattus)	døde (morts)
Overført (transport)	187	-	5	200	7	7	49	1	38
Skurv (Favus)	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Skab (Scabies)	1	-	-	9	-	-	-	-	-
Lus (Pediculinæ)	26	-	-	312	-	-	-	-	-
Uregelmæssige fødsler (Partus irregularis)	-	-	-	17	2	-	-	-	-
Børvrængning (Inversio uteri)	-	-	-	1	-	-	-	-	-
Børdreining (Torsio uteri)	-	-	-	4	1	-	-	-	-
Tilbageholdet efterbyrd (Retention placentaæ)	1	-	-	27	-	-	1	-	-
Kastning (Abortus)	-	-	-	3	-	-	-	-	-
Kalvningsfeber (Melkefeber) (Eclampsia puerperalis)	-	-	-	20	2	3	-	-	-
Børbetændelse og septichæmisk kalvningsfeber (Febris puerperalis. Septichæmia puerp.)	-	-	-	9	1	1	-	-	-
Jurbetændelse (Mastitis)	-	-	-	72	-	-	3	-	-
Klapthingstoperationer (Operationes ob kryptorchismum)	6	-	-	-	-	-	-	-	-
Kastrationer (Castrationes)	64	-	-	1	-	-	-	-	-
Lungeemphysem (Emphysema pulmonum)	9	-	-	-	-	-	-	-	-
Sår og kontusioner (Vulnera)	17	-	-	10	1	-	1	-	-
Frosk (Papillomatosis)	-	-	-	18	-	-	-	-	-
Andre sygdomme (Vitia alia)	84	1	1	38	2	1	2	-	-
Ialt (total)	395	1	6	741	16	12	56	1	38

Ged (<i>Espèce caprine</i>)			Svin (<i>Espèce porcine</i>)			Hund (<i>Chiens</i>)			Kat (<i>Chats</i>)			Fjerkre (<i>Volailles</i>)			Andre dyr (<i>Animaux divers</i>)			
anmeldte (<i>signalés</i>)	døde (<i>abattus</i>)	deraf (<i>morts</i>)	anmeldte (<i>signalés</i>)	døde (<i>abattus</i>)	deraf (<i>morts</i>)	anmeldte (<i>signalés</i>)	døde (<i>abattus</i>)	deraf (<i>morts</i>)	anmeldte (<i>signalés</i>)	døde (<i>abattus</i>)	deraf (<i>morts</i>)	anmeldte (<i>signalés</i>)	døde (<i>abattus</i>)	deraf (<i>morts</i>)	anmeldte (<i>signalés</i>)	døde (<i>abattus et morts</i>)	deraf (<i>morts</i>)	
6	-	6	9	2	-	13	-	-	4	4	-	-	3	2	1	-	-	-
-	-	-	-	-	-	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
1	-	-	-	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	1	-	1	5	-	-	-	-	-	-	-	-	-
1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
8	-	6	12	2	1	19	1	4	7	2	1	-	-	-	-	-	-	-

Tabel XXI.

Enkelte sygdommes fordeling i de forskjellige amter.

(Relevé des diverses maladies par départements).

Sygdomme (Maladies)	Amter (départements).																				
	Kristiánia	Akershus	Snælenene	Hedemarken	Kristians	Buskerud	Jarlsberg og Larvik	Bratsberg	Nedenes	Lister og Mandal	Stavanger	S. Bergenhus	Bergen	N. Bergenhus	Romsdal	S. Trondhjem	N. Trondhjem	Nordland	Tromsø	Finnmarken	Til sammen
Miltbrand (<i>Charbon</i>)	-	18	13	11	-	12	20	5	13	20	32	97	22	20	16	23	6	6	4	-	338
Ondartet katarrhalfeber (<i>Fièvre catarrhale maligne</i>)	-	7	8	11	19	10	6	6	6	4	22	33	-	10	4	46	23	5	-	-	220
Rødsyge og knuderosen (<i>Rouget du porc</i>)	4	205	85	129	71	141	109	19	36	8	11	18	-	38	9	109	201	9	-	-	1202
Kværke (<i>Gourme</i>)	21	81	120	223	218	39	40	29	4	4	54	41	10	37	97	659	309	3	-	-	2007
Tuberkulose (<i>Tuberculose</i>) . . .	-	235	151	286	112	14	25	1	1	15	10	5	-	1	8	68	2	2	-	-	305
Blodurin hos kvæget (<i>Hématurie du gros bétail</i>)	4	44	43	12	25	9	61	10	23	50	15	59	1	89	15	45	71	-	-	-	576
Benskjørhed (<i>Ostéomalacie</i>) . . .	4	9	22	32	15	13	10	-	6	10	2	87	-	8	6	50	131	7	21	-	433
Raslesyge (<i>Charbon symptomatique</i>)	-	3	-	-	-	-	1	-	-	2	3	-	-	3	-	-	-	-	-	-	12
Bråsot hos fåret (<i>Maladie subite du mouton</i>)	-	-	-	3	-	-	-	1	-	-	30	290	1	15	6	2	-	-	-	-	348

Tabel XXII.

Tabel over de smitsomme husdrysygdomme i 1895, maanedsvis.

Tableau des maladies des animaux domestiques en 1895, par mois.

*) t = anmeldte tilfælde (*cas signalés*). b = smittede besætninger (*étables infectées*).

Tabel XXIII.

Antal autoriserede dyrlæger i Norge den 1ste januar 1896.

(Nombre de vétérinaires diplômés au 1er janvier 1896).

A m t (Départements).	Autoriserede dyrlæger (Vétérinaires diplômés).	Deraf (dont)		
		amtsdyrlæger (délégués).	privat praktiserende (exergants non délégués).	ikke praktiserende (non exergants).
Kristiania	17	1	13	3
Akershus.	8	8	-	-
Smålenene	11	5	5	1
Buskerud.	8	5	3	-
Jarlsberg og Larvik.	7	4	3	-
Hedemarken.	12	6	6	-
Kristians	11	8	3	-
Bratsberg.	6	3	3	-
Nedenes	2	1	1	-
Lister og Mandal.	3	1	2	-
Stavanger.	4	3	1	-
Søndre Bergenhus	3	3	-	-
Bergen.	2	1	1	-
Nordre Brøgenhus	7	4	1	2
Romsdal	2	1	1	-
Søndre Trondhjem	8	7	1	-
Nordre Trondhjem	10	9	1	-
Nordland.	2	2	-	-
Tromsø	3	11	1	-
Uopgivet bopæl (domicile non nommé)	7	-	-	-
Riget (le royaume)	133	74	46	6

E. Om udførsel af husdyr.

Angående eksporten af får fra Norge til Storbritannien i 1895 hidsættes af indberetningen fra statens landbrugskonsulent i England til indredepartementet, dateret 14de december 1895 følgende:

«Eksporten, der begyndte den 13de september, vedvarede indtil den 14de november og den samlede import udgør 20 541 stkr. mod 10 937 stkr. i 1894.

Heraf indførtes til:

Leith ¹⁾	14 582	stkr., der solgtes til priser fra 27/ à 18/9.
Newcastle	5 670	— — » — - > - 30/6 à 20/.
Hull	299	— — » — - > - 26/ à 20/.

De til Leith indførte får var indkjøbte for regning af den samme skotlænder, som nu i flere år har drevet denne forretning fra stavangertrakterne, og afskibningen foregik med egne befragtede dampskibe. Salget foregik i år privat, medens den i tidligere år befulgte fremgangsmåde, at sælge ved offentlig auktion ikke gjentoges, formentlig på grund af at hemmeligholde priserne. Eksporten til Newcastle foregik for regning norske forretningsmænd og afskibningerne gjordes med den norske subvenerede linies både, hvilke i dette tilfælde havde at losse dyrene ved Newcastle kai. Til Hull kom eksporten ikke til sin ret, da Wilsonbådene ikke havde plads for levende får. Salget på begge sidstnævnte markeder foregik mestendels ved offentlig auktion.

¹⁾ Ifølge skrivelse fra de forenede rigers konsul i Leith er importen foregået på følgende dage og på skibe:

Den 8de oktober pr. norsk dampskib	«Egil»	1442
» 13de — » engelsk —	«Midlothian»	3 200
» 15de — » norsk —	«Egil»	1 282
» 21de — » — —	Do.	1 242
» 19de — » engelsk —	«Opal»	3 778
» 5te november » — —	Do.	3 638

Tilsammen	14 582	stkr.
imod i 1894	7 907	
og i 1893	6 807	

Under overførselen var veirforholdene meget gunstige og dødeligheden opgives som følge deraf kun til ca. 25 stkr. af det samlede antal, hvoraf 13 falder på dampskibet «Midlothian», der på grund af maskinskade blev en uge forsinkel.

Til forskjel fra tidligere års fremgangsmåde, da samtlige får efter ankomsten hertil blev afhændede ved auktion, er i år den største del solgt underhaanden og kun omrent 1 000 stkr. ved offentlig auktion. Priserne varierede fra 18/6—27/6 for får og 11/3—13/ for lam.

Det er længe siden, at udsigterne har været så gode som i år, da begjæret var godt overalt, og det mangede ikke opmuntring fra min side til landmændene om at benytte anledningen og gå igang med eksport i en større målestok. Det må imidlertid erkjendes, at resultatet ikke svarede til mine forhåbninger, thi det synes, som der ingensomhelst fremfærd kan fås på dette område. Der mangler enighed for at få forretningen i rationelt sving.

Imedens islænderne i år til Newcastle alene skiber 37 893 stkr., ifor 45 000, udgør den norske totaleksport i år 20 000 stkr. mod ca. 10 000 ifor, og når hensyn tages til begge landes besætning, burde der ingensomhelst vanskelighed være for os at udføre 200 000 stkr., istedetfor de bagateller, som år om andet udføres.

Jeg kan ikke indse andet, end der her må være noget rent dårligt stel fra landmændenes side.

Uden at ville forkaste salgsmåden gjennem mellemmand, som er berettiget til at nyde fortjeneste på forretningen, er det dog let at indse, at sålænge der ikke findes nogen nævneværdig konkurrance, må priserne stadig stå på laveste niveau. Den gammeldagse metode, at opkjøberne reiser fra gård til gård, for at afslutte handelen, eller i bedste tilfælde, at der forkyndes på kirkegården, at en enkelt opkjøber indfinder sig på en bestemt gård og plads for at kjøbe op, kan vel ikke siges at være tilfredsstillende nok for sælgeren, thi denne kan jo ikke vide, hvorledes sauepriserne stiller sig på det udenlandske marked. Han må finde sig i, hvad der bydes, og trøste sig med, at han fik samme pris som ifor. Således som forretningen foregår for tiden, kan der slet ikke være tale om hverken at få indlændinger eller udlændinger til at indfinde sig; thi hvem vil kjøre gård imellem og hefte bort sin tid med akkordering frem og tilbage. Jeg har flere gange før udtalt mig om ordningen af vor færeeksport og en forandring er ganske påkrævet, skal eksporten komme op i den høide, den fortjener. Vi mangler ikke betingelser på dette område, iallfald kan vi kvantitativt gå i høide med islænderne og det flere gange. For imidlertid at søge rettet på det påpegede forhold, som færeeksporten lider under, tillader jeg mig i ærbødighed at henstille til det høie departement at tage under overveielse, at få indført bestemte markedsdage, og på bekvemt ved søen beliggende steder; thi jeg indser ikke at få forretningen arbeidet op under nuværende forhold.»

Angående spørgsmålet om oprettelsen af faste færemarkeder indhentedes erklæring fra landhusholdningssselskaberne og eksportdyrlægerne i de interesserede amter.

Samtlige erklæringer var enige i det ønskelige i at søge ophjulpet de vestenjeldske eksportforhold, ligesom der også gjennemgående udtaltes tilslutning til tanken om oprettelsen af faste færemarkeder. Da imidlertid markedet for norske får i England kunde ventes stængt, stilleses sagen indtil videre i bero. Fra 1ste januar 1897 trådte også det engelske forbud mod indførsel af levende får fra Norge i kraft.

Ifølge den engelske veterinærberetning for 1895 indførtes der til England fra Norge i dette år 120 stkr. kvæg og 20 650 får, hvoraf 47 ødelagdes under overførselen på skibene.

Karantænedyr læge Jessen indberetter følgende:

«Til udskebning til Storbritannien og Irland er undersøgt 14 heste, 15 kjør og 3 306 får, eller ialt 3 335 dyr. Af de undersøgte dyr viste ingen tegn til sygdom. Den største del af dyrene indskibedes i Stavanger, kun 1 365 får blev hentet fra Sandnæs.

I eksporten har følgende herrer været interesseret i følgende forhold:

Tønnes Harestad pr. S. S. «Tasso» og S. S. «Eldorado» til Hull 14 heste og 183 får i 6 sendinger.

Garver Bråsten, Sandnes, pr. S. S. «Venus» til Newcastle 208 får i 1 sending.

Mr. Tait, Leith pr. S. S. «Midlothian» til Leith 1 365 får i 1 sending.

Slagter Martin Monsen, Sandnes pr. S. S. «Venus» til Newcastle 10 kjør og 2 kalve i 1 sending.

Konsul A. Sømme pr. S. S. «Venus» til Newcastle 3 kjør og 1 550 får i 3 sendinger.

Importører:

4 kjøreheste fra Danmark til Stavanger;

1 oksekalv fra Skotland til Gartland pr. Grong;

7 skotske vædere, hvoraf 1 til Gartland pr. Grong og 6 til Hodne stamschæferi;

1 avlsorne fra Danmark til Vikedals kvægavlforening i Ryfylke;

3 hunde fra Storbritannien og 1 hund fra Tyskland til kun midlertidigt ophold i landet.

De indførte heste og hunde blev samtlige frigivet ved ankomsten hertil mod sundhedsundersøgelse. De øvrige dyr blev først frigivet efter udstået karantænetid på «Voulen».

Af de indkomne skemaer over udførte dyr sees, at der fra Ålesund til Hull er udført 158 og til Newcastle 605 får; fra Bergen til Hamburg er udført 2 heste og til København 1 hest; til Newcastle udførtes 34 heste og 2 803 får; fra Trondhjem udførtes til Newcastle 2 heste. Fra Kvindherred til England eksporteredes 1 371 stkr. får.

Fra Moss udskibedes 1 hest til Jylland.

F. Offentlige tuberkulinundersøgelser.

Angående denne sags historie skal jeg meddele følgende:

I november 1890 meddelte den bekjendte tyske læge, professor *Robert Koch*, at han havde fundet et stof, det såkaldte tuberkulin, der havde den egenskab at fremkalde visse eiendommelige forbigående sygdomssymptomer i den tæringssyge organisme og ved fortsat benyttelse øve en vis helbredende virkning.

Tuberkulinet er et stof, der fremstilles ved udtræk af tæringsbacillen og ved inddampning af bacillens næringsvæske, efterat den i en vis tid har været dyrket på dertil skikket næringsbund i et legemsvarmt rum.

Da dette stof, hvis det viste sig at have de af *Koch* angivne egenskaber, måtte være i høj grad egnet til at benyttes som bekjæmpelsesmiddel mod den meget udbredte tuberkulose hos kvæget, begyndte veterinærerne i forskjellige lande straks at gjøre forsøg med midlet.

I en skrivelse af 2den marts 1891 henstillede jeg til stortingets landbrugskomite at foreslå bevilget kr. 1 000,00 til forsøg i denne retning (se indst. S. 1891, nr. 68); komiteen imødekom denne henstilling og stortingen bifaldt komitéens forslag. Den samme sum bevilgedes også for de to følgende budgetterminer.

Da det var en nødvendig betingelse for sagens fremme, at tuberkulinet kunde erholdes for en billig pris, søgte jeg, straks efterat *Koch* havde fremkommet med sin meddelelse, selv at fremstille tuberkulin ved veterinær laboratoriet. Dette lykkedes mig allerede i begyndelsen af 1891; senere rendyrkedes tuberkelbaciller fra to tilfælde af mennesketuberkulose og et tilfælde af svinetuberkulose og disse tre kulturer er senere vedligeholdt og benyttede til massefrembringelse af tuberkulin. En nærmere redegjørelse for de desangående gjorte forsøg vil findes i min i juni 1894 udgivne afhandling «Om tuberkulin», trykt som bilag til veterinærberetningen for året 1892.

Under en med landbrugsdirektøren og husdyravlsbestyrerne i august 1893 afholdt konference blev det besluttet, at der som betingelse for at erholde bidrag af staten til de af kvægavlforeningerne indkjøbte stamokser skulde kræves, at vedkommende okse ved en af dyrlæge foretagen tuberkulinundersøgelse fandtes fri for tuberkulose. I den fra landbrugsdirektøren under 5te september 1893 udsendte rundskrivelse angående regler for kvægavlforeningerne optoges denne bestemmelse, og ved cirkulære af 6te november s. å. meddelte jeg, at tuberkulinet til disse undersøgelser kunde erholdes gratis fra veterinær laboratoriet; dyrlægen vilde endvidere for sådan reise erholde skyds- og kostgodtgjørelse udbetalt af det offentlige.

Imidlertid havde allerede den bevægelse, som den bekjendte danske læge og veterinær, professor dr. *Bang* havde sat igang i Danmark for ved statsmæssige foranstaltninger at bekjæmpe husdyrtuberkulosen ført til meget vigtige resultater. Ved en lov af 14de april 1893 stilledes der årlig til finansministerens rådighed kr. 50 000,00 for at anvendes til bekjæmpelse af tuberkulose hos hornkvæget ved hjælp af tuberkulin; summen blev at anvende til foretagelse af tuberkulinprøver på opdrættet efter nærmere fastsatte regler samt til støtte for kvægavl-foreninger, der måtte indføre anvendelse af tuberkulinprøve på de kårede dyr. Denne bevilgning er i Danmark senere gjentaget hvert år, idet dog summen for finansåret 1ste april 1896—1ste april 1897 forhøiedes til kr. 100 000,00. I Danmark er der på grundlag af disse bevilgninger undersøgt

fra 1ste april 1893 til 1ste april 1894 henved	4 800 ungkvæg	og	450 voksne dyr
- - »— 1894 - — »—	1895 — 11 000 —	-	6 800 — »—
- - »— 1895 - — »—	1996 — 32 700 —	-	33 800 — »—
- - »— 1896 - — »—	1897 — 48 000 —	-	42 700 — »—

På finansloven for 1897 er der foreslægt bevilget kr. 100 000,00 i samme øjemed, ligesom der er påbudt tuberkulinundersøgelse for alt fra udlandet indført hornkvæg, medmindre det slagtes inden tre dage efter indførselen; det er ligeledes forbudt at udlevere melk, kjernemelk og fløde fra andels- og fællesmejerier eller at indføre sådan vare, medmindre den er opvarmet til mindst 70 gr. Réaumur ($87\frac{1}{2}$ Celsius).

Under henvisning til de ovennævnte i Danmark iværksatte foranstaltninger foreslog jeg derfor for indredepartementet i 1894 opført på veterinærbudgettet en sum af kr. 10 000,00 til bestridelse af udgifter ved undersøgelse af tuberkulose hos husdyrene. Beløbet tænktes anvendt således, at kvægeieren kunde erholde sine besætninger undersøgte i sin helhed uden nogensomhelst udgift, idet dyrlægens reiseudgifter blev at afholde af de til veterinærvæsenet i sin almindelighed bevilgede udgifter, mens den ovenangivne sum tænktes medgået til betaling for dyrlægernes arbeide. Foranstaltningen vandt regeringens og stortingets bifald (se sth. prp. nr. 1, hovedpost VI, kap. 3, 1895, indst. S. 78, 1895).

I henhold hertil påbegyndtes de offentlige tuberkulinundersøgelser i Norge i løbet af våren 1895 og har senere været fortsatte. De for undersøgelserne fastsatte betingelser vil findes angivne på den ansøgningsblanket, der er aftrykt som bilag 8. Vedkommende kvægeier har i tilfælde at udfylde og underskrive en sådan blanket, der da gennem amtmanden indsendes til indredepartementet. Ansøgningerne afgjøres her engang månedlig, og deres indvilgelse er, når ansøgningen er i orden, en kurant sag. Angående de indkomne ansøgninger henvises til regjeringsforelæggene (sth. prp. nr. 1, hovedpost VI, kap. 3, 1896 og 1897). I budgetterminen 1ste juli 1895 til 1896 medgik der til undersøgelseshonorarer kr. 10 895,00, foruden kr. 8 363,48 til skyds- og kostgodtgjørelse på denne konto. For terminen 1896—1897 er bevilget til honorarer kr. 15 000,00, for terminen 1897—1898 kr. 18 000,00, foruden skyds- og kostgodtgjørelse.

Resultatet af de indtil udgangen af 1896 foretagne tuberkulinundersøgelser vil findes på hosfiede tabeller. Det vil sees, at der i alt er undersøgt 30 787 stkr. kvæg i 2 195 besætninger i 17 forskjellige amter; i de to byamter Kristiania og Bergen samt i Finmarken har ingen undersøgelse fundet sted. Af de prøvede besætninger er der fundet tuberkulose i over fjerdeparten, nemlig i 26,1 %. I de fleste besætninger er der påvist blot enkelte tilfælde, og dette har isåfald næsten udelukkende været hos nylig indkjøbte dyr. På enkelte fjøs, hvor der vides at have optrådt tuberkulose før og hvor besætningen er holdt vedlige ved eget tillæg, har sygdommen været påvist i 50—60 %, ja enkelte gange ligetil 100 % af de på fjøset stående dyr. I flere amter er de undersøgte besætningers antal så lidet, at der ingen bestemt slutning kan drages; dette er således tilfældet med Bratsberg amt, hvor 58,3 % af besætningerne er fundet tuberkuløse, Lister og Mandal med 46,8 %, Jarlsberg og Larvik, Nedenes, Stavanger, Søndre og Nordre Bergenhus, Nordland og Tromsø. Det største antal smittede besætninger er fundet i Kristians amt (61,0 %), hvilket hidrører fra, at undersøgelserne væsentligst er foretaget i Gudbrandsdalen, medens der i Valdres-, Hadelands- og Toten-distrikterne næsten ikke er foretaget nogen undersøgelse. I Akershus amt er 21,5 % besætninger fundet tuberkuløse; hertil er at bemerke, at kun ganske enkelte af de omkring Kristiania værende besætninger, der vedligeholdes ved indkjøb væsentlig af svensk kvæg, er blevet underkastede tuberkulinprøve.

Af de 30 787 stkr. kvæg er 8,4 % fundet tuberkuløse, forholdsvis flest i Lister og Mandal, Kristians, Hedemarkens og Søndre Trondhjems amter. Heller ikke disse undersøgelser er så talrige, at de fremkomne forholdstal kan tillægges afgjørende vekt, men resultatet peger dog i bestemt retning af, at kvægbestanden er mindre tuberkuløs i Norge end i enkelte andre europæiske lande, fra hvilke der foreligger opgaver i denne henseende, særlig i sammenligning med den svenske, danske eller tyske.

Af tabel XXV vil sees tuberkulosens forekomst hos de forskjellige racer. Der viser sig en ganske påfaldende overvegt af sygdommen blandt kvæg af airshirerace og blandingsracer, henholdsvis 18,4 og 10,4%; blandingsracerne består væsentligt af dyr af airshirekrydsning, i mindre udstrækning af telemarksblanding, hollændere og andre udenlandske kvægslag. Telemarksdyr og almindelig norsk landrace synes at være angrebet i mindre grad og i forholdsvis ringe udstrækning, henholdsvis 6,1 og 6,8 %.

Af tabel XXVI fremgår sygdommens forekomst i de forskjellige aldre. Det er ganske betegnende, at dyr under 6 måneder kun er angrebet i meget ringe grad, nemlig 1 %; det pleier sig også at være regel, at unge kalve er ganske fri for sygdommen, selv om de er fødte af tuberkuløse forældre og på et fjøs, hvor alle eller de fleste voksne dyr er angrebne. Dette viser tydeligt, at sygdommens overførelse ved arv er sjeldent. At smitfaren er stigende, eftersom de unge dyr lever sammen med andre smittede dyr eller paa smittebefængte fjøs, fremgår af, at sygdommens hyppighed tiltager med dyrenes alder; i alderen fra 6 måneder til 1 år findes allerede 3,4 % af dyrene smittede, fra 1 år til 5 år

henved 8 % og over 5 år over 10 %. De dyr, hvis alder ikke er opgivet, er sandsynligvis for det meste ældre dyr.

Af enkelte bemerkningsværdige punkter skal jeg anføre følgende:

I en besætning i Romsdals amt fandtes 8 af 10 tuberkuløse. To dyr led i høj grad af lungetæring med afdmagring og sterk hoste; på gården havde det gjentagende været nødvendigt at slagte kjør i ung alder på grund af hoste og utrivelighed. Folkene på gården kogte altid den melk, de selv brugte, medens den øvrige melk leveredes rå til fællesmejeriet. Skjøndt vedkommende eier var formuende, negtede han at efterkomme de givne forskrifter, hvorfor man ved henvendelse til amtet måtte sørge for disses gjennemførelse.

I en besætning i Akershus amt (Kråkstad) fandtes af 21 dyr 2 tuberkuløse; den ene var en jydsk ko, der var indkjøbt fra Danmark og som den 3die oktober 1895 reagerede for tuberkulin (privat undersøgt); eieren solgte den derfor og ved en d. 1ste decbr. 1896 foretagen offentlig undersøgelse reagerede den atter.

På et fjøs med 77 stkr. kvæg fandtes 9 tuberkuløse; 4 af disse havde en kortere tid stået i en binge sammen med 4 jevnaldrende kvier, der for nogle måneder siden var slagtede på grund af tuberkulose og som i sin tid havde været opfødte med melk fra en ko med tuberkulose i juret.

I flere besætninger angives sygdommen at være indført med dyr fra Ås landbrugsskole, og ikke sjeldent er der i besætninger fundet blot et eneste tuberkuløst dyr, hvilket i sin tid som kalv har været kjøbt dersteds.

I en besætning i Eidsberg, Smålenene, hvor af 35 dyr 21 fandtes tuberkuløse, angives sygdommen indført med 8 svenske dyr, der for 12 år siden var indkjøbt til gården.

På en større gård i Rissens herred i Søndre Trondhjems amt reagerede af 66 dyr de 59. Folkene vidste at fortælle, at der for 29 år siden var slagtet en ko der, som havde perlesyge. Senere er også nu og da ligetil den sidste tid fundet sygdom i lungerne hos de slagtede dyr. Fra denne gård, hvis besætning bestod af fuldblods og halvblods airshire-kvæg, var der stadig solgt kalve rundt omkring i amtet, og det er at antage, at denne gård har været en frodig smittekilde for tuberkulose i Søndre Trondhjems amt, hvor, som det sees af tabellen, af 2 275 undersøgte dyr 9,4 % var tuberkuløse. Forat forvisse sig om tuberkulinets pålidelighed med hensyn til at udfinde tuberkuløse dyr, lod eieren — således som ikke sjeldent kan sees at have været tilfældet — et af de reagerende dyr slagte; ved obduktionen fandtes tuberkulose i begge lunger, i itlerne i brystet (bronkial- og medistinalglandler) og i underlivet (mesenterial-glandlerne) samt desuden i høire bagkjertel i juret.

I en besætning på 27 dyr (i Søndre Land, Kristians amt) fandtes en ko på 7 år og dennes i besætningen eneste værende afkom, en okse på 3 år, tuberkuløse.

På en gård i Fåberg, Kristians amt, hvor der fra gammel tid havde været tuberkulose, men hvor der nylig var indkjøbt en ny stamme, fandtes

21 af 64 dyr tuberkuløse; disse 21 var samtlige dyr, der tilhørte den på gården værende gamle stamme, af hvilken kun ét dyr fandtes sundt.

I Øier fandtes etsteds 7 af 20 dyr tuberkuløse; sygdommen antoges tilført gården ved en ko, der for 4 år siden var indkjøbt fra en tuberkuløs besætning; blandt de syge dyr fandtes en 4 år gammel okse, der var belønnet med 1ste præmie og som for 8 måneder siden var blevet undersøgt og var fundet fri for sygdom.

I Værdalen fandtes på en gård de dyr, der i løbet af 2 vintre havde stået på samme række som en for tuberkulose slagtet ko, at være syge, mens dyrene på den anden række var fri.

På en gård i Gjerpen, Bratsberg amt, fandtes af 35 dyr kun 1 tuberkuløs, Koen nedstammede direkte fra en fra Ås landbrugsskole indkjøbt okse og var tilført denne besætning andetstedsfra. Ved slagtning fandtes i venstre lunget forreste lap en valnødstor, indkapslet, forkalket tuberkuløs knude, men ellers intet.

Fra søndre Trondhjems amt berettes, at to kalve reagerede for tuberkulin i en besætning på Børseskogen; besætningen forøvrigt viste sig sund. Den ene kalv slagtedes straks og der fandtes hos denne tuberkulose i krøskjertlerne. Det oplystes nu, at disse 2 samt 4 andre kalve var røgtet af en meget tuberkuløs kone; da 4 andre kalve var blevne syge og «ligesom tæredes hen».

I en større besætning på 66 dyr viste 60 sig at være tuberkuløse; af disse havde den ene tillige jurtuberkulose.

Flere gange anfører vedkommende undersøgende dyrlæge, at der på de gårde, hvor kvægtuberkulose er påvist, også findes eller har været tæring hos menneskene.

Tab. XXIV.

R e s u l t a t

af de offentlige kvæg-tuberkulinundersøgelser, foretagne indtil 31te decbr. 1896.

(Compte-rendu sur le résultat des recherches faites chez le bétail par la tuberculine, jusqu'à 31 décembre 1896).

A m t (Département).	Antal undersøgte besætninger, (Nombre des étables examinées).	Deraf tuberkuløse (dont tuberculeuses).	pCt. tuberkuløse (p Ct.)	Antal undersøgte dyr (Nombre des animaux tuberculinsés).	Deraf (dcont.).	mistænkte og tuberkuløse (suspects & tuber- culueux).	Procent tuberkuløse (p Ct. tuberculeux).
Akershus	520	112	21.5	6 893	417		6.0
Smålenene	354	55	15.5	4 476	266		5.9
Buskerud	128	22	17.2	1 476	95		6.4
Jarlsberg og Larvik . . .	20	2	10.0	259	14		5.4
Hedemarken	523	193	36.9	8 726	926		10.6
Kristian	82	50	61.9	2 163	386		17.8
Bratsberg	12	7	58.3	221	29		13.1
Nedenes	6	0	0.0	36	0		0.0
Lister og Mandal	47	22	46.8	328	52		15.8
Stavanger	5	1	20.0	74	1		1.4
Søndre Bergenhus . . .	10	4	40.0	181	17		9.4
Nordre Bergenhus . . .	89	10	11.2	909	42		4.6
Romsdal	155	23	14.8	1 084	51		4.7
Søndre Trondhjem . . .	120	39	32.5	2 275	214		9.4
Nordre Trondhjem . . .	98	31	31.6	1 416	68		4.8
Nordland	19	1	5.3	226	1		0.4
Tromsø	7	1	14.3	44	9		20.5
	2 195	573	26.1	30 787	2 589		8.4

Tab. XXV.

Tuberkulinundersøgelser indtil 31te decbr. 1896.
(Recherches par la tuberculine jusqu'à 31 decembre 1896).

Tuberkulosens forekomst hos forskjellige racer.
(L'existence de la tuberculose chez les différentes races).

A m t (Département.)	Norsk landrace (Race ordinaire norvégienne).		Telemarksrace (Race de Telemark).		Airshirerace (Race d'Airshire).		Blandingsracer (Races mêlées).		Forskjellige og ikke angivne racer (D'autres races et races non signalées).						
	Antal undersøgte dyr (Nombre des animaux examinés).	Deraf tuberkuløse (dont tuberculeux).	Antal undersøgte dyr (Nombre des animaux examinés).	Deraf tuberkuløse (dont tuberculeux).	Antal undersøgte dyr (Nombre des animaux examinés).	Deraf tuberkuløse (dont tuberculeux).	Antal undersøgte dyr (Nombre des animaux examinés).	Deraf tuberkuløse (dont tuberculeux).	Antal undersøgte dyr (Nombre des animaux examinés).	Deraf tuberkuløse (dont tuberculeux).					
Akershus . .	2 009	69	3.4	229	17	7.4	317	24	7.6	3 875	266	6.9	463	41	8.9
Smålenene . .	2 346	56	2.4	116	1	0.9	76	27	35.5	1 910	179	9.4	28	3	10.7
Buskerud . .	636	20	3.1	194	3	1.5	53	15	28.3	442	52	11.8	151	5	3.3
Jarlsberg og Larvik . .	93	1	1.1	38	-	-	5	-	0.0	82	3	3.7	41	10	24.4
Hedemarken . .	3 790	346	9.1	1 113	69	6.2	86	7	8.1	3 673	502	13.7	64	2	3.1
Kristians . .	1 549	226	14.5	199	15	7.5	1	1	100.0	414	144	34.8			
Bratsberg . .				187	26	13.9				34	3	8.8			
Nedenes . .	2	-	0.0	9	-	0.0				25		0.0			
Lister og Mandal . .	94	8	8.6	36	1	2.8	8	1	12.5	190	42	22.1			
Stavanger . .	57	1	1.8	-	-	0.0				17		0.0			
S. Bergenhus . .	128	7	5.5	16	-	0.0	16	7	43.8	21	3	14.3			
N. Bergenhus . .	771	37	4.8	3	-	0.0				120	5	4.2	15	-	0.0
Romsdal . .	785	40	5.1	9	-	0.0	6	-	0.0	229	10	4.4	55	1	1.8
S.Trondhjem . .	983	43	4.6	23	1	4.3	108	44	40.7	1 111	126	11.3	50	-	0.0
N.Trondhjem . .	195	4	2.1	2	-	0.0	15	1	6.7	1 204	63	5.2			
Nordland . .	107	1	0.9	-	-	-	1	-	0.0	118	1	0.8			
Tromsø . .	3	-	0.0	-	-	-				41	9	21.9			
	13 548	859	6.8	2 174	133	6.1	692	127	18.4	13 506	1 408	10.4	867	62	7.2

Tab. XXVI.

Tuberkulinundersøgelser indtil 31te decbr. 1896.
(Recherches par la tuberculine jusqu'à 31 decembre 1896)..

Tuberkulosens forekomst i de forskjellige aldre hos kvæg.
(Existence de la tuberculose par âge).

A m t (Département).	Under 6 mdr. (Bétail agé jusqu'à six mois).				6 mdr.—1 år (Âge de six mois jusqu'à 1 année).				1—5 år (Âge de 1—5 années).				Over 5 år (Âge de plus de 5 années).				Uopgivet alder (Âge inconnue).	
	Antal undersøgte dyr (Nombre des ani- maux examinés).	Deraf tuberkuløse (dont tuberculeux).	pCt. tuberkuløse (p Ct. tuberculeux).	Antal undersøgte dyr (Nombre des ani- maux examinés).	Deraf tuberkuløse (dont tuberculeux).	pCt. tuberkuløse (p Ct. tuberculeux).	Antal undersøgte dyr (Nombre des ani- maux examinés).	Deraf tuberkuløse (dont tuberculeux).	pCt. tuberkuløse (p Ct. tuberculeux).	Antal undersøgte dyr (Nombre des ani- maux examinés).	Deraf tuberkuløse (dont tuberculeux).	pCt. tuberkuløse (p Ct. tuberculeux).	Antal undersøgte dyr (Nombre des ani- maux examinés).	Deraf tuberkuløse (dont tuberculeux).	pCt. tuberkuløse (p Ct. tuberculeux).	Antal undersøgte dyr (Nombre des ani- maux examinés).	Deraf tuberkuløse (dont tuberculeux).	pCt. tuberkuløse (p Ct. tuberculeux).
Akershus ..	400	3	0.8	527	26	4.9	2 837	125	4.4	2 856	212	7.4	273	51	18.7			
Smålenene ..	333	1	0.3	460	10	2.2	1 971	130	6.6	1 712	125	7.3						
Buskerud ..	84	-	0.0	68	4	6.0	631	36	5.7	693	55	7.9						
Jarlsberg og Larvik ..	15	-	0.0	21	-	0.0	89	2	2.2	93	2	2.2	41	10	24.4			
Hedemarken ..	318	5	1.6	538	20	3.5	3 718	399	10.7	4 152	502	12.1						
Kristian ..	105	1	1.0	198	8	4.0	939	136	14.5	900	232	25.8	21	9	42.9			
Bratsberg ..	3	-	0.0	12	1	8.4	99	12	12.1	107	16	15.0						
Nedenes ..	1	-	0.0	1	-	0.0	16	-	0.0	18	-	0.0						
Lister og Mandals ..	8	2	25.0	27	1	3.7	139	18	12.9	154	31	20.1						
Stavanger ..	7	-	0.0	2	-	0.0	31	-	0.0	34	1	2.9						
S. Bergenh. ..	5	-	0.0	11	-	0.0	70	8	11.4	95	9	9.5						
N. Bergenh. ..	32	-	0.0	31	-	0.0	398	19	4.8	433	23	5.3	15		0.0			
Romsdal ..	53	-	0.0	33	1	3.0	482	26	5.4	516	24	4.7						
S. Thjem ..	89	3	3.4	171	5	2.9	919	94	10.2	1 075	112	10.4	21		0.0			
N. Thjem ..	93	0.0	120	-	0.0	712	31	4.4	491	37	7.5							
Nordland ..	5	0.0	17	-	0.0	107	1	0.9	97	1	1.0							
Tromsø ..			0.0			0.0	21	6	23.8	23	4	17.4						
	1 551	15	1.0	2 237	76	3.4	13 179	1 042	7.9	13 449	1 386	10.3	371	70	18.9			

G. Veterinærlaboratoriet.

Laboratoriets journal udviser for 1895 233 nummer for indkomne præparater.

De indkomne præparater, der overveiende er indsendt af dyrlæger, men delvis også af landmænd, har været dels blod, dels organsasft og organdele fra døde dyr, indsendt for at få konstateret mulig tilstedevarende smitsom sygdom. Ved undersøgelse påvistes miltbrand i 9 tilfælde, rødsyge i 8, tuberkulose i 7, aktionomykose i 2, ondartet ødem i 2, kværke i 6, raslesyge i 1; endvidere indkom flere askokoksvulster, 2 præparater af øksetinter samt flere svulster, sygeligt forandrede organer af forskjellig art, misfostre o. l.

Til obduktion indsendtes 16 grise, 10 høns, 2 hunde og 3 ænder. Desuden er foretaget obduktion af 393 forskjellige på laboratoriet til forsøg anvendte dyr: kjør, geder, får, kaniner, marsvin, mus og duer.

Af melk indkom flere prøver, som regel til undersøgelse på tuberkelbaciller. I intet tilfælde kunde imidlertid ved mikroskopisk undersøgelse sådanne findes, hvorimod der ofte fandtes andre mikrober, særlig kjædekokker, der tydede på tilstedevarende betændelse i juret.

Der er gjentagende indsendt prøver af affaldsmel, der dels antages at have forårsaget forgiftninger, dels har været mistænkt for at indeholde miltbrandsmitte; i de indsendte prøver, der forøvrigt altid har været små mængder, har der dog ikke været fundet miltbrandsbakterier.

Ikke sjeldent har der været indsendt til undersøgelse mave- og tarmindhold af dyr, der antages at være døde på grund af forgiftning, dels af forskjellige metalsalte, dels af udlagt rævegift; da laboratoriet imidlertid ikke er indrettet på kemisk undersøgelse har disse måttet afvises.

Af enkelte bemerkbare ting skal man fremhæve tuberkulose hos en hund; dyret havde i nogen tid haft besværligt åndedræt. Ved obduktionen fandtes hjertesækken fyldt med en plumret væske og var såvel indvendig som udvendig besat med talrige større og mindre perleknuder; der var flere tilhæftninger mellem lungerne og mellemgulvet og i lungerne fandtes fortil på høire side en flesket pneumoni, hvori påvistes talrige tuberkelbaciller. — En ca. 2 måneder gammel gris havde tuberkulose (perleknuder) i ryggmarvshinderne, strækende sig fra halsportionen fremover til den lille hjerne; der fandtes tillige talrige og store tuberkulose itler i svælget, særlig op imod basis af hjerneskallen. En anden gris havde betydelig tuberkulose forandringer i de små fodrodssben på forlemmet. Et brystben af en ko viste sig svampagtig opdrevet af tuberkulose granulationer.

Aktinomykose er foruden hos koen i den vanlige kjævebensform iagttaget i et indsendt soyver, der viste sig gjennemsat af blødt granulationsvæv og tildels af abcesser; der var tillige ulcerationer på huden. Ved sektionen af en ko fandtes belæg af temmelig frisk datum på bughinden og miltens overflade; i granulationerne fandtes små, hvide punkter, der bestod af karakteristiske aktinomykosehobe.

Med sygdomsmateriale fra får, medbragt fra Island af amtsdyrlæge *Bruland* samt med stof, indsendt fra statsdyrlæge *Nielsen*, er der foretaget en række undersøgelser om bråsotens årsagsforhold. Der er i materialet såvel fra Island som fra Bergenskanten fundet og rendyrket en bakterie, der efter sammenlignende forsøg med ondartet ødem og raslesyge fra Norge, fra *Arloing* i Lyon og fra *Kitt* i München har vist samme egenskaber som det ondarterede ødems bacil. Da det materiale, der stammede fra bråsotsyge får, imidlertid var taget fra dyr, der allerede en vis tid havde været døde af sygdommen, og da det, trods mange forsøg, ikke er lykkedes at påføre dyrene en sygdom, der ligner den naturlige bråsot, kan det ikke ansees endelig fastslættet, at den såkaldte bråsot skyldes den fundne bacil. Til endelig afgjørelse heraf må der foretages mere omfattende forsøg ligesom en nærmere undersøgelse af sygdommen på smitestedet vil være nødvendig.

En hund, ankommen fra England med et kulskeb, blev ved politiets foranstaltung ihjelslættet som mistænkt for hundegalskab og opbragt på veterinær-laboratoriet. Ved sektionen fandtes intet særligt sygeligt; der foretages med hjernemasse fra den forlængede marv podning under hjernehinden (ved trepanation) og i det forreste øienkammer til kaniner; dyrene fik intet sygeligt symptom efter podningen og hunden havde derfor ikke lidt af hundegalskab.

Af dyriske parasiter kan merkes to tilfælde af oksetinter (*cysticercus inermis*); det ene præparat blev indsendt fra Stavanger, det andet fra Kristiania kjødkontrol. I kjødet af den unge okse, som af denne grund blev kasseret ved Stavanger kjødkontrol, fandtes foruden døde også adskillige levende eksemplarer af tinten.

Af de undersøgte svulster kan merkes: En svulst fra dyrlæge *Jacobsen*, Lillestrømmen, i venstre næsehule af en ko; svulsten sad øverst i næsehulen i sigtebenet og det øverste muslingeben, der delvis var ødelagt af en blød svulstmasse; denne viste sig mikroskopisk at bestå af hobe af sjeldent store epithelceller i et bindevævs stroma. Svulsten måtte derfor karakteriseres som et karcinom eller adenokarcinom.

En anden ko fandtes at have kræftinfiltration i ganesilelet, hvilket havde forårsaget andenød. (Præparatet var indsendt fra amtsdyrlæge *Ødegård*).

Fra dyrlæge *Winsnes* oversendtes en af ham fjernet svulst fra penis hos en hest; dyret havde vanskeligheder ved urinladningen og skaftede aldrig ud. Ved undersøgelse af penis var dennes hoved sæde for hævelse og infiltration, strækkende sig et stykke henover kjønslemmet, fast og knudret at føle på; der såes tillige talrige sår; det meste af glans var endog helt bortulcereret; hist og her iagttoget også små papillomatøse nydannelser. Den mikroskopiske

undersøgelse af det ekstirperede stykke pénis viste billede af kræft. Ved egne farvemetoder af snit fra denne svulst kunde der påvises forholdsvis meget talrige sarcosporidie-lignende dannelser, dels liggende inde i epitelcellerne gjerne i nærheden af kjernen, dels frit inde mellem cellerne; de presenterede sig som egne, fra epitelcellerne forskjellige celler af meget ulige størrelse, form og udseende. Med materiale heraf blev også podet endel forsøgsgdyr, men uden positivt resultat.

Endvidere kan nævnes en kræftsvulst af en knyttet hånds størrelse fra skjoldkjertlen af en hest samt en kræft fra melkekjertlerne af en hund.

Et kohjerte var sæde for en mængde sarkomer af forskjellig størrelse, særlig i høire hjertekammers udvendige væg; itlerne i brysthulen var tildeles enormt forstørret (*Ruud*).

En konyre viste sig at være omdannet til en mængde større og mindre cyste (hydronephrose); nyren var 40 cm. lang, 21 cm. bred og 7 cm. tyk og veiede 3 900 gram.

En binyre hos en ko viste sig at være sæde for en 930 gram vægtig kraftagtig tumor af samme beskaffenhed som de i forrige beretninger omtalte binyresvulster.

Af misfostre er indsendt flere interessante præparater, således hydrocephali hos en kalv med mangel af øieæble og synsnerve; et tilfælde af hovedmangel, «perocephali», hos en kalv; på hovedets plads fandtes et par ører i en grube, mellem hvilke en fin åbning førte ind til tarmkanalen. Hos et kalve-misfoster viste begge baglemmer sig at være bøjede i en bue bagover (således at hæsledelet fandtes siddende i omvendt vinkel) og stod ved en nogle cm. lang overhudssnor i forbindelse med huden om tarmåbningen. Desuden er indsendt præparater af forskjellige rygradsskjævheder, overtallige lemmer o. l.; endvidere stenfoster af kalv. Et kalvemisfoster havde dobbelt forpart (2 hoveder og dobbelt hals).

Følgende præparater indlemmedes i årets løb i laboratoriets samling:

1. Et ribben af en ko med en skarp nål, der har gjennemboret samme. (Kristiania kjødkontrol).
2. Broksæk af en gris med bugbrok; sækkens vægge er forbenede. (Fra samme).
3. Indklemning af et stykke tyndtarm i krøset hos en ko. (*Skjolden*).
4. Et leverstykke af en hest med flere hvide nekrotiske pletter, der indeholder talrige kværkestreptokokker. (Gårdbruger *Rognerud*, østre Toten).
5. Stykke milt og slagside af en ko med kronisk granulerende betændelse af bughinden; aktinomykose. (*Winsnes*).
6. En afbrukket stoppenål, der fandtes i lungeren på en slagtet ko. (Gårdbruger *Torgersen*, Hvalstad).
7. Cyclopdannelse hos et kalvefoster. (*C. A. Nielsen*).
8. Overtallige tær af svin. (*Morseth*).
9. En tarmsten fra stortarmen af en hest, 1 370 gram tung. (*Saxlund*).
10. Stykke amputeret penis af en hest med kræftinfiltration og sårdannelser. (*Winsnes*).
11. Perocephali hos kalv. (*C. A. Nielsen*).
12. Brud af lændhvirblerne hos en ko, lidende af benskjørhed. (*Bruland*).
13. Tuberkuløse organer af en hund. (*Winsnes*).

14. Stilkede svulster fra peritoneum af en ko. (*Smith, Stavanger*).
15. Oksetinte fra kjødet af en okse, besængt med tinter. (*Fra samme*).
16. Kjød af samme dyr.
17. Overtallige hove af føl. (*Darre*).
18. En slange fra La Platastaterne. (*Mysen*)
19. Misfoster af kalv; bagklovene er ved overhudssnore fastloddet til huden om tarmåbningen. (*Lange*).
20. Et eksemplar af *Tænia marginata*. (*Winsnes*).
21. Forbenene af en gris med betydelige tuberkuløse processer i fodrodsbenene. (*Kristiania kjødkontrol*).
22. Brystben af ko, angrebet af tuberkulose, to eksemplarer. (*Fra samme*).
23. Sarkomer i hjertemuskulaturen af en ko. (*Ruud*).
24. Binyretumor af ko. (*Kristiania kjødkontrol*).
25. Tuberkulose i rygmavs- og hjernehinderne af et svin, 14 måneder gammelt. (*Af samme*).
26. Et følhoved med ufuldstændig udviklet underkjæve. (*Elnes*).
27. Hårballer fra maven af en 6 uger gammel kalv. (*Gran*).
28. En hårolle fundet i krybben foran en ko. (*Gran*).
29. Stenfoster af en ko. (*Sundby*).
30. Jur af svin med aktinomykose. (*Kragerud*).
31. Oksekjød indeholdende afdøde tinter. (*Kristiania kjødkontrol*).
32. Hårolle fra børen af ko, hvor fostret var forrådet.
33. Forstenet strømpehæl fra tarmen af en ko. (*Professor Heiberg*).

Desuden er laboratoriets samling af mikroskopiske præparater forøget med flere nye eksemplarer.

Den i 1892 påbegyndte fremstilling af tuberkulin er stadig øget. Medens der således i 1893 kun forsendtes 90 gram tuberkulin på 33 rekvisitioner er der i 1895 på 564 rekvisitioner forsendt 4 166 gram tuberkulin, tilstrækkelig til indpodning af ca. 10 000 dyr. Foruden til dyrlægerne er tuberkulin også rekvireret af og sendt i mindre mængder til læger og apotekere. I end højere grad tiltog efterspørslen efterat de offentlige tuberkulinundersøgelser af kvægbesætninger var satte igang. Forat tiltredsstille kravet indrettedes derfor i kjælderen et eget værelse til dyrkningsrum for tuberkelbaciller, hvilket rum dog først blev færdigt til brug i 1896.

Af andre arbeider kan nævnes immunisering af en hest mod difteri. Hesten indkjøbtes til laboratoriet den 29de oktober 1894; det var en rød hoppe, 10 år gammel, temmelig sterkt til blandet fuldblod, af vekt 460 kg. Efter at dyret var fundet fri for indvortes sygdom og tillige prøvet med tuberkulin, blev immuniseringen påbegyndt med små mængder af difterikulturer i bouillon, der indsprøjtedes under huden på halsen. Den første indpodning med kultur blev foretaget den 1ste november 1894 med $\frac{1}{2}$ gram, den sidste den 9de december samme år med 4 gram kultur. Man gik derefter over til indpodning med difterigiften (fri for bakterier) i stigende doser; der indpodedes nu toxin regelmæssig hver 8de dag med enkelte længere pauser imellem; den største på engang indpodede giftmængde var 400 ccm.; indtil 31te mai 1895 var der af toxin indpoded ialt $3\ 234\frac{1}{2}$ ccm. Efter disse indpodninger fik hesten ofte betydelig hævelse på siden af halsen, på bogen og nedover ved-

commende forelæm. Selv efter de største indsprøjtninger blev hestens almenbefindende dog ikke synderlig angrebet; den spiste som regel meget godt og temperaturen steg ikke over $39,2^{\circ}$ C. Den 15de marts blev hesten første gang åreladt; den 4de maj toges 6 liter blod og den 31te samme måned atter 2 liter. Da en påtænkt statsmæssig fremstilling af difteriserum imidlertid ikke blev realisereret, solgtes hesten til Kristiania kommunes epidemisygehus på Ullevold, hvor den endnu anvendes til fremstilling af difteriserum. Angående den nærmere undersøgelse af det på denne måde vundne difteriantitoxiske serums styrke henvises til den nærmere redegjørelse herfor i en afhandling af direktør *Malm* i «Norsk Magazin for Lægevidenskab» for 1895.

Der blev ligeledes foretaget en række sammenlignende forsøg over de i handelen værende tyske og franske samt veterinærlaboratoriets difteriserumsorter med det særlige formål at bestemme deres indbyrdes styrkeforhold.

Af laboratoriets assistent dyrlæge *Horne* blev fortsat de af ham i det foregående år påbegyndte bakteriologiske undersøgelser over forekomsten af ondartet ødem hos koen. Denne sygdom har før været antaget sågodtsom ikke at forekomme hos kvæget. *Hornes* undersøgelser har godtgjort, at dette ikke forholder sig så, men at sygdommen optræder dels omkring Kristiania, dels udover landet med ikke så sjeldne tilfælde. De herom handlende undersøgelser blev af *Horne* meddelte i et foredrag på dyrlegeforeningens årsmøde i 1895 og er offentliggjort såvel i «Norsk Veterinærtidsskrift» som i «Berliner thierärzliche Wochenschrift».

Der er udført gjentagne forsøg med fra forskjellige kræftsvulster at overføre kræften til dyr; intet af disse forsøg har dog givet positivt resultat.

Ved en række undersøgelser af miltbrandsblods forhold ved indtørring viste det sig, at når blodet udbredtes i tynde lag så at det tørrede hurtigt ind i sollyset, var smittekraften borte allerede efter $3\frac{1}{2}$ times forløb.

Forøvrigt har der, efter som omstændighederne har foranlediget det, været gjort eksperimentelle studier over tuberkelbacillens livsforhold, fremstilling af mallein, vaccination mod miltbrand, raslesyge og ondartet ødem, difteri, øksebremser, lemænsyge, rødsyge, svinepest, tyfoidfeberbaciller, stivkrampe, bakterieforurensninger i handelsmelken i Kristiania o. l. Der har imidlertid ikke været leynet tid nok til at bearbeide og offentliggjøre alle disse forsøg. Den stadige vedligeholdelse af laboratoriets beholdning af forskjellige slags bakterier kræver også meget arbeide og megen omhu.

Laboratoriets bibliotek besidder nu en tidsmæssig liden stamme af veterinærvidenskabelig litteratur, der stadig søges holdt såvidt à jour, som de indskrænkede midler tillader det. Fra direktør *Malm* er modtaget som gave henved 200 bind af veterinærvidenskabeligt indhold. Bibliotheket er nu katalogiseret.

Det årlige kursus afholdtes for 7 dyrlæger i tiden 19de august til 8de september; undervisningen lededes af direktør *Malm*, professor *Torup*, prosessor *Gade*, dyrlægerne *Horne*, *Winsnes* og *Lo*.

II.

Om kjødkontrollen i 1895.

I 1895 fandtes der lovmæssig ordnet kjødkontrol i de samme 23 byer som i 1894 (se nærmere i veterinærberetningen for 1894); den ved loven af 1892 etablerede ordning, hvorefter der betaltes afgift for undersøgelse og stempeling af kjødet, gjaldt indtil udgangen af 1895.

På grundlag af de indkomne beretninger kan forbruget af ferskt svinekjød og ferskt andet kjød anslåes til følgende kvantum pr. individ i 1895, nemlig:

By	flesk kg.	kjød kg.	sum kg.
Ålesund	mglr.	mglr.	mglr.
Arendal	10,0	73,8	83,8 ¹⁾
Bergen	5,9	34,0	39,9
Drammen	mglr.	mglr.	mglr.
Fredrikshald	10,5	40,3	50,8
Fredrikstad	mglr.	mglr.	mglr.
Hamar	mglr.	mglr.	mglr.
Haugesund	3,5	28,6	32,1
Horten	5,0	29,6	34,6
Kongsberg	mglr.	mglr.	mglr.
Kragerø	mglr.	mglr.	mglr.
Kristiania	6,9	41,8	48,7
Kristianssand	4,1	30,9	35,0
Kristianssund	1,8	24,1	25,4
Larvik	mglr.	mglr.	mglr.
Moss	12,3	42,3	54,6
Porsgrund	mglr.	mglr.	mglr.
Sandefjord	mglr.	mglr.	mglr.
Skien	mglr.	mglr.	mglr.
Stavanger	6,0	41,0	47,0
Trondhjem	5,8	41,5	47,3
Tromsø	mglr.	mglr.	mglr.
Tønsberg	12,3	44,9	57,2

¹⁾ Se nærmere under Arendal.

Af de indkomne indberetninger hidsættes følgende:

Arendal.

Dyrlæge *Egeberg* anfører, at der i 1895 ved kontrolstationen er undersøgt af

storfæ	1 511
kalv	2 178 $\frac{1}{2}$
svin	563
får	3 610 $\frac{1}{2}$ og
heste	26;

heraf stempledtes med 2den kl. 23 storfæ, 63 $\frac{1}{2}$ kalv, 19 får, 12 $\frac{1}{2}$ gris og 1 $\frac{1}{2}$ hest. Kasseret blev 3 $\frac{1}{2}$ storfæ, $\frac{1}{4}$ hest, 8 kalve, 2 får og $\frac{1}{4}$ gris, foruden endel organer.

Der blev påvist tuberkulose kun hos 2 norske kjør, hvoraf den ene kasseredes, medens den anden blev stemplet med 2den kl. stempel.

Ifølge en af professor *Amund Helland* på grundlag af kjødkontrollens opgaver udført beregning skulde kjødforbruget i 1895 i Arendal beløbe sig til 83,8 kg. pr. individ, hvoraf kjød 73,8 kg. og flesk 10 kg.; i 1894 var forbruget henholdsvis 86,9, 79,1 og 7,8 kg. Det må dog bemerkes, at dette kjødforbrug vistnok er ikke lidet større end det virkelige stedfindende, da de omkring Arendals by liggende forstæder, der tilhører landkommunen, i overveiende grad henter sit kjød fra den ved Arendals kontrolstation undersøgte mængde.

Bergen.

Kontrolstationens bestyrer, statsdyrlæge *Nielsen* anfører i sin indberetning:

«Som det af vedføede tabel I vil sees, har der i 1895 været tilført stationen et betydeligt større antal skrotter (ialt 5 454) end i det foregående år. Forholdet er følgende:

	Heste	Okse	Spædkalv	Gjødkalv	Svin	Får	Buk	Skrotter ialt
I 1894	180	13 278	7 674	1 843	2 647	22 690	1 534	49 846
I 1895	152	13 775	8 784	1 939	4 002	24 520	2 128	55 300

hvilket vil udgøre i vekt en mertilførsel for det foregående år af ca. 226 336 kilogram.

Tabel I.

Måned	Heste	Okser	Spædkalve	Gjødkalve	Svin	Får	Bukke	Antal Skrotter for hyver måned
Januar	11	1195	753	169	226	281	24	2659
Februar	13	1123	906	205	157	182	11	2597
Marts	14	1196	1190	212	234	116	15	2977
April	2	1117	519	297	283	177	6	2401
Mai	10	1015	405	343	286	252	—	2311
Juni	9	824	379	180	188	436	—	2016
Juli	4	912	538	80	163	1318	97	3112
August	7	1338	482	67	221	2666	622	5403
September	17	1385	732	21	198	3451	122	5926
Oktober	25	1311	1043	54	396	10848	228	13905
November	23	1122	963	135	681	3612	552	7088
December	17	1237	874	176	969	1181	451	4905
Tilsammen	152	13775	8784	1939	4 002	24520	2128	55300

Tabel II.

Kjødpriser i øre pr. kg. i kjødkontrollens engrosforhandlingslokale i 1895:

Måned	Okser		Svin		Gjødkalve		Får	
	Minim.	Maxim.	Minim.	Maxim.	Minim.	Maxim.	Minim.	Maxim.
Januar	46	57	55	60	70	72	60	65
Februar	45	55	58	62	68	72	60	65
Marts	48	60	57	62	65	71	67	72
April	57	65	55	59	68	73	74	79
Mai	67	73	53	58	67	72	76	85
Juni	66	74	52	57	74	79	72	80
Juli	63	72	56	60	87	93	65	74
August	50	63	57	60	56	64	43	49
September	42	55	52	58	50	56	40	45
Oktober	40	51	53	58	79	86	41	48
November	44	53	52	57	70	75	48	54
December	50	57	50	55	72	76	50	58
Årets middelpri	51,1	61,3	54,2	58,9	68,8	74	58	64,5

Tabel III.

Det undersøgte kjødkvantum er i kg.:

Måned	Heste à 170 kg.	Oksar à 100 kg.	Spædkalve à 10 kg.	Gjeddkalve à 30 kg.	Svin à 90 kg.	Får à 20 kg.	Bukke à 15 kg.	For hver måned
Januar	1870	119500	7530	5070	20340	5620	360	160290
Februar	2210	112300	9060	6150	14130	3640	165	147655
Marts	2380	119600	11900	6360	21060	2320	225	163845
April	340	111700	5190	8910	25470	3540	90	155240
Mai	1700	101500	4050	10290	25740	5040	—	148820
Juni	1530	82400	3790	5400	16920	8720	—	118760
Juli	680	91200	5380	2400	14670	26360	1455	142145
August	1190	133800	4820	2010	19890	53320	9330	224360
September	2890	138500	7320	630	17820	69020	1830	238010
Oktober	4250	131100	10430	1620	35640	216960	3420	403420
November	3910	112200	9630	4050	61290	72240	8280	271600
December	2890	123700	8740	5280	87210	23620	6765	258205
Tilsammen	25840	1377500	87840	58170	360180	490400	31920	2431850

Tabel II viser de i kontrolstationens engrosforhandlingsrum opnaaede priser i de forskjellige måneder. Dog er disse noget højere end de, der betaltes ved forhandlingen ombord på dampskibene. Den omtrentlige vekt af det tilførte kjødkvantum viser tabel III for de forskjellige måneder. Endelig viser tabel IV, hvad der af det undersøgte kvantum er stemplet 2den klasse, konfiskeret og negtet stempling.

Som tabellerne udviser, har kjødtilførselen som sedvanlig været størst i vintermånederne, særlig årets 4 sidste måneder. På den tid blir tilførselen så betydelig, at priserne trykkes ned til et minimum, fordi forbruget, efter at den tidligere brugte høstnedsaltnings mere og mere ophørte, mere end dækkes. Det er dog ikke blot de enkelte måneder, der viser en sådan uregelmæssig tilførsel, også de forskjellige kjøddage viser så betydelige svingninger i tilførselen, at der snart er overflod af kjød, snart kjødmangel. Denne uregelmæssige kjødtilførsel, der er lige uheldig for byen som for landdistrikterne, beror jo dels på vore særegne landbrugsforhold, hvor udnyttelsen af havnegangene spiller en væsentlig rolle i landbrugets økonomi, men dels, og særlig for de svingningers vedkommende, som falder inden mere begrænsede tidsrum, må man søge grunden i de uheldige markedsforhold, der, som i de fleste norske byer, også findes i Bergen. Alt hvad der bringes til byen i slagtet tilstand, må selvfølgelig omsættes straks, og alene dette kan til sine tider bringe nok så stort misforhold imellem tilbud og

Tabel IV.

Måned	Stemplet 2den kl.			konfiskeret						negtet stempling							
	Okse	Spæd-kalv	Får	Hest	Okse	Spæd-kalv	Svin	Får	Buk	Lever og andre organer	Hest	Okse	Spæd-kalv	Gjød-kalv	Svin	Får	Buk
Januar . . .	448,0	805,9	7,0	102,0	54,9	148,5	—	1,0	—	1514,8	—	192,0	161,0	—	71,0	—	—
Februar . . .	49,0	1152,9	—	—	207,7	196,8	—	16,7	—	1394,1	—	394,0	188,9	—	—	—	—
Marts	—	1680,7	—	—	192,8	276,5	—	36,9	—	1756,3	—	535,0	427,8	—	—	—	—
April	87,0	531,0	—	—	97,2	185,2	—	—	—	1463,0	—	261,0	169,0	—	—	—	—
Mai	—	193,4	—	152,0	302,4	138,8	—	32,5	—	1273,8	—	303,9	101,4	19,5	20,0	2,0	—
Juni	—	91,0	—	—	156,8	78,5	—	1,5	—	1249,6	—	506,8	110,5	—	40,5	16,0	—
Juli	—	149,0	—	—	605,1	134,5	—	1,2	—	1499,2	—	630,9	223,5	—	270,0	37,7	—
August	—	208,0	—	—	416,0	118,9	20,5	1,4	—	1774,8	—	584,0	99,7	—	164,5	75,7	—
September . . .	—	451,9	—	—	233,8	270,5	4,0	16,5	—	1667,6	198,0	505,0	155,0	—	50,0	55,8	15,5
Oktober	—	515,5	—	—	299,2	127,7	—	29,0	2,0	1806,2	—	570,0	1550,0	—	98,5	175,5	23,5
November . . .	—	408,2	—	—	293,5	165,4	5,5	—	1,5	1777,2	—	533,2	166,0	46,0	345,5	23,0	—
December . . .	—	304,4	—	130,0	126,5	152,8	—	—	8,0	1687,4	—	343,0	106,5	26,0	304,5	39,2	—
Tilsammen	584,0	6491,9	7,0	384,0	2984,9	1993,6	30,0	135,8	11,5	18863,5	198,0	5358,8	3402,8	65,5	1364,0	424,9	39,0

efterspørgsel. Men værre er det, at også hvad der tilføres byen levende må slagtes straks, fordi de færreste slagtere har tilstrækkelig plads til en foreløbig opstaldning, og der ikke findes nogen offentlig plads, med undtagelse af et mindre fjøs på dampskibskaien, hvor kreaturerne foreløbig kan opstaldes. Det er indlysende, at med så usikre omsætningsvilkår må de priser, som opkjøberne kan betale producenterne, være satte forholdsvis lavt, når de, hvad vel enhver handelsmand vil gjøre, må sikre sig imod tab ved uforudsete slette konjunkturer.

Da kjødkontrollen blev ordnet her i Bergen, søgte man at nå lidt længere frem end til kun at få kjødet kontrolleret. Man søgte ved hensigtsmæssige foranstaltninger tillige at lette engrosomsætningen og ordne detailforhandlingen på en i hygienisk henseende tilfredsstillende måde. Istedetfor, som det er skeet i alle andre byer, kun at indrette et kontrollokale, hvortil kjødet måtte henbringes straks før kontrolleringen og fjernes straks efter denne, oprettedes i forbindelse med kontrolrummet et ophængningsrum, der stilledes gratis til landmændenes disposition, og hvori de nærsomhelst kunde få det kjød, der ankom til byen udenfor kontroldiderne, ophængt. Når kjødet var kontrolleret, stilledes, ligeledes gratis, til sælgernes disposition et bekvemt indrettet engrosforhandlingslokale med en ofte kontrolleret vegt. Sidstnævnte lokale holdes dog kun åbent i kontroldiderne formiddag og eftermiddag.

Formålet med denne ordning, der vel væsentlig er årsagen til det misnøje, kontrollen her i byen har vakt fra forskjellige hold, var mest muligt at samle hele engrosforhandlingen af kjød på et sted og at begrænse den til bestemte tider på dagen. Herved opnåes den store fordel, at kjøber og sælger vidste, hvor de til bestemte tider og steder kunde træffe hinanden og med mindst mulig tids-spilde indkjøbe og afsætte sine varer på den mest fordelagtige måde. Denne ordning, som kommunen nu i 2 år har søgt at få gjennemført ikke på grund af særinteresser alene, men for at fremme interesser, som producenter og konsumenter har fælles, er nu også i landbrugspressen af kompetente mænd fremholdt som den korrekteste og fordelagtigste for begge parter, og det må derfor håbes, at man snart når frem til et syn på denne sag, som gjør det muligt for landdistrikter og kommuner ved fælles arbeide at få ordnet også forhandlingen af andre landboprodukter, der jo udgør vore vigtigste levnetsmidler, på en tilfredsstillende måde.

Med de forskjellige kjødudsalgsssteder omkring i byen har der været ført jevnlig tilsyn. Der er i året foretaget i alt 557 undersøgelser af såvel udsalgs- som de tilhørende værkstedslokaler. I det hele og store taget må ordningen på de fleste steder ansees som tilfredsstillende, og selv om det endnu må ansees som ønskeligt, at man turde stille strengere fordringer til den renlighed og orden, som bør findes på sådanne steder, må det dog indrømmes, at de sidste år har bragt forbausende fremskridt i den retning. Kun i et kjødudsalg og pølsefabrik var forholdene så slette, at sundhedskommissionen forbød lokalernes benyttelse til dette brug.»

Efter professor *Hellands* beregning skulde der i 1894 i Bergen være forbrugt 32,7 kg. kjød og 4,0 kg. flesk, tilsammen 36,7 kg. fersk kjødmad pr. individ. Benyttes som grundlag for beregningen de af kjødkontrollen satte gjennemsnitsvegter og sættes folkemængden til 61 000 individer, skulde der i 1895 være forbrugt pr. individ 34 kg. ferskt kjød, 5,9 kg. flesk, ø: tilsammen 39,9 kg. kjød.

Fredrikshald.

Dyrlæge *C. A. Nielsen* anfører, at der ved kontrollen i 1893 er undersøgt af:

okser	2 297	stkr.
heste	205	"
svin	1 467	"
får	3 629	"
gjødkalve	770	"
spædkalve	1 934	"

i 1894 af:

okser	2 197	stkr.
heste	113	"
svin	1 269	"
får	2 687	"
gjødkalve	980	"
spædkalve	2 129	"

i 1895:

okser	2 016	"
heste	144	"
svin	1 467	"
får	2 977	"
gjødkalve	1 184	"
spædkalve	2 973	"

Af okser, heste, svin, får og gjødkalve anføres i de 3 år ca. 1¹/₉ % at være kasseret og ca. 3 % at være stemplet med 2den klasse; spædkalvene stempledes alle med 2den klasse efter instruktion af sundhedskommissionen.

Ifølge disse opgaver skulde kjødforbruget på Fredrikshald stille sig således:

1893: kjød 46,0 kg., flesk 10,5 kg., tilsammen 56,5 kg.

1894: — 42,3 » — 9,1 » — 51,4 »

1895: — 40,3 » — 10,5 » — 50,8 »

Folkemængden er sat til 11 200 individer og gjennemsnitsslagtevegten for okse 160 kg., hest 200 kg., svin 80 kg., får 17 kg., gjødkalve 30 kg. og spædkalve 12 kg.

Hamar.

Dyrlæge *Lange* anfører, at der foruden kontrol med kjød også føres opsyn til ubestemte tider med slagterier, pølsemagerier og kjødudsalg. De til kontrollen fremførte varer er ikke i almindelighed af første kvalitet, da det som oftest er udランgerede melkekjør og spædkalve; en ordentlig gjødkalv sees sjeldent.

Haugesund.

Der blev i årets løb undersøgt:

2 heste,
766 storfæ,
251 svin,
3 566 får,
91 geder og
1 718 kalve; heraf er stemplet med 2den klasses stempel:
30 storfæ,
17 svin,
37 får,
5 geder og
157 kalve.

Der blev i alt kasseret 850 kg. kjød; kassationsgrunden var oftest kalvningsfeber, sarkomatose, oksetinter, tuberkulose, vattersot og ikter.

Med en antagen folkemængde af 5 800 og en slagtevegt af 170 kg. for hest, 100 kg. for storfæ, 80 kg. for svin, 20 kg. for får, 16 kg. for ged og 10 kg. for kalv skulde kjødforbruget opgå til 28,6 kg. kjød og 3,5 kg. flesk pr. individ, ø: tilsammen 32,1 kg.

Horten.

I årets løb blev ved Hortens kontrolstation undersøgt:

1 148 $\frac{3}{4}$ okse,
36 $\frac{1}{4}$ hest,
431 $\frac{1}{2}$ svin,
182 gjødkalve,
1 385 spædkalve,
577 får og
3 stegegrise.

Antages folkemængden i 1895 gjennemsnitlig at have været 6 850 individer og sættes vegten for okse til 140 kg., hest 200 kg., svin 80 kg., gjødkalv 40 kg., spædkalv 12 kg. og får 17 kg., skulde forbruget pr. individ være af ferskt kjød 29,5 kg., flesk 5,0 kg., tilsammen 34,5 kg.

Kristiania.

Kjødkontrollens 2det år har ifølge indberetning fra bestyreren, dyrlæge *Lo*, været omrent som det første med hensyn til driften og kontrollens gang i det hele.

Bestyreren meddeler i det væsentlige følgende:

I lighed med de for andre kommunale administrationsverk gjældende regler blev der fra 1ste januar 1896 af kommunestyret fastsat et lønningsregulativ, hvorefter bestyreren gageres med kr. 4 000,00, 1ste assistent kr. 3 000,00, 2den og 3die assistent kr. 2 500,00, samtlige med to alderstillæg på kr. 400,00 efter 4 og 8 års forløb. Der bevilgedes ligeledes løn til 1 stemppler å kr. 1 080,00 årlig, 4 à kr. 960,00 og 3 à kr. 720,00 (de sidste har kun formiddagsarbeide).

Tilførselen af ferskt kjød til Kristiania øges stadig og dermed også arbeidet ved kjødkontrolstationen.

Der har i 1895 været en tilvækst af 3 096 $\frac{1}{2}$ okse, 39 heste, 7 036 $\frac{1}{2}$ svin, 2 164 får og 2 109 kalve.

Kvaliteten af det frembudte kjød har været omrent som foregående år; muligvis har behandlingen forbedret sig endel uden dog på langt nær at være tilfredsstillende; særlig anvendes der til indpakning smudsigt materiale, således at kjødet, navnlig i fugtigt veir, forurenses.

I denne henseende har de svenske og norske producenter intet at lade hinanden høre, idet forsendingsmåden er lige primitiv i begge lande.

Ved denne dårlige indpakning i smudsige klæder er kjødet lige meget utsat for forurensning, enten transporten foregår søværts eller landværts; på dampskibene ligger kjødet henslængt på skibsdækket utsat for sol og regn og tilfældig forurensning, og jernbanevognene er ofte ufuldstændigt eller aldeles ikke rengjorte, så at klæderne blir tilsmurt med smuds og støv; og når så kjødet tages ud, gnides smudset fra pakmaterialet over på kjødet, især i regnveir.

Ikke bedre er forholdene, når kjødet kommer på torvet; her ligger kjødet for åben himmel og i alslags veir på de ofte smudsige krakke, håndteres af mange hænder, der vender og føler på kjødet, og er tillige utsat for mer eller mindre pågående tilnærmelser af de mange hunde, der til stadighed færdes på torvet i torvtiden.

At kjødet behandles på denne vis bliver mindre holdbart og ofte får et mindre appetitligt udseende inden det kommer i detaljhandelen, hvor det pånyt utsættes for forurensning, siger sig selv.

Når dertil kommer, at en stor del af vores kjødudsalg og kjødbasarer er høist mangefuldt indrettet og betjent, samt at de fleste kolonialhandlere i byens udkanter, ja også ofte midt i byen, handler med kjød i en og samme butik og fra samme disk, hvorfra der veies og sælges grønsæbe, sild, gammelost, parafin o. l., alt håndteret af de samme hænder, vil det formentlig erkjendes, at kjødhandelen i hovedstaden lader meget tilbage at ønske hvad sundheds- og renslighedsforhold angår.

Fra vestlandet indføres hertil et ikke ubetydelig antal slagtede får i månederne august, september og oktober.

Også dette kjød lidet under mangelfuld behandling. Kasserne, hvori kjødet pakkes, er ofte for store og væggene er så tætte, at de nedpakkede skrotter let udsættes for at blive bedærvet, enkelte gange har det været åbenbart, at skrotterne er nedpakkede uden iforveien at være tilstrækkeligt afkjølede, så kjødet er fundet skimlet og surt ved ankomsten.

Uagtet kun en ringe del af vestlandskjødet blev undersøgt og stemplet her i byen i 1895, idet udenbys undersøgt og stemplet kjød kunde forhandles uden at omstemples, viser det sig dog at et nokså stort antal blev stemplet med 2den klasse og kasseret. I august stempledes således 153 får med 2den klasse og 22 kasseredes, i september 152 dyr med 2den klasse og 19 kasseredes, i oktober 95 med 2den klasse og 21 kasseredes, medens der ellers i årets løb kun stempledes 20 stkr. med 2den klasse og rent undtagelsesvis kasseredes et får om måneden. Desuden er det ved sundhedskommissionens foranstaltning nedlagt forbud mod salg på grund af bedærvet tilstand af et betydelig antal fåreskrotter, stempledé på hjemstedet og ført direkte tiltorvs.

Der måtte efter min mening kunne rettes meget på dette forhold; for det vestlandske fårekjød frembyder Kristiania et godt og sikkert afsætningsmarked, og udbyttet for de vestlandske fåresælgere måtte kunne øges betydeligt, hvis varen altid fremførtes i frisk tilstand og af god kvalitet. Det burde også påses, at hver kasse indeholdt nedpakket kun ensartet vare. Bedst vilde det sikkert være, om der fra vestlandet hidførtes levende, ikke slagtede får, da erfaring viser, at den levende vare betales bedst, ligesom også sælgerne derved er mindre afhængige af markedspriserne fluktuationer og tilfældige omstændigheder; den bedste pris for får opnåes i juli måned, da tilførselen er lidet og efterspørgselen stor.

De sygdomme, der hyppigst forekommer og oftest giver anledning til en ringere klassestemppling og kassation er tuberkulose, fødselssygdomme, traumatisk peritonit, pleurit og perikardit, endvidere bedærvet tilstand samt magerhed.

En lidelse, som i 1894 ofte gav anledning til 2den klassenes stempling og lokal kassation, nemlig bremsesarver i ryggen, optrådte meget sjeldnere i 1895. Grunden hertil må søges i den meget regnfulde sommer i 1894, hvorved oksebremsens eg blev vaskede af dyrenes hud eller ikke kom til udvikling.

Oksetinter blev påtruffet i 1 tilfælde hos en okse fra Sverige, slagtet her i byen.

Tuberkulose sees hyppigst hos dyr indført fra Sverige.

Overskjøn blev forlangt 3 gange og kontrollens afgjørelse blev alle gange godkjendt af sundhedskommisionen.

Det vil sees af statistikken, at der ialt i 1895 er tilført kjødkontrolle: 41 884 okser, 1 072 heste, 21 363 svin, 31 563 får og 43 017 kalve; deraf er indført fra Sverige:

16 469 okser, 261½ hest, 13 047 svin, 7 962 får og 21 039 kalve.

Til sammenligning kan anføres, at i 1894 indførtes fra Sverige:
19 895 $\frac{1}{2}$ okse, 286 $\frac{1}{2}$ hest, 8 342 svin, 7 386 får og 26 437 kalve.

Indførselen af slagtet kjød fra Sverige sees således at være noget mindre for oksers og kalves vedkommende men betydelig større for svin end i 1894.

Grunden til den mindre tilførsel af okseslagt i dette år må søges i, at et ikke ubetydeligt antal slagtekvæg er indført levende fra Sverige.

Med en antagen slagtevegt af 140 kg. for okse, 200 kg. for hest, 60 kg. for svin, 17 kg. for får og 20 kg. for kalv (gjødkalv og spædkalv sammentaget) og med en beregnet folkemængde af 182 800 individer belebter kjødforbruget pr. individ sig til 41,8 kjød og 6,9 kg. flesk, tilsammen 48,7 kg.

I 1895 indførtes hertil fra Sverige af levende dyr:

10 389 okser, 1 354 får og 242 kalve. Antagelig er ca. $\frac{1}{3}$ af de indførte stkr. storfæ kalvekjør, resten udelukkende slagtedyr.

Tabel I.

O p g a v e

over stempled og kasserede dyr ved Kristiania kjødkontrolstation i året 1895.

1895.	Ialt undersøgt.					Deraf stemplet med 2den klasse.					Kasseret.					Procent.								Kasseret.								
																2den klasse.				Kasseret.				Vægt i kilogram.					Totalvægt i kilogram.			
	Okse.	Hest.	Svin.	Får.	Kalv.	Okse.	Hest.	Svin.	Får.	Kalv.	Okse.	Hest.	Svin.	Får.	Kalv.	Okse.	Hest.	Svin.	Får.	Kalv.	Okse.	Hest.	Svin.	Får.	Kalv.	Affald.						
Januar	3195	79	1362½	940	3073	58½	3	67	4	105	6	1	8	—	23	1,88	3,80	4,92	0,48	4,80	0,19	1,27	0,59	—	0,94	725	145	308	—	310	243	1731
Februar	3066	84½	1572	711	3330	101	11	87	14	239	10½	3	6½	—	35	3,20	13,02	5,53	1,97	7,17	0,84	3,55	0,41	—	1,05	1411	568	154	—	500	378	3011
Marts	3571½	99½	1452½	617	4942	112½	8	99	16	296	14½	2	8	1	75	3,15	8,04	6,82	2,59	5,08	0,41	2,01	0,56	0,16	1,51	1854	489	380	9	1042	476	4250
April	3386	82	1713	773	5733	116	11	100	23	139	14½	3	7½	1	126	3,43	13,41	5,84	2,98	2,42	0,48	3,66	0,44	0,18	2,18	1689	449	336	8	1823	577	4882
Mai	3147	31	862½	836	5761	83	6	80	15	219½	8	2	6½	3	122½	2,64	19,85	9,28	1,79	3,80	0,25	6,46	0,75	0,38	2,12	1231	356	528	26	1831	785	4757
Juni	2284½	47	453½	1371	4015	57	6	36½	10	100	7½	1	1	2	69	2,50	12,77	8,05	0,73	2,49	0,38	2,18	0,22	0,15	1,71	922	220	94	32	1069	530	2867
Juli	2312½	33	483½	2538	3440	85½	7	40	51	92	15	3	11	4	67	3,70	21,21	8,27	2,01	2,67	0,65	9,09	2,27	0,16	1,94	2326	377	407	43	1023	667	4843
August	3304½	63	611½	6015	2611	102½	8	44½	163	65	10½	3	3½	22	47	3,10	12,70	7,28	2,54	2,48	0,32	4,76	0,57	0,35	1,80	1789	590	224	200	712	726	4241
September . . .	3665	80	878½	6300	2042	77½	8	90	152	74	14½	1	8½	19	39	2,11	10	10,24	2,45	3,62	0,40	1,57	0,95	0,30	1,91	2098	386	939	167	608	631	4829
Oktober	4836	136	1915½	6317	2217	98½	8	74½	95	67	15½	3	7½	21	25	2,04	5,88	3,89	1,50	3,02	0,32	2,21	0,39	0,33	1,12	1991	577	510	260	409	625	4372
November	4966½	177½	3863½	3176	2803	142	14	169½	53	78	21	5	12½	3	37	2,86	7,89	4,39	1,67	2,78	0,42	2,82	0,51	0,09	1,80	2836	1089	715	34	566	527	5767
December	4149½	159½	6194½	1969	3050	134½	9½	200	21	67	18	8	9½	4	22	3,24	5,96	3,28	1,06	2,19	0,44	5,02	0,16	0,20	0,72	2580	1482	747	51	340	934	6134
Sum . .	41884	1072	21363	31563	43017	1168½	99½	1088	607	1541½	155½	35	90	80	687½	2,79	9,28	5,10	1,92	3,58	0,37	3,26	0,42	0,25	1,60	21452	6728	5342	830	10233	7099	51084

Tabel II. (Kristiania).

De vigtigste sygdomme, der har givet anledning til 2den klasses stempling og kassation i året 1895.

Sygdomme	Stemplet 2den klasse					Kasseret					Sum
	Okse	Heste	Svin	Får	Kalve	Okse	Heste	Svin	Får	Kalve	
Tuberkulose	376½	—	348½	—	—	33½	—	14	—	—	772
Kalvningsfeber	25	—	—	—	—	17	—	—	—	—	42
Børbetændelse	—	—	—	—	—	14	—	—	—	—	14
Hæmoglobinuri	5	—	—	—	—	10	5	—	—	—	20
Nyresygdom	3	2	4	2	5	—	—	—	—	20	36
Traumat. perikardit	7	—	—	—	—	18	—	—	—	—	25
Bryst- og bughindegabetændelse	73	—	—	—	—	5	—	5	—	—	83
Tinter	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	1
Kolik	—	—	—	—	—	—	15	—	—	—	15
Afmagring og kakeksi	176	22	12	55	66	23	8	—	—	—	362
Rakitis	—	—	255	—	—	—	—	23	—	—	278
Knuderosen	—	—	31	—	—	—	—	3	—	—	34
Brunst-råner	—	—	80	—	—	—	—	—	—	—	80
Bremselarver	8	—	—	—	—	1	—	—	—	—	9
Trommesyge	2	—	—	—	—	4	—	—	—	—	6
Overføres	377½	24	730½	57	71	126½	28	45	—	20	1777

Sygdomme.	Stemplet 2 den klasse.					Kasseret					Sum
	Okse	Heste	Svin	Får	Kalve	Okse	Heste	Svin	Får	Kalve	
Overført	377 $\frac{1}{2}$	24	730 $\frac{1}{2}$	57	71	126 $\frac{1}{2}$	28	45	—	20	1777
Vattersot	—	—	—	12	2	—	—	—	11	—	25
Fødselshindringer	9	—	1	5	—	4	—	4	—	—	23
Stivkrampe	—	—	—	—	—	—	2	—	—	—	2
Kraeftsvulster	—	—	—	—	—	—	4	—	—	—	4
Diarrhé	—	—	—	—	77	—	—	—	—	200	277
Umodne og ufødte kalve	—	—	—	—	—	—	—	—	—	34	34
Selvdød	—	—	—	—	—	—	1	—	—	12	13
Benbrud	9	3	7	—	2	—	—	—	—	—	21
Bedærvethed	54	4	179	270	297	4	—	—	—	—	808
Echymoser	—	—	1	5	2	—	—	—	—	—	8
Tilsølet	8	3	6	15	66	—	—	—	—	20	118
Ledbetændelse	59	8	13	3	11	—	—	—	—	—	94
Andre lidelser	454	57 $\frac{1}{2}$	150 $\frac{1}{2}$	367	1013 $\frac{1}{2}$	21	—	41	69	40 $\frac{1}{2}$	2348 $\frac{1}{2}$
Sum	1168 $\frac{1}{2}$	99 $\frac{1}{2}$	1088	607	1541 $\frac{1}{2}$	155 $\frac{1}{2}$	35	90	80	687 $\frac{1}{2}$	5552 $\frac{1}{2}$

Kristianssand.

Der blev i årets løb undersøgt af
 storfæ 2 814 stkr.
 svin 754 $\frac{1}{2}$ »
 heste 62 »
 får 3 715 »
 geder 716 » og
 kalve 4 712 »

Med 2den klasse blev stemplet:

storfæ	51	stkr.
svin	9 $\frac{1}{2}$	»
hesté	2	»
får	26	»
geder	6	»
kalve	2 788	»

Kasseret blev: kjør 8 stkr.
 svin 7 »
 får 1 »
 kalve 7 »

Af de kasserede kjør led 2 af vattersot, 2 af tuberkulose, 3 af kalvefeber og 1 af brysthinddebændelse. Af de kasserede svin havde 3 lungebetændelse, 2 rødsyge, 1 rakitis samt 1 var marastisk; 5 kalve og 1 får var bedærvet, 1 kalv havde lidt af kramper, medens en anden var dødfødt.

Fra Danmark blev indført 317 kjør, 5 $\frac{1}{2}$ svin, 16 får og 20 kalve.

Sættes folkemængden i 1895 til 12 900 indvånere og anslåes vugten af okse til 100 kg. for indenlandske og 170 kg. for danske dyr, 70 kg. for svin, 180 kg. for hest, 17 kg. for får, 16 kg. for ged og 10 kg. for kalv, skulde konsumen pr. individ beløbe sig til 30,9 kg. fersk kjød og 4,1 kg. flesk, til sammen 35 kg.

Kristians

Der blev i årets løb

1895.	Okse.			Hest.		
	1ste klasse	2den klasse	kasseret.	1ste klasse	2den klasse	kasseret.
Januar	94	39		—	3	
Februar	78	26 ³ / ₄	1 ko med peritonitis.	—	1	
Marts	107	35		—	1	
April	100	38	1 antagelig selvdød ko.	—	1	
Mai	106	35	1 ko med peritonitis.	—	—	
Juni	88	35	1 miltbrandsko.	—	—	
Juli	75	30		—	1	
August	88	27	1 ko med metritis.	—	1	
September	95	25		—	1	
Oktober	182	26		—	6	
November	130	22		—	1	
December	90	30		—	—	
Tilsammen . .	1233	368 ³ / ₄	5 stkr.	—	16	

Med en antagen folkemængde af 10 400 og en slagtevegt af 100 kg. for kalv beløber kjødforbruget sig til 24,1 kg. ferskt kjød og 1,3 kg. flesk, tilsam-

sund.

undersøgt følgende :

Svin.			Får & geder.			Kalv.		
1ste klasse	2den klasse	kasseret.	1ste klasse	2den klasse	kasseret.	1ste klasse	2den klasse	kasseret.
11 1/4	1	2 smågrise, i høj grad kakektiske og udmagrede	28	38		4	168	1 antagelig foster, 1 dårlig afblødt.
7 1/2	2 1/2		7	25		17	161	2 fostre, 2 dårlig afblødte.
11 1/2	2 1/2		15	15		36	180	1 yderst afmagret.
15 1/2	10		16	12		10	83	4 nyfødte små kalve, 1 foster, 1 antagelig selvdød.
13	3		24	8		6	45	2 med sterkt hæmorrhagiske kjertler.
1/2	—		55	55	1 surt og bedærvet, 1 yderst afmagret og dårlig afblødt	12	50	1 bedærvet (hængt med indvoldene i).
1	1 1/2		98	99		20	69	3 sure og bedærvede, 1 antagelig selvdød.
—	1/2		67	173		12	36	1 ligefrem rådden
3	1 1/2		271	171		12	41	1 sur, bedærvet.
15	4		1830	283		19	44	
60	6		700	200		20	10	
25	2		250	100		30	5	
163 1/4	34 1/2	2 stkr.	3361	1179	2 stkr.	198	892	21 stkr.

okse, 160 kg. for hest, 70 kg. for svin, 17 kg. for får og ged og 10 kg. for men 25,4 kg.

Moss.

Følgende tabel giver en oversigt over det ved Moss kontrolstation undersøgte kjød.

	Storfæ	Hest	Svin	Gjødkalv	Spedkalv	Får
Antal kroppe	1887 $\frac{3}{4}$	93 $\frac{1}{2}$	829 $\frac{1}{2}$	795 $\frac{1}{4}$	1281	932
Heraf:						
Landslagt	374 $\frac{1}{4}$	17	484 $\frac{1}{4}$	544 $\frac{3}{4}$	235	519
Indført fra Danmark . .	150 $\frac{1}{2}$	5	9	—	—	19
Stemplet 2den klasse .	26 $\frac{3}{4}$	4 $\frac{1}{2}$	9 $\frac{1}{2}$	2	24 $\frac{3}{4}$	—
Kasseret	8 $\frac{1}{4}$	$\frac{3}{4}$	$\frac{2}{3}$	$\frac{1}{2}$	2 $\frac{3}{4}$	—

Ifølge opgave fra kjødkontrolløren, dyrlæge *Schmidt*, kan slagtevegten sættes til 140 kg. for kvæg, 200 kg. for hest, 120 kg. for svin, 40 kg. for gjødkalv, 12 kg. for spedkalv og 15 kg. for får. Med en antagen befolkning af 8 100 skulde forbruget i 1895 af flesk pr. individ være 12,3 kg. og af ferskt kjød 42,3 kg., tilsammen 54,6 kg. Heri er dog medregnet, hvad der forbruges af de hermetiske fabriker på Moss, hvorom nærmere opgave mangler.

Stavanger.

Kommunedyrlæge *Smith* anfører i sin beretning:

«Byens kjødkontrol har været ledet som foregående år, og har intet særlig nyt frembudt. Der har været fremstillet til undersøgelse 5 627 storfæ, 242 gjødkalve, 11 642 spædkalve, 52 086 får, 2 224 svin og 53 heste, eller et noget større antal storfæ og et dobbelt så stort antal svin som foregående år. Af det undersøgte var slagtet i byen 5 115 storfæ, 208 gjødkalve, 8 407 spædkalve, 46 093 får, 600 svin og 47 heste, og på landet 512 storfæ, 35 gjødkalve, 3 235 spædkalve, 5 993 får, 1 624 svin og 6 heste. Af en oversigtsliste, der medfølger som tabel I, vil sees, hvad der i hver måned er stemplet med 2den klasse og kasseret, og af tabel II vil sees, hvad der har givet anledning til 2den klasses stempling og kassation.

Tuberkulose sees overordentligt sjeldent. Foruden det på tabel II opførte tilfælde har kun et par gange været iagttaget rent ubetydelige, østet forkalkede tuberkuløse processer, der kun har givet anledning til vedkommende organers kassation. I et sådant tilfælde, hvor forøvrigt alt var smukt, var dyret kommet fra et sted, hvor tuberkulose tidligere skal have bortrevet flere voksne børn.

Septikæmier med mørke kjertler, uren bughinde og hurtig overgang i forrådnelse sees ikke sjeldent på kalve, der er slagtede døende. Ofte er tillige tyndtarmene røde og opfyldte med blodig slim, så antagelig er sygdomsstoffet optaget ad denne vej. Begyndende rødfarvning af blæren og hosliggende tyndtarme sees af og til paa kalve, der kommer tilsyneladende ganske sunde til byen. Slagteren siger da, at kalven har «snellen» og tror, at forhindret afgang af urinen er årsag til den røde farve, men sandsynligvis har man her den første begyndelse til ovenomtalte sygdom, thi overgangsformer med mørkfaryning af enkelte bækkenitler kan sees, medens på samme tid itlerne i kjødet endnu har sin naturlige farve.

Kalvning sfeber kjødet havde gjennemgående bedre udseende end foregående år, hvilket formentlig skyldes tidligere slagtning og tilbageholdelse af de styggeste fald.

Lungeemfysem hos kvæget med eller uden bindevævsfortætninger (kjødlunger) har været iagttaget mindre hyppigt end foregående år. Ved opdrevne bronchialkjertler og aftaget huld er kjødet stemplet med 2den klasse, men hvor huldet har været godt og kjertlerne normale, er blot lungerne kasserede.

Organiserede rester efter fibrinøse afsætninger på dele af ribbens-hinderne med «fastgroede» lunger iagttages ikke sjeldent på får, og navnlig geder, hvilket tyder på overståede brysthindebændelser. Orme pneumonier er også overordentlig almindelige hos disse dyr. Hos fåret er det yderst sjeldent, at brystkassens kjertler inddrages i disse lidelser, men hos geden er det ikke ualmindeligt at træffe abcesser af konsistents som meget tyk fløde i mediastinalkjertlerne.

Fremmede legemer træffes ofte ganske uventet i kvægets baglivs- eller brystorganer og kan findes indkapslede på de utroligste steder. Ofte er da hjertesækken mer eller mindre fast forbundet med hjertet ved bindevævstråde, men dyret synes ikke at have lidt herunder. På svin kan også iagttages strengede sammenvoksninger mellem hjerte og hjertesæk, men her har det aldrig lykkedes mig at finde «nålen». På en undtagelse nær har huldet også her været udmærket.

Oksætinter er iagttaget i masseforekomst en gang og i spredt forekomst seks gange. Desuden har der været et par tilfælde, hvor en enkelt degenereret eller uudviklet tinte har været opdaget i hjertet, men hvor intet har kunnet påvises i kjødet trods nøjagtig undersøgelse.

Enkelte abcesser træffes ikke sjeldent på får, og kan, når de sidder under bogen i akselkjertelregionen, være umulige at opdage, når der ikke samtidig er muskelsvind på bogen. Sandsynligvis skriver disse materiesamlinger sig fra de på lam almindeligt forekommende svuller på fodledene og er uskadelige

for dyret, men ærgerligt er det, når de først opdages ved kjødets sonderskjæring på kjøkkenbordet, hvilket desværre her har hændt et par gange.

Nyfødte kalve er også dette år givet 2den klasses stempling.

Medens de øvrige kjødpriiser ikke afveg synderligt fra foregående års, holdt flesket sig hele tiden, og navnlig i slutningen af året meget lavt i pris. Dette havde sin grund i, at man øgede svineholdene i forventning om eksportslagteri i Stavanger, og således byens marked blev aldeles overfyldt, da eksportslagteriet ikke kom igang. Der er ikke tvivl om, at Stavanger vil være et godt sted for et eksportslagteri, blot antagelige priser kan opnås på udlændings marked».

I årets løb er der således i alt stemplet 5 589 okser, 242 gjødkalve, 51 990 får, 2 225 svin, 50 heste og 11 560 spædkalve. Heraf antages efter *Smiths* opgave ca. 300 stkr. storfæ atten at udføres og ca. 1 600 at benyttes af de hermetiske fabrikker; udførslen af får kan anslås til ca. 25 000 stkr.; endvidere forbruges neppe mere end trefjerdede af de stempledte svin inden byen. Gjennemsnitsvegten for storfæ kan anslås til 120 kg., gjødkalv 30, spædkalv 12, får 15, svin 90 og hest 180 kg.

Folkemængden i 1895 antages at have været 25 000 indvånere. På grundlag heraf skulde fleskeforbruget pr. individ være 6 kg. og kjødforbruget 41 kg., tilsammen 47 kg.

Tabel I.

Oversigtsliste for

	B y s l a g t e t																							
	1ste klasse				2den klasse				Helt kasseret				Delvis kasseret											
	Storfæ	Gjødkalv	Får eller lam	Svin	Hest	Storfæ	Gjødkalv	Spædkalv	Får eller lam	Svin	Hest	Storfæ	Gjødkalv	Spædkalv	Fårelam	Svin	Hest							
Januar . .	512	6	436	42	—	7	1	738	5	1	—	—	—	—	—	—	3	—	—	1	—	1		
Februar . .	337	8	290	43	2	6	1	855	7	2	—	1	—	1	—	—	—	—	—	—	1	—	1	
Marts . . .	421	10	104	44	1	9	—	1289	2	—	2	—	—	2	—	—	—	—	—	1	—	—	—	
April . . .	479	47	64	46	1	5	—	698	1	2	1	—	—	—	—	—	—	—	2	—	1	—	—	
Mai . . .	491	47	357	74	1	9	3	600	11	1	—	—	—	1	—	—	—	3	—	—	—	—	—	
Juni . . .	245	31	1052	49	2	2	—	535	16	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	1	2	—	1	
Juli . . .	184	21	3010	39	1	3	—	621	108	—	—	—	—	1	1	—	—	—	3	—	3	1	—	—
August . .	236	11	9283	35	3	2	—	273	125	1	—	1	—	2	2	—	—	—	—	—	10	—	—	—
September . .	282	5	11376	40	2	5	—	482	176	2	—	1	—	1	4	—	—	1	—	—	27	—	—	—
Oktobre . .	733	3	11558	69	7	18	—	808	198	3	—	—	1	8	—	—	—	—	—	2	5	—	—	—
November . .	528	7	6901	51	8	2	—	774	100	1	4	1	—	2	—	—	—	—	—	2	7	—	—	—
December . .	582	7	805	53	8	2	—	718	23	—	3	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Sum . .	5030	203	45236	585	36	70	5	8391	772	13	10	4	—	11	17	—	—	11	—	655	2	2	—	—

Kasseret

	Januar	Februar	Marts	April	Mai	Juni
Storfæ . .	5,7	115,6	98,4	84,0	194,5	116,5
Spædkalv . .	26,0	21,0	64,1	109,5	41,6	13,5
Får . . .	0,2	—	14,2	—	—	1,3
Svin . . .	7,6	3,1	—	37,7	—	—
Hest . . .	9,0	—	24,4	—	6,0	5,0
Sum . .	48,6	139,6	201,1	231,2	242,1	136,8

Stavanger kjødkontrol.

Landsslaget																
1ste klasse				2den klasse				Helt kasseret				Delvis kasseret				
Storfie	Gjødkalv	Får eller lam	Svin	Hest	Storfie	Gjødkalv	Spædkalv	Får eller lam	Svin	Hest	Storfie	Gjødkalv	Spædkalv	Får eller lam	Svin	Hest
26	3	7	180	1	9	—	360	—	2	—	1	—	—	—	—	—
7	—	13	85	—	35	1	316	—	33	—	—	—	—	4	—	—
7	2	10	125	—	8	—	537	—	5	—	1	—	2	—	12	—
14	5	8	118	—	5	—	325	—	7	—	1	—	7	—	10	—
15	6	56	92	—	1	—	269	—	4	—	1	—	2	—	4	—
12	8	331	82	—	3	—	275	3	4	—	1	—	—	1	—	1
1	1	694	33	—	1	—	252	10	1	—	3	—	—	1	—	4
3	2	1516	29	1	4	—	106	15	1	—	2	—	1	—	3	—
17	1	1392	49	—	15	—	151	10	1	—	2	—	2	—	1	4
62	1	976	106	2	9	—	121	6	—	—	1	—	1	—	1	—
81	—	866	377	—	11	1	146	3	1	—	—	1	—	1	2	1
116	3	64	312	—	27	—	311	2	2	—	—	3	—	—	2	—
361	32	5933	1578	4	128	2	3169	49	31	10	24	1	1	13	44	5
																2

i kilo :

Juli	August	Septembr.	Okttober	November	December	Sum
100,2	191,5	268,8	114,5	81,0	—	1370,8
50,8	23,2	34,5	29,4	21,0	52,8	487,4
13,9	18,6	44,4	70,5	28,0	—	190,8
1,0	—	—	—	2,8	—	52,2
—	—	—	—	—	—	44,4
165,1	233,8	347,7	214,4	132,8	52,8	2144,9

Tabel II.

Oversigtsliste for

	By slagtet																	
	Storfæ			Gjødkalv			Spedkalv			Får			Svin			Hest		
	2den klasse	helt	kasse-ret															
Bedærvet																		
Selvdød																		
Ufuldbåren																		
Tuberkulose																		
Septikæmi																		
Pyæmi				1														
Kakexi																		
Vattersot																		
Kalvningsfeber				2														
Rakitis																		
Sygdomme i hjerne og ryggmarv	1																	
Sygdomme i brystorganerne	8	1																
Sygdomme i baglivsorganerne	4	1																
Ubekstmidt sygdom																		
Jurbetændelse				1														
Rosen																		
Serøs ledbetændelse																		
Benbrud, kontusion, led- betændelse og andre udvortede sygdomme				8	8	1							3	9	1	41		
Fordrivning				2														
Dårlig udblødning																		
Tinter				6	1													
Andre indvoldsorme																		
Svulster							1											
Abces																		
Brunstdyr																		
Almindelig afmagring				46	4								742	6				
Slet behandling													1					
Fremseindt uden organer																		
Nyfødte kalve													8392					

Stavanger kjødkontrol.

^{*)} Rensdyr i parter, forsendt i kasser.

Trondhjem.

Kontrolbestyrer, dyrlæge Bang anfører, at kontrolstationen holdtes åben daglig fra kl. 8 til 11 form. fra årets begyndelse til ud i mai måned, hvorefter åbningstiden indtil 1ste september var fra kl. 7 til 10. Fra den tid og til årets udgang var station åben fra kl. $7\frac{1}{2}$ til $10\frac{1}{2}$ de 5 første dage i ugen og lørdag fra kl. 7 til 10. Desuden holdtes kontrolstationen daglig åben en eftermiddagstid fra kl. 5 til 6 i tiden fra 1ste maj til 1ste september, hvilken åbningstid viste sig meget lidet påkrævet, navnlig for maj og juni vedkommende. Foruden kontrollering på stationen er der også kontrolleret og stemplet kjød af og til i byens slagterier, fornemmelig sådan vare, som var bestemt til forsendelse til andre byer.

Der er i det hele i årets løb kontrolleret og stemplet følgende antal kroppe:

heste	211	stkr.
hornkvæg	7 124 $\frac{1}{2}$	»
svin	1 947	»
får	12 899 $\frac{1}{2}$	»
gjødkalve	525	»
spedkalve	6 917	»
killinger	767	» (af vekt under 3 kg.)

Deraf slagtet i byen				Deraf slagtet på landet			
Dyreart	Samlet antal	1ste klasse	2den klasse konfiskeret	Dyreart	Samlet Antal	1ste klasse	2den klasse konfiskeret
Heste	88 $\frac{1}{2}$	87	1 $\frac{1}{2}$ —	Heste	122 $\frac{1}{2}$	115 $\frac{1}{2}$	5 2
Kjør	4871 $\frac{1}{4}$	4859 $\frac{3}{4}$	6 5 $\frac{1}{2}$ —	Kjør	2253 $\frac{1}{4}$	2134 $\frac{1}{2}$	103 15 $\frac{3}{4}$
Svin	108	106 $\frac{1}{2}$	1 $\frac{1}{2}$ —	Svin	1839 $\frac{3}{4}$	1819	19 $\frac{3}{4}$ 1
Får	2062 $\frac{1}{2}$	2058 $\frac{1}{2}$	4 —	Får	10837	10777	43 17
Gjødkalve . .	446 $\frac{1}{2}$	446 $\frac{1}{2}$	— —	Gjødkalv .	82 $\frac{1}{2}$	80 $\frac{1}{2}$	2 —
Spedkalve . .	465	465	— —	Spedkalv .	6452 $\frac{1}{2}$	6309	94 $\frac{1}{2}$ 49
Killinger . .	128	128	— —	Killinger .	639	555	48 36

Med hensyn til de grunde som har været bestemmende for stempling med 2den klasse, skal jeg anføre, at for hestes vedkommende var 2 slagtet under kolikanfald og hos de øvrige var der enten benbrud, afmagring eller kjødet har været urenslig behandlet.

For hornkvægets vedkommende fandtes 2 $\frac{1}{2}$ krop med lokal tuberkulose, 3 dyr blev slagtet under begyndende kalvningsfeber (eklampsie), 1 under begyndende blodpis, 2 havde brystbetændelse som følge af nål eller stålstråd i

brystorganerne; hos 2 dyr var kjødet såde for udsvedning på grund af bremse-larver, der tildels havde boret sig ind i brysthulen og der fremkaldt udsvedninger langs rygraden. 1 ko viste betændelse i knæskalledeet, muligens af tuberkuløs karakter. Forøvrigt har forskjellige beskadigelser (såsom benbrud, kontusioner o. s. v.) før og under slagtningen, afmagring, urenslig behandling o. s. v. været bestemmende for stempling med 2den klasse og har tildels mindre dele af sådanne dyr måttet konfiskeres.

Hos svin har årsagen hos yngre dyr ofte rakit og for enkeltes vedkommende er slagtning foretaget under indtrufne krampeanfalde.

For fårs vedkommende fandtes hos 2 blæreorm i bughulen. 1 var temmelig gul i kjødet og antages at have lidt af leversygdom, men var forøvrigt i godt huld. Forøvrigt var afmagring, urenslig behandling og tildels gammel slagtet de hyppigste grunde for stempling med 2den klasse.

2 gjødkalve blev stemplet med 2den klasse på grund af afmagring og slaphed.

For spedkalves vedkommende var årsagen i de fleste tilfælde urenslig behandling under slagtning og transport.

Af de 2 konfiskerede hestekroppe var 1 gammel slagtet og ilde-lugtende, $\frac{1}{2}$ krop viste liggesår og knæledsbetændelse og $\frac{1}{2}$ viste betændelses-agtige udsvedninger i bog og bringe.

Af de konfiskerede kjør var $4\frac{1}{2}$ krop befængt med generaliseret tuberkulose, $1\frac{1}{2}$ med brysthindegbetændelse, 1 med ledbetændelse, 1 med nyrebetændelse, 1 med hjerteposebetændelse, 1 slagtet under blodpis, 1 slagtet under kalvningsfeber og $\frac{1}{2}$ med betændelsesagtige udsvedninger i bughulen efter bør-dreining.

Af svin var 1 konfiskeret, hvilket var gammelt slagtet og i oplosnings-tilstand.

Af får var 1 udmagret med betændelse i leddene og gulfarvet kjød. De øvrige var gammel slagtet, urenslig behandlet og stinkende.

Af spedkalve viste 8 sig at være ufuldbåret eller dødfødte, 3 viste sygdomstegn og resten var bedærvet. Flere kroppe viste sig at have ligget i flere døgn med indvoldene i sig, efter slagtningen.

De 36 killinger var alle bedærvet.

Med en antagen folkemængde af 30 000 og en gennemsnitsvegt af 180 kg. for hest, 140 kg. for kvæg, 90 kg. for svin, 15 kg. for får, 40 kg. for gjødkalv, 12 kg. for spedkalv og 2 kg. for killinger skulde fleskforbruget pr. individ være 5,8 kg. og kjødforbruget 41,5 kg., tilsammen 47,3 kg.

Tromsø.

Dyrlæge *Tellefsen* anfører, at der fra den på Tromsø værende kjødkontrol er der ikke meget at berette; kun sjeldent bliver der anledning til nogen kassation, ligesom tuberkulose endnu ikke er konstateret ved kontrollen.

Tønsberg.

Ved kjødkontrolstationen blev i årets løb undersøgt af

storfæ	1 910 ^{1/2}
heste	51
svin	1 123
gjødkalve	404
spedkalve	1 902
får	1 261
stegegrise	9

heraf stemplet med 2den klasse:

storfæ	72
heste	2
svin	26
gjødkalve	7
spedkalve	25
får	11
stegegris	1

og kasseret:

storfæ	24
svin	8
gjødkalv	1
spedkalv	5
stegegrise	3

til en samlet vekt af 1 666 kg.

Med en antagen folkemængde af 7 300 og på grundlag af den samme slagtevegt, som under Horten anført, skulde forbruget af flesk beløbe sig til 12,3 kg. og af kjød 44,9 kg., tilsammen 57,2 kg. pr. individ.

III.

Offentlige bestemmelser vedrørende veterinærvesenet og kjødkontrollen.

A. Offentlige foranstaltninger m. m. vedrørende veterinærvesenet i 1895.

Under 8de februar blev ved cirkulære dyrlægernes opmerksomhed henledet på § 14 i husdyrloven, hvorefter dyrlægen i de der opregnede sygdomstilfælde kun efter amtmandens specielle anmodning har at foretage reiser for det offentlige.

- 28de februar udsendtes cirkulære til magistraterne angående anvendelse af det ved indtægterne af kjødkontrollen fremkomne overskud.
- 4de juni udsendte departementet et cirkulære, sålydende:
«Indenværende års storting har bevilget kr. 10 000,00 til bestridelse af udgifter ved undersøgelse af tuberkulose blandt hudsdyrene.

Departementet skal i denne anledning anmode hr. amtmanden om på hensigtsmæssigste måde at lade bekjendtgøre dette, idet man samtidig skal meddele følgende.

Bevilgningen vil blive anvendt til at bekoste undersøgelse ved dyrlæge fortrinsvis af kvægbesætninger ved hjælp af tuberkulin.

Der vil kun blive ydet bidrag til undersøgelse af besætninger, der søges vedligeholdte hovedsagelig ved eget tillæg; gårdbrugere, der har anlagt sin drift på grundlag af hyppigt indkjøb af fremmede dyr og salg af disse efter kort tid, vil fortiden ikke kunne vente at komme i betragtning.

Dyrlægens reise og honoraret for undersøgelsen vil blive afholdt af det offentlige, ligesom tuberkulinet vil blive ydet gratis. Vedkommende eier vil kun have at yde den nødvendige assistance under dyrenes indsprøjtning og temperaturmåling.

Der vil desuden blive stillet som betingelse, at vedkommende dyreeier forpligter sig til at lade de af tuberkulose angrebne eller for sygdommen mistænkte dyr på betryggende måde adskille fra de sunde dyr samt ikke at sælge noget sygt eller mistænkt dyr uden til slagt og overhovedet at træffe sådanne foranstaltninger til sygdommens bekjæmpelse og udrydelse i besætningen, som af dyrlægen i henhold til den ham af veterinærstyrelsen givne instruks for tilfældet særskilt vil blive angivet.

A nsøgning indeholdende erklæring om, at eieren indgår på ovenførte betingelser samt oplysning om besætningens størrelse og race og bilagt med skriftlig udtalelse fra dyrlæge om, at forholdene er sådanne, at det antages, at sygdommen kan udryddes under iagtagelse af de givne forskrifter, indsendes gennem vedkommende amtmand til indredepartementet inden først kommende 1ste september. Ansøgeren bør tillige oplyse om, hvorvidt han har henvendt sig til nogen dyrlæge, som har erklæret sig villig til at foretage undersøgelsen.

Det bemerkes, at forsåvidt heromhandlede bevilgning måtte blive gjentaget i følgende budgettermin, vil de, der engang har ladet sin besætning undersøge og truffet de nødvendige foranstaltninger til sygdommens bekjæmpelse, kunne vente fortrinsvis at komme i betragtning ved gjentagen offentlig undersøgelse.

Eierne af større svinebesætninger, hvorfra der sælges avlsdyr, vil ligeledes kunne indsende andragende om bidrag til tuberkulinundersøgelse af deres dyr; forsåvidt andragendet måtte indvilges, vil betingelserne blive særskilt fastsatte i væsentlig overensstemmelse med de for undersøgelse af kvægbesætninger bestemte.

Resultatet af enhver undersøgelse bliver af den undersøgende dyrlæge snarest muligt at indsende direkte til direktøren for det civile veterinærvesen.

Til lettelse ved sagens ekspedition vedlægges endel aftryk af nærværende cirkulære.»

Under 5te februar udsendte veterinærdirektøren et cirkulære, sålydende:

«Da indeværende års storting har bevilget en sum af kr. 10 000,00 til bestridelse af udgifter ved undersøgelse af tuberkulose blandt husdyrene, skal jeg tillade mig at anmode hr. amtmanden om at indhente erklæring fra de i deres amt praktiserende dyrlæger om, hvorvidt disse er villige til at overtage det med denne undersøgelse forbundne arbeide på de af indredepartementet fastsatte betingelser.

Undersøgelsen skal foretages ved undersøgelse af tuberkulin i nøiagttig overensstemmelse med den med det tilsendte tuberkulin følgende brugsanvisning (cfr. «Beretning om veterinærvesenet i Norge for året 1892, tillæggets pag. 128 og cirkulære af 6te november 1893).»

Tuberkulinet tilstilles gratis. Dyrlægen må på egen bekostning være forsynet med de nødvendige termometre, instrumenter og desinfektionsmidler og personlig være nærværende, sålænge undersøgelsen vedvarer,

hvilket vil kræve en tid af 20—24 timer; i denne tid vil med tilstrækkelig assistance en besætning paa 50—60 dyr kunne undersøges.

Den nødvendige hjælp under dyrenes indsprøjtning og ved temperaturmålingen påligger det besætningens eier at tilveiebringe uden vederlag.

Dyrlægen vil have at underkaste de reagerende dyr en nærmere nætagtig undersøgelse særlig af juret og at give eieren underretning om tuberkulinprøvens udfald samt de nødvendige anvisninger angående sygdommens udryddelse i besætningen overensstemmende med følgende regler:

1. de af tuberkulose angrebne eller for sygdommen mistænkte dyr skal på betryggende måde adskilles fra de sunde dyr enten ved opførelse af en skillevæg i fjøset eller ved anbringelse af de sunde dyr i et særskilt fjøs,
2. der skal anvendes særskilte vandings- og foderkar samt øvrige fjøsredskaber, der kommer i berørelse med dyrene eller deres afsondringer, til hver afdeling af dyrene. Såvel det for de sunde dyr bestemte rum som de til dem anvendte fjøsredskaber og foderkar må iforveien være tilfredsstillende desinficerede,
3. den sunde afdeling må stelles af egen røgter eller budeie eller også må den syge afdeling stelles efter den sunde; idet hele må alt samkvem og færdsel fra den syge afdeling over i den sunde undgås. Når røgteren har stelt den syge del af besætningen må han vaske og børste sig samt bytte fodtei,
4. de syge dyr må holdes borte fra fælles beite såvel på sæteren som hjemme i bygden,
5. sådanne dyr, der efter dyrlægens nærmere undersøgelse findes lidende af jurtuberkulose eller af almindelig udbredt tuberkulose med lunge-tæring eller afmagring, må nedslagtes snarest muligt; der må ikke anvendes eller sælges melk af sådanne dyr uden i kogt tilstand,
6. intet sygt eller mistænkt dyr må sælges uden til slagt,
7. kjød af tuberkuløse hjemmeslagtede dyr må ikke sælges, uden at dyret i slagtet tilstand er undersøgt af dyrlæge og af ham erklæret tjenligt til menneskeføde, eller uden at det hele slagt føres til en kjødkontrolstation, før end det falbydes,
8. de af tuberkuløse dyr fødte kalve, der skal opdrættes, må skilles fra deres mødre og anbringes i et smitefrit rum, samt ikke fodres med melk fra syge eller mistænkte dyr, udenat den iforveien er kogt; dog kan kalven i de to første døgn gives rå modernmelk, når juret ikke er angrebet. Kalver, fødte af tuberkuløse forældre, må ikke indsættes blandt de sunde dyr, før end de er undersøgte ved tuberkulin,
9. så snart forholdene måtte tillade det, må de dyr, der ved undersøgelsen er fundne syge eller mistænkte, men hvis sundhedstilstand forøvrigt efter dyrlægens erklæring er så tilfredsstillende, at de indtil videre kan benyttes som avlsdyr eller melkedyr, slagtes,

10. ny-indkjøbte dyr må ikke indsættes blandt den friske del af besætningen, medmindre dyret ved en iforveien foretagen tuberkulinundersøgelse er fundet sundt.

Resultatet af undersøgelsen for hver besætning anføres på skema, der vil erhøldes udleverede fra amtskontoret, og indsændes snarest muligt direkte til direktøren for det civile veterinærsvæsen.

For sit arbeide i sagen vil dyrlægen efter indgiven regning af det offentlige erholde skyds- og kostgodtgjørelse på reise efter loven af 10de juni 1894 samt tillige et honorar, der vil blive fastsat af indre-departementet under hensyntagen til reisens længde og varighed og den undersøgte besætnings størrelse; regningen må derfor indeholde de i denne henseende nødvendige oplysninger.

Forat påse, at de givne forskrifter efterkommes, vil der desuden i tilfælde blive tilstået dyrlægen skyds- og kostgodtgjørelse samt en arbeidsgodtgjørelse af kr. 4,00 pr. døgn for én reise til vedkommende sted i passende tid efterat undersøgelsen er foretaget.

Forsåvidt flere gårdbrugere i samme grænd tilståes offentligt bidrag til tuberkulinundersøgelse af besætningen, vil det blive krævet, at dyrlægen foretager disse undersøgelser og den eventuelt senere nødvendige inspektion på samme reise, forsåvidt der derved ikke vil forårsages et uforholdsmæssigt langt travær fra dyrlægens hjem og forsommelse af anden påtrængende offentlig eller privat praksis.

Idet jeg til lettelse ved sagens ekspedition vedlægger endel aftryk af dette cirkulære samt tillige endel brugsanvisninger, skal jeg tillade mig at bede indsendt inden 1ste september førstkommande dyrlægernes erklæringer, forat departementet ved sagens afgjørelse kan have på det rene, hvilke og hvormange dyrlæger der haves disponible til foretagelse af heromhandlede undersøgelser.»

Under 18de juni udfærdigedes plakat af følgende indhold:

«I kraft af lov om foranstaltninger mod smitsomme husdyrsygdomme af 14de juli 1894, kapitel 4, bestemmes herved den forandring i plakat af 19de september 1894 angående udførel af husdyr, at plakatens § 5 herefter skal lyde således:

§ 5. For dyrs undersøgelse med merkning betaler afsenderen til dyrlægen for hver forretning :

for hver hest indtil et antal af 10	kr. 1,00
—»— over dette antal	» 0,50
» hvert stykke hornkvæg over $\frac{1}{2}$ år	» 0,50
» — — »— under $\frac{1}{2}$ år	» 0,25
» mindre dyr (svin, får, geder), for et antal af til og med 100 dyr	» 0,15 pr. stk.
» de næste 100 dyr	» 0,12 —
» det overskydende antal	» 0,09 —

Betalingen beregnes efter det samlede antal dyr, som samme eksportør rekviserer undersøgt på en gang.

For den i § 4 omhandlede undersøgelse af skibet betaler skibets fører dyrlægen eller vedkommende politifunktionær kr. 4,00. Ligesåmeget betales dem for at påse skibets desinfektion, forsåvidt denne ikke kan finde sted samme dag som undersøgelsen.

Denne plakat træder straks i kraft.

Hvorefte alle vedkommende sig underdanigst have at rette».

Hvilket herved meddeles, idet departementet skal henlede toldkamrenes opmerksomhed på, at bestemmelserne i plakat af 19de september 1894 med den her foretagne ændring påsees strengt overholdte.

Under 15de august udsendte veterinærdirektøren cirkulære, sålydende:

«Da det undertiden forekommer, at dyrlæger og sundhedskommisioner nedlægger forbud mod salg af melk fra besætninger, i hvilke der er indtruffet enkeltvise tilfælde af miltbrand, skal jeg henlede opmerksomheden på, at ifølge «forholdsregler til befølgelse med hensyn til miltbrand hos husdyrene» (circulære af 28de september 1891, cfr. beretning om veterinærsvæsenet i Norge for året 1891, pag. 45) skal melk kun forbydes benyttet fra sådanne dyr, der er angrebne eller mistænkt for at være angrebne af sygdommen. Når derfor miltbrand er forekommert i en besætning, skal dyrlæge undersøge samtlige dyr, og forsåvidt noget findes sygt, skal dette dyr isoleres og melken forbydes solgt fra dette dyr, medens der intet er i veien for at benytte melken fra de andre på fjøset værende dyr, når disse findes feberfri og sunde.

Da der forårsages vedkommende dyreier et større eller mindre økonomisk tab ved et almindeligt forbud mod melkesalg, og da et sådant forbud under iagttagelse af den ovennævnte sundhedsundersøgelse af dyrene er unødvendigt, bedes nærværende cirkulære tilstillet samtlige sundhedskommissioners ordførere og dyrlæger i hr. amtmandens distrikt, idet der til lettelse ved sagens ekspedition vedlægges endel aftryk.»

— 22de november udfærligedes plakat af følgende indhold :

«I kraft af lov angående foranstaltninger mod smitsomme husdrys sygdomme af 14de juli 1894 § 17 bestemmes herved den forandring i plakat af 6te juni 1894 angående foranstaltninger i anledning af indførsel af husdyr m. v. fra visse lande og havne, at plakatens litr. B. a herefter skal lyde således:

B. Drøvtyggere:

- Hornkvæg (storfæ), får og geder kan indføres fra Sverige på betingelse af:
 - at indførselen sker pr. jernbane, søværts eller ad korteste landevej direkte til Fredrikshald eller pr. jernbane eller søværts til Kristiania;
 - at der medfølger en af 2 på dyrenes hjemsted bosiddende, troværdige mænd udstedt attest om, at dyrene ikke i de nærmest

- forudgående 6 måneder er indførte fra udlandet, og med angivelse af, i hvilket distrikt dyrene hører hjemme;
- 3) at dyrene er merkede eller i attesten således beskrevne, at deres identitet kan tilfredstillende konstateres;
 - 4) at dyrene ved ankomsten føres til de indhegnede, for sådant øjemed reserverede kvægtorve, hvor de bliver at underkaste dyr-lægeundersøgelse;
 - 5) at de til Fredrikshald bestemte, ad landeveien indførte dyr ikke afhændes, førend de har erholdt sundhedspas fra kontroldyrlægen på Fredrikshald;
 - 6) at departementet for det indre bemynndiges til forøvrigt at fastsætte de nærmere bestemmelser angående den her omhandlede imports ordning.

Denne plakat træder straks i kraft.

Hvorefter alle vedkommende sig underdanigst have at rette.»
Hvilket herved meddeles.

Under 6 te december udsendte veterinærdirektøren cirkulære angående forpligtelse for dyrlægerne til at tage medicin eller materialerne dertil på et af rigets apotheker.

- 9 de decem ber udsendtes cirkulære, sålydende:

«Da departementet er blevet opmerksom på, at dyrlæger foretager gjentagne offentlige reiser i anledning af rødsyge hos svinet, skal man herved meddele, at det offentliges interesse med hensyn til denne sygdom antages tilstrækkelig varetaget, når dyrlægen ved sit første besøg giver de med hensyn til isolation og desinfektion nødvendige forskrifter. I overensstemmelse hermed finder departementet ikke at kunne bevirke udbetalt af statskassen skydsgodtgjørelse videre end for én reise i anledning af rødsyge, medmindre sygdommen optræder på en særlig ondartet måde eller i større svinebesætninger, eller hvor gjentagne reiser er foretagne efter øvrighedens specielle anmodning.

Bilag 1.

B. Gjeldende love og bestemmelser.

Lov

af 14de juli 1894 om foranstaltninger mod smitsomme husdyrsygdomme.

Kapitel 1.

O m o n d a r t e d e s m i t s o m m e s y g d o m m e .

§ 1. Følgende smitsomme sygdomme blandt husdyrene skal være undergivne det offentliges særlige forsorg, nemlig:

k v æ g p e s t ;
m i l t b r a n d o g d e r m e d l i g e a r t e d e s y g d o m m e ;
h u n d e g a l s k a b ;
s n i v e ;
s p e c i f i k m u n d - o g k l o v s y g e ;
o n d a r t e t l u n g e s y g e o g o n d a r t e t k a t a r r h a l f e b e r h o s h o r n -
k v æ g e t ;
k o p p e r o g s k a b h o s f å r e t ;
s v i n e p e s t o g r ø d s y g e h o s s v i n e t .

Skulde nogen anden sygdom blandt husdyr antage en smitsom eller ondartet karakter eller større udbredelse, eller skulde nogen af de her opregnede sygdomme optræde ondartet eller vinde udbredelse hos andre dyr end de nævnte, kan kongen udvide bestemmelserne i denne paragraf til også at omfatte disse sygdomme.

Ligeledes kan kongen, når dertil findes grund, bestemme, at en sygdom, der hidtil har været gjenstand for det offentliges indgraben efter denne paragraf, skal behandles som en mildere smitsom sygdom efter bestemmelserne i nedenstående kapitel 3.

§ 2. Er noget husdyr angrebet eller død af en af de i § 1 omhandlede sygdomme, eller er der sandsynlighed for, at så er tilfældet, skal enhver, der som eier eller på anden måde har i besiddelse sådant dyr, snarest muligt tilkalde en autoriseret dyrlæge eller derom gjøre anmeldelse, i byerne til politimesteren, på landet til lensmanden, fra hvem meddelelse uopholdelig skal ske til en autoriseret dyrlæge.

Dyret bliver, indtil dyrlæge kommer tilstede, såvidt omstændighederne tillader det, at holde afsondret eller indespærret.

Når kvægpest er udbrudt, skal enhver indenfor en af amtmanden nærmere bestemt afstand boende eier eller opsynsmand over drøvtyggende dyr uden ophold anmeldte ethvert tilfælde af indvortes sygdom, som måtte indtræffe i hans besætning blandt de nævnte arter af dyr.

§ 3. Den praktiserende dyrlæge, der modtager meddelelse om eller under sin praksis påtræffer et tilfælde af nogen af de i § 1 omhandlede sygdomme, skal snarest muligt på stedet undersøge tilfældets beskaffenhed og træffe de foranstaltninger, som er fornødne til forebyggelse af smitte, såsom afsondring og indespærring af syge og mistænkte dyr, nedgravning eller tilintetgørelse af døde dyr og smitteførende affald samtrensning og desinfektion. Privatpraktiserende dyrlæge er dog kun forpligtet til at foretage undersøgelse, når tvingende grunde skjønnes at være tilstede.

Dyrlæge skal, når han har undersøgt et tilfælde af nogen af de i § 1 omhandlede sygdomme, snarest muligt til øvrigheden indgive beretning om det ved undersøgelsen fundne sygdomstilfælde, med oplysning om, hvad der er foretaget eller anordnet for at modarbeide sygdommen og hindre dens udbredelse. Privatpraktiserende dyrlæge, der efter modtagen anmeldelse afslår at foretage undersøgelse, skal snarest muligt oversende anmeldelsen til øvrigheden.

§ 4. Dyrets eier eller besidder er forpligtet til at efterkomme ethvert ham i henhold til denne lovs bestemmelse givet pålæg; forsåvidt det ikke frivillig efterkommes, kan politiet lade det fornødne udføre for vedkommendes regning.

Politiet er forsvrigt forpligtet til at yde fornøden bistand ved de i henhold til denne lov påbudte foranstaltningers gjennemførelse.

§ 5. Amtmanden har, når han modtager underretning om noget tilfælde af de i § 1 nævnte sygdomme, at træffe de forfæininger, som efter omstændighederne må ansees påkrævede for at hindre sygdommens udbredelse; finder han det fornødent, kan han lade den besætning, i hvilken sygdomstilfældet er forekommet, samt de besætninger, hvortil smitte kan antages overført, sætte under offentligt tilsyn, indtil sygdommen eller smittefarene er ophørt.

- § 6. Sålænge en besætning er under offentligt tilsyn, kan amtmanden
- påbyde eftersyn af vedkommende besætning ved dyrlæge, så ofte som omstændighederne kræver det;
 - forbyde, at dyr og smitteførende gjenstande bortsøres fra stedet, samt at uvedkommende tilstedes adgang; ved kvægpest kan han forbyde alt unødvendigt samkvem mellem smittede og smittefrie dele af distriktet;
 - forbyde, at noget nyt dyr indføres i en besætning, i hvilken der er forekommet tilfælde af kvægpest, kvæggets ondartede lungesyge, mund- og klovsyge, snive eller svinepest; til fornøden kontrol hermed kan han lade optage fortægnelse over og mørke de til vedkommende besætning hørende dyr.

Amtmanden kan derhos

- under særlige omstændigheder forbyde benyttelse af beiter og andre steder, som kan formodes at være smittede;

- e) under særlige omstændigheder påbyde optagning og fornyelse af gulve, vægge og lignende i rum, hvor smittede dyr har stået, samt tilintetgjørelse af smittebefængte gjenstande, såsom hø, halm, redskaber og lignende;
- f) for by eller herred, hvor eller i hvis nærhed hundegalskab forekommer, ved offentlig bekjendtgjørelse påbyde, at enhver hund skal enten holdes forsvarlig bunden eller indespærret eller være forsynet med mundkurv af nærmere angivet beskaffenhed, eller under særlige omstændigheder blot kunne føres på offentlig vej eller gade i bånd af voksen person, selv om hunden er forsynet med mundkurv;
- g) når nogen farsot vinder større udbredelse, ved dyrlæge lade foretage almindelig undersøgelse af besætninger i den udstrækning, som måtte findes nødvendig;
- h) pålægge vedkommende by- eller herredskommune at rense og desinficere stalde og vandingssteder, som er til offentlig afbenyttelse.

§ 7. Vedkommende regjeringsdepartement har at

- a) foreskrive de nærmere forholdsregler, der udkræves til forebyggelse af smitte, såvel i sin almindelighed som ved de enkelte sygdomme, samt afgive bestemmelser for dyrlægernes forhold med hensyn til reiser, indberetninger m. v.;
- b) give forskrifter til forebyggelse af smitte blandt husdyr ved dyrskuer, markeder og lignende samt ved transport af dyr inden landet;
- c) give bestemmelse angående benyttelse af produkter af syge dyr.

Departementet kan derhos

- d) under særlige omstændigheder forbyde afholdelse af markeder eller større dyresamlinger i distrikter, hvor farsot blandt husdyr er herskende, eller hvortil smitsom sygdom kan frygtes indført;
- e) under særlige omstændigheder forbyde, at dyr føres fra en landsdel til en anden, eller gjøre adgangen dertil afhængig af sådanne forsigtighedsregler, som måtte ansees fornødne for at hindre overførelse af smitte;
- f) ved udbrud af hundegalskab påbyde, at for større eller mindre dele af landet alle hunde skal holdes forsvarlig lænkede, bære mundkurv eller føres i bånd;
- g) ved udbrud af kvægpest påbyde afspærring af det af sygdommen angrebne distrikt;
- h) ved udbrud af kvægpest, kvægets ondartede lungesyge, mund- og klovsyge og svinepest påbyde nedslagtning af hele besætninger, hvori sygdommen optræder.

§ 8. Vaccination af besætning mod nogen smitsom sygdom må ikke finde sted uden tilladelse af vedkommende regjeringsdepartement.

Når det kan antages, at en farsot derved hurtigere vil kunne stanses, kan departementet påbyde vaccination af de for smitte udsatte besætninger samt fastsætte en godtgjørelse til dyrlægen for hvert podet dyr.

§ 9. Enhver dyreeier er pligtig til at lade ham tilhørende døde dyr og smitteførende gjenstande tilintetgjøre eller nedgrave. Til brug i sådant øjemed

skal enhver kjøbstadskommune anskaffe en af vedkommende regjeringsdepartement godkjendt indretning eller nedgravningsplads. Også ladested med særligt kommunestyre såvelsom landkommuner med tæt bebyggelse kan af kongen pålægges den samme forpligtelse. Fornøden grund kan af kommunen efter tilladelse meddelt af kongen fordres afgivet mod erstatning, der i mangel af overenskomst bestemmes ved almindelig takstforretning.

I kommuner, hvor sådan indretning eller nedgravningsplads enten ikke haves eller i tilfældet ikke kan benyttes, skal døde dyr og smitteførende gjenstande efter dyrlægens anordning tilintetgjøres eller nedgraves på eierens egen grund eller — hvis dertil ikke er anledning — på anden grund, hvor det med mindst ulempe for dens eier eller bruger kan foregå. Er ved foranstaltningen nogen ulempe forårsaget grundens eier eller bruger, skal vedkommende kommune yde erstatning, hvis størrelse i mangel af overenskomst bestemmes ved skjøn afholdt efter de i lov om veivæsenet af 15de september 1851 § 24 fastsatte regler.

Kapitel 2.

O m n e d s l a g t n i n g o g e r s t a t n i n g .

§ 10. Ved mistanke om kvægpest, kvægets ondartede lungesyge eller svinepest kan amtmanden påbyde nedslagtning af indtil tre dyr for ved obduktion af disse at erholde vished om sygdommens natur.

De dyr, om hvilke det efter en dyrlæges erklæring må ansees for afgjort, at de er angrebne af en af de nævnte sygdomme, skal efter amtmandens foranstaltning dræbes, medmindre vedkommende regjeringsdepartement påbyder det modsatte.

Enhver hest, som efter dyrlæges erklæring er angreben af snive, skal dræbes.

Dyr, angrebet af hundegalskab, skal dræbes; hund eller kat, som er bidt af noget af hundegalskab lidende dyr, skal ligeledes dræbes.

§ 11. Eieren er, med de nedenfor nævnte begrænsninger, berettiget til at erholde erstatning for de dyr, som ved det offentliges foranstaltning dræbes på grund af kvægpest, kvægets ondartede lungesyge, snive, svinepest og mund- og klovsyge.

Dyr, der ved obduktion ikke viser spor af disse sygdomme, erstattes med det fulde beløb, hvortil de på nedenangivne måde er værdsatte.

Dyr, der ved obduktion findes angrebne af kvægpest, kvægets ondartede lungesyge eller mund- og klovsyge, erstattes med to trediedele, dyr, der ved obduktion findes angrebne af snive eller svinepest, med halvdelen af det beløb, hvortil de på den nedenfor nævnte måde er værdsatte.

Dyr, der er døde som følge af tvungen vaccination, erstattes med deres fulde værdi.

§ 12. Forsåvidt eieren ved indførsel fra udlandet af smittede dyr, ved overtrædelse af givne forholdsregler eller på anden måde selv har forskyldt skaden, erholder han ingen erstatning.

Ret til erstatning for dyr, nedslagtede efter offentlig foranstaltning, er derhos betinget af, at de har opholdt sig mindst 6 måneder inden landets grænser, medmindre det kan godtgjøres, at de på en eieren uforskyldt måde er smittede efter at være indførte her til landet.

Erstatningskrav må fremsættes forinden nedslagningen. Erstatningsbeløbet må i intet tilfælde overstige kr. 300,00 for halvdelen af et enkelt dyr, kr. 400,00 for to tredieparter og kr. 600,00 for det hele dyr.

§ 13. De dyr, der blir at dræbe efter foranstående bestemmelser, skal, forsåvidt erstatningskrav derom fremsættes, værdsættes af en politiembedsmand (på landet af lensmanden) i forening med to af ham dertil opnævnte mænd. Dydrene ansættes til den værdi, de antages at have som uangrebne af sygdommen, hvorfra trækkes værdien af det dræbte dyr, forsåvidt det helt eller delvis kan benyttes.

Det dræbte dyr skal, såvidt fornødiges, obduceres af en af det offentlige antagen dyrlæge, som gjennem amtmanden skal tilstille vedkommende regerings-departement en beskrivelse af -obduktionsforretningen. Eieren er berettiget til for egen regning at tilkalde en autoriseret dyrlæge for at være tilstede ved obduktionen og deltage i afgjørelsen af spørgsmålet, om dyret har været angrebet af den antagne sygdom.

Er der tvil eller meningsforskjellighed herom mellem dyrlægerne, afgjøres sagen af en af departementet opnævnt sagkyndig.

Kapitel 3.

Om mildere smitsomme sygdomme.

§ 14. Følgende sygdomme hos husdyrene henregnes til de mildere smitsomme, ligeoverfor hvilke efterstående regler kommer til anvendelse, nemlig:

Lungesyge, influenza, kvarke, strengel, mundsyge og beskelersyge hos hesten, skab og kopper hos andre dyr end fåret, smitsom klovsyge hos fåret,
ringorm hos alle husdyr,
hårsækmoder hos hunden,
febersygmome af smitsom karakter,
tuberkulose.

Med hensyn til disse sygdomme gjøres det eieren eller den, der på hans vegne fører tilsyn med dyrene, til pligt:

- at anmeldе for en autoriseret dyrlæge eller for politimesteren eller lensmanden, når nogen af disse sygdomme måtte vise sig i hans besætning;
- ikke at lade dyr, der antages angrebne af nævnte sygdomme, føre på markeder, til dyrskuer, på fremmede beiter eller i fremmede fjøs eller stalde;

dog skal det være tilladt at føre sådanne dyr til handelsmarkeder til egen afsondret afdeling for at sælges til slagt, medmindre departementet anderes bestemmer for de enkelte sygdomme.

Politimester eller lensmand, der har modtaget sådan meddeelse som i litr. a nævnt, har at indsende meddeelse til vedkommende dyrlæge. Finder dyrlægen, at sygdommens optræden er af foruroligende beskaffenhed, indsender han anmeldelsen til amtmanden.

Finder amtmanden det nødvendigt for at hindre sygdommens videre udbredelse, kan han lade forholdene på stedet undersøge af dyrlæge og efter dennes forslag give forskrifter angående afsondrings- og desinfektions-foranstaltninger.

§ 15. Vedkommende departement kan give almindelige bestemmelser angående de nærmere foranstaltninger for hver enkelt af de i § 14 nævnte sygdomme samt angående anvendelse og salg af kjød og melk fra syge dyr.

§ 16. Kongen kan bestemme, at andre sygdomme end de nævnte skal henføres under bestemmelserne i dette kapitel.

Kapitel 4.

Om indførsel og udførsel af dyr.

§ 17. Kongen kan forbyde indførsel af dyr og smitteførende gjenstande fra fremmede lande eller landsdele, fra hvilke smitsom husdyrsygdom kan frygtes indført.

Han kan anordne, at indførsel af dyr kun må finde sted over bestemte havne eller steder, påbyde, at indførte dyr skal undersøges af dyrlæge og henstå i kvarantæne på vedkommende importørs bekostning, pålægge ejeren af indførte dyr at udrede betaling for sundhedsundersøgelse efter en fastsat takst samt anordne, at dyr, der ved indførselen findes angrebne af smitsom sygdom, eller som har været utsat for smitte, nedslagtes uden erstatning.

Han kan overhovedet foreskrive de nødvendige forholdsregler for at hindre indførsel af smitsom husdyrsygdom.

§ 18. I særskilte tilfælde kan vedkommende departement tillade indførsel af enkelte dyr eller gjenstande fra lande, fra hvilke indførsel er forbudt.

§ 19. Kongen kan med hensyn til udførsel af husdyr give sådanne forskrifter og træffe sådanne foranstaltninger, som måtte findes nødvendige for at forebygge, at der her fra landet udføres husdyr, der er mistænkte eller kan mistænkes for at lide af eller overføre smitsom sygdom, og at de herfra til udlandet afsendte dyr under transporten udsættes for sådanne sygdomme. Han kan anordne, at udførsel af husdyr kun må finde sted fra visse bestemte steder i riget.

For undersøgelse af dyr bestemt til udførsel, såvel som for undersøgelse og desinfektion af vedkommende skib kan det pålægges henholdsvis afsenderen og skibets fører at udrede betaling efter takst.

For de skibe, der benyttes til sådan udførsel, kan kongen give nærmere

regler angående deres indredning og nødvendige forsyning med foder og drikkevand for dyrene, ligesom han overhovedet kan træffe anordninger for at sikre dyrenes forsvarlige behandling under reisen.

§ 20. Kongen kan anordne, at jernbanevogne og fartøier, som benyttes til transport af dyr, tilligemed de dertil hørende indretninger og redskaber skal renses og desinficeres efter hver sådan benyttelse. Omkostningerne hermed udredes af den, for hvis regning jernbanen eller fartøiet drives.

Kapitel 5.

Om eftersyn ved markeder o. l.

§ 21. Amtmanden kan foranstalte, at der ved markeder og andre større samlinger af husdyr inden amtet er dyrlæge tilstede for på det offentliges vegne at føre tilsyn med, at intet af de her fremstillede husdyr er angrebet af nogen smitsom sygdom.

Amtmanden kan påbyde, at handyr, der frembydes til almindelig bedækning, skal på eierens bekostning underkastes et sundhedseftersyn af autoriseret dyrlæge, som i tilfælde har at udstede attest for dyrets fuldkomne sundhed.

Kapitel 6.

Om omkostninger og deres udredelse m. v.

§ 22. Udgifter, som på grund af denne lovs forskrifter foranlediges ved smittede eller for smitte mistænkte dyrs røgt, afsondring og desinfektion, ved desinfektion af fjøs, stald, redskaber og deslige, ved døde dyrs nedgravning eller tilintetgørelse, udredes af vedkommende dyrs eier. De med de syge dyrs kurbehandling forbundne omkostninger udredes ligeledes af dyrets eier, medmindre vedkommende amts-, kjøbstads- eller ladestedskommune — den sidstnævnte, forsåvidt den har eget kommunestyre — måtte fatte særlige bestemmelser desangående for de enkelte smitsomme sygdomme.

I tilfælde af uformuenhed hos eieren afholdes disse udgifter af vedkommende amts-, kjøbstads- og ladestedskommune, denne sidste, forsåvidt den har eget kommunestyre.

Erstatning til eierne af dyr, nedslagtede efter bestemmelserne i kapitel 2, og de udgifter, der foranlediges ved de i § 13 omhandlede værdsættelsesforretninger samt ved nedslagtninger, udredes, forsåvidt angår dyr, der ikke findes angrebne af nogen sygdom, for hvilken nedslagtning kan finde sted, eller forsåvidt angår dyr, døde som følge af tvungen vaccination, af statskassen, men forsåvidt de findes angrebne af nogen sådan ovennævnt sygdom, med det halve af statskassen og med den anden halvdel af vedkommende amtskommunes, kjøbstads eller ladesteds kasse, den sidste kun, når ladestedet har særskilt kommunestyre.

På samme måde som i sidstnævnte tilfælde og efter sådan værdsættelse som i § 13 bestemt gives vedkommende eier erstatning, når det for at hindre smittes videre udbredelse måtte ansees nødvendigt at tilintetgjøre smittefarlige gjenstande, som foder, redskaber o. l.

Alle andre udgifter ved foranstaltninger efter denne lovs bestemmelser udredes af vedkommende amtskommunes, kjøbstads eller ladesteds kasse, forsåvidt ikke noget andet er eller måtte blive fastsat.

Dog falder omkostninger ved afspærringsforanstaltninger ligeoverfor fremmede lande statskassen tillast, ligesom kongen for hvert enkelt tilfældes vedkommende kan bestemme, at udgifterne ved de i § 7 omhandlede foranstaltninger skal udredes af statskassen.

Endelig udredes den for tvungen vaccination fastsatte godtgjørelse til dyrlægen samt skydsgodtgjørelse for reiser i det offentliges tjeneste efter denne lov af statskassen.

§ 23. For forretninger i det offentliges tjeneste efter denne lov tilkommer privatpraktiserende dyrlæge kr. 4,00 for hver forretning samt i tilfælde af reiser skyds- og kostgodtgjørelse; som én forretning regnes, hvad dyrlægen under én reise på en gang foretager på et enkelt sted. Dyrlæge, der er ansat i et amts tjeneste med fast løn af vedkommende amtskommune, tilkommer for forretninger i det offentliges tjeneste efter denne lov kr. 4,00 for hvert døgn, han dermed er sysselsat, samt i tilfælde af reiser skydsgodtgjørelse. For obduktion af en hest eller et stykke storfæ tilkommer dyrlægen derhos kr. 6,00, for obduktion af et dyr af mindre art kr. 3,00, dog således, at han for på én dag udførte obduktioner ikke kan oppebære over kr. 20,00. For kontorundersøgelse i det offentliges tjeneste tilkommer dyrlægen kr. 2,00, forsåvidt offentlig reise eller obduktion derved undgås.

Amtmanden kan, forsåvidt reise i samme anledning eller obduktion inden samme besætning uden nødvendighed er gjentaget uden ordre af øvrigheden, helt eller delvis negte udbetaling af forretningsgodtgjørelse, kostgodtgjørelse og obduktionshonorar, ligesom skydsgodtgjørelsen i samme tilfælde kan negtes.

Dyrlægen tilkommer ikke nogen forretningsgodtgjørelse for vaccination af besætninger efter påbud af departementet eller for undersøgelse af indførte eller udførte dyr udenfor den for hvert podet eller undersøgt dyr fastsatte takst. Dyrlægen tilkommer heller ikke skyds — og i tilfælde kostgodtgjørelse — for reise til undersøgelse af import- eller eksportdyr, medmindre reisen er foretaget efter særskilt rekvisition af det offentlige.

For offentlige indberetninger, obduktionsbeskrivelser, attestter, erklæringer og lignende tilkommer der dyrlægen ingen særskilt betaling.

§ 24. De i henhold til denne lovs bestemmelser opnævnte vurderingsmænd tilkommer for de af dem udførte forretninger hver en godtgjørelse af kr. 2,00 pr. dag.

*Kapitel 7.***Om autoriserede dyrlæger.**

§ 25. Husdyr, angrebne af ondartet smitsom sygdom, fåreskab undtaget, må ikke tages under behandling af andre end autoriserede dyrlæger.

§ 26. Enhver autoriseret praktiserende dyrlæge skal efter hvert års udløb inden en af departementet fastsat frist gjennem amtmanden afgive til det regjerdingsdepartement, hvorunder det civile veterinærvesen er henlagt, en efter nærmere bestemmelse affattet beretning om sin virksomhed som dyrlæge i det forløbne år. Udebliver indberetningen uddover den fastsatte tid, kan amtmanden forelægge vedkommende dyrlæge en mulkt for hver uge, som oversiddes.

Ligeså skal enhver autoriseret dyrlæge ved tilflytning til eller fraflytning fra et distrikt derom indsende meddelelse til departementet gjennem vedkommende amtmand.

*Kapitel 8.***Om straffebestemmelser.**

§ 27. Overtrædelse eller undladelse af at efterkomme de i denne lov eller de i kraft af samme givne og offentliggjorte bestemmelser eller andre på behørig måde givne påbud bliver, såfremt forseelsen ikke efter den almindelige lovgivning er belagt med strengere straf, at straffe med bøder eller fængsel.

Sagerne blir at behandle på den for politisager foreskrevne måde.

Dyr eller gjenstande, som forsøges indførte eller er indførte her til landet i strid med noget i henhold til § 17 udfærdiget forbud eller anden ifølge denne paragraf given bestemmelse, eller som forsøges udførte i strid med nogen i henhold til § 19 given forskrift, forbrydes til fordel for statskassen, forsåvidt de ikke bliver at tilintetgjøre.

Hund, som anträffesude med tilsidesættelse af noget i anledning af hundegalskab givet påbud, skal ved politiets foranstaltning optages og dræbes enten straks eller inden en af politiet given frist, inden hvilken den kan indløses af eieren mod erlæggelse af opbevaringsomkostningerne.

Ligeså kan ethvert dyr, som påträffesude med tilsidesættelse af nogen bestemmelse i denne lovs kapitel 1 eller noget ifølge deraf udfærdiget påbud, når det findes angrebet af nogen der nævnt smitsom sygdom, ved politiets foranstaltning dræbes uden erstatning til eieren.

§ 28. Privat praktiserende dyrlæger skal, når de under forretninger for det offentlige gjør sig skyldige i misligheder, som, begåede af dyrlæger med offentlig ansættelse, vilde være strafbare som forbrydelser i embede eller bestilling, straffes med bøder eller fængsel.

Kapitel 9.

Om lovens ikrafttræden m. v.

§ 29. Denne lov træder i kraft den 1ste januar 1895.

Fra samme tid ophæves lov af 20de maj 1882 angående foranstaltninger i anledning af ondartede smitsomme sygdomme blandt husdyrene, lov af 15de septbr. 1851 angående foranstaltninger mod skabsyge blandt får og geder og de i henhold til sidstnævnte lov udfærdigede bestemmelser samt lov af 14de juni 1890 angående forholdsregler mod udførsel af syge husdyr.

De i medhold af nævnte lov af 20de maj 1882, dens § 4, sidste punktum givne bestemmelser og de i medhold af samme lovs § 8 udfærdigede indførselsforbud samt de i medhold af nævnte lov af 14de juni 1890 udfærdigede bestemmelser bliver fremdeles indtil videre i kraft.

Bilag 2.

L o v

om kommunale slagtehus, kjødkontrol m. v. af 27de juni 1892,
jvfr. lov af 27de juli 1895 og lov af 6te aug. 1897.

§ 1. I kommuner, for hvilke der er indrettet slagtehus, hvis beliggenhed og plan er godkjendt af kongen, kan kommunestyret med kongens samtykke påbyde, at al slagtning af nærmere bestemte arter af husdyr, hvis kjød skal benyttes til menneskeføde, skal foregå i det kommunale slagtehus.

På samme måde kan fastsættes, at al handel med nærmere bestemte arter af levende husdyr inden en kommune skal foregå under kontrol på dertil bestemt tory eller plads.

§ 2. I enhver kjøbstads- eller ladestedskommune med over 4 000 indbyggere skal alt inden kommunen slagtet eller til samme indført kjød, der skal benyttes til menneskeføde, undersøges af communal kjødkontrollør, der såvidt muligt bør være examineret dyrlæge. Er sådan undersøgelse foretaget i den kommune, hvorfra kjødet udføres, kan kongen bestemme, at den bortfalder i de kommuner, hvortil indførsel finder sted.

Efter andragende fra kommunestyret kan det af kongen bestemmes, at kjød af dyr, der slagtes inden dele af kommunen, som ikke er bymæssig bebyggede, og hvor kontrollens gjennemførelse på grund af deres afstand fra kontrolstationen vil falde uforholdsmaessig besværlig, kan fritages for undersøgelse af communal kjødkontrol, når kjødet, ifølge erfaring, afgiven af den, for hvem det slagtes, alene skal benyttes af denne og hans husstand.

Efter beslutning af kommunebestyret og med kongens samtykke, kan sådan kontrol påbydes også for kjøb- og ladestedskommuner med ikke over 4 000 indbyggere.

Det samme gælder landkommuner, dog således, at i sådan kommune kun det kjød, der udbydes til salg inden kommunen, kan forlanges kontrolleret.

§ 3. Kjød, som af communal kontrollør findes tjenligt til menneskeføde, skal stempes. Findes det utjenligt dertil, skal det ufortøvet beslaglægges og ikke tilbageleveres vedkommende, forinden det er gjort uskadeligt for den menneskelige sundhed eller ubrugbart som næringsmiddel.

Hvis beslaglagt kjød, som ikke tilbagefordres, af vedkommende kommune blir udnyttet til teknisk brug istedetfor at tilintetgøres, har eieren krav på en forholdsmaessig godtgørelse.

Den kommunale kjødkontrollørs afgjørelse kan indankes for stedets sundhedskommission, hvis ordfører i tilfælde ufortøvet skal gives forneden underretning.

§ 4. Når slagtetvang indføres efter § 1, pligter vedkommende kommune at give erstatning for den værdiforringelse, som de for slagtebedrift inden kommunen lovlige opførte bygninger og indretninger måtte lide ved ikke længere at kunne benyttes efter sit øiemed, forsåvidt bedriften lovlige der har været drevet og ved slagtetvangens indførelse endnu drives.

Erstatningen fastsættes i tilfælde ved lovligt skjøn, optaget for kommunens regning. Overskjøn må forlanges inden 4 uger; omkostningerne derved udredes efter de almindelige regler.

Erstatningskrav må i tilfælde være fremsat inden tre måneder efter slagtetvangens indførelse.

§ 5. For benyttelse af slagtehus eller torv, bestemt til handel med levende husdyr, kan kommunestyret med kongens samtykke for mindst et år ad gangen fastsætte bestemte afgifter.

Disse må dog ikke være høiere end fornødent til renter af den kapital, som er anvendt til vedkommende anlæg samt til dækkelse af driftsomkostningerne.

Ønskes den i § 2 omhandlede undersøgelse udført i slagteri eller andetsteds udenfor kontrolstationen, skal dertil være adgang til sådanne tider og mod sådan godtgjørelse, som af kommunestyret med kongens approbation bestemmes.

I kommuner, hvor offentligt slagtehus ikke er oprettet, skal vedkommende kommunestyre ansætte særskilt kontroller på det sted, som slagterborgere eller kjødhandlere andrager om, på betingelse af, at disse refunderer kommunen de udgifter, som medgår til sådan kontrollørs aflønning. Lønnens størrelse bestemmes af kommunestyret med departementets approbation. I tvivlsomme tilfælde skal kjødet uden udgift for kommunen frembringes til den kommunale kontrolstation.

§ 6. Nærmere forskrifter til gjennemførelse af denne lov kan gives af kongen eller den, han dertil bemyndiger.

§ 7. Overtrædelser af de i denne lov eller med hjemmel deraf givne forskrifter påtales af politiet og straffes med bøder fra kr. 2,00 til kr. 1 000,00.

Bilag 3.

Kjødkontrolregler,

fastsatte ved plakat af 5te november 1895, plakat af 2den november 1896,
plakat af 3die og af 13de august 1897.

§ 1. I enhver kommune, hvor der er indført kjødkontrol i henhold til lov af 27de juni 1892, jfr. lov af 27de juli 1895, skal alt ferskt, råt slagtekjød af storfæ (herunder indbefattet kalve), får, geder, heste og svin, der agtes afhændet som menneskeføde inden vedkommende kommune, undersøges af komunal kjødkontrollør og i tilfælde stempler.

§ 2. Forsåvidt undersøgelse og stempling foretages i den dertil af vedkommende kommune indrettede kontrolstation, skal den udføres gratis; hvis undersøgelsen og stemplingen derimod foretages udenfor den kommunale kontrolstation, kan der herfor afkræves en af kommunestyret fastsat godtgjørelse.

§ 3. Dyr, slagtede i en kommune, hvor kontrol i henhold til ovennævnte love er indført, men bestemte til udførsel til udlandet eller til andre kommuner indenlands, skal være fritaget for undersøgelse og stempling i den kommune, hvorfra udførselen finder sted. Dog skal organer eller dele af sådanne dyr, der agtes forhandlede inden den kommune, hvori slagtningen er foregået, undersøges og stempler.

§ 4. Heste, der slagtes i en kommune, hvor kontrol finder sted, for at benyttes til menneskeføde, skal enten være undersøgte og merkede umiddelbart før slagtningen af en dyrlæge, som udfærdiger sundhedsattest, eller synede af to troværdige mænd, der afgiver skriftlig erklæring om, at dyret ikke lider af nogen sygdom. Indføres hesteslagt udenbysfra, skal der på samme vis medfølge sundhedsattest og merke fra dyrlæge eller to navngivne mænd; sundhedsattesten skal ved undersøgelsen af kjødet fremvises for kjødkontrolløren.

§ 5. Intet kjød skal undersøges og stempler, medmindre det, hvis det stammer fra hest, svin og hornkvæg (undtagen kalve) fremlægges i mindst en fjerededels krop (for- eller bagfjerding), og hvis det stammer fra kalv, får eller ged, fremlægges i mindst halve kroppe, delte efter længden. Med bagparter skal følge nyrrerne i organisk sammenhæng. Forsåvidt indførsel af løse tunger finder sted, skal disse vedheftes hver til sit slagt. På samme vis skal muligens medfølgende organer (net, lever, hjerteslag o. l.) tilhøre det slagt, hvormed de fremføres.

Dog kan kommunestyre med approbation af vedkommende regjerings-departement fastsætte regler, ifølge hvilke større dele af slagt eller flere organer

end her nævnt kan kræves fremlagte for kontrolløren. Ved undersøgelse udenfor kontrolstation af kjød af dyr, slagtede inden vedkommende kommune skal samtlige dyrets organer være tilstede, og særskilt for hvert dyr fremvises for kontrolløren.

§ 6. Ved undersøgelsen bestemmes, om kjødet er tjenligt til menneskeføde. I tvivlsomme tilfælde kan kjødet under forsvarlig opbevaring tilbageholdes ved kontrolstationen. Ved undersøgelse udenfor stationen kan i sådanne tilfælde afgjørelsen udskydes indtil 24 timer, mellemliggende helligdag heri ikke medregnet.

§ 7. Enhver, der fremstiller kjød til undersøgelse, skal paa kontrollørens forlangende meddele, hvad der er ham bekjendt om slagtet, såsom eierens navn, hvorfra dyret er kommet, om dyret før slagtingen har været sygt o. l.

§ 8. På slagt, der fremføres til kontrol, må ikke brystafdelingens stor-pulsåre være bortskåret, heller ikke itler og syge eller bedærvede partier. Heller ikke må brysthinden eller bughinden være bortskåret.

§ 9. Kjød af hornkvæg, indført fra Danmark, skal ved fremvisningen til kontrol være ledsaget af attest fra dansk dyrlæge om, at det ikke er bedærvet og ikke hidrører fra dyr, der er så afmagrede, at deres kjød ikke kan ansees egnet til menneskeføde.

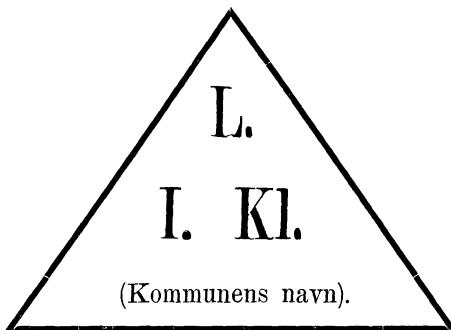
Der skal tillige indvendig på hver kvart eller halve krop være fastklæbet en rød seddel med påskrift «kjød af sundt dyr», underskrevet af vedkommende danske dyrlæge med navn, bopæl og dato.

§ 10. Slagtekjød, der findes tjenligt til menneskeføde, skal stempler med det dertil bestemte stempel; stempelmerkerne skal anbringes i så stort antal og på sådanne steder, at der ved den i handel og vandel vanlige opdeling af slagtet findes mindst et merke på hver del.

§ 11. På kjød af slagtedyr, slagtet inden en kommune, hvor kontrol, er indført, og undersøgt i vedkommende slagteri med dyrets samtlige organer således tilstede, at der ingen tvivl er om, at organerne tilhører det foreviste slagt, skal, når kjødet i enhver henseende findes sundt og ubetinget tjenligt til menneskeføde, anbringes stempelmerker i blå farve og oval form; sådanne stempler, hvis tverdiameter skal være 6 cm., og hvis hødediameter skal være 3.5 cm., skal indeholde foruden kommunens navn (helt eller forkortet) tillige tegnene I Kl. (ø: første klasse) B (ø: bykontrol), se hosstående tegning.

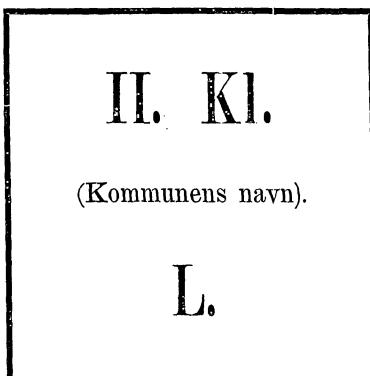
På kjød af slagtedyr, der enten er indført udenbysfra, eller slagtet inden byen, men fremført til kontrol uden tilstedevarelse af dyrrets samtlige organer, skal, når kjødet i enhver henseende antages sundt og ubetinget tjenligt til menneskeføde, anbringes stempelmerke i blå farve og trekantet form; sådanne triangulære stempeler, hvis grundlinie skal være 6 cm., og hvis sider skal være 5 cm., skal, foruden vedkommende kommunes navn tillige indeholde tegnene **I Kl.** (ø: første klasse) **L** (ø: landskontrol), se hosstående tegning.

§ 12. På kjød, der ved undersøgelse findes at lide af mangler i sanitær henseende (såsom abnormt lugtende eller slet behandlet kjød, kjød af afmagrede dyr, kjød af dyr, der kan sees at have lidt af sygdom), men hvor den tilstedevarende mangel ved omhyggelig tilberedning ikke antages at kunne betinge fare for den menneskelige sundhed, skal der, hvis kjødet hidrører fra dyr, undersøgte i vedkommende slagteri med dyrrets samtlige organer således tilstede, at der ingen tvivl er om, at organerne tilhøre det foreviste slægt, anbringes stempelmerker i sort farve og rund form, hvis diameter skal være 6 cm. Stempelmerket skal afstempe foruden vedkommende kommunes navn tillige tegnene **II kl.** (ø: 2den Klasse) **B** (ø: bykontrol), se hosstående tegning.

Hvis kjødet derimod fremstilles til kontrol, uden at samtlige organer er tilstede, eller hvis det er indført udenbysfra, skal der, under samme betingelse som ovenfor i denne paragraf nævnt, anbringes merker i sort farve og kvadratisk form; kvadratets sider skal være 5 cm., og merket skal afstempe, foruden vedkommende kommunenes navn, tillige II Kl. (ø: 2den klasse) L (ø: landskontrol), se hosstående tegning.

§ 13. Ved beslutning af kommunestyret, approberet af vedkommende regjeringsdepartement, kan det bestemmes, at kjød, stemplet med 2den klasses stempel, skal forhandles i egne lokaler, der betegnes som udsalgssteder for 2den klasses kjød.

§ 14. Kjød, der findes at være utjenligt til menneskeføde, skal af kontrolløren ufortøvet beslaglægges. Kjød, der fremstilles til kontrol uden at tilfredsstille de i §§ 4, 5, 8 og 9 nævnte fordringer, skal, forsåvidt det ikke som utjenligt til menneskeføde beslaglægges, afdves fra kontrollen; på samme vis skal der forholdes, hvis oplysninger, der kræves afgivne i henhold til § 7, negtes.

§ 15. Beslaglagt kjød kan med nedenanførte begrænsning tilbageleveres vedkommende eier, efterat det iforveien af kontrolløren er gjort ubrugeligt til menneskeføde ved indsnit og ophugning samt overheldning af petroleum eller anden lignende væske.

Forsåvidt beslaglagt kjød ved gjennemkogning kan gjøres tjenligt til menneskeføde, kan det ligeledes tilbageleveres eieren, efterat gjennemkogning på eierens bekostning og under kontrollørens opsyn har fundet sted.

Dog skal, hvis der i nogen kommune findes indretning, tjenlig til teknisk udnyttelse af beslaglagt kjød, sådant kunne beholdes af kontrollen, såfremt kjødet ikke af eieren tilbagefordres, mod udbetaling til ham af en godtgjørelse efter en almindelig takst, fastsat af kommunestyret.

Kjød, som under transport eller behandling kan medføre fare for den menneskelige sundhed eller give anledning til udbredelse af ondartet smitsom husdyrsygdom, må ikke tilbageleveres, men skal af kontrollen forsvarligt opbevares, indtil det kan destrueres ved dampkogning, opbrænding eller nedgravning.

§ 16. Den kommunale kontrolstation skal holdes åben for undersøgelse og stempling af kjød alle hverdage i så lang tid, som vedkommende kommunestyre bestemmer.

§ 17. Ved enhver kontrolstation skal der føres en protokol over alt kjød, der fremføres til kontrol ved kontrolstationen, samt en anden protokol over alt kjød, der undersøges udenfor kontrolstationen.

I vedkommende protokol anføres rekvirentens navn, kjødets oprindelse (om det kommer fra indlandet eller udlandet og i tilfælde fra hvilket distrikt), undersøgelsens datum, kjødets art og størrelse samt undersøgelsens resultat. Der skal tillige ved stationen føres regnskab over de for undersøgelse udenfor stationen indbetalte afgifter.

Stemples noget kjød med 2den klasse, skal grunden hertil korteligt anføres i den dertil i protokollen bestemte rubrik. På samme måde forholdes, hvis dele af fremstillet kjød bortskjæres og beslaglægges, selv om kjødet forøvrigt erholder 1ste klasses stempel.

Forøvrigt skal der for beslaglagt kjød anføres kjødets vekt, dagen, når dyret er slagtet, de iagttagne sanitære mangler, beslaglæggelsens grund samt hvorledes der efter beslaglæggelsen er fremgået med kjødet.

§ 18. Den af kontrolløren angående kjødets stempling eller beslaglægelse trufne afgjørelse kan af rekvirenten påankes til sundhedskommisionens afgjørelse. Rekvirenten skal da på stedet protestere mod undersøgelsens resultat. Det pågældende kjød skal forsvarligt opbevares. Rekvirenten har ved skriftlig henvendelse til sundhedskommisionen at kræve dennes afgjørelse, hvilken bliver at afgive snarest muligt. Kontrolløren skal underrettes om tiden for sagens afgjørelse og har adgang til da at være tilstede og begrunde sin kontrolbestemmelse.

§ 19. I bykommuner, hvor kjødkontrol overensstemmende med ovennævnte love er indført, må kjød, der omfattes af disse bestemmelser, ikke falbydes eller sælges eller, forsåvidt ikke den i lov af 27de juli 1895 I, § 2, 2den passus, bestemte fritagelse for undersøgelse er givet, overhovedet benyttes til menneskeføde, medmindre det af vedkommende bys kommunale kjødkontrollør er undersøgt og stemplet.

I landkommuner, hvor kjødkontrol i henhold til nævnte love måtte indføres, må kjød, der omfattes af disse bestemmelser, ikke falbydes eller sælges, medmindre det af vedkommende kommunens kontrollør er undersøgt og stemplet.

Kjødvarers frembringelse på torv i torvtiden eller deres henlæggelse i udsalg for kjødvarer bliver at anse som falbydelse.

§ 20. Overtrædelse af de i disse bestemmelser givne forskrifter bliver at påtale af politiet og at straffe med bøder fra 2—1 000 kroner (kfr. lov af 27de juni 1892 § 7).

Bilag 4.

Nugjældende (1ste august 1897) regler for indførsel af husdyr til Norge.

A. Heste kan indføres:

- 1) fra Sverige på betingelse af, at der medbringes et for hvert enkelt dyr af politimyndighed bekræftet sundhedspas, hvoraf det fremgår, at dyret har opholdt sig i de sidstforløbne 6 måneder i Sverige, samt at det er sundt og ikke antages at overføre smitsom sygdom.

Skyds- og trafikheste, der passerer grænsen for atter at vende tilbage til Sverige, rammes ikke af ovenstående forskrift.

- 2) fra alle andre lande på betingelse af:

- a. at der medfølger et for hvert enkelt dyr af vedkommende lands politimyndighed eller af norsk konsul bekræftet sundhedspas, hvoraf det fremgår, at dyret er sundt og ikke antages at overføre smitsom sygdom, samt
- b. at ethvert dyr ved ankomsten til norsk toldstation undersøges af autoriseret norsk dyrlæge og af ham erklæres sundt.

B. Drøvtyggere:

- a) Hornkvæg (storfæ), får og geder kan indføres fra Sverige på betingelse af:

- 1) at indførselen sker pr. jernbane, søværts eller ad korteste landevei direkte til Fredrikshald eller pr. jernbane eller søværts til Kristiania;
- 2) at der medfølger en af to på dyrenes hjemsted bosiddende, troværdige mænd udstedt attest om, at dyrene ikke i de nærmest forudgående 6 måneder er indførte fra udlandet, og med angivelse af, i hvilket distrikt dyrene hører hjemme;
- 3) at dyrene er merkede eller i attesten således beskrevne, at deres identitet kan tilfredstillende konstateres;
- 4) at dyrene ved ankomsten føres til de indhegnede, for sådant øiemed reserverede kvægtorve, hvor de bliver at underkaste dyrlægeundersøgelse;¹⁾
- 5) at de til Fredrikshald bestemte, ad landeveien indførte dyr ikke afhændes, før de har erholdt sundhedspas fra kontroldyrlægen på Fredrikshald;
- 6) at departementet for det indre bemyndiges til forsvrigt at fastsætte de nærmere bestemmelser angående den heromhandlede imports ordning.

¹⁾ Se herom nærmere bilag 5.

- b) Forøvrigt forbydes indførsel af drøvtyggere (ø: storfæ, får, geder og andre drøvtyggende dyr) fra alle lande, med undtagelse af de russiske havne ved Nordishavet og Det hvide hav, hvorfra det er tilladt at indføre disse dyr til Finmarken. Rensdyrtrafikken til Norge rammes ikke af dette forbud.
 - c) Hornkvæg (storfæ) får og geder forbydes indført fra Finmarken til rigets øvrige distrikter.
- C. Svin forbydes indført fra alle lande med undtagelse af de under litr. B, b nævnte russiske havne, hvorfra det er tilladt at indføre disse dyr til Finmarken.
- Fra Finmarken forbydes svin indført til rigets øvrige distrikter.
- D. Hunde forbydes indført fra alle lande med undtagelse af Sverige og Danmark, fra hvilke lande indførsel kan ske på betingelse af, at der medfølger et af vedkommende lands politimyndighed udfærdiget bevis, hvoraf fremgår, at vedkommende dyr har op holdt sig mindst i 6 måneder inden vedkommende land, og at det i henhold til en af autoriseret dyrlæge udstedt erklæring ikke antages at overføre smitsom sygdom. Hunde, der tilhører eierne af svenske renhjorder og i følge med disse passerer Finland på gjen nemgang fra Sverige, rammes ikke af dette forbud.
- E. Rå dele af drøvtyggere og af svin, såsom uberedede skind og huder (tørrede og saltede huder og skind derunder ikke indbefattede), utilvirkede, utilberedede og urensede hår og børster samt muler og klover skal være forbudt at indføre fra alle lande. Indførsel af usaltet eller utilberedet kjød og flesk samt usmeltet tølg skal være forbudt fra Østerrige, Italien, Grækenland, Tyrkiet, fra Rusland med undtagelse af indførsel til Finmarken fra de ved Nordishavet og det hvide hav beliggende havne, samt fra alle lande udenfor Europa.
- F. Indførsel af græs, hø og halm til fourage forbydes fra alle lande undtagen fra Sverige samt til Finmarken fra de russiske havne ved Nordishavet og det hvide hav.
- G. Brugte fjøsredskaber forbydes indført fra alle lande, medmindre det godtgøres, at de er sikkert desinficerede.

Bilag 5.

Nugjældende regler for udførsel af heste, hornkvæg, svin, får og geder fra Norge.

A. § 1. Heste, hornkvæg, svin, får og geder, som med skib agtes udførte til udlandet, skal umiddelbart forinden indskibningen i vedkommende eksportfartøj på afsenderens bekostning undersøges af den dertil af vedkommende amtmand antagne norske dyrlæge og må kun indskibes, såfremt det ved undersøgelsen befinder sig, at de ikke frembyder tegn til at lide af nogen smitsom sygdom, og der heller ikke er nogen grund til at formode, at de ved berørelse med smittede dyr eller på anden måde nylig kunde være smittede af sådan sygdom. Herom skal af dyrlægen afgives attest til afsenderen.

§ 2. Umiddelbart efterat dyrene er undersøgte og godkjendte, slippes de enten ombord eller ind i en særskilt indhegning, såat berøring med de ikke undersøgte dyr undgås. Samtidig forsynes hvert dyr med et merke, der betegner, at det er undersøgt og kan udføres. Dyrenes antal og kjøn samt merkets art anføres i den sundhedsattest, som af dyrlægen udstedes.

§ 3. Forsåvidt undersøgelse foretages umiddelbart før indskibning i lokalskib, der skal gå til eksportstedet, er ny undersøgelse ved ankomsten hertil unødvendig, såfremt enten dyrene i lokalskibet er holdt afsondrede fra andre ikke undersøgte dyr, eller samtlige ombordværende dyr er undersøgte og fundne fri for sygdom, og dyrene fra skibet overføres enten direkte til eksportskibet eller til den i § 2 nævnte indhegning.

§ 4. Ethvert skib, som agtes anvendt til udførsel som under § 1 nævnt, skal for hver reise på det første sted, hvor det her i landet indtager dyr, undersøges af den dertil af vedkommende amtmand antagne norske dyrlæge eller, forsåvidt ingen sådan der findes, af stedets politi. Finder den, der har anstillet undersøgelsen, grund til at anse skibet for smitefarligt, må dyr ikke indtages, forinden det er behørig desinficeret. Forsåvidt drøvtyggere eller svin agtes udført, skal desinfektion af skibet i ethvert tilfælde finde sted, før end dyrene indskibes. For hver gang skibet er blevet undersøgt og godkjent, skal attest herom afgives til skibets fører.

Undersøgelsen og desinfektionen sker på skibets bekostning.

§ 5. For dyrs undersøgelse med merkning betaler afsenderen til dyrlægen for hver forretning:

for hver hest indtil et antal af 10 . . .	kr. 1,00
—»— over dette antal . . .	» 0,50
» hvert stykke hornkvæg over $\frac{1}{2}$ år .	» 0,50
» — —»— under $\frac{1}{2}$ år .	» 0,25
» mindre dyr (svin, får, geder) for et antal af til og med 100 dyr.	» 0,15 pr. stk.
» de næste 100 dyr	» 0,12 —
» det overskydende antal	» 0,09 —

Betalingen beregnes efter det samlede antal dyr, som samme eksportør rekvirerer undersøgt på en gang.

For den i § 4 omhandlede undersøgelse af skibet betaler skibets fører dyrlægen eller vedkommende politifunktionær kr. 4,00. Ligeså meget betales dem for at påse skibets desinfektion, forsåvidt denne ikke kan finde sted samme dag som undersøgelsen.

§ 6.. Departementet for det indre bemyndiges til i tilfælde at give nærmere bestemmelser angående de her nævnte foranstaltningers gjennemførelse.

Bilag 6.

Bestemmelse om tuberkulinundersøgelse af hornkvæg, indført fra Sverige.

Under 27de februar d. a. er der udfærdiget en kgl. plakat af følgende indhold:

«I kraft af lov om foranstaltninger mod smitsomme husdyrsygdomme af 14de juli 1894 § 17 bestemmes herved følgende yderligere foranstaltninger i anledning af indførelse af hornkvæg fra Sverige:

- 1) hornkvæg (storfæ), der indføres fra Sverige, og som agtes benyttet til livdyr, skal, førend det slippes ud i fri handel, undersøges ved tuberkulin af vedkommende kommunale kontroldyrlæge;
- 2) hornkvæg, der indføres for at anvendes til slagt, skal på venstre lår i huden merkes med et indbrændt S (ø: slagt);
- 3) hornkvæg, der ved den efter indførselen foretagne tuberkulinundersøgelse findes lidende af eller mistænkt for tuberkulose, skal på høire lår i huden merkes med et indbrændt T (ø: tuberkuløs) og må, forsåvidt det ikke af importøren føres tilbage til Sverige, kun afhændes til umiddelbar nedslagtning;
- 4) hornkvæg, der ved undersøgelsen findes fri for tuberkulose, skal merkes i øret med et metalmerke, hvorpå er indstemplet ordet «Sund» og årstallet for den stedfundne undersøgelse;¹⁾
- 5) den her påbudne tuberkulinundersøgelse skal foretages i et dertil af vedkommende kommune indrettet fjøs så snart ske kan, efterat dyret er kommen til ro på fjøset, og der må til undersøgelsen ikke medgå længere tid end 48 timer, regnet fra ankomsten, helligdag ikke iberegnet.

Den almindelige sundhedsundersøgelse og den for slagtedyrene foreskrevne brændemerkning skal foretages snarest muligt efter dyrets ankomst til kommunens kvægtov.

- 6) Som erstatning for de med heromhandlede undersøgelse, merkning, opstaldning og fodring af dyrene samt anskaffelse af tuberkulin, instrumenter, fjøsets rensning og desinfektion m. v. forbundne omkostninger skal vedkommende kommune være berettiget til at afkræve importøren en af kommunestyret fastsat og af departementet for det indre godkjent afgift for hvert dyr.²⁾
- 7) Departementet for det indre bemyndiges til forøvrigt at fastsætte nærmere bestemmelser angående den heromhandlede undersøgelses ordning samt foretage de forandringer, som måtte findes hensigtsmæssige med hensyn til den her fastsatte merkning af dyrene.

Denne plakat træder i kraft den 15de juli 1897.

¹⁾ Merkerne bærer tillige by- og dato-stempel. ²⁾ Denne afgift er fortiden kr. 4.⁰⁰ for tuberkulinundersøgelse og kr. 1.⁰⁰ for anden sundhedsundersøgelse pr. dyr.

Bilag. 7.

Bestemmelse, at alt indenlandsk, tuberkulinundersøgt kvæg, der er fundet lidende af eller mistænkt for tuberkulose, skal brændemerkes.

Under 28de mai 1897 udsendte veterinærdirektøren følgende cirkulære:

Efter derom af indredepartementet truffen bestemmelse skal alt kvæg, der ved de på offentlig bekostning foretagne undersøgelser findes lidende af tuberkulose eller mistænkes derfor, merkes på høire lår i huden med et indbrændt T (tuberkuløs).

Departementet har bestemt, at dette påbud skal gjælde fra 15de juli 1897.

I henhold hertil tør jeg bede de i hr. amtmandens embedsdistrikt praktiserende dyrlæger, der har påtaget sig nævnte undersøgelser, gjort bekjendt med ovenstående og anmodet om inden anførte frist at anskaffe på egen bekostning brændjern til indbrænding af bogstavet T.

Bilag 8.

Ansøgning

om tuberkulinundersøgelse på offentlig bekostning.

(Smlgn. bestemmelserne i husdyrloven af 14de juli 1894, kap. 3 og kap. 8).

Undertegnede ansøger herved om at erholde min kvægbesætning, bestående af okser voksent kvæg og ungdyr og kalve, tilsammen: dyr

undersøgt med tuberkulin på offentlig bekostning.

Undersøgelsen agtes udført ved dyrlæge , som dertil har erklæret sig villig på de af det offentlige fastsatte vilkår.

Efter foretagen undersøgelse forpligter jeg mig til:

1. snarest mulig at skille de tuberkuløse samt de for tuberkulose mistænkte dyr fra den sunde del af besætningen, enten ved at hensætte disse i et andet smittefrit rum, eller ved at lade opføre en tæt skillevæg mellem begge afdelinger efter behørig desinfektion af den afdeling af fjøset, der er bestemt for de sunde dyr, eller efter omstændighederne på anden for smitte betryggende måde at holde den syge og sunde afdeling skilt fra hinanden.
2. såvidt mulig at hindre, at smitte overføres fra den syge til den sunde del af besætningen ved at anvende særskilte vandings- og fodringskar og idethelletaget særskilt stel for begge afdelinger, samt ikke at lade de angrebne og mistænkte dyr komme på fælles beite med de sunde dyr,
3. at lade det af tuberkulose smittede fjøs behørig desinficere,
alt i tilfælde efter nærmere anordning af veterinæradministrationen;
4. snarest mulig at lade slagte sådanne dyr, der efter dyrlægens nærmere undersøgelse findes lidende af jurtuberkulose eller almindelig udbredt tuberkulose med lungetæring eller afmagring og ikke at sælge eller til min husstand benytte melk fra sådanne dyr uden i kogt tilstand,
5. ikke at sælge noget angrebet eller mistænkt dyr uden til slagt, samt ikke at sælge noget hjemmeslagtet tuberkuløst dyr, uden at (forsåvidt dertil er anledning) dyret af dyrlæge eller ved forevisning på kjødkontrolstation er fundet tjenligt til menneskeføde,
6. at lade de til opdræt bestemte nyfødte kalve straks hensætte i et smittefrit rum og underkaste en tuberkulinprøve, før de indsættes blandt de sunde dyr, og ikke fodre dem med melk fra tuberkuløse dyr uden i kogt tilstand (dog kan de nyfødte kalve i de første to døgn gives rå modernmelk, når juret er sundt og moderen idethale taget kun i ringe grad er angreben af tuberkulose),

7. ikke at indsætte nyindkjøbte dyr i den sunde del af besætningen, med mindre de ved forudgående tuberkulinprøve er fundet fri for tuberkulose,
8. at lade de angrebne og mistænkte dyr forsyne med et blivende merke, forsåvidt sådant af veterinæradministrationen bestemmes.

Besætningen er undersøgt med tuberkulin i året

(Gårdens navn)

(Herred)

(Amt)

(Datum)

(Tydelig underskrift):.....

Andragendet bekræftes og anbefales:

(Den undersøgende dyrlæges underskrift):

A n m. Andragendet må kun omfatte hele besætningen, ikke enkelte eller nyindkjøbte dyr. Forsåvidt besætningen er undersøgt før med tuberkulin, må dette anføres.

Til
indredepartementet.

A n m. Denne ansøgning indsendes gjennem vedkommende amtmann til indredepartementet.

Bilag 9.

Blanket til udfyldning ved foretagelse af tuberkulinprøver.

At indsende til
direktøren for det civile veterinærsvæsen.

Tuberkulinprøve

18

hos hr..... (gård)..... herred..... amt.

Anmerkning (angående sektionsfund hos de slagtede dyr og andre ting af interesse):

den 18

(Dyrlægens navn).....

Bilag 10.

Anvisning til tuberkulinundersøgelse af besætninger.

Tuberkulinet forsendes i flasker i ufortyndet og steril tilstand. Det må opbevares på et mørkt, kjølligt og tørt sted, og holder sig da virksomt i meget lang tid.

Til undersøgelse anvendes til et voksent dyr (hest, kvæg eller svin) 40—50 centigram (10—12 dråber eller $\frac{4}{10}$ — $\frac{5}{10}$ kubikcentimeter), til ungdyr 30—40 centigram (8—10 dråber eller $\frac{3}{10}$ — $\frac{4}{10}$ kubikcentimeter) til kalve og nyfødte dyr 10—20 centigram (3—6 dråber eller $\frac{1}{10}$ — $\frac{2}{10}$ kubikcentimeter) efter dyrets størrelse og alder.

Den for hvert dyr bestemte dosis tilblændes i det øieblik, den skal benyttes, med rent og i forveien kogt vand i et rent, kogt vinglas.

Bekvemmere er det dog, hvis man har en afdeilt større injektionssprøjte, at blande den til vedkommende besætning bestemte mængde tuberkulin med det nødvendige kvantum vand på engang på en større flaske i et forhold af 1 til 10 (10 %) således, at der i en fortyndning af 5 kubikcentimeter kommer 50 centigram tuberkulin. Af denne fortyndning vil altså, når sprejen rummer 10 ccm., 5 ccm. være passende dosis for et stort voksent dyr, 4 ccm. for et mindre voksent dyr, 3 ccm. for et ungdyr og 1—2 ccm. for smådyrene. Fortyndingen holder sig dog ikke længe uden at dekomponeres, hvorfor den enten må tillaves på brugsstedet eller også i hjemmet 1—2 dage iforveien og isåfald tilsættes $\frac{1}{2}$ % karbolsyre.

Førend indsprøjtning foretages, må samtlige dyrs temperatur være målt; målingen foretages ved et maksimalthermometer, der holdes godt inde i endetarmen i mindst 2 minutter, hvorefter thermometret trækkes langsomt ud, temperaturen aflæses næagtigt og noteres. Man må være forsynet med 1 thermometer for hvert 20 dyr, foruden nødvendig reserve. Til måling af 20 dyr iberegnet aflæsning, nedskrivning af temperaturen, rengjøring af thermometret (det aftørres bedst med en klud dyppet i lysol-, kreolin- eller sublimatopløsning) samt dettes indoljning, medgår for en øvet mand ca. $1\frac{1}{2}$ time.

Glem ikke at slå kviksølvøilen ned mellem hver gang thermometret benyttes!

Efterat samtlige dyrs temperatur er målt, foretages indsprøjtningen af tuberkulinet. Den bør helst ske på halsen, efterat huden iforveien er afbarberet samt renvasket med et desinfektionsmiddel (2 % lysol-, karbol- eller kreolinopløsning, 1 % sublimatopløsning). Injektionssprøjten, hvis stempel må være af et materiale, der tåler kogning, må iforveien være kogt. Man bør have mindst 2 sprøjter og 4 sprøjtespidser. Spidsen stikkes igjennem huden, hvorefter sprøjten sættes til spidsen og den nødvendige dose indsprøjtes. Spidsen

rengjøres for hver gang ved at dyppes i ren koghed olie eller i et desinfektionsmiddel. Indsprøjtingen bør foretages enten mellem 6—10 om aftenen eller 4—8 om morgenens. Dydrene må under undersøgelsen være i ro på fjøset. 6—7 timer efter indsprøjtingen påbegyndes temperaturmålingen igjen og der fortsættes med denne hver anden time. Dyr, der ved måling indtil den 13de time findes at have givet sikkert tegn på at være tuberkuløse, behøver ikke at måles mere, medens dyr, der ikke har reageret eller hvis reaktion er tvilsom, må måles indtil den 17de til 23de time efter indsprøjtingen.

Dyr lægen må enten selv foretage målingen eller lade denne foretage af mænd, som af ham er givet den til temperaturmålingen nødvendige anvisning og hvis målinger han isåfald personlig må kontrollere. Det må påses, at dydrene ikke vandes umiddelbart foran en måling. Brunstige dyr viser ofte en højere temperatur end normalt, dog vil den ikke af denne grund stige over 40°.

Undersøgelsens resultat anføres på det dertil bestemte skema og indsendes snarest muligt til veterinær-direktøren.

Bilag II.

Indberetning

fra undertegnede dyrlæge i amt
om tilfælde af

afgiven i henhold til husdyrloven af 14de juli 1894.

Skema no. I.

(At indsende gjennem vedkommende sundhedskommissons ordfører og overøvrighed til veterinærstyrelsen.)

Gårdens navn (i by eller ladested gade og no.)	Hered (By)	Når begyndte sygdom- men?	Når har dyrlægens tilsyn fundet sted?	Hest		Ko		Får		Ged		Svin		Hund, Kat		Nærmere oplysninger, såsom om den angrebne besættnings størrelse, foranstaltninger trufne mod syg- dommens udbredelse, om sandsynlig smittekilde, forsåvidt noget derom kan oplyses.
				angrebne	Deraf	angrebne	Deraf									

Anmerkning 1. For hver sygdom benyttes et skema.

2. Hvis tilfældene har forekommet på samme gård, men i forskellige besættninger, anmærkes dette i sidste rubrik.

..... den 18

1. Hr. ordføreren i sundhedskommision.

2. Hr. amtmanden i amt.

3. Hr. direktøren for det civile veterinærvæsen.

Indberetning

fra undertegnede dyrlæge i amt

til

direktøren for det civile veterinærvesen.

1. Sygdom :
2. hos hvilken art af husdyr :
3. antal angrebne :
4. deraf døde :
5. eller dræbte :
6. den angrebne besætnings størrelse :
7. gårdenes navn (i by eller ladested, gade og nr.):
8. herred (by) :
9. dyret er død på havnegangen, fjøset.
10. når har dyrlægens tilsyn fundet sted :
11. hvorpå grunder sig den stillede sygdomsdiagnose ?
(her anføres i korthed såvel symptomer i levende
live som de ved obduktionen fundne sygdomstegn):

12. er mikroskopisk undersøgelse foretaget ?

13. hvorfra antages smitten at skrive sig :

14. kort angivelse af, hvad der er foretaget til fore-
byggelse af smittens udbredelse :

..... den 18

.....
dyrlæge.

A n n. For hver sygdom og for hvert slags husdyr benyttes et skema.
Skemaet dateres fra dyrlægens bosted.

Bilag 13.

Uddrag af lov
angående offentlige tjenestemænds skyds- og kostgodtgjørelse.

Af denne lov hidsættes:

§ 2. Skydsgodtgjørelsen bliver at beregne efter følgende regulativ:

Pr. kilometer.				Pr. sjømil.	
Landskyds.		Bådskyds.		Jernbane.	Dampskib.
Tilsigelses-station.	Fast station.	Tilsigelses-station.	Fast station.		
Øre.	Øre.	Øre.	Øre.	Øre.	Øre.
16	20	37	40	6	40

§ 8. Hvor befordring alene kan ske på sadel, kløv eller med ren, eller hvor den reisende alene kan komme frem tilfods, og hans tøi m. v. må bæres er vedkommende berettiget til, foruden den ham efter regulativet tilkommende godtgjørelse fra fast station, at erholde erstattet efter regning, hvad han har erlagt i nødvendige udgifter til befordring af sit tøi samt for veiviser, hvor sådan er benyttet, og desuden, hvad han i befordring for sig selv har erlagt udover nævnte regulativsats.

Ligeført er — forsåvidt angår befordring udenfor de almindelige skyds-ruter forvrigt, tillands eller tilvands, — den reisende berettiget til erstatning for havte udgifter udover den ham tilkommende regulativsats fra fast station. Samme regel gjælder også under reiser på de almindelige skyds-ruter, forsåvidt nødvendigt forretningsmæssigt ophold mellem stationer på samme kræver en tid udover den, hvori de skydsende er forpligtet til at vente.

Forsåvidt i distrikter, hvor befordring alene kan ske ved ren, den reisende benytter egne ren, bliver den ham tilkommende skydsgodtgjørelse at bestemme af kongen.

§ 9. Foruden den foran bestemte skydsgodtgjørelse, der også indbefatter tilsigelsespenze samt leie af båd og andre reiseredskaber, erholder samtlige tjenestemænd erstatning efter regning for nødvendigt udlæg til befordring.

- af medført nødvendig bagage, hvilken godtgjørelse dog ikke må overstige den vedkommende tjenestemand tilkommende skydsgodtgjørelse for egen befordring.

- b. af fornøden bagage mellem bopæl eller forretningssted og det sted, hvor skydsbefordringen begynder eller ender,
- c. af egen person ombord til og island fra dampskib,

samt udlæg af bom-, bro-, brygge- og færge-penge og for soveplads i jernbanevogne, forsåvidt reisen er foregået om natten, og sådan plads er benyttet.

Ved reise på jernbane eller med dampskib tilståes ingen anden godtgjørelse for befordring end §§ 2, 3, 4 og i nærværende paragraf bestemt.

§ 13. Den mindste veilængde, som må reises, når godtgjørelse for skyds, såvel tillands som tilvands, skal kunne fordres, er 3 km. fra den reisendes bopæl eller 6 km. tilsammen frem og tilbage.

Skydsen godtgjøres kun for den virkelige veilængde, dog så, at for de strækninger, hvor skydsbetaling erlagges efter en større veilængde end den virkelige (se lov om skydsvæsenet af 14de juli 1893 § 30), tilkommer der tjenestemanden skydsgodtgjørelse efter denne forøgede veilængde.

§ 15. Godtgjørelse for befordring med dampskib skal beregnes efter den afstand, hvorefter passagerbilletten betales.

(Dyrlægen har kostgodtgjørelse efter 3die klasse, nemlig kr. 4,00).

§ 18. På reiser med dampskib skal de til 1ste klasse hørende tjenestemand vøre berettigede til at erholde i kostgodtgjørelse kr. 7,00, de til 2den klasse hørende kr. 6,00, de til 3die klasse hørende kr. 5,00 og de til 4de klasse hørende kr. 4,00 for hvert døgn, i hvilket reisen med dampskib har varet uafbrudt mindst 6 timer.

Samme kostgodtgjørelse tilkommer der dem også under ophold i kjøbstad eller ladested på forretningsreiser, under hvilke de må opholde sig i byen i mindst 12 timer. Det samme gjælder for sammenhængende ophold på dampskib og i by i tilsammen mindst 12 timer.

§ 21. Den mindste veilængde, som såvel tillands som tilvands må reises, når kostgodtgjørelse skal kunne fordres, er 3 km. fra den reisendes bopæl eller 6 km. tilsammen frem og tilbage.

§ 22. Døgn efter denne lov regnes fra det klokkeslet, da reisen påbegyndes. Dele af et døgn på 5 timer og derover regnes for helt døgn; dele af et døgn på mindre end 5 timer medregnes ikke. Dog tilkommer vedkommende kostgodtgjørelse, når den hele på en reise tilbagelagte veilængde udgør mindst 20 km., selv om dertil ikke er medgået 5 timer.

§ 30. Regninger over skyds- og kostgodtgjørelse, som efter denne lov tilkommer nogen af det offentlige, skal, forsåvidt ingen tidsbestemmelse på andet sted måtte være givet, være indsendt til vedkommende myndighed i det seneste inden seks måneder, efterat sagen eller forretningen er tilendebragt, da i mangel deraf fordringen ikke godtgjøres af det offentlige.

Bilag 14.

Skemar

til veiledning ved udfærdigelse af regninger for reiser i veterinær-væsenets anliggender.

Regning

**over undertegnede tilkommende skydsgodtgjørelse for reiser i veterinærvæsenets
anliggender i kvartal 18 .**

Dato.	Fra — til. (Herunder bliver vei- længderne at opføre station for station.)	Km. land- skyds.	Km. båd- skyds.			
		Tilsgelæssstation. 16 øre.	Fast (eller ingen) station. 20 øre.	Tilsgelæssstation. 37 øre.	Fast station. 40 øre.	Jernbane à 6 øre pr. km.
						Dampskib à 40 øre pr. mil.

I henhold til foranstående beregning tilkommer der mig for reiser i kvartal følgende godtgjørelse:

Tilsammen kr.

hvilket beløb bedes mig anvist til udbetaling, idet det attesteres:

at de ovenfor anførte veilængder er virkelig reiste;

at de øvelige dækkes ud med et vinkig beløb,
at reiserne er foretaget ad den vei og på den måde, hvorpå de med mindst udgift
for det offentlige kunde ske;

at en til den beregnede forstærkede bådskydsgodtgjørelse svarende skyds har været nødvendig og er blevet benyttet, at reisen ikke uden skade har kunnet udsettes, samt at der på samme båd ikke har været befordret nogen anden til skydsgodtgjørelse berettiget;

at ingen andre forretninger, for hvilke skydsgodtgjørelse tilkommer mig, er udført på ovenansørte reiser;

at de opførte udlæg har fundet sted og været nødvendige;

at reiserne er anset nødvendige i det offentliges interesse for at virke til forebyggelse af smitsom husdyrsygdom og få den standset.

den 18

(Amts-)Dyrlæge.

Regning

over underfegnede tilkommende skydsgodtgjørelse for reiser i veterinærvesenets
anliggender i kvartal 18 i anledning af tuberkulinundersøgelser.

Dato.	Fra — til. (Herunder bliver vejlængderne at opføre station for station.)	Km. land- skyds.		Km. båd- skyds.		Jernbane à 6 øre pr. km.	Dampskib à 40 øre pr. mil.	Udlæg.	Antal undersøgte dyr.
		16 øre.	20 øre.	37 øre.	40 øre.				

I henhold til foranstående beregning tilkommer der mig for reiser
i kvartal følgende godtgjørelse:

For	kilometer landskyds à 16 øre kr.
>	— à 20 > >
>	— bådskyds à 37 > >
>	— à 40 > >
>	jernbane à 6 > >
>	dampskib à 40 > >

Tils. skydsgodtgjørelse kr.

Udlæg

Tilsammen kr.

hvilket beløb bedes mig anvist til udbetaling, idet det attesteres:

at de ovenfor anførte vejlængder er virkelig reiste;

at reiserne er foretaget ad den vej og på den måde, hvorpå de med mindst udgift
for det offentlige kunde ske;

at en til den beregnede forstærkede bådskydsgodtgjørelse svarende skyds har
været nødvendig og er blevet benyttet, at reisen ikke uden skade har kunnet
udsættes, samt at der på samme båd ikke har været befordret nogen anden
til skydsgodtgjørelse berettiget;

at ingen andre forretninger, for hvilke skydsgodtgjørelse tilkommer mig, er ud-
ført på ovenanførte reiser;

at de opførte udlæg har fundet sted og været nødvendige;

at reiserne er udførte til foretagelse af offentlig tuberkulinundersøgelse eller til
inspektion af de til forebyggelse af tuberkulose givne forskrifters gjennemførelse.

..... den 18

(Amts-)Dyr læge.

Regning

**over undertegnede tilkommende kostgodtgjørelse fur reiser i veterinærvesenets
anliggender i kvartal 18**

Afreist		Hjemkommen.		Antal døgn.	Godtgjørelse.	
Dato.	Klokkeslet.	Dato.	Klokkeslet.		Kr.	Øre.

Tils.

..... den 18

.....
(Amts-)Dyrlæge.

Fortsættelse. (Suite.)

- No. 237. Strafarbeidsanstalter 1893/94. (*Statistique des maisons centrales pénitentiaires.*)
- 238. Kriminalstatistik 1892. (*Statistique de la justice criminelle.*)
- 239. Sindssygeasylernes Virksomhed 1894. (*Statistique des hospices d'aliénés.*)
- 240. Norges Skibs fart 1894. (*Statistique de la navigation.*)
- 241. Norges Sparebanker 1895. (*Statistique des caisses d'épargne.*)
- 242. Den norske Rigstelegraf 1895. (*Statistique des télégraphes du Royaume.*)
- 243. Norges Handel 1895. (*Statistique du commerce.*)
- 244. De faste Eiendomme 1891. (*Statistique des propriétés foncières rurales.*)
- 245. Valgmandsvalgene og Storthingssvalgene 1894. (*Statistique électorale.*)
- 246. Distriktsfængsler 1894. (*Prisons départementales.*)
- 247. Norges Postvesen 1895. (*Statistique postale.*)
- 248. Veterinærvesenet og Kjødkontrollen 1894. (*Compte rendu du service vétérinaire et de l'inspection de la viande.*)
- 249. Den norske Statskasses Finanser 1890/91—1894/95. (*Finances de l'État.*)
- 250. Norges Fiskerier 1895. (*Grandes pêches maritimes.*)
- 251. Fattigstatistik 1893. (*Statistique de l'assistance publique.*)
- 252. Sundhedstilst. og Medicinalforholdene 1893. (*Rapport sur l'état sanitaire et médical.*)
- 253. Skiftevæsenet 1894. (*Tableaux des successions et faillites.*)
- 254. De offentlige Jernbaner 1895/96. (*Rapport sur les chemins de fer publics.*)
- 255. Socialstatistik. II. Statistiske Oplysninger om Indtægts- og Formuessforhold. 1891. (*Statistique sociale et du travail. II. Les revenus et les fortunes dans la Norvège.*)
- 256. Rekrutingsstatistik 1895. (*Statistique du recrutement.*)
- 257. Civil Retspleie 1894. (*Statistique de la justice civile.*)
- 258. Socialstatistik. III. Arbeids- og Lønningsforhold ved Træsliberier og Cellulosefabriker. 1892 og 1893. (*Statistique sociale et du travail. III. Fabriques de pâte de bois mécanique et chimique: Organisation et procédés du travail. Salaires.*)
- 259. Folketællingen i Kongeriget Norge 1 Januar 1891. — Folkemængde fordelet efter Livsstilling med Angivelse af Alder og ægteskabelig Stilling. (*Recensement du 1er Janvier 1891: Professions avec l'indication de l'âge et de l'état civil.*)
- 260. Kriminalstatistik 1893. (*Statistique de la justice criminelle.*)
- 261. Skolestatistik 1893. (*Statistique de l'instruction publique.*)
- 262. Norges Skibs fart 1895. (*Statistique de la navigation.*)
- 263. Den norske Rigstelegraf 1896. (*Statistique des télégraphes du Royaume.*)
- 264. Norges Handel 1896. (*Statistique du commerce.*)
- 265. Norges Sparebanker 1896. (*Statistique des caisses d'épargne.*)
- 266. Strafarbeidsanstalter 1894/95. (*Statistique des maisons centrales pénitentiaires.*)
- 267. Norges kommunale Finantser 1893. (*Finances des communes.*)
- 268. Rekrutingsstatistik 1896. (*Statistique du recrutement.*)
- 269. Norges Postvesen 1896. (*Statistique postale.*)
- 270. Veterinærvesenet og Kjødkontrollen 1895. (*Compte rendu du service vétérinaire et de l'inspection de la viande.*)

Det statistiske Centralbureau har derhos bl. a. udgivet følgende Værker:
Statistique internationale: Navigation maritime. I, II, III, IV. Christiania 1876,
1881, 1887, 1892.

International Skibsartsstatistik:

Tabeller vedkommende Handelsflaaderne i Aarene 1850—1886. Kristiania
1887.

Tabeller vedkommende Skibsfartsbevægelsen 1872—1894 og Handels-
flaaderne 1886—1896. Kristiania 1897.

Statistisk Aarbog for Kongeriget Norge. Senest udkommet: Sekstende Aargang, 1896.
Kristiania 1896. (*Annuaire statistique de la Norvège*)

Meddelelser fra Det statistiske Centralbureau. Senest udkommet: Fjortende Bind,
1896. Kristiania 1897. (*Journal du Bureau central de Statistique*)

Oversigt over Kongeriget Norges civile, geistlige og judicielle Inddeling. Afsluttet
31 Januar 1893. Kristiania 1893.

Fortegnelse over Norges officielle Statistik m. v. 1828—30 Juni 1889. Kristiania 1889.
Do. for Tidsrummet 1 Juli 1889—31 December 1891 og for Tidsrummet
1 Januar 1892—31 December 1894, trykte som Tillæg til Meddelelser fra
Det statistiske Centralbureau, Niende Bind og Tolvte Bind.

Angaaende andre statistiske Værker henvises til ovennævnte Fortegnelser.

Samtlige Værker er at erholde tilkjøbs hos H. Aschehoug & Co., Kristiania.

28 August 1897.
